

Carlos
CASTANEDA

PUTEREA TĂCERII

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
C.P. 2-124 Bucureşti, ROMÂNIA

CARLOS CASTANEDA
The Power of Silence

Traducere din limba engleză
DANIELA TRUŢIA

Coperta
DONE STAN

Ediţia I

Tiparul executat de
ALFÖLDI NYOMDA AG
Debrecen, Ungaria

Iunie 2000

ISBN 973-576-214-5

CUPRINS

PREFAȚĂ

Cărțile mele reprezintă relatarea fidelă a unei metode de inițiere folosite de un magician indian din Mexic, don Juan Matus, pentru a mă ajuta să înțeleg lumea vrăjitorilor. În acest sens, cărțile mele cuprind descrierea unui proces continuu, care îmi devine tot mai clar, o dată cu trecerea timpului.

Trec ani întregi pînă cînd ajungem să abordăm viața cotidiană în mod inteligent. Educația noastră școlară – de orice tip ar fi ea – este riguroasă, întrucît cunoștințele pe care încercăm să le asimilăm sînt foarte complexe. Aceleași criterii se aplică și în lumea vrăjitorilor: educația lor, bazată pe învățare orală și pe manipularea lucidității, deși diferită de a noastră, este la fel de riguroasă, fiindcă și cunoștințele lor sînt la fel sau, poate, chiar *mult* mai complexe.

INTRODUCERE

În diverse ocazii don Juan a încercat să dea științei lui un nume, spre folosul meu. Simțea că denumirea cea mai potrivită ar fi fost aceea de *nagualism*, dar termenul era prea obscur. Simpla definiție de „știință" era prea vagă, iar cuvîntul „magie" era peiorativ. „Arta *voinței*" suna prea abstract, iar „căutarea libertății absolute" era o definiție prea lungă și prea metaforică. În sfîrșit, întrucît nu a reușit să-i găsească un nume potrivit, a denumit-o „vrăjitorie", deși recunoștea că nu era o denumire întru totul adecvată.

În decursul anilor mi-a dat diverse definiții ale vrăjitoriei, dar întotdeauna a susținut că definițiile se schimbă pe măsură ce se acumulează cunoștințe. Către sfîrșitul perioadei mele de ucenicie am simțit că am ajuns într-un punct în care puteam primi o definiție mai clară, așa că l-am mai întrebat o dată.

– Din punctul de vedere al omului de rînd, mi-a răspuns don Juan, vrăjitoria e o prostie sau un mister de rău augur, inaccesibil pentru el. Și are dreptate – nu fiindcă este vorba de un fapt absolut, ci fiindcă omul de rînd nu posedă energia necesară pentru a se ocupa de vrăjitorie. A tăcut o clipă, apoi a continuat: Ființele umane se nasc înzestrate cu o cantitate finită de energie, a spus el, energie folosită sistematic, începînd din momentul nașterii,

pentru a putea fi întrebuinţată cît mai profitabil de „modalitatea" epocii.

– Ce înţelegi prin „modalitatea epocii"? l-am întrebat.

– Modalitatea epocii este acel grup de cîmpuri de energie perceput într-o anumită epocă, mi-a răspuns el. Cred că percepţia omului s-a schimbat în decursul timpului. Timpul real decide asupra modului de percepere: timpul decide care anume grup de cîmpuri energetice, dintr-un număr incalculabil, urmează a fi utilizat. Iar abordarea modalităţii epocii – acele cîteva cîmpuri de energie selectate – ne consumă energia disponibilă, aşa încît nu mai putem utiliza nici unul dintre cîmpurile de energie rămase.

Cu o subtilă ridicare din sprîncene, m-a îndemnat să cuget la cele auzite.

– Iată ce am vrut să spun cînd am afirmat că omul de rînd nu dispune de energia necesară pentru a se ocupa de vrăjitorie, a continuat el. Dacă foloseşte doar energia pe care o posedă, nu poate percepe lumile pe care le percep vrăjitorii. Pentru a le percepe, vrăjitorii trebuie să creeze un grup de cîmpuri de energie care nu sînt utilizate în mod curent. Evident, dacă omul de rînd vrea să perceapă acele lumi şi să înţeleagă percepţia vrăjitorilor, el trebuie să utilizeze aceleaşi cîmpuri de energie întrebuinţate de aceştia. Lucru imposibil de realizat, întrucît el şi-a consumat deja întreaga energie. A tăcut, ca şi cum şi-ar fi căutat cuvintele, pentru a se face mai bine înţeles. Gîndeşte-te astfel, a continuat el. Nu-i vorba că, o dată cu trecerea timpului, te iniţiezi în vrăjitorie; ceea ce înveţi este mai curînd cum să economiseşti energia. Iar această energie îţi va permite să manipulezi o parte din cîmpurile de energie care în momentul de faţă îţi sînt inaccesibile. Iată în ce constă vrăjitoria: capacitatea de a folosi cîmpuri de energie neutilizate în perceperea lumii cotidiene, aşa cum o cunoaştem noi. Vrăjitoria este o formă de conştiinţă. Este capacitatea de a percepe ceva ce nu se află la îndemîna percepţiei obişnuite.

Toate încercările la care te-am supus, a continuat don Juan, fiecare lucru pe care ţi l-am arătat, nu erau decît un mod de a te convinge că lumea nu constă doar în ceea ce vedem cu ochii. Nu avem nevoie să ne înveţe nimeni vrăjitorie, pentru că, de fapt, nu este nimic de învăţat. Ceea ce ne trebuie este ca cineva să ne convingă că la îndemîna noastră se găseşte o putere incalculabilă. Ce straniu paradox! Fiecare luptător aflat pe calea iniţierii îşi închipuie la un moment dat că învaţă vrăjitorie, dar el nu face altceva decît să se lase convins de puterea ascunsă în fiinţa lui şi de modul în care poate ajunge la ea.

– Asta faci şi dumneata, don Juan? Încerci să mă convingi?

– Întocmai. Încerc să te conving că poţi ajunge la acea putere. Şi eu am trecut prin asta. Şi m-am lăsat la fel de greu convins ca tine.

– Dar ce facem cu puterea, o dată ce am ajuns la ea, don Juan?

– Nimic. O dată ce am ajuns la ea, puterea va folosi singură cîmpurile de energie aflate la îndemîna noastră, dar inaccesibile. Atunci începem să *vedem* – adică, să percepem – altceva: nu o lume imaginară, ci una reală şi concretă. Începem să cunoaştem fără a avea nevoie de cuvinte. Iar felul în care folosim această percepţie sporită, această cunoaştere fără cuvinte, depinde de temperamentul fiecăruia.

Cu altă ocazie mi-a oferit o nouă explicaţie. Discutam cu totul altceva, cînd deodată a schimbat subiectul şi a început să-mi spună o glumă. A rîs şi m-a bătut cu blîndeţe pe spate, între omoplaţi, ca şi cum ar fi fost timid şi n-ar fi îndrăznit să mă atingă. A chicotit văzînd reacţia mea nervoasă.

– Eşti sperios, m-a tachinat el şi m-a bătut pe spate ceva mai puternic.

Mi-au vîjîit urechile. O clipă mi s-a tăiat răsuflarea. Am avut o senzaţie de durere în plămîni. Simţeam un junghi în piept de fiecare dată cînd respiram. Totuşi, după ce am icnit şi am tuşit

de cîteva ori, căile respiratorii mi s-au redeschis şi am reînceput să răsuflu adînc şi calm. Trăiam o asemenea senzaţie de bine, încît nu m-am supărat pe don Juan pentru lovitură lui, pe cît de puternică, pe atît de neaşteptată.

Apoi don Juan mi-a dat o explicaţie uluitoare. Scurt şi la obiect, mi-a oferit o nouă definiţie, mult mai exactă, a vrăjitoriei.

Intrasem într-o miraculoasă stare de conştiinţă! Îmi simţeam mintea atît de limpede, încît eram capabil să înţeleg şi să asimilez tot ce-mi spunea don Juan. El mi-a povestit că în univers există o forţă incomensurabilă şi indescriptibilă, pe care vrăjitorii o numesc *intenţie,* şi că absolut tot ce se află în cosmos este legat de această *intenţie.* Vrăjitorii sau luptătorii, cum îi mai denumea el, se preocupă de discutarea, înţelegerea şi utilizarea acestor legături. Îi interesează îndeosebi purificarea conexiunilor respective de efectele paralizante ale grijilor de zi cu zi. La acest nivel, vrăjitoria poate fi definită ca un procedeu de purificare a verigii de legătură cu *intenţia.* Don Juan a subliniat că această „metodă de purificare“ este extrem de greu de înţeles sau de învăţat. De aceea, vrăjitorii îşi împart învăţătura în două categorii. Prima categorie este formată din învăţătura pentru starea de conştiinţă din viaţa cotidiană, în care procesul de purificare este mai puţin evident. A doua categorie cuprinde învăţătura destinată stărilor de conştiinţă elevată, ca cea trăită de mine în acel moment, şi în care vrăjitorii obţineau cunoaşterea direct de la *intenţie,* fără intervenţia perturbatoare a cuvintelor.

Don Juan mi-a explicat că, folosind conştiinţa elevată pe durata a mii de ani de eforturi dureroase, vrăjitorii ajunseseră să pătrundă tainele *intenţiei.* Apoi transmiseseră această preţioasă cunoaştere directă, din generaţie în generaţie, pînă în zilele noastre. Mi-a spus că misiunea vrăjitoriei este aceea de a prelua această cunoaştere aparent de neînţeles şi de a o face inteligibilă conform standardelor vieţii cotidiene.

Apoi mi-a explicat rolul îndrumătorului în viața vrăjitorilor. Mi-a spus că un astfel de îndrumător se numește „nagual“, adică un bărbat sau o femeie dispunînd de o energie ieșită din comun, un mentor înzestrat cu cumpătare, rezistență, stabilitate; cineva pe care vizionarii îl *văd* ca pe o sferă luminoasă cu patru despărțituri sau ca patru sfere luminoase mai mici, lipite unele de altele. Datorită energiei lor neobișnuite, nagualii sînt mijlocitori. Energia le permite să aducă liniștea, armonia, rîsul și cunoașterea direct de la sursă, de la *intenție*, și să le transmită semenilor lor. Nagualii furnizează ceea ce vrăjitorii denumesc „șansa minimă“: conștiința conexiunii cu *intenția*.

L-am asigurat că mintea mea înțelegea tot ce-mi spunea, dar că un singur lucru din explicația lui îmi rămînea încă neclar, și anume, de ce erau necesare două categorii de precepte. Înțelegeam cu ușurință ceea ce-mi povestea despre lumea lui, deși îmi descrisese procesul înțelegerii ca fiind foarte dificil.

– Vei avea nevoie de o viață întreagă ca să-ți aduci aminte de revelațiile avute azi, mi-a răspuns, pentru că cele mai multe reprezintă cunoaștere fără cuvinte. Peste cîteva clipe vei uita tot. Este unul dintre misterele de nepătruns ale conștiinței...

Apoi don Juan m-a făcut să-mi schimb nivelul de conștiință, lovindu-mă în partea stîngă a corpului, chiar sub coaste.

În aceeași clipă mi-am pierdut clarviziunea, uitînd că o avusesem vreodată...

Însuși don Juan m-a pus să scriu despre premisele vrăjitoriei. O dată, absolut întîmplător, la începutul uceniciei mele, mi-a sugerat să scriu o carte în care să folosesc însemnările pe care mi le făcusem. Acumulasem teancuri de însemnări, fără a mă gîndi vreodată ce aveam să fac cu ele.

Am argumentat că era o idee absurdă, întrucît eu nu eram scriitor.

– Bineînţeles că nu eşti scriitor, a întărit el, aşa că va trebui să faci apel la vrăjitorie. Mai întîi, trebuie să-ţi vizualizezi experienţele, ca şi cum le-ai retrăi, apoi va trebui să *vezi* textul din *visatul* tău. Pentru tine scrisul nu trebuie să fie un exerciţiu literar, ci unul de vrăjitorie.

Iată modul în care am scris despre premisele vrăjitoriei, aşa cum mi le explicase don Juan, în contextul învăţăturilor primite de la el.

În metoda lui de iniţiere, dezvoltată de vrăjitorii din vechime, existau două categorii de învăţături. Una se numea „învăţături pentru partea dreaptă", ele fiind predate într-o stare de conştiinţă normală. Celelalte se numeau „învăţături pentru partea stîngă" şi erau puse în practică doar în stare de conştiinţă elevată.

Aceste două categorii permiteau maeştrilor să-şi iniţieze ucenicii în trei domenii de specialitate: măiestria *conştiinţei*, arta *stalkingului* şi măiestria *intenţiei*.

Aceste trei domenii de specialitate reprezintă trei enigme cu care se confruntă vrăjitorii pe calea spre cunoaştere.

Măiestria conştiinţei este enigma minţii; uimirea trăită de vrăjitori în momentul în care au revelaţia copleşitorului mister şi univers al conştiinţei şi percepţiei.

Arta *stalkingului* este enigma inimii; nedumerirea vrăjitorilor în clipa în care devin conştienţi de două lucruri: mai întîi, că lumea ne apare ca fiind imuabil obiectivă şi faptică, datorită caracteristicilor conştiinţei şi percepţiei noastre; în al doilea rînd, că, dacă intervin anumite particularităţi de percepţie, lucrurile care par atît de obiective şi de faptice ajung să se schimbe.

Arta *intenţiei* este enigma spiritului sau paradoxul abstractului: gîndurile şi acţiunile vrăjitorilor proiectate dincolo de condiţia noastră umană.

Iniţierea de către don Juan în arta *stalkingului* şi în măiestria *intenţiei* se baza pe iniţierea în măiestria conştiinţei, cheia de

boltă a învățăturii lui, care consta din următoarele premise fundamentale:

1. Universul este o aglomerare infinită de cîmpuri energetice, asemănătoare unor fire de lumină.

2. Aceste cîmpuri energetice, numite emanațiile Vulturului, radiază de la o sursă de proporții inimaginabile denumită Vulturul.

3. Ființele umane sînt și ele alcătuite dintr-un număr incalculabil de cîmpuri energetice ca niște fire luminoase. Emanațiile Vulturului formează un conglomerat închis, care se manifestă ca un glob luminos de dimensiunile corpului uman, cu brațele întinse lateral, sau ca un gigantic ou luminos.

4. Doar un mic grup de cîmpuri energetice din interiorul acestui glob luminos se activează, printr-un punct strălucitor de pe suprafață globului.

5. Percepția are loc în momentul în care cîmpurile enrgetice din imediata apropiere a punctului strălucitor își extind radiația spre a lumina cîmpuri energetice identice, din afara globului. Cum singurele cîmpuri energetice perceptibile sînt cele aprinse de punctul strălucitor, acesta se numește „punctul în care se asamblează percepția" sau, pur și simplu, „punctul de asamblare".

6. Punctul de asamblare poate fi mutat din poziția lui obișnuită de pe suprafața globului luminos, ajungînd în altă poziție pe suprafața sau în interiorul globului. Cum strălucirea punctului de asamblare poate lumina orice cîmp energetic cu care vine în contact, în momentul în care este mutat într-o nouă poziție, punctul luminează imediat noi cîmpuri energetice, făcîndu-le perceptibile. Acest tip de percepție este cunoscut sub denumirea de *vedere*.

7. Cînd punctul de asamblare își schimbă locul, el face posibilă percepția unei lumi cu totul diferite, la fel de faptică și obiectivă ca cea pe care o percepem în mod normal. Vrăjitorii pătrund

în această a doua lume pentru a căpăta energie, putere, soluții la probleme generale și particulare sau pentru a se confrunta cu inimaginabilul.

Intenția reprezintă forța atotprezentă care ne face să percepem. Simplul fapt că percepem nu înseamnă că devenim și conștienți. Percepția este mai curînd rezultatul presiunii și al intervenției *intenției*.

9. Scopul vrăjitorilor este de a atinge o stare de conștiință totală, pentru a explora toate posibilitățile de percepție aflate la dispoziția omului. Această stare de conștiință implică pînă și un mod alternativ de a muri.

Ca parte a inițierii în măiestria conștiinței a fost inclus și un nivel de cunoaștere practică. La acest nivel, don Juan m-a învățat procedeele necesare deplasării punctului de asamblare. Cele două mari sisteme inițiate de vizionarii vrăjitori din vechime pentru realizarea acestui deziderat erau: *visatul*, respectiv controlul și utilizarea viselor; apoi *stalkingul* sau controlul comportamentului.

Deplasarea punctului de asamblare al unei persoane era o manevră esențială, pe care trebuia s-o învețe orice vrăjitor. Unii dintre ei, nagualii, învățau s-o execute și pentru alții. Ei erau capabili să deplaseze punctul de asamblare din poziția lui obișnuită, printr-o lovitură puternică exact în acel punct. Lovitura, o izbitură în omoplatul drept – deși corpul nu era cîtuși de puțin atins – rezulta într-o stare de conștiință elevată.

Conform tradiției, numai această stare de conștiință elevată îi permitea lui don Juan să îndeplinească partea cea mai importantă și mai spectaculoasă a inițierii: învățăturile pentru partea stîngă. Datorită extraordinarei calități a acestor stări, don Juan îmi cerea să nu le discut cu alții, pînă la îndeplinirea tuturor obiectivelor inițierii vrăjitorilor. Nu-mi era greu să-i fac pe plac. În acele stări unice de conștiință, capacitatea mea de înțelegere

a învățăturilor sporea incredibil, dar în același timp eram lipsit de capacitatea de-a descrie sau de a-mi aminti ceva. În astfel de stări, puteam funcționa eficient și sigur, dar nu-mi mai puteam aminti nimic, de îndată ce reveneam la starea mea normală de conștiință.

Mi-a luat ani întregi pînă am reușit să realizez conversiunea crucială a conștiinței elevate în memorie. Rațiunea și bunul-simț au amînat momentul, fiindcă ele se izbeau de realitatea bizară și de neconceput a conștiinței elevate și a cunoașterii directe. Ani la rînd, tulburarea cognitivă care a rezultat de aici m-a silit să ocolesc problema, evitînd să mă gîndesc la ea.

Tot ce am scris pînă acum despre ucenicia mea în vrăjitorie a fost o relatare a modului în care don Juan m-a învățat măiestria de a-mi stăpîni conștiința. Pînă în prezent, nu m-am referit la arta *stalkingului* sau la măiestria *intenției*.

Don Juan m-a învățat principiile acestor arte și aplicațiile lor, apelînd la ajutorul a doi dintre confrații săi vrăjitori, Vicente Medrano și Silvio Manuel, dar tot ce am învățat de la ei rămîne încă învăluit în ceea ce don Juan numea meandrele conștiinței elevate. Pînă în prezent mi-a fost imposibil să scriu sau chiar să gîndesc coerent despre arta *stalkingului* și măiestria *intenției*. Greșeala mea a fost că le-am privit ca subiecte pentru memoria și amintirea normală. Dar ele sînt și nu sînt astfel de subiecte. Pentru a rezolva această contradicție, nu am abordat subiectele direct – lucru virtual imposibil – ci indirect, prin tema finală a inițierii primite de la don Juan: povești despre vrăjitorii din trecut.

Mi-a relatat poveștile pentru a pune în evidență ceea ce el numea miezurile abstracte ale lecțiilor sale. Dar eu eram incapabil să surprind natura miezurilor abstracte, în pofida explicațiilor lui atotcuprinzătoare, care – acum știu – urmăreau mai curînd să-mi deschidă mintea decît să mă lămurească într-o manieră rațională. Modul lui de a vorbi m-a făcut să cred ani la rînd că explicațiile referitoare la miezurile abstracte erau un

fel de dizertații academice; tot ce puteam face în această situație era să iau aceste explicații așa cum îmi fuseseră oferite. Ele au constituit o parte din acceptarea mea tacită a învățăturilor primite, dar fără a le aprofunda, lucru esențial în înțelegerea lor.

Don Juan mi-a prezentat trei serii a cîte șase miezuri abstracte, dispuse în funcție de complexitatea lor crescîndă. În cartea de față m-am ocupat de prima categorie, compusă din: manifestările spiritului, impactul spiritului, viclenia spiritului, coborîrea spiritului, cerințele *intenției* și modul de manevrare a *intenției*.

1. MANIFESTĂRILE SPIRITULUI

PRIMUL MIEZ ABSTRACT

Ori de cîte ori era nevoie, don Juan îmi relata mici istorioare despre predecesorii lui vrăjitori, îndeosebi despre mentorul lui, nagualul Julian. Nu erau povestiri adevărate, ci mai curînd descrieri ale modului în care se comportau vrăjitorii respectivi şi aspecte ale personalităţii lor. Fiecare dintre aceste relatări era menită să arunce lumină asupra unei anumite teme din iniţierea mea.

Auzisem aceleaşi povestiri de la alţi cincisprezece membri ai grupului de vrăjitori din care făcea parte don Juan, dar nici una dintre ele nu-mi oferise o imagine clară despre persoanele descrise. Întrucît nu aveam cum să-l conving pe don Juan să-mi dea mai multe detalii despre vrăjitorii respectivi, mă resemnasem cu gîndul că nu voi şti niciodată prea multe despre ei.

Într-o după-amiază, cînd ne aflam în munţii din sudul Mexicului, don Juan, care îmi explicase mai multe lucruri despre complexităţile măiestriei de a stăpîni conştiinţa, a făcut o afirmaţie uluitoare.

– Cred că a sosit momentul să vorbim despre vrăjitorii din trecut, a spus el.

Don Juan mi-a explicat că era necesar să încep să trag concluzii bazate pe o viziune sistematică asupra trecutului, concluzii

referitoare atît la lumea preocupărilor cotidiene, cît şi la cea a vrăjitorilor.

– Vrăjitorii manifestă un interes vital pentru trecutul lor, mi-a spus el. Nu mă refer la trecutul lor ca persoane. Pentru vrăjitori, trecutul înseamnă faptele altor vrăjitori din vremuri de mult apuse. Ceea ce vom face noi acum va fi să explorăm acest trecut.

Şi omul de rînd explorează trecutul. Dar el cercetează îndeosebi trecutul personal, din motive personale. Vrăjitorii fac exact contrariul: consultă trecutul pentru a găsi un punct de referinţă.

– Dar nu asta face toată lumea? Nu toţi privesc în trecut pentru a căuta un punct de referinţă?

– Nu! mi-a răspuns el categoric. Omul de rînd se compară cu trecutul – fie trecutul personal, fie cunoştinţe din trecut – spre a găsi justificări pentru comportamentul lui prezent sau viitor ori pentru a-şi stabili un model. Numai vrăjitorii caută cu adevărat un punct de referinţă în trecut.

– Don Juan, poate că totul îmi va deveni mai clar dacă îmi spui ce înţelege un vrăjitor prin punct de referinţă.

– Pentru vrăjitori, stabilirea unui punct de referinţă înseamnă obţinerea unei şanse de a explora *intenţia*, mi-a răspuns el. Adică exact scopul ultimului aspect al iniţierii. Or, nimic nu le oferă vrăjitorilor o viziune mai clară asupra *intenţiei* decît povestirile despre alţi vrăjitori care s-au străduit să înţeleagă aceeaşi forţă.

Mi-a explicat că, în timp ce-şi examinau trecutul, predecesorii lui vrăjitori acordau mare atenţie ordinii abstracte de bază a ştiinţei lor.

– În vrăjitorie există douăzeci şi unu de miezuri abstracte, a continuat don Juan. Pornind de la miezurile abstracte, există zeci de povestiri despre vrăjitorie, referitoare la înaintaşii mei naguali care au încercat să înţeleagă spiritul. A sosit momentul să-ţi vorbesc de miezurile abstracte şi de povestirile despre vrăjitorie.

Am aşteptat ca don Juan să înceapă să istorisească, dar el a schimbat subiectul şi a revenit la explicarea conştiinţei.

– O clipă! am protestat eu. Cum rămîne cu povestirile despre vrăjitorie? Nu mi le spui?

– Bineînţeles că ţi le spun, a replicat el. Dar nu sînt povestiri pe care să le poţi depăna ca pe nişte basme. Trebuie să le prinzi firul cu propria ta minte şi să le regîndeşti – să le retrăieşti, ca să zic aşa.

A urmat o lungă tăcere. Am devenit foarte circumspect, temîndu-mă că, dacă insistam să-mi spună poveştile, m-aş fi angajat la ceva ce aş fi regretat ulterior. Dar curiozitatea a învins prudenţa.

– Atunci, să începem, am spus cu glas răguşit.

Don Juan, care, fără îndoială, ghicise ce se ascundea în mintea mea, a zîmbit maliţios. S-a ridicat în picioare şi mi-a făcut semn să-l urmez. Şezusem pe nişte bolovani însoriţi din fundul unei vîlcele. Era pe la mijlocul după-amiezii. Cerul era acoperit şi întunecat. Nori joşi, aproape negri, pluteau spre est, deasupra piscurilor. Alţi nori mai înalţi făceau ca cerul să pară mai senin spre sud. Mai devreme, plouase torenţial, dar ploaia se retrăsese, lăsînd în urmă doar ameninţarea ei.

A fi trebuit să mă simt îngheţat pînă în măduva oaselor, fiindcă era foarte frig. Dar îmi era cald. În timp ce strîngeam în pumn o piatră întinsă de don Juan, mi-am dat seama că senzaţia de căldură, în timp ce afară era aproape ger, îmi era familiară, şi totuşi mă uimea de fiecare dată. Ori de cîte ori eram aproape îngheţat, don Juan îmi dădea să strîng în pumn o creangă ori o piatră sau îmi vîra un mănunchi de frunze sub cămaşă, în capătul de jos al sternului şi atît era suficient ca să-mi ridice temperatura.

Încercasem fără succes să recreez de unul singur efectul remediilor lui. El mi-a spus că nu remediile în sine, ci tăcerea lui interioară îmi ţinea de cald, iar crengile, pietrele sau frunzele erau simple trucuri pentru a-mi capta atenţia şi a mă face să mă concentrez.

Am iuţit pasul şi am urcat povîrnişul vestic al unui munte, pînă am ajuns la o lespede de stîncă, chiar în vîrf. Ne aflam la poalele unui lanţ de munţi şi mai înalţi. De pe platoul cel îngust, am putut vedea că ceaţa începuse să se îndepărteze spre capătul sudic al văii de la picioarele noastre. Fuioare joase de nori păreau să ne împresoare, venind dinspre piscurile înalte, negre-verzui,

de la vest. După ploaie, sub cerul înnorat şi întunecat, valea şi munţii de la est şi de la sud păreau învăluiţi într-o mantie neagră-verzuie de tăcere.

– Aici e locul ideal pentru a sta de vorbă, a spus don Juan, aşezîndu-se pe planşeul de piatră al unei mici grote.

Grota era numai bună cît să încăpem amîndoi unul lîngă altul. Creştetele noastre aproape atingeau plafonul, iar spinările se sprijineau confortabil de suprafaţa convexă a peretelui de stîncă. Ca şi cum grota ar fi fost anume scobită în stîncă pentru a oferi adăpost la două persoane de dimensiunile noastre.

Am mai remarcat o însuşire stranie a grotei: cînd stătusem în picioare pe lespedea din vîrf, văzusem întreaga vale şi lanţurile muntoase de la est şi sud; dar, cînd mă aşezasem, mă trezisem înconjurat de stînci. Cu toate acestea, lespedea se găsea la nivelul planşeului grotei şi era netedă.

Tocmai voiam să-i vorbesc lui don Juan despre acest efect ciudat, dar el mi-a anticipat cuvintele.

– Grota e săpată de mîna omului, mi-a spus. Lespedea e oblică, dar ochiul nu observă înclinarea.

– Cine a făcut această grotă, don Juan?

– Vrăjitorii din vechime. Poate cu mii de ani în urmă. Una dintre însuşirile ei este că aici nu intră animale şi insecte, şi nici oameni. Se pare că vechii vrăjitori au investit-o cu o încărcătură negativă, care face ca nici o făptură vie să nu se simtă în largul ei aici.

În mod inexplicabil, eu mă simţeam neobişnuit de fericit şi în siguranţă acolo. Un fior de satisfacţie fizică îmi străbătea tot corpul. De fapt, simţeam în stomac o senzaţie dintre cele mai agreabile. Ca şi cum ceva mi-ar fi stimulat plăcut nervii.

– Eu mă simt în largul meu, am comentat.

– Şi eu, mi-a răspuns. Ceea ce înseamnă că, temperamental, nici unul din noi nu se deosebeşte prea mult de vrăjitorii din vechime. Lucru care mă îngrijorează peste poate.

Mă temeam să insist asupra subiectului, aşa că l-am aşteptat să vorbească.

– Prima poveste despre vrăjitorie pe care am să ți-o spun se numește „Manifestările spiritului“, a început don Juan. Dar nu te lăsa indus în eroare de titlu. Manifestările spiritului reprezintă doar primul miez abstract în jurul căruia e construită prima povestire despre vrăjitorie.

Acest prim miez abstract este el însuși o poveste, a continuat don Juan. Se zice că a fost odată un om, un om de rînd, fără calități deosebite. Era și el, ca oricare altul, o cale de acces spre spirit. Și prin aceasta, la fel ca oricare altul, era parte din spirit, parte din abstract. Dar el nu știa acest lucru. Realitatea îi ocupa timpul în asemenea măsură, încît nu avea nici răgazul, nici dorința de a studia problema.

Spiritul a încercat zadarnic să-i dezvăluie conexiunea. Folosindu-se de glasul interior, spiritul și-a destăinuit secretele, dar omul s-a dovedit incapabil să-i înțeleagă revelațiile. Desigur, auzea glasul interior, dar își închipuia că era vorba de propriile lui sentimente și gînduri.

Ca să-l trezească din amorțeală, spiritul i-a dat trei semne, trei manifestări succesive. Luîndu-și o înfățișare, spiritul a ieșit in calea omului în modul cel mai vizibil cu putință. Dar omul acorda atenție doar propriilor sale probleme.

Don Juan s-a oprit și s-a uitat la mine ca de fiecare dată cînd aștepta un comentariu sau întrebări din partea mea. Nu aveam nimic de spus. Nu înțelegeam unde voia să ajungă.

– Tocmai ți-am vorbit despre primul miez abstract, a continuat el. Tot ce aș mai putea să adaug este că, datorită refuzului absolut al omului de a înțelege, spiritul a fost nevoit să recurgă la o viclenie. Astfel, viclenia a devenit esența căii alese de vrăjitori. Dar aceasta este o altă poveste.

Don Juan mi-a explicat că vrăjitorii înțelegeau acest nucleu abstract ca pe o reproducere a evenimentelor sau ca pe un tipar frecvent care apărea de fiecare dată cînd *intenția* indica ceva semnificativ. Prin urmare, miezurile abstracte erau reproduceri ale unor lanțuri complete de evenimente.

Don Juan m-a asigurat că, prin căi de neînțeles, fiecare detaliu al fiecărui miez abstract se arăta în repetate rînduri

fiecărui ucenic nagual. În continuare, m-a asigurat că şi el ajutase *intenţia* să mă implice în miezurile abstracte ale vrăjitoriei, la fel cum binefăcătorul lui, nagualul Julian, şi toţi nagualii dinaintea lui contribuiseră la implicarea ucenicilor. Procesul prin care fiecare ucenic nagual întîlnea miezurile abstracte dăduse naştere unei serii de relatări ţesute în jurul acestor nuclee, relatări care descriau detalii specifice ale personalităţii fiecărui ucenic, precum şi împrejurările în care avusese loc întîlnirea.

De pildă, mi-a spus că şi eu aveam propria mea poveste despre manifestările spiritului, la fel cum exista şi o poveste a lui don Juan, una a binefăcătorului său, una a predecesorului acestuia, şi aşa mai departe.

– Care-i povestea mea despre manifestările spiritului? am întrebat, oarecum nedumerit.

– Dacă există un luptător conştient de propriile lui poveşti, acela eşti tu, mi-a răspuns. La urma urmei, sînt ani întregi de cînd scrii despre ele. Dar n-ai remarcat miezurile abstracte, pentru că eşti o fire practică. Faci totul doar pentru a-ţi dezvolta spiritul practic. Deşi ai folosit intens poveştile, n-ai avut habar că în ele există un miez abstract. Aşadar, tot ce am făcut eu îţi apare ca o activitate practică sau uneori ca un capriciu: predarea tainelor vrăjitoriei în faţa unui ucenic recalcitrant şi adesea sărac cu duhul. Atîta timp cît priveşti problema sub acest aspect, nu vei observa miezurile abstracte.

– Trebuie să mă ierţi, don Juan, am spus, dar afirmaţiile dumitale sînt foarte derutante. Ce vrei să spui, de fapt?

– Încerc să introduc poveştile despre vrăjitorie ca tematică, mi-a răspuns. Niciodată nu ţi-am vorbit explicit despre acest subiect, pentru că prin tradiţie este ţinut secret. El reprezintă ultimul artificiu al spiritului. Se spune că în momentul în care ucenicul înţelege miezurile abstracte se aseamănă cu lespedea finală care acoperă şi sigilează piramida.

Se întuneca şi părea că va începe iar să plouă. Eram îngrijorat că, dacă vîntul ar fi suflat de la est la vest, ploaia ne-ar fi udat pînă la piele în interiorul grotei. Nu mă îndoiam că şi don Juan

era conştient de acest lucru, dar el părea să nu ia în seamă amănuntul.

– Pînă mîine dimineață nu va mai ploua, mi-a spus.

Auzind răspunsul la gîndul meu nerostit, am tresărit involuntar şi m-am lovit cu capul de plafonul grotei. S-a auzit o bufnitură, dar zgomotul fusese mai puternic decît izbitura.

Don Juan a început să rîdă în hohote. După un timp, am început să simt durerea şi am fost nevoit să-mi masez capul.

– Prezența ta îmi este la fel de agreabilă cum trebuie să fi fost şi a mea pentru binefăcătorul meu, mi-a spus şi a început din nou să rîdă.

Amîndoi am tăcut cîteva minute. În jurul meu plutea o tăcere apăsătoare. Mi s-a părut că aud foşnetul norilor joşi care coborau spre noi dinspre vîrfurile munților. Apoi mi-am dat seama că ceea ce auzisem era o adiere blîndă. Din locul în care mă găseam în mica grotă, vîntul amintea de o şoaptă omenească.

– Am avut incredibila şansă de a fi inițiat de doi naguali, mi-a spus don Juan, rupînd efectul magic al vîntului asupra mea. Unul a fost, desigur, binefăcătorul meu, nagualul Julian. Celălalt a fost binefăcătorul acestuia, nagualul Elías. Cazul meu este unic.

– De ce unic? am întrebat.

– Pentru că, timp de generații întregi, nagualii au adunat în jurul lor ucenici, la mulți ani după ce maeştrii lor părăsiseră această lume, mi-a explicat el. Cu excepția binefăcătorului meu. Eu am devenit ucenicul nagualului Julian cu opt ani înainte ca binefăcătorul lui să părăsească această lume. Am avut parte de opt ani de grație. A fost cea mai mare şansă care mi se putea ivi, întrucît mi s-a oferit prilejul de a primi lecții de la două temperamente opuse. Ca şi cum aş fi fost educat de un tată puternic şi de un bunic şi mai puternic, care nu cădeau niciodată de acord. Într-o astfel de întrecere învinge întotdeauna bunicul. Aşadar, eu sînt, de fapt, produsul învățăturilor nagualului Elías. Ne asemănam mai mult, nu doar ca temperament, dar şi ca înfățişare. Aş spune că lui îi datorez desăvîrşirea mea.Totuşi, volumul de muncă investit în transformarea mea dintr-o ființă neputincioasă într-un

luptător fără cusur i-o datorez binefăcătorului meu, nagualul Julian.

– Cum arătă la înfățișare nagualul Julian? am întrebat.

– Mă crezi că și în ziua de azi mi-e greu să mi-l evoc? mi-a spus don Juan. Știu că pare absurd, dar în funcție de necesități sau de împrejurări, putea fi tînăr sau bătrîn, frumos sau urît, slab și neputincios sau puternic și viril, gras sau suplu, de înălțime medie sau foarte scund.

– Vrei să spui că era un actor care interpreta diverse roluri cu ajutorul recuzitei?

– Nu, nu exista nici un fel de recuzită, iar el nu era un simplu actor. Desigur, era un actor înnăscut, dar asta-i cu totul altceva. Ideea este că era capabil să se trasforme în toate aceste persoane diametral opuse. Faptul că era un mare actor îi permitea să redea toate particularitățile de comportament care făceau ca fiecare personaj să devină real. Să zicem că se simțea în largul lui o dată cu fiecare schimbare de personalitate. Așa cum tu te simți în largul tău de fiecare dată cînd îți schimbi hainele.

Îmboldit de curiozitate, l-am rugat pe don Juan să-mi povestească mai multe despre transformările binefăcătorului său. El mi-a răspuns că cineva îl învățase cum să opereze acele transformări, dar pentru a-mi da și alte explicații, ar fi fost nevoit să abordeze alte povești.

– Cum arăta nagualul Julian cînd nu se transforma? am întrebat.

– Să zicem că înainte de a deveni nagual era foarte suplu și musculos, mi-a răspuns don Juan. Avea părul negru, des și ondulat. Un nas lung și delicat, dinți mari, albi și puternici, fața ovală, maxilarul ferm și ochi strălucitori, căprui închis. Măsura cam un metru șaptezeci înălțime. Nu era indian, nici mexican smead la față, dar nu avea nici paloarea unui englez. De fapt, tenul lui nu semăna cu al nimănui, îndeosebi în ultimii ani, cînd culoarea feței se schimba mereu, de la negricios la palid și invers. Cînd l-am cunoscut, era un bătrîn cu obrazul ușor ars de soare, apoi, o dată cu trecerea timpului, a devenit un tînăr cu pielea deschisă la

culoare, abia cu cîţiva ani mai vîrstnic decît mine. La vremea aceea eu aveam douăzeci de ani. Dar dacă schimbările lui de înfăţişare erau uluitoare, a continuat don Juan, cele de stare sufletească şi comportament, care însoţeau fiecare transformare, erau şi mai incredibile. De exemplu, cînd era un tînăr plinuţ, era vesel şi senzual. Cînd era un bătrîn uscăţiv, era meschin şi răzbunător. Cînd era un bătrîn gras, devenea cel mai mare dobitoc cu putinţă.

– Era vreodată el însuşi? am întrebat.

– Nu aşa cum sînt eu, mi-a răspuns don Juan. Întrucît pe mine nu mă interesează transformările, sînt întotdeauna unul şi acelaşi. Dar el era cu totul altfel.

Don Juan m-a privit ca şi cum mi-ar fi evaluat forţa interioară. A zîmbit, a clătinat dn cap şi a izbucnit într-un rîs straşnic.

– Ce-i atît de amuzant, don Juan? am întrebat.

– Faptul că încă eşti prea afectat şi prea rigid ca să apreciezi cum se cuvine natura transformărilor binefăcătorului meu şi perspectiva lor globală, mi-a răspuns. Sper numai ca, în momentul în care îţi voi povesti despre ele, să nu capeţi o obsesie morbidă.

Dintr-un motiv inexplicabil, brusc nu m-am mai simţit în largul meu şi am fost nevoit să schimb subiectul.

– De ce nagualii sînt numiţi „binefăcători" şi nu doar mentori? am întrebat neliniştit.

– Denumirea de binefăcător e o reacţie a ucenicilor, mi-a răspuns don Juan. Un nagual dă naştere unui copleşitor sentiment de recunoştinţă în discipolii săi. La urma urmei, un nagual îi modelează şi-i călăuzeşte spre zone inimaginabile.

I-am spus că, după părerea mea, a-i învăţa pe alţii era cel mai altruist gest pe care îl puteai face pentru semenii tăi.

– Pentru tine, a-i învăţa pe alţii înseamnă să vorbeşti despre tipare, mi-a spus el. Pentru un vrăjitor, a-i învăţa pe alţii este ceea ce nagualul face pentru ucenicii săi. Îi ajută să se adape la forţa supremă a universului: *intenţia*, forţa care schimbă şi reaşază lucrurile sau le păstrează aşa cum sînt. Nagualul formulează, apoi ghidează consecinţele pe care forţa le poate avea asupra discipolilor săi. Dacă el nu ar modela *intenţia*, ucenicii n-ar

cunoaşte veneraţia, minunea. În loc să pornească pe calea magică a descoperirii, discipolii ar învăţa doar o meserie: vindecător, vrăjitor, ghicitor, şarlatan, orice.

– Îmi poţi explica ce este *intenţia*? l-am întrebat.

– Singura cale de a cunoaşte *intenţia*, mi-a răspuns el, este să intri în contact direct printr-o legătură vie care există între *intenţie* şi toate făpturile înzestrate cu simţuri. Vrăjitorii definesc *intenţia* ca fiind „indescriptibilul“, „abstractul“, „nagualul“. Eu prefer denumirea de „nagual“, dar cum ea se suprapune definiţiei maestrului sau binefăcătorului, care se numeşte şi el nagual, am decis să rămîn la termenul de „spirit“, *intenţie*, „abstract“.

Don Juan a tăcut brusc, apoi m-a îndemnat să tac şi eu şi să mă gîndesc la cele ce-mi spusese. Între timp se întunecase. Tăcerea devenise atît de adîncă, încît, în loc să-mi creeze o stare de pace sufletească, mă neliniştea. Nu-mi puteam pune ordine în gînduri. Am încercat să mă concentrez asupra poveştii pe care mi-o spusese don Juan, dar am ajuns să mă gîndesc la altceva, pînă cînd, într-un tîrziu, am adormit.

IMPECABILITATEA NAGUALULUI ELÍAS

Nu ştiu cît am dormit în grotă. M-a trezit vocea lui don Juan. El mi-a spus că prima poveste despre vrăjitorie, referitoare la manifestările spiritului, era o prezentare despre relaţia dintre *intenţie* şi nagual. Ea relata cum spiritul pusese drept momeală în calea nagualului un potenţial discipol şi cum nagualul trebuise să evalueze momeala înainte de a decide dacă s-o accepte sau nu.

În grotă era foarte întuneric şi spaţiul îngust era apăsător. În mod obişnuit, un spaţiu atît de mic mi-ar fi dat senzaţia de claustrofobie, însă grota îmi crea o stare de linişte, alungîndu-mi iritarea. Totodată, ceva din configuraţia grotei absorbea ecourile cuvintelor rostite de don Juan.

Don Juan mi-a explicat că fiecare faptă a vrăjitorilor, îndeosebi a nagualilor, reprezenta fie un mijloc de întărire a legăturii cu *intenția*, fie o reacție declanșată de această legătură. Era deci necesar ca vrăjitorii și, în special, nagualii să pîndească în permanență și în mod activ manifestările spiritului. Astfel de manifestări erau denumite gesturi ale spiritului sau, mai simplu, indicii sau semne.

A repetat povestea pe care mi-o spusese mai înainte, despre întîlnirea cu binefăcătorul său, nagualul Julian.

Don Juan fusese convins de doi escroci să-și ia o slujbă la o fermă singuratică. Unul din cei doi, șef de echipă la fermă, pur și simplu, pusese stăpînire pe don Juan și-l făcuse sclavul său.

Disperat și negăsind altă soluție, don Juan fugise. Șeful de echipă cel rău îl urmărise și-l prinsese pe un drum de țară, unde îl împușcase în piept și-l părăsise acolo, crezîndu-l mort.

Don Juan zăcuse în drum, sîngerînd de moarte, cînd deodată apăruse nagualul Julian. Folosindu-și știința de vindecător, îi oprise sîngerarea, îl dusese la el acasă pe don Juan, încă lipsit de cunoștință, și-l pusese pe picioare.

Indiciile date de spirit nagualului Julian în legătură cu don Juan fuseseră două la număr. Mai întîi, un mic ciclon, care stîrnise un nor de praf pe drum, la cîțiva metri de locul în care zăcea rănitul. Al doilea semn fusese gîndul care-l săgetase pe nagualul Julian cu o clipă înainte de a auzi un foc de armă în imediata lui apropiere: anume că sosise vremea să-și ia un ucenic. Cîteva momente mai tîrziu, spiritul îi dăduse și un al treilea semn: alergînd să se adăpostească, nagualul Julian se ciocnise de omul cu arma, punîndu-l astfel pe fugă și, poate, împiedicîndu-l să tragă un al doilea glonț în don Juan. A te ciocni cu cineva era un gen de gafă pe care nici un magician nu avea voie s-o comită, cu atît mai puțin un nagual.

Nagualul Julian apreciase imediat ocazia. Cînd îl *văzuse* pe don Juan, înțelesese motivul manifestării spiritului: în fața lui se găsea un zdrahon de flăcău, candidatul perfect pentru a deveni ucenicul său și viitor nagual.

Amănuntul m-a dus cu gîndul la o întrebare raţională şi chinuitoare. Am vrut să ştiu dacă vrăjitorii puteau interpreta greşit un semn. Don Juan mi-a răspuns că, deşi întrebarea mea era perfect îndreptăţită, ea nu avea obiect, ca cele mai multe dintre întrebările mele, întrucît o pusesem pornind de la experienţa mea din viaţa cotidiană. Astfel, întrebările mele se refereau de fiecare dată la procedee testate, la etape care se cereau urmate, la reguli de meticulozitate, fără nici o legătură cu premisele vrăjitoriei. El a subliniat că punctul slab al raţionamentului meu era acela că niciodată nu-mi raportam experienţele la lumea vrăjitorilor.

Am argumentat că foarte puţine dintre experienţele mele în lumea vrăjitorilor aveau continuitate, prin urmare nu mă puteam folosi de ele în viaţa cotidiană. De foarte puţine ori şi doar cînd mă găseam în stare de conştiinţă elevată reuşeam să-mi amintesc ceva. La nivelul de conştiinţă elevată, pe care-l atingeam de obicei, singura experienţă care păstra continuitatea dintre trecut şi prezent era aceea de a-l cunoaşte pe el.

El mi-a replicat tăios că eram perfect capabil să abordez raţionamentele vrăjitorilor, întrucît aveam experienţa premiselor vrăjitoriei în starea mea normală de conştiinţă. Apoi, pe un ton mai blînd, a adăugat că conştiinţa elevată nu revela nimic, pînă cînd edificiul cunoştinţelor de vrăjitorie nu era complet.

Apoi a răspuns la întrebarea mea, şi anume dacă vrăjitorii puteau sau nu interpreta greşit semnele. El mi-a explicat că atunci cînd un magician interpreta un semn, el îi cunoştea adevărata semnificaţie, fără să-şi explice cum anume. Era unul dintre efectele uluitoare ale verigii de legătură cu *intenţia*. Vrăjitorii ştiau să cunoască lucrurile în mod direct. Siguranţa lor de sine depindea de puterea şi claritatea verigii de legătură.

Don Juan mi-a spus că ceea ce toată lumea cunoştea sub numele de „intuiţie“ reprezenta activarea legăturii noastre cu *intenţia*. Cum vrăjitorii urmăreau cu bună ştiinţă înţelegerea şi dezvoltarea acestei legături, se putea spune că ei intuiau totul corect şi fără greşeală. Citirea semnelor era ceva comun pentru vrăjitori: greşelile apăreau doar cînd interveneau sentimente

personale care umbreau legătura vrăjitorilor cu *intenția*. Altfel, cunoașterea lor directă era perfect corectă și funcțională.

Un timp amîndoi am rămas tăcuți.

Deodată, el a spus:

– Am să-ți relatez o povestire despre nagualul Elías și manifestarea spiritului. Față de un vrăjitor, îndeosebi față de un nagual, spiritul se manifestă la tot pasul. Totuși, acesta nu este întregul adevăr. Adevărul adevărat este că spiritul se dezvăluie tuturor cu aceeași intensitate și consecvență, dar numai vrăjitorii, și mai ales nagualii, sînt capabili să descifreze aceste revelații.

Don Juan și-a început povestea. El mi-a spus că, într-o zi, nagualul Elías mergea la oraș călare pe calul lui, care-l ducea pe o scurtătură, printre lanuri de grîu. Deodată, calul s-a speriat de zborul jos și rapid al unui șoim care zburase la numai cîțiva centimetri de pălăria de paie a nagualului. Nagualul a descălecat imediat și a început să se uite în toate părțile. Printre spicele de grîu înalte și uscate a văzut un tînăr ciudat. Acesta era îmbrăcat într-un costum negru, scump și părea străin de partea locului. Nagualul Elías era obișnuit să întîlnească pe cîmp țărani sau moșieri, dar niciodată nu văzuse un orășean elegant mergînd prin lan, ca și cum puțin i-ar fi păsat de pantofi și de straiele lui scumpe.

Nagualul și-a priponit calul și s-a îndreptat spre tînărul acela. A recunoscut zborul șoimului, ca și ținuta tînărului, drept manifestări clare ale spiritului, de care nu avea cum să nu țină seama. A ajuns foarte aproape de tînăr și a văzut ce se petrecea. Tînărul fugărea o țărancă, iar aceasta alerga la cîțiva metri în fața lui, ferindu-se și rîzînd împreună cu el.

Pentru nagual, contradicția era foarte limpede. Cei doi care se jucau în lanul de grîu nu aparțineau aceleiași lumi. Nagualul s-a gîndit că tînărul era, probabil, fiul moșierului, iar femeia, servitoare în casă. S-a simțit stînjenit că-i privea și tocmai voia să plece, cînd șoimul a săgetat din nou deasupra lanului, de astă dată trecînd chiar pe deasupra tînărului. Șoimul i-a speriat pe cei doi, care s-au oprit și au ridicat privirea, așteptîndu-l să se

năpustească încă o dată. Nagualul a remarcat că tînărul era zvelt și frumos și că avea ochi neliniștiți și privirea rătăcită.

Perechea s-a plictisit să se mai uite după șoim și și-a reluat jocul. Bărbatul a prins femeia, a sărutat-o cu blîndețe, apoi a culcat-o încet la pămînt. Dar, în loc să facă dragoste cu ea, cum se așteptase nagualul, el și-a scos hainele și a început să se miște gol prin fața ei.

Ea nu a închis ochii rușinată, nici n-a țipat, stînjenită sau înfricoșată. A chicotit, fascinată de giumbușlucurile bărbatului gol, care se mișca în jurul ei ca un satir, făcînd gesturi lascive și rîzînd. Într-un tîrziu, vizibil copleșită de priveliște, a scos un țipăt ascuțit, s-a ridicat și s-a aruncat în brațele tînărului.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías îi mărturisise că semnele spiritului în acea situație fuseseră cît se poate de derutante. Era limpede că tînărul nu era întreg la minte. Altfel, știind cum își apărau țăranii femeile, n-ar fi îndrăznit să seducă o țărancă tînără chiar la marginea drumului – și încă gol pușcă.

Don Juan a izbucnit în rîs și mi-a spus că, pe vremea aceea, să te dezbraci și să faci dragoste ziua în amiaza mare într-un asemenea loc însemna ori să fii nebun, ori binecuvîntat de spirit. A adăugat că ceea ce făcuse tînărul poate n-ar fi fost mare lucru în zilele noastre. Dar în urmă cu o sută de ani, oamenii erau supuși mult mai multor inhibiții.

Toate acestea l-au convins pe nagualul Elías, încă din clipa în care a dat cu ochii de tînăr, că acesta era atît nebun, cît și binecuvîntat de spirit. L-a îngrijorat gîndul că s-ar fi putut întîmpla să treacă vreun țăran, care să se înfurie și să-l ucidă cu pietre chiar atunci, pe loc. Dar nu a apărut nimeni. Nagualul Elías avea impresia că timpul rămăsese suspendat în loc.

După ce tînărul a făcut dragoste cu țăranca, s-a îmbrăcat, a scos o batistă, și-a șters cu grijă pantofii și, continuînd să-i facă fetei fel și fel de promisiuni înfocate, și-a văzut de drum. Nagualul Elías a pornit după el. De fapt, l-a urmărit preț de cîteva zile și a descoperit că tînărul se numea Julian și că era actor.

În continuare, nagualul l-a văzut suficient de des pe scenă ca să-și dea seama că actorul avea charismă. Publicul, în special

femeile, îl iubeau. Iar el nu ezita să facă uz de farmecele personale ca să-şi seducă admiratoarele. Tot urmărindu-l pe actor, nagualul ajunsese să fie martor în repetate rînduri la tehnica lui de seducţie. Aceasta implica expunerea în pielea goală în faţa admiratoarelor, de îndată ce se găsea singur cu ele, apoi aştepta pînă ce femeile, uluite de spectacol, îi cedau. Tehnica părea extrem de eficientă. Nagualul fusese nevoit să admită că actorul avea mare succes, cu o singură excepţie. Era bolnav de moarte. Nagualul *văzuse* umbra neagră a morţii urmîndu-l pretutindeni.

Don Juan mi-a explicat din nou ceva ce-mi mai spusese cu ani în urmă: moartea fiecărui om este o pată neagră, aflată chiar în dreptul omoplatului stîng. Mi-a mai spus că vrăjitorii ştiau cînd o persoană se afla în pragul morţii, întrucît atunci *vedeau* cum pata întunecată devine o umbră mişcătoare avînd aceleaşi dimensiuni şi formă cu persoana căreia îi aparţinea.

Recunoscînd prezenţa iminentă a morţii, nagualul a fost cuprins de o mare nedumerire. Se întreba de ce spiritul alesese o persoană atît de bolnavă. Fusese învăţat că în starea naturală predomina înlocuirea, nu remedierea. Iar nagualul se îndoia că ar fi avut capacitatea sau puterea de a-l vindeca pe tînăr sau de a se împotrivi umbrei negre a morţii. Se îndoia şi că ar fi fost în stare să descopere motivul pentru care spiritul îl implicase în manifestarea unei risipe atît de evidente.

Nagualul nu avea altceva de făcut decît să rămînă în preajma actorului, să-l urmeze pretutindeni şi să aştepte prilejul de a *vedea* în profunzime. Don Juan mi-a explicat că prima reacţie a unui nagual în momentul confruntării cu manifestările spiritului este de a *vedea* persoanele implicate. Nagualul Elías fusese foarte atent să *vadă* omul, din clipa în care pusese ochii pe el. De asemenea, o *văzuse* pe ţăranca cea tînără care făcuse parte din manifestarea spiritului, dar nu *văzuse* nimic altceva care, după judecata lui, să-i fi confirmat manifestarea spiritului.

Totuşi, în timp ce era martor la altă tentativă de seducţie, capacitatea de a *vedea* a nagualului căpătase altă profunzime. De astă dată admiratoarea actorului era fiica unui fermier bogat. De la început, fata controlase total situaţia. Nagualul aflase despre

întîlnirea lor, pentru că o auzise, întîmplător, pe fată cerîndu-i actorului s-o întîlnească a doua zi. Nagualul stătuse ascuns de cealaltă parte a străzii şi, în zori, cînd fata ieşise din casă, în loc să meargă la liturghie se dusese la întîlnirea cu actorul. Acesta o aşteptase şi ea îl ademenise s-o urmeze pe cîmp. El păruse că ezită, dar ea îl provocase şi nu-l lăsase să bată în retragere.

În timp ce-i urmărea furişîndu-se pe cîmp, nagualul a căpătat convingerea că în ziua aceea urma să se petreacă ceva ce nu bănuia nici unul din tineri. *Văzuse* că umbra neagră a actorului crescuse la aproape dublul înălţimii lui. Din privirea misterioasă şi rece a fetei, nagualul dedusese că şi ea simţise cumva umbra neagră a morţii. Actorul părea preocupat. Nu rîdea ca altădată.

Merseseră destul de mult. La un moment dat, îl observaseră pe nagual, care-i urmărea, dar acesta se prefăcuse că lucrează pămîntul, întruchipînd un ţăran de prin partea locului. Acest lucru îi liniştise pe cei doi tineri şi-i permisese nagualului să vină mai aproape.

Sosise şi momentul în care actorul îşi aruncase hainele şi se expusese în faţa fetei. Dar, în loc să leşine şi să se prăbuşească în braţele lui, ca celelalte, ea a început să-l lovească. L-a lovit fără milă cu picioarele şi cu pumnii, l-a călcat pe picioarele goale, făcîndu-l să urle de durere.

Nagualul ştia că tînărul n-o ameninţase şi nu-i făcuse nici un rău. Nici nu se atinsese de ea. Ea era singura care lovea. El nu făcea altceva decît să se apere tot timpul, dar fără prea mare convingere; totodată, încerca s-o ademenească, arătîndu-şi organele genitale.

Nagualul se simţise cuprins de dezgust şi admiraţie. Îşi dădea seama că actorul era un libertin irecuperabil, dar, în acelaşi timp, era perfect conştient că tînărul avea ceva unic, deşi revoltător. Nagualul fusese uluit să *vadă* că legătura omului cu spiritul era extraordinar de clară.

În cele din urmă, atacul încetase. Femeia renunţase să-l mai lovească pe actor. Apoi, în loc s-o ia la fugă, îi cedase, se culcase la pămînt şi-i spusese actorului că putea face ce dorea cu ea.

Nagualul remarcase că tînărul era epuizat şi aproape inconştient. Totuşi, în ciuda oboselii, îşi consumase actul de seducţie.

În timp ce nagualul rîdea şi cugeta la uriaşa, dar inutila, putere şi hotărîre a bărbatului, femeia ţipase şi actorul începuse să gîfîie. Nagualul *văzuse* cum îl loveşte umbra neagră. Umbra pătrunsese în deschizătură, cu precizia unui pumnal.

Ajuns în acest punct al povestirii, don Juan a făcut o paranteză, dezvoltînd o idee pe care mi-o explicase mai devreme: îmi descrisese deschizătura ca pe o breşă în coconul nostru luminos, aflat în dreptul ombilicului, şi unde forţa morţii lovea fără încetare. Acum don Juan mi-a explicat că în momentul în care moartea loveşte fiinţe sănătoase, lovitura are efectul unei mingi sau al unui pumn. Dar cînd fiinţele sînt muribunde, moartea le loveşte înfigîndu-se ca un pumnal.

Astfel, nagualul Elías nu avusese nici o îndoială că actorul murise şi că moartea lui punea capăt propriului său interes faţă de scopurile urmărite de spirit. Nu mai rămînea nici un scop: moartea anulase totul.

Se ridicase din locul în care se ascunsese şi voise să plece, cînd deodată ceva îl făcuse să şovăie. Acel ceva era calmul fetei. Aceasta îşi punea cu nonşalanţă cele cîteva haine pe care şi le scosese şi fluiera încetişor, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Atunci nagualul *văzuse* cum, relaxîndu-se, ca să accepte prezenţa morţii, trupul bărbatului eliberase un văl protector şi-şi dezvăluise adevărata fire. Era un flăcău voinic, înzestrat cu puteri extraordinare, capabil să creeze un ecran de protecţie sau camuflare – un vrăjitor înnăscut şi un candidat ideal de ucenic vrăjitor, dacă n-ar fi existat umbra neagră a morţii.

Nagualul fusese copleşit de descoperire. Acum înţelegea ce urmărise spiritul, dar nu reuşea să-şi dea seama cum îşi găsea locul o făptură atît de neputincioasă în planurile vrăjitorilor.

Între timp, femeia se ridicase în picioare şi, fără să arunce o privire bărbatului, al cărui trup zvîcnea în spasmele morţii, se îndepărtase.

Nagualul îi *văzuse* luminozitatea și-și dăduse seama că agresivitatea ei extremă era rezultatul eliberării unui enorm flux de energie. Era convins că, dacă ea nu-și întrebuința cumva energia, aceasta avea s-o distrugă, și era greu de spus ce nenorociri s-ar fi putut abate asupra ei.

În timp ce o privea, îndepărtîndu-se liniștită, nagualul își dăduse seama că spiritul îi oferea încă un semn. Trebuia deci să rămînă calm, detașat. Trebuia să acționeze ca și cum nu ar fi avut nimic de pierdut și să intervină, orice s-ar fi întîmplat. Ca un adevărat nagual ce era, hotărîse să abordeze imposibilul, fără alt martor în afară de spirit.

Don Juan a comentat că astfel de incidente erau menite să pună la încercare un nagual, determinînd dacă era un autentic vrăjitor sau un șarlatan. Nagualii luau decizii. Fără a ține seama de consecințe, ei acționau sau decideau să nu întreprindă nimic. Impostorii cădeau pe gînduri și nu mișcau un deget. După ce luase decizia, nagualul Elías se dusese liniștit la tînărul care trăgea să moară și făcuse primul lucru pe care trupul, și nu mintea, îl îndemnaseră să-l facă: lovise punctul de asamblare al tînărului, pentru a-l face să intre în starea de conștiință elevată. Îl lovise cu disperare, iar și iar, pînă cînd punctul de asamblare se mișcase. Ajutate de însăși forța morții, loviturile nagualului trimiseseră punctul de asamblare al tînărului într-un loc în care moartea nu mai conta, așa că actorul încetase să lunece spre moarte.

Cînd actorul a început din nou să respire, nagualul era deja conștient de marea răspundere pe care și-o asuma. Dacă tînărul avea să se împotrivească forței morții sale, atunci era necesar să rămînă în starea de conștiință elevată pînă cînd moartea va fi fost îndepărtată. Slăbiciunea fizică a tînărului făcea ca el să nu poată fi deplasat din loc, altfel risca moartea subită. Atunci nagualul făcuse singurul lucru cu putință în acele împrejurări: construise o colibă în jurul corpului. Rămăsese acolo vreme de trei luni și-l îngrijise pe tînărul complet imobilizat.

Rațiunea a preluat controlul și, în loc să ascult, pur și simplu, am întrebat cum de putuse nagualul Elias să construiască o

colibă pe pămîntul altcuiva. Eram conştient de atitudinea ţăranilor faţă de pămînt şi de sentimentul de proprietate.

Don Juan a recunoscut că şi el pusese aceeaşi întrebare. Iar nagualul Elías răspunsese că însuşi spiritul făcuse posibil acest lucru. Aşa se întîmplă cu toate acţiunile unui nagual, cu condiţia ca acesta să urmeze manifestările spiritului.

Primul lucru pe care-l făcuse nagualul Elías cînd actorul începuse din nou să respire fusese să alerge după fată. Ea era o parte importantă a manifestării spiritului. O ajunsese din urmă, nu departe de locul în care zăcea actorul, zbătîndu-se între viaţă şi moarte. În loc să-i vorbească despre situaţia jalnică a tînărului şi s-o convingă să-l ajute, nagualul îşi asumase răspunderea totală pentru actele sale şi se repezise la ea ca un leu, lovind-o cu putere în punctul de asamblare. Şi ea, ca şi actorul, erau capabili să reziste loviturilor vieţii sau morţii. Punctul ei de asamblare se deplasase, dar, o dată liber, începuse să se mişte haotic.

Nagualul o dusese în locul în care zăcea actorul. Aici petrecuse o zi întreagă ajutînd-o să nu-şi piardă minţile, iar pe tînăr să nu-şi piardă viaţa.

Cînd se convinsese că stăpînea cumva situaţia, se dusese la tatăl fetei şi-i spusese că fata lui fusese probabil lovită de un fulger, care o făcuse să-şi piardă temporar minţile. Îl dusese pe tată la locul în care se găsea fata şi-i spusese că tînărul, oricine ar fi fost el, preluase cu trupul lui întreaga sarcină a fulgerului, salvînd astfel fata de la moarte sigură; în schimb, el însuşi fusese afectat în asemenea măsură, încît nu putea fi mişcat din loc.

Recunoscător, tatăl fetei îl ajutase pe nagual să construiască coliba pentru tînărul care-i salvase fata. În trei luni, nagualul realizase imposibilul. Îl vindecase pe actor.

Cînd venise vremea să plece, simţul răspunderii şi al datoriei îl obligaseră pe nagual s-o avertizeze pe fată în legătură cu excesul ei de energie şi cu consecinţele cumplite pe care le-ar fi avut asupra vieţii şi bunăstării ei. Îi ceruse apoi să se alăture lumii vrăjitorilor, care îi putea oferi protecţie faţă de propria-i putere autodestructivă.

Femeia nu-i răspunsese. Atunci nagualul Elías se văzuse nevoit să-i spună ceea ce fiecare nagual destăinuia la un moment dat unui potențial ucenic: că vrăjitorii vorbeau despre vrăjitorie ca despre o pasăre fermecată și misterioasă, oprită din zborul ei o clipă, pentru a-i da omului speranță și scop în viață; că vrăjitorii trăiau sub aripa acestei păsări, pe care o numeau pasărea înțelepciunii sau pasărea libertății; că o hrăneau cu rîvna și cu impecabilitatea lor. I-a mai spus că vrăjitorii știau că zborul păsării era întotdeauna în linie dreaptă, întrucît ea nu avea cum să cotească sau să descrie un ocol, ca să se întoarcă; pasărea libertății nu putea face decît două lucruri: să-i ia cu ea pe vrăjitori sau să-i lase și să zboare mai departe.

Nagualul Elías nu putuse vorbi în același fel cu tînărul actor care era încă la un pas de moarte. Tînărul nu prea avea de ales. Cu toate acestea, nagualul îi spusese că, dacă voia să se vindece, atunci trebuia să-l urmeze necondiționat. Actorul acceptase imediat.

În ziua în care nagualul Elías și actorul porniseră spre casă, fata aștepta tăcută la marginea orașului. Nu-și luase nici un bagaj, nici măcar un coș de nuiele. Părea să fi venit doar ca să-i conducă la plecare. Nagualul își văzuse de drum, fără s-o privească, dar actorul, care era transportat pe o targă, făcuse efortul de a-și lua rămas-bun de la ea. Ea rîsese și, fără un cuvînt, li se alăturase. Nu avea nici un fel de îndoieli și nu-și făcea griji pentru tot ce lăsa în urmă. Înțelesese perfect că nu va mai avea o a doua șansă și că pasărea libertății fie îi lua cu ea pe vrăjitori, fie îi lăsa și zbura mai departe.

Don Juan a comentat că faptul nu era surprinzător. Forța personalității nagualului era întotdeauna atît de copleșitoare, încît acesta era practic irezistibil, iar nagualul Elías îi influențase profund pe cei doi tineri. În cele trei luni avute la dispoziție interacționase cu ei zilnic, timp în care îi obișnuise cu consecvența, detașarea și obiectivitatea lui. Tinerii fuseseră încîntați de sobrietatea lui și, mai presus de orice, de totala lui dăruire față de amîndoi. Prin exemplul și faptele sale, nagualul Elías le oferise o viziune justă asupra lumii vrăjitorilor: o lume care-i

sprijinea şi-i îngrijea, dar care punea şi condiţii. O lume în care puţine greşeli erau admise. Apoi don Juan mi-a reamintit de ceva ce-mi repetase adesea, dar la care reuşisem de fiecare dată să nu mă gîndesc. Mi-a spus că nu trebuia să uit nici o clipă că pasărea libertăţii avea foarte puţină răbdare şi că nu stătea prea mult pe gînduri, iar dacă îşi lua zborul, nu se mai întorcea niciodată.

Fiorii reci pe care mi i-a dat vocea lui au făcut ca liniştea şi întunericul de pînă cu o secundă în urmă să dispară şi tot ce se găsea în jurul nostru să devină o prezenţă imediată.

Don Juan a chemat înapoi întunericul şi pacea, la fel de repede cum chemase şi necesitatea. M-a înghiontit uşor în braţ.

– Femeia aceea era atît de puternică, încît putea dansa în cerc în jurul orişicui, mi-a spus el. Numele ei era Talía.

2. LOVITURA SPIRITULUI

ABSTRACTUL

Ne-am înapoiat acasă la don Juan în primele ore ale dimineţii. Ne-a luat mult timp pînă am coborît muntele, pentru că îmi era teamă să nu cad într-o prăpastie pe întuneric, iar don Juan trebuia să se oprească mereu ca să-şi tragă sufletul, istovit de cît rîdea de mine.

Eram frînt de oboseală, dar nu puteam să adorm. Înainte de amiază a început să plouă. Zgomotul aversei pe acoperişul de şindrilă, în loc să-mi dea o stare de somnolenţă, mi-a îndepărtat orice urmă de oboseală.

M-am sculat din pat şi m-am dus să-l caut pe don Juan. L-am găsit moţăind într-un fotoliu. În clipa în care m-am apropiat de el, s-a trezit. I-am dat bineţe.

– Se pare că nu ai probleme cu insomnia, am comentat eu.

– Cînd eşti speriat sau necăjit, să nu încerci să dormi, mi-a spus el, fără să mă privească. Aţipeşte într-un fotoliu confortabil, aşa cum fac eu.

Cîndva îmi sugerase că, dacă voiam să-mi odihnesc şi să-mi refac trupul, trebuia să dorm mult, culcat pe burtă, cu faţa întoarsă către stînga şi cu tălpile picioarelor pe tăblia patului. Ca să nu-mi fie frig, mi-a recomandat să-mi pun o pernă moale pe umeri, departe de gît, şi să port şosete groase sau să rămîn încălţat.

Cînd i-am auzit sugestia pentru prima oară, am crezut că glumea, dar mai tîrziu am gîndit cu totul altfel. Somnul în acea poziție mă ajuta să mă odihnesc extraordinar de bine. Cînd am comentat efectele uluitoare, el m-a sfătuit să-i urmez sfaturile punct cu punct, fără să mă obosesc să-i dau crezare.

I-am sugerat lui don Juan că mi-ar fi putut spune cu o noapte înainte despre somnul în capul oaselor. I-am explicat motivul insomniei mele: pe lîngă marea oboseală, mă preocupa în mod ciudat ceea ce auzisem de la el în grota vrăjitorilor.

– Termină! a exclamat el. Ai văzut și ai auzit lucruri mult mai îngrijorătoare, fără să-ți pierzi somnul. Altceva te supără.

O clipă mi-am închipuit că mă acuza că nu-i destăinuisem adevărul despre adevărata mea neliniște. Am început să-i explic, dar el a continuat să vorbească, de parcă n-aș fi scos o vorbă.

– Azi-noapte ai declarat categoric că grota te-a făcut să te simți în largul tău. Se vede limpede că nu e așa. Azi-noapte n-am mai continuat discuția despre grotă, fiindcă așteptam să-ți văd reacția.

Don Juan mi-a explicat că grota fusese concepută de vrăjitorii de odinioară pentru a servi drept catalizator. Forma ei fusese construită cu migală pentru a adăposti două persoane, adică două cîmpuri de energie. După teoria vrăjitorilor, structura rocii și felul în care fusese săpată grota permiteau celor două trupuri, celor două globuri luminoase, să-și combine energia.

– Te-am dus în grotă cu un anume scop, a continuat don Juan. Nu pentru că îmi place locul – nu-mi place – ci pentru că a fost creat ca un instrument menit să-l propulseze pe ucenic în starea de conștiință elevată. Din păcate însă, acest lucru, pe de o parte, ajută, pe de altă parte, pune în umbră anumite probleme. Vrăjitorii din vechime nu erau prea înclinați spre meditație. Erau mai curînd adepții acțiunii.

– Mereu mi-ai spus că așa era și binefăcătorul tău, am intervenit eu.

– Am exagerat, mi-a răspuns el, așa cum exagerez cînd îți spun că ești naiv. Binefăcătorul meu a fost un nagual modern, preocupat de căutarea libertății, numai că înclina spre acțiune

mai mult decît spre meditaţie. Şi tu eşti un nagual modern, preocupat de aceeaşi căutare, însă înclini puternic spre aberaţiile raţiunii.

Probabil şi-a închipuit că făcuse o comparaţie foarte amuzantă, întrucît rîsul lui a stîrnit ecouri în camera pustie.

Cînd am redeschis subiectul grotei, s-a prefăcut că nu mă auzise. Ştiam că se preface, după sclipirea din ochi şi felul în care surîdea.

– Aseară ţi-am vorbit cu bună ştiinţă despre primul miez abstract, a spus el, în speranţa că, reflectînd asupra modului în care am procedat cu tine în decursul anilor, îţi vei face idee despre celelalte miezuri. Eşti cu mine de multă vreme, aşa că mă cunoşti bine. De cînd sîntem împreună, am încercat minut de minut să-mi adaptez acţiunile şi gîndurile la tiparele miezurilor abstracte.

Povestea nagualului Elías este cu totul altceva. Deşi pare a fi o istorisire despre oameni, în realitate este o poveste despre *intenţie*. *Intenţia* creează edificii în calea noastră şi ne invită să intrăm. Aşa ajung vrăjitorii să înţeleagă ce se întîmplă în jurul lor.

Don Juan mi-a reamintit că întotdeauna mă străduisem să descopăr ordinea primordială din tot ce-mi povestea. Am crezut că mă critica pentru încercarea mea de a transforma toate învăţăturile lui într-o problemă de ştiinţă socială. Am început să-i spun că, sub influenţa lui, îmi schimbasem concepţia. El m-a oprit şi a zîmbit.

– De fapt, nu gîndeşti prea bine, mi-a spus şi a oftat. Vreau să înţelegi ordinea primordială din ceea ce te învăţ. Obiecţia mea se referă la ceea ce tu îţi închipui a fi ordinea primordială. Pentru tine, ea înseamnă procedee secrete sau consecvenţă ascunsă. Pentru mine înseamnă două lucruri: atît edificiul pe care *intenţia* îl înalţă într-o fracţiune de secundă, aşezîndu-l în faţa noastră, ca să păşim în el, cît şi semnele pe care ni le dă, ca să nu ne rătăcim o dată ce pătrundem înăuntru.

După cum vezi, povestea nagualului Elias a fost mai mult decît relatarea detaliilor din secvenţele care compun întîmplarea,

a continuat el. În spatele tuturor acestor detalii se găsea edificiul *intenţiei*. Povestea te ajuta să-ţi faci idee de cum erau nagualii din trecut şi să-ţi dai seama cum acţionau ei pentru a-şi adapta gîndurile şi acţiunile la edificiile *intenţiei*.

S-a aşternut o tăcere lungă. Nu aveam nimic de adăugat. Ca să continuu conversaţia, am spus primul lucru care mi-a trecut prin minte. Şi anume, că din poveştile auzite despre nagualul Elías, îmi formasem o părere foarte bună despre el. Îmi plăcea nagualul Elías, dar din motive necunoscute tot ce-mi relatase don Juan despre nagualul Julian mă umplea de nelinişte.

Simpla menţiune a stării mele de nelinişte l-a încîntat peste măsură pe don Juan. A fost nevoit să se ridice din fotoliu, ca să nu se înece de atîta rîs. Mi-a înconjurat umerii cu braţul şi mi-a spus că omul iubeşte sau urăşte pe cei care-l reflectă pe el însuşi.

Şi de astă dată, un autocontrol stupid m-a oprit să-l întreb ce voia să spună. Don Juan a continuat să rîdă, vizibil conştient de starea mea de spirit. În cele din urmă, a comentat că nagualul Julian era ca un copil, a cărui sobrietate şi cumpătare veneau întotdeauna din afară. Nu avea o disciplină interioară, dincolo de iniţierea lui ca ucenic vrăjitor.

Am simţit o pornire iraţională de a mă apăra. I-am spus lui don Juan că disciplina mea venea din interior.

– Bineînţeles, a replicat el cu un aer superior. Doar nu-ţi închipui că eşti la fel ca el.

A început din nou să rîdă.

Uneori don Juan mă exaspera de-mi venea să urlu. Dar proasta mea dispoziţie n-a durat mult. S-a risipit atît de repede, încît m-a cuprins o nouă nelinişte. L-am întrebat pe don Juan dacă era posibil să fi atins starea de conştiinţă elevată fără să-mi dau seama de acest lucru. Sau poate rămăsesem în această stare zile întregi?

– În acest stadiu, atingi starea de conştiinţă elevată de unul singur, mi-a spus el. Conştiinţa elevată e un mister doar pentru raţiunea noastră. În practică, e foarte simplu. Ca de fiecare dată, noi complicăm lucrurile, încercînd să dăm dimensiuni rezonabile imensităţii care ne înconjoară.

A remarcat că ar fi trebuit să mă gîndesc la miezul abstract pe care mi-l prezentase, în loc să discut inutil despre persoana mea.

I-am spus că mă gîndisem la el toată dimineaţa şi îmi dădusem seama că tema metaforică a povestirii era manifestarea spiritului. Totuşi, nu reuşeam să discern miezul abstract la care se referea. Acesta trebuia să fie ceva neprecizat prin vorbe.

– Îţi repet, mi-a spus el, ca un profesor care îşi dăscăleşte elevii. Manifestările spiritului reprezintă numele primului miez abstract din poveştile cu vrăjitori. Evident, ceea ce vrăjitorii recunosc ca fiind miez abstract este ceva care ţie îţi scapă în momentul de faţă. Iar partea care îţi scapă e cunoscută de vrăjitori sub denumirea de edificiul *intenţiei* sau vocea tăcută a spiritului, sau ordinea ulterioară a abstractului.

I-am spus că prin „ulterior" înţelegeam ceva ce nu era clar dezvăluit, de pildă „motiv ulterior". El mi-a răspuns că în acest caz, „ulterior" însemna mai mult; însemna cunoaştere fără cuvinte, în afara imediatei noastre puteri de înţelegere – şi îndeosebi a mea. A recunoscut că înţelegerea la care se referea era dincolo de capacităţile mele de moment, nu dincolo de orice posibilitate a mea de înţelegere.

– Dacă miezurile abstracte sînt dincolo de puterea mea de înţelegere, la ce bun să discutăm despre ele? l-am întrebat.

– Regula spune că miezurile abstracte şi poveştile cu vrăjitori trebuie menţionate în această etapă, mi-a răspuns. Într-o bună zi, ordinea ulterioară a abstractului – care înseamnă cunoaştere fără cuvinte sau edificiul *intenţiei* din povestiri – ţi se va revela chiar prin aceste relatări.

Eu tot nu înţelegeam.

– Ordinea ulterioară a abstractului nu este numai ordinea în care ţi-au fost înfăţişate miezurile abstracte, mi-a explicat, nici ceea ce au ele în comun, nici chiar reţeaua care face legătura între ele. Înseamnă mai curînd cunoaşterea abstractului în mod direct, fără intervenţia limbajului.

M-a cercetat în tăcere cu privirea din cap pînă în picioare, cu scopul clar de a mă *vedea*.

– Pentru tine nu este încă evident, a declarat.

A schițat un gest de nerăbdare, chiar de iritare, parcă agasat de încetineala mea. Asta m-a îngrijorat. Don Juan nu avea obiceiul să-și manifeste nemulțumirea.

– Nu are nimic de a face cu tine sau cu acțiunile tale, mi-a spus cînd l-am întrebat dacă era supărat sau dezamăgit de mine. A fost un gînd care mi-a trecut prin minte în clipa în care te-am *văzut*. În ființa ta luminoasă există o trăsătură pentru care vechii vrăjitori ar fi dat oricît s-o aibă.

– Spune-mi despre ce e vorba, l-am rugat.

– Îți voi aminti de ea într-o bună zi, mi-a răspuns. Pînă atunci, să continuăm cu elementul care ne determină: abstractul. Elementul fără de care nu ar exista calea luptătorului și nici luptători în căutarea cunoașterii.

Mi-a spus că dificultățile prin care treceam nu erau o noutate pentru el. El însuși îndurase multe suferințe pînă să înțeleagă ordinea ulterioară a abstractului. Dacă nu l-ar fi ajutat nagualul Elías, ar fi sfîrșit exact ca binefăcătorul lui, acționînd fără a înțelege prea mult.

– Cum era nagualul Elías? l-am întrebat, ca să schimb subiectul.

– Nu semăna deloc cu discipolul lui, a răspuns don Juan. Era indian. Solid, cu pielea foarte închisă la culoare. Avea trăsături aspre, gura mare, nas puternic, ochi mici și negri, păr negru și des, fără nici un fir alb. Era mai scund decît nagualul Julian și avea mîini și picioare mari. Era foarte umil și foarte înțelept, dar nu avea flacără. În comparație cu binefăcătorul meu, era o făptură fără strălucire. Mereu singur, mereu cugetînd asupra unor întrebări. Nagualul Julian glumea spunînd că învățătorul lui împărțea înțelepciune cu tonele. Cînd nu era de față, îl numea nagualul Tonaj.

Niciodată nu i-am înțeles glumele, a continuat don Juan. Pentru mine, nagualul Elías era ca o gură de aer proaspăt. Întotdeauna îmi explica totul cu răbdare. Cam cum îți explic eu ție, dar el mai avea și altceva. N-aș numi acel ceva compasiune, ci mai curînd empatie. Luptătorii sînt incapabili de compasiune,

fiindcă lor nu le mai este milă de ei înşişi. Or, fără forţa conducătoare a autocompasiunii, compasiunea nu are sens.

– Vrei să spui că un luptător se bizuie numai pe el însuşi, don Juan?

– Într-un fel, da. Pentru un luptător totul începe şi se termină cu el însuşi. Totuşi, acest contact cu abstractul îl determină să-şi învingă sentimentul importanţei de sine. Atunci Eul lui devine abstract şi impersonal.

Nagualul Elías a simţit că viaţa şi personalitatea noastră erau foarte asemănătoare, a continuat don Juan. Din acest motiv, s-a simţit obligat să mă ajute. Eu nu simt aceeaşi asemănare între tine şi mine, aşa că presupun că te consider cam cum mă considera pe mine nagualul Julian.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías îl luase sub protecţia lui din prima zi în care sosise în casa binefăcătorului său, ca să-şi înceapă ucenicia, şi că începuse să-i explice ce se întîmpla în cursul perioadei de iniţiere, indiferent că don Juan înţelegea sau nu. Dorinţa lui de a-l ajuta pe don Juan era atît de intensă, încît, practic, îl ţinea pe acesta prizonier. În acest fel, îl proteja de atacurile dure ale nagualului Julian.

– La început stăteam tot timpul în casa nagualului Elías, a continuat don Juan. Şi îmi plăcea mult. În casa binefăcătorului meu eram în permanenţă cu ochii în patru, în alertă, speriat de ce avea de gînd să-mi facă. Dar în casa nagualului Elías m-am simţit încrezător şi în largul meu.

Binefăcătorul meu mă presa fără milă. Nu-mi puteam da seama de ce mă zorea atît de mult. L-am crezut nebun de-a binelea.

Don Juan mi-a spus că nagualul Elías era indian din statul Oaxaca şi că fusese iniţiat de un alt nagual, pe nume Rosendo, originar din aceeaşi zonă. Don Juan l-a descris pe nagualul Elías ca pe un om conservator care ţinea la singurătatea lui. Şi totuşi, era un renumit vrăjitor şi vindecător, nu numai în Oaxaca, dar în tot sudul Mexicului. Cu toate acestea, în pofida ocupaţiei şi faimei sale, trăia în izolare completă tocmai în celălalt capăt al ţării, în nordul Mexicului.

Don Juan a tăcut. Ridicînd din sprîncene, m-a țintuit cu o privire întrebătoare. Dar eu nu doream altceva decît să continue povestea.

– De fiecare dată cînd cred că ar trebui să-mi pui întrebări, tu nu întrebi nimic, a remarcat el. Sînt convins că m-ai auzit spunînd că nagualul Elías era un vrăjitor renumit care se ocupa zilnic de oamenii din sudul Mexicului și, în același timp, trăia ca un pustnic în nordul țării. Faptul acesta nu-ți stîrnește curiozitatea?

M-am simțit îngrozitor de prost. I-am spus că, în timp ce el îmi povestea, îmi venise gîndul că nagualul avea, probabil, mari dificultăți cu transportul.

Don Juan a rîs și, din moment ce el însuși îmi sugerase întrebarea, m-am arătat nedumerit cum de era posibil ca nagualul Elías să se găsească în același timp în două locuri diferite.

– *Visatul* e avionul vrăjitorului, mi-a răspuns el. Nagualul Elías era un *visător*, la fel cum binefăcătorul meu era un *stalker*. Nagualul Elías era capabil să creeze și să proiecteze ceea ce vrăjitorii denumesc *corpul din vis* sau Celălalt Eu, și astfel să se găsească simultan în două locuri aflate la mare depărtare unul de celălalt. Cu ajutorul *corpului din vis*, își putea îndeplini îndatoririle de vrăjitor, în timp ce prin Eul lui natural trăia ca un pustnic.

M-am arătat uimit că puteam accepta atît de ușor premisa că nagualul Elías avea abilitatea de a proiecta o imagine solidă, tridimensională a propriei persoane, și, în același timp, nu reușeam cu nici un chip să înțeleg explicațiile referitoare la miezurile abstracte.

Don Juan mi-a spus că puteam accepta ideea dublei existențe a nagualului Elías, întrucît spiritul făcea ultimele retușuri capacității mele de conștientizare. Am izbucnit într-un potop de proteste față de caracterul obscur al acestei afirmații.

– Nu-i obscură, mi-a spus el. E constatarea unui fapt real. Ai putea spune că e un fapt de neînțeles pentru moment, dar momentul se va schimba.

Înainte de a apuca să răspund, a început să vorbească din nou despre nagualul Elías. A spus că nagualul Elías avea o minte foarte cercetătoare şi că putea lucra bine cu mîinile. Ca *visător*, a văzut în drumurile sale multe obiecte, pe care le-a copiat în lemn şi fier forjat. Don Juan m-a asigurat că unele dintre acele modele erau de o frumuseţe desăvîrşită şi tulburătoare.

– Ce fel de obiecte erau originalele? am întrebat.

– Asta nu se poate şti, a răspuns don Juan. Trebuie să ţii seama de faptul că, fiind indian, nagualul Elías pornea în călătoriile sale din *visat* la fel ca un animal care îşi caută hrana. Animalul nu se arată niciodată într-un loc în care există semne de activitate. El vine doar atunci cînd nu e nimeni prin preajmă. În calitate de *visător* solitar, nagualul Elías a vizitat, să zicem, „piaţa de vechituri" a infinitului într-un moment în care era pustie – şi a copiat ceea ce văzuse, dar niciodată nu a ştiut la ce foloseau acele lucruri, nici de unde proveneau.

Nici de astă dată nu mi-a fost greu să accept ce spunea. Ideea nu-mi părea nicidecum exagerată. Tocmai mă pregăteam să fac un comentariu, cînd el m-a întrerupt cu o ridicare din sprîncene. Apoi a continuat să-mi povestească despre nagualul Elías.

– Să merg în vizită la el era pentru mine cea mai mare bucurie, mi-a spus don Juan, şi totodată un motiv de stranie vinovăţie. Mă plictiseam îngrozitor. Nu pentru că nagualul Elías ar fi fost un om plicticos, ci pentru că nagualul Julian nu-şi avea egal şi strica pe orişicine pentru toată viaţa.

– Parcă spuneai că te simţeai încrezător şi în largul dumitale în casa nagualului Elías, am spus.

– Adevărat, şi tocmai acesta era motivul vinovăţiei mele şi al problemei mele imaginare. Ca şi tine, îmi plăcea să mă chinui. Cred că la început mi-am găsit pacea în compania nagualului Elías, dar mai tîrziu, cînd l-am înţeles mai bine pe nagualul Julian, l-am urmat pe el.

Mi-a povestit că locuinţa nagualului Elías avea în partea din faţă o porţiune deschisă şi acoperită, unde se găseau o fierărie, unelte şi o masă de tîmplărie. Casa de chirpici, cu acoperiş de

şindrilă, consta dintr-o cameră uriaşă, cu podea de lut, în care nagualul locuia împreună cu şase femei vizionare, care erau, de fapt, soţiile lui. Mai existau şi patru bărbaţi, vrăjitori vizionari din grupul lui, care ocupau nişte căsuţe în jurul locuinţei lui. Toţi erau indieni din diverse colţuri ale ţării şi care migraseră în nordul Mexicului.

– Nagualul Elías avea mare respect pentru energia sexuală, mi-a spus don Juan. El credea că această energie ne-a fost dată pentru a *visa*. Mai credea că *visatul* fusese treptat dat uitării, fiindcă risca să strice echilibrul mental precar al persoanelor slabe de înger.

Eu te-am învăţat *visatul*, aşa cum m-a învăţat şi el, a continuat don Juan. M-a învăţat că, în timp ce visăm, punctul de asamblare se deplasează foarte lent şi natural. Echilibrul mental nu este altceva decît fixarea punctului de asamblare într-un loc cunoscut. Dacă visele fac să se mişte punctul de asamblare şi *visatul* este utilizat pentru a controla această mişcare naturală, şi energia sexuală este necesară pentru *visat*, rezultatul este uneori dezastruos cînd energia sexuală se iroseşte în actul sexual, nu în *visat*. Atunci *visătorii* îşi mişcă haotic punctul de asamblare şi-şi pierd minţile.

– Ce încerci să-mi spui, de fapt, don Juan? l-am întrebat, simţind că tema *visatului* nu apăruse întîmplător în conversaţia noastră.

– Tu eşti un *visător*, mi-a spus el. Dacă nu ai grijă de energia ta sexuală, ar trebui să te obişnuieşti cu ideea unor mişcări necontrolate ale punctului de asamblare. Cu o clipă în urmă, erai uluit de propriile tale reacţii. Ei bine, punctul tău de asamblare se deplasează aproape haotic, întrucît energia ta sexuală nu se află în echilibru.

Am făcut un comentariu nătîng şi nepotrivit despre viaţa sexuală a bărbaţilor adulţi.

– Energia noastră sexuală este cea care guvernează *visatul*, mi-a explicat el. Nagualul Elías m-a învăţat – iar eu te-am învăţat pe tine – că energia sexuală e folosită fie pentru a face

dragoste, fie pentru a *visa*. Nu există altă cale. Motivul pentru care am adus tema în discuţie este că tu întîmpini greutăţi în deplasarea punctului de asamblare pentru a înţelege ultimul nostru subiect: abstractul.

Acelaşi lucru mi s-a întîmplat şi mie, a continuat don Juan. Totul a revenit la normal abia cînd energia mea sexuală s-a eliberat de lumea concretă. Aceasta este regula pentru *visători*. *Stalkerii* reprezintă opusul lor. Ai putea spune că binefăcătorul meu a fost un libertin sexual, atît ca om de rînd, cît şi ca nagual.

Don Juan părea dispus să dezvăluie actele binefăcătorului său, dar mi-am da seama că se răzgîndise. A clătinat din cap şi mi-a spus că eram prea nereceptiv pentru astfel de revelaţii. Nu am insistat.

Mi-a spus că nagualul Elías avea sobrietatea pe care o căpătau numai *visătorii*, după lupte inimaginabile cu ei înşişi. Nagualul îşi folosea sobrietatea pentru a face faţă sarcinii de a răspunde întrebărilor lui Don Juan.

– Nagualul Elías mi-a explicat că întîmpinam aceeaşi dificultate de a înţelege spiritul ca şi el, a continuat don Juan. El considera că existau două probleme diferite. Pe de o parte, nevoia de a înţelege indirect ce este spiritul, pe de altă parte, nevoia de a înţelege spiritul în mod direct.

Cu prima problemă întîmpini greutăţi. O dată ce înţelegi ce înseamnă spiritul, a doua problemă se rezolvă de la sine, şi invers. Dacă spiritul îţi vorbeşte folosind cuvintele lui tăcute, vei şti imediat ce reprezintă el.

Mi-a spus că nagualul Elías credea că dificultatea consta în refuzul nostru de a accepta ideea că poate exista cunoaştere şi în absenţa cuvintelor care s-o explice.

– Dar mie nu mi-e greu să accept, am protestat.

– Aceptarea afirmaţiei nu-i la fel de simplă ca declaraţia de acceptare, a remarcat don Juan. Nagualul Elías îmi spunea că întreaga omenire se îndepărtase de abstract, deşi la un moment dat probabil ne găseam foarte aproape de el. Abstractul trebuie să fi fost forţa care ne sprijinea. Apoi ceva se întîmplase şi ne

smulsese de lîngă abstract. Acum nu mai exista cale de întoarcere. Tot el îmi spunea că unui ucenic îi trebuia ani la rînd ca să se poată întoarce la abstract, adică să știe că limbajul și cunoașterea pot exista independent.

Don Juan a repetat că esența dificultății noastre de a reveni la abstract consta în refuzul de a accepta că puteam cunoaște în absența cuvintelor și chiar a gîndurilor.

Mă pregăteam să protestez că erau vorbe fără rost, cînd deodată am avut sentimentul clar că îmi scăpa ceva și că acel ceva avea o importanță capitală pentru mine. Don Juan încerca, de fapt, să-mi spună ceva, ceva ce fie nu reușeam să înțeleg, fie nu putea fi spus în întregime.

– Cunoașterea și limbajul sînt două lucruri distincte, a repetat el încet.

Tocmai voiam să spun „Știu", ca și cum într-adevăr aș fi știut, dar m-am abținut.

– Ți-am spus că despre spirit nu se poate vorbi, a continuat el, fiindcă spiritul nu poate fi cunoscut decît în mod direct. Vrăjitorii încearcă să explice această stare de fapt cînd spun că spiritul este ceva ce nu poate fi văzut sau simțit. Dar el plutește în permanență deasupra noastră. Cîteodată se arată unora dintre noi. De cele mai multe ori pare indiferent.

Am tăcut. El a continuat cu explicațiile. Mi-a spus că spiritul seamănă, în multe privințe, cu un animal. El se ține departe de noi pînă în momentul în care ceva îl ademenește să se apropie. Abia atunci își manifestă prezența.

Am remarcat că, dacă spiritul nu este o entitate sau o prezență și nu are esență, atunci cum poate fi ademenit?

– Problema ta, a spus el, este că iei în considerație numai propria ta idee despre ce înseamnă abstract. De pildă, esența interioară a omului sau principiul fundamental sînt pentru tine abstracții. Chiar și ceva mai puțin vag, cum ar fi caracterul, voința, curajul, demnitatea, onoarea. Desigur, spiritul poate fi descris în funcție de toate acestea. De aici provine și neînțe-

legerea: spiritul înseamnă toate acestea şi totodată nici una dintre ele.

A adăugat că ceea ce eu consideram abstracţii erau fie contrariul tuturor lucrurilor practice la care mă puteam gîndi, fie lucruri despre care decretasem că nu puteau avea o existenţă concretă.

– Pentru vrăjitor însă, abstractul e ceva ce nu are corespondent în condiţia umană, a precizat el.

– Dar e vorba despre unul şi acelaşi lucru! am strigat eu. Nu vezi că amîndoi vorbim despre acelaşi lucru?

– Cîtuşi de puţin, a replicat el. Pentru un vrăjitor, spiritul e ceva abstract, pur şi simplu, pentru că vrăjitorul îl cunoaşte fără cuvinte şi chiar fără gînduri. E ceva abstract, pentru că el nu poate concepe ce înseamnă spiritul. Totuşi, fără cea mai mică şansă sau dorinţă de a înţelege, vrăjitorul manipulează spiritul. Îl recunoaşte, îl cheamă la el, se familiarizează cu spiritul şi îl exprimă prin faptele sale.

Am clătinat din cap cu disperare. Nu reuşeam să văd deosebirea.

– Cauza neputinţei tale de a înţelege constă în faptul că eu am folosit cuvîntul „abstract" ca să descriu spiritul, a spus el. Pentru tine, abstracte sînt cuvintele care descriu stări ale intuiţiei. Un exemplu îl reprezintă chiar cuvîntul „spirit", care nu descrie raţiunea sau experienţa practică şi care, fireşte, nu face decît să-ţi stimuleze fantezia.

Eram furios pe don Juan. I-am spus că e un încăpăţînat, dar el a rîs de mine. Mi-a sugerat că, dacă aş încerca să mă gîndesc la afirmaţia că totuşi cunoaşterea putea fi independentă de limbaj, fără a mă strădui s-o înţeleg, poate reuşeam să văd lumina.

– Cugetă asupra acestui lucru, m-a îndemnat el. Pentru tine nu a contat faptul că m-ai întîlnit pe mine. În ziua în care m-ai întîlnit, ai întîlnit abstractul. Dar cum nu puteai vorbi despre abstract, nu l-ai remarcat. Vrăjitorii întîlnesc abstractul fără a se gîndi la el, fără să-l vadă, fără să-l atingă şi fără să-i simtă prezenţa.

Am tăcut, fiindcă nu-mi plăcea să intru în controversă cu el. Uneori socoteam că se exprima obscur cu bună ştiinţă. Dar don Juan părea să se amuze extraordinar.

ULTIMUL ACT DE SEDUCŢIE AL NAGUALULUI JULIAN

În curtea interioară a casei lui don Juan era la fel de linişte şi răcoare ca într-o mănăstire. Aici creşteau cîţiva pomi fructiferi plantaţi foarte aproape unul de altul şi care se pare că reglau temperatura şi absorbeau zgomotele. Cînd intrasem în casa lui pentru întîia oară, făcusem cîteva remarci critice referitoare la modul ilogic în care fuseseră plantaţi pomii. Eu aş fi lăsat mai mult spaţiu între ei. El răspunsese că acei pomi nu erau proprietatea lui şi că erau pomi-luptători, liberi şi independenţi, care se alăturaseră luptătorilor din grupul său, iar comentariile mele – valabile doar în cazul pomilor obişnuiţi – nu erau relevante.

Răspunsul îmi păruse metaforic. Ceea ce nu ştiam atunci era că don Juan nu vorbea decît la propriu.

Acum, don Juan şi cu mine şedeam în fotolii de trestie, cu faţa către pomi. Toţi erau încărcaţi de roade. Am remarcat că priveliştea nu era doar foarte frumoasă, dar şi surprinzătoare, întrucît nu era sezonul fructelor.

– În legătură cu acest lucru există o poveste interesantă, a spus el. După cum ştii, pomii de colo sînt luptători din grupul meu. Acum, sînt plini de fructe, pentru că toţi vrăjitorii din grupul meu au discutat şi şi-au exprimat sentimentele în legătură cu plecarea noastră definitivă chiar aici, în faţa lor. Acum, pomii ştiu că atunci cînd vom pleca pe ultimul nostru drum, ne vor însoţi şi ei.

L-am privit uluit.

– Nu-i pot lăsa aici, mi-a explicat don Juan. Şi ei sînt luptători. Şi-au pus soarta în mîinile vrăjitorilor adunaţi în jurul nagualului. Ei ştiu ce sentimente am pentru ei. Punctul lor de asamblare e localizat foarte jos în enorma lor cochilie luminoasă,

fapt care le permite să ne cunoască sentimentele, de exemplu sentimentele noastre din acest moment, cînd discutăm despre plecarea mea definitivă.

Am rămas tăcut, fiindcă nu voiam să zăbovim asupra subiectului. Don Juan a vorbit şi mi-a schimbat starea de spirit.

– Al doilea miez abstract al poveştilor cu vrăjitori se numeşte lovitura spiritului, a spus el. Primul miez, manifestările spiritului, reprezintă edificiul pe care *intenţia* îl clădeşte şi-l aşază în calea unui vrăjitor, invitîndu-l apoi să intre. Este edificiul *intenţiei văzut* de un vrăjitor. Lovitura spiritului este acelaşi edificiu văzut de un novice, invitat – sau mai curînd forţat – să intre.

Al doilea nucleu abstract ar putea constitui el însuşi o poveste. Se zice că, după ce s-a manifestat faţă de omul despre care am vorbit, şi n-a primit nici un răspuns, spiritul i-a întins omului o capcană. A fost un ultim subterfugiu, nu pentru că omul acela ar fi fost deosebit, ci pentru că lanţul incomprehensibil de evenimente al spiritului a făcut ca omul acela să fie disponibil chiar în momentul în care spiritul i-a bătut în poartă.

E de la sine înţeles că omul nu a priceput nimic din ce i-a revelat spiritul. De fapt, revelaţiile contraziceau tot ce ştia omul, tot ce reprezenta el. Bineînţeles, omul a refuzat pe loc şi categoric să aibă de a face cu spiritul. Nu avea de gînd să se lase atras de asemenea bazaconii. Nu era chiar atît de naiv. Rezultatul a fost un impas total.

Aş putea spune că-i o poveste idioată, a continuat don Juan. Aş mai putea spune că ceea ce ţi-am oferit eu este un calmant destinat celor care nu se simt în largul lor în prezenţa tăcerii abstractului. M-a privit cu atenţie o clipă, apoi a zîmbit. Îţi plac cuvintele, mi s-a adresat el pe un ton acuzator. Simpla idee de cunoaştere tăcută te sperie. Însă poveştile, oricît de neroade, te încîntă şi te fac să te simţi în siguranţă.

Zîmbetul lui era atît de poznaş, încît nu mi-am putut stăpîni rîsul.

Apoi mi-a reamintit că auzisem deja relatarea amănunţită a primei ocazii, cînd spiritul bătuse în uşa lui. O clipă nu mi-am dat seama la ce se referea.

– N-a fost vorba doar de binefăcătorul meu care m-a găsit aproape mort în urma rănii de glonț, mi-a explicat el. În aceeași zi, m-a găsit și mi-a bătut în ușă spiritul. Binefăcătorul meu a înțeles că se găsea acolo ca să fie un mijlocitor pentru spirit. Fără intervenția spiritului, întîlnirea cu binefăcătorul meu nu ar fi însemnat nimic.

Mi-a spus că un nagual putea fi mijlocitor doar după ce spiritul își manifesta acordul de a fi utilizat – fie aproape imperceptibil, fie prin porunci explicite. Prin urmare, nagualul nu-și putea alege ucenicii după voința și calculele proprii. Dar o dată ce spiritul își revela voința prin semne, nagualul nu-și cruța nici un efort ca s-o ducă la îndeplinire.

– După o viață de practică, a continuat el, vrăjitorii și, în special, nagualii știu că spiritul îi invită să intre în edificiul înălțat în calea lor. Ei au învățat să-și disciplineze verigile de legătură cu *intenția*. Așadar, ei sînt întotdeauna avertizați, știu de fiecare dată ce le va cere spiritul.

Don Juan a spus că înaintarea pe calea vrăjitorilor este, în general, un proces drastic, al cărui scop este acela de a disciplina veriga de legătură. Legătura omului de rînd cu *intenția* este practic moartă, iar vrăjitorii încep cu o verigă inutilă, pentru că ea nu răspunde voluntar.

A subliniat că, pentru a reactiva legătura, vrăjitorii au nevoie de un scop riguros și puternic – o stare de spirit specială, denumită *intenție neînduplecată*. Acceptarea faptului că nagualul este singura ființă capabilă de a aduce *intenția neînduplecată* reprezintă partea cea mai dificilă a uceniciei vrăjitorului.

Am protestat că eu nu vedeam în ce consta dificultatea.

– Ucenicul e o persoană care luptă să-și clarifice și să-și reînvie legătura cu spiritul, mi-a explicat el. O dată reactivată legătura, el nu mai este ucenic, dar pînă atunci, pentru a-și urma calea, are nevoie de un scop puternic, care, bineînțeles, lipsește. Așadar, el îi îngăduie nagualului să-i furnizeze scopul, iar pentru aceasta e nevoie să renunțe la propria-i individualitate. Iată în ce constă dificultatea.

Mi-a reamintit ceva ce-mi spusese adeseori: că voluntarii nu erau bineveniţi în lumea vrăjitorilor, pentru că ei aveau deja un scop al lor, ceea ce le făcea extrem de dificilă renunţarea la individualitate. Dacă lumea vrăjitorilor pretindea idei şi acţiuni contrare scopului voluntarilor, aceştia, pur şi simplu, refuzau să se schimbe.

– Reactivarea legăturii unui ucenic reprezintă sarcina cea mai grea şi mai interesantă a nagualului, a continuat don Juan. Dar şi cea mai mare bătaie de cap. În funcţie de personalitatea ucenicului, intenţiile spiritului sînt fie de o sublimă simplitate, fie complicate ca nişte labirinturi.

Don Juan m-a asigurat că, deşi poate credeam contrariul, ucenicia mea nu fusese pentru el o povară atît de mare ca propria-i ucenicie pentru binefăcătorul lui. A recunoscut că aveam un dram de autodisciplină, care se dovedea foarte util, în timp ce el nu avusese deloc. Iar binefăcătorul lui, la rîndul său, dăduse dovadă de şi mai puţină.

– Diferenţa e sesizabilă în manifestările spiritului, a continuat el. În unele cazuri, manifestările spiritului sînt aproape imperceptibile; în cazul meu, a fost vorba de porunci. Fusesem împuşcat. Sîngele îmi şiroia prin gaura de glonţ din piept. Binefăcătorul meu trebuia să acţioneze rapid şi sigur, la fel cum acţionase binefăcătorul lui faţă de el. Vrăjitorii ştiu că, pe cît de grea este porunca, pe atît de dificil este discipolul.

Don Juan mi-a explicat că unul dintre cele mai profitabile aspecte ale asocierii cu doi naguali fusese acela că avusese ocazia să audă aceleaşi poveşti, relatate din două puncte de vedere diferite. De exemplu, povestea despre nagualul Elías şi manifestările spiritului, văzută din perspectiva ucenicului, era povestea dificultăţii întîmpinate de spirit în a bate în poarta binefăcătorului său.

– Tot ce avea legătură cu binefăcătorul meu era extrem de dificil, a spus don Juan şi a început să rîdă. La douăzeci şi patru de ani, spiritul nu se mulţumise doar să-i bată în poartă, ci aproape i-o scosese din ţîţîni.

Mi-a spus că, în realitate, povestea începuse cu cîţiva ani mai înainte, cînd binefăcătorul lui era un adolescent frumos, vlăstarul unei familii de vază din Mexico City. Era bogat, educat, fermecător şi avea o personalitate charismatică. Femeile se îndrăgosteau de el la prima vedere. Dar el era încă de atunci comod şi nedisciplinat, leneş faţă de tot ce nu-i oferea imediată satisfacţie.

Don Juan a spus că, pentru o astfel de personalitate, cu o astfel de educaţie – unicul fiu al unei văduve bogate, care îl răsfăţa împreună cu cele patru surori ale lui – tînărul nu se putea comporta decît într-un singur fel. Se complăcea în toate formele de necuviinţe care-i treceau prin minte. Chiar şi printre amicii lui, la fel de comozi ca el, era văzut ca un delincvent moral, care trăia doar pentru a face tot ce lumea considera drept imoral.

În cele din urmă, excesele îl şubreziseră fizic şi se îmbolnăvise fatal de tuberculoză – cea mai temută boală a vremii. Dar, în loc să-l potolească, boala îi crease o condiţie fizică în care se simţea mai senzual decît oricînd. Cum nu avea nici un dram de autocontrol, se dedase cu totul desfrîului, iar sănătatea i se deteriorase pînă cînd nu mai avusese nici o speranţă. Zicala că niciodată nu plouă, ci toarnă cu găleata, fusese, cu siguranţă, adevărată pentru binefăcătorul lui don Juan în acea perioadă. În timp ce sănătatea i se ruina, îi murise mama – singurul sprijin şi singura care-l mai ţinuse în frîu. Ea îi lăsase o moştenire apreciabilă, care ar fi trebuit să-i asigure o existenţă fără griji pînă la sfîrşitul vieţii, dar nesăbuit cum era, în cîteva luni o risipise pînă la ultimul ban. Fără vreo meserie sau ocupaţie, fusese nevoit să fure ca să poată trăi.

Fără bani, nu mai avusese nici prieteni; pînă şi femeile care-l iubiseră cîndva îi întorseseră spatele. Pentru prima oară în viaţă se confruntase cu realitatea crudă. Dată fiind starea sănătăţii lui, ar fi trebuit să-şi aştepte sfîrşitul. Dar era o fire adaptabilă. Hotărîse să muncească şi să-şi cîştige singur existenţa.

Totuşi, nu reuşise să-şi schimbe năravurile libertine, ceea ce-l obligase să-şi găsească de lucru în singurul loc în care se simţea în largul lui: teatrul. Aptitudinile lui constau în faptul că era un

cabotin înnăscut şi că-şi petrecuse cea mai mare parte a vieţii de adult în compania actriţelor. Se alăturase unei trupe de actori de provincie, departe de cercul lui de prieteni şi cunoştinţe, şi devenise un actor extrem de talentat, eroul bolnav de tuberculoză din piesele religioase şi moraliste.

Don Juan a comentat pe marginea straniei ironii care marcase în permanenţă viaţa binefăcătorului său. Iată cum un desfrînat, care fusese pe moarte din pricina apucăturilor lui desfrînate, ajunsese să joace roluri de sfinţi şi de mistici. Jucase pînă şi rolul lui Iisus într-o scenetă, în timpul Săptămînii Patimilor.

Sănătatea lui se menţinuse bună pe timpul unui singur turneu teatral din statele nordice. Apoi, în oraşul Durango, se petrecuseră două lucruri: viaţa lui se încheiase şi spiritul îi bătuse la poartă.

Moartea şi bătaia în poartă a spiritului veniseră în acelaşi timp – ziua în amiaza mare, printre tufe. Moartea îl surprinsese în timp ce seducea o femeie. Era deja extrem de slăbit şi în ziua aceea făcuse mai multe eforturi decît de obicei. Tînăra, care era vioaie, rezistentă şi îndrăgostită lulea, îi promisese să facă dragoste cu el şi, astfel, îl convinsese să meargă împreună într-un loc retras, departe de orice aşezare omenească. Apoi i se împotrivise ore întregi. Cînd, în sfîrşit, îi cedase, el era complet epuizat şi tuşea atît de rău, încît abia putea să respire.

În timpul ultimei izbucniri de pasiune simţise o durere ascuţită în umăr. Avusese senzaţia că i se despică pieptul şi un acces de tuse îl făcuse să nu-şi poată stăpîni voma. Dar dorinţa de a căuta plăcerea îl îmboldise să continue pînă cînd survenise moartea, sub forma unei hemoragii. Atunci, îşi făcuse apariţia spiritul, adus de un indian care-i venise în ajutor. Mai devreme, îl remarcase pe indian venind pe urmele lui, dar nu-i acordase nici o atenţie, preocupat doar să seducă fata. Văzuse ca prin vis fata. Nu era speriată şi nu-şi pierduse stăpînirea de sine. Se îmbrăcase rapid şi eficient şi fugise ca un iepure fugărit de ogari.

Îl văzuse şi pe indian, care se repezise spre el, încercînd să-l facă să se ridice în capul oaselor. Îl auzise spunînd lucruri fără

sens. Îl auzise angajîndu-se față de spirit și murmurînd cuvine de neînțeles într-o altă limbă. Apoi indianul acționase fulgerător. Stînd în spatele lui, îi aplicase o lovitură puternică între omoplați.

Foarte rațional, muribundul dedusese că indianul încerca fie să-i desprindă un cheag de sînge, fie să-l ucidă.

Cum indianul continua să-l lovească în spate, muribundul se convinsese că indianul era iubitul sau soțul fetei și că voia să-l omoare. Dar, văzînd strălucirea intensă din privirea indianului, își schimbase părerea. Își dăduse seama că indianul era, pur și simplu, nebun și nu avea nici o legătură cu femeia. Cu ultima fărîmă de luciditate, se concentrase asupra a ceea ce bolborosea indianul. Acesta spunea că puterea omului era incalculabilă, că moartea exista numai pentru că noi o *intenționăm* încă din clipa nașterii, că *intenția* morții ar putea fi suspendată prin schimbarea poziției punctului de asamblare.

Atunci, înțelesese că indianul era complet nebun. Situația era atît de dramatică – își dădea sufletul lîngă un indian țicnit care bolborosea tot felul de bazaconii – încît își jurase că va rămîne un cabotin pînă în ultima clipă și-și promisese să nu moară nici din pricina hemoragiei, nici a loviturilor, ci să moară de rîs. Așadar, rîsese pînă cînd își dăduse sufletul.

Don Juan a precizat că, desigur, binefăcătorul lui nu avusese cum să-l ia pe indian în serios. Nimeni nu putea lua în serios o asemenea persoană, cu atît mai puțin un potențial ucenic care nu alesese de bunăvoie meseria de vrăjitor.

Apoi don Juan a spus că îmi dăduse diferite versiuni a ceea ce însemna meseria de vrăjitor. Mi-a spus că nu era o îndrăzneală din partea lui să-mi dezvăluie că, din punctul de vedere al spiritului, sarcina consta în clarificarea verigii noastre de legătură cu el. Edificiul pe care *intenția* îl ridică în calea noastră este, deci, un loc de purificare, în care nu găsim atît metodele de clarificare a verigii noastre de legătură, cît cunoașterea fără cuvinte, care permite desfășurarea procesului de clarificare. Fără această cunoaștere fără cuvinte nu ar putea avea loc nici un proces și toți am trăi sentimentul că ne lipsește ceva.

Mi-a explicat că evenimentele declanşate de vrăjitori ca urmare a cunoaşterii fără cuvinte erau atît de simple, şi totuşi atît de abstracte, încît vrăjitorii hotărîseră cu multă vreme în urmă să vorbească despre ele numai în termeni simbolici. Manifestările spiritului şi bătaia în uşă a spiritului erau tocmai astfel de exemple.

Don Juan mi-a spus că, de pildă, o descriere a ceea ce se petrece în timpul primei întîlniri dintre un nagual şi un viitor ucenic, din punctul de vedere al vrăjitorului ar fi absolut de neînţeles. Ar fi un nonsens să explici că nagualul, în virtutea experienţei lui de o viaţă, îşi concentrează ceva ce noi nu ne putem imagina, şi anume cea de a doua atenţie a lui – conştiinţa elevată cîştigată prin iniţierea în vrăjitorie – asupra conexiunii invizibile cu un abstract indefinibil. El făcea acest lucru pentru a scoate în evidenţă şi a clarifica conexiunea invizibilă a altcuiva cu acel abstract indefinibil.

A remarcat că fiecare dintre noi era împiedicat să ajungă la cunoaşterea fără cuvinte datorită barierelor naturale specifice fiecărui individ; şi că cea mai insurmontabilă barieră în cazul meu era tendinţa de a-mi masca automulţumirea prin independenţă.

L-am rugat insistent să-mi dea un exemplu concret. I-am reamintit cum mă avertizase cîndva că unul dintre şiretlicurile lui preferate în discuţii era lansarea unor critici de ordin general care nu puteau fi susţinute prin exemple concrete.

Don Juan s-a uitat la mine şi a zîmbit larg.

– În trecut îţi administram plante energizante, mi-a spus el. La început, ai făcut tot posibilul ca să te convingi că ceea ce trăiai erau halucinaţii. Apoi ai vrut să ai anumite halucinaţii. Îmi amintesc că am rîs de insistenţa ta de a le numi experienţe didactice halucinatorii.

Mi-a spus că nevoia mea de a-mi dovedi independenţa iluzorie m-a împins într-o poziţie din care nu puteam accepta ceea ce îmi spunea el că se întîmplă, deşi era ceea ce ştiam şi eu în sinea mea. Ştiam că el folosea plante energizante, mijloace modeste aşa cum erau ele, pentru a mă determina să intru în stări

parţiale sau temporare de conştiinţă elevată, deplasîndu-mi punctul de asamblare din poziţia lui obişnuită.

– Te-ai folosit de bariera independenţei ca să depăşeşti acest impediment, a continuat el. Aceeaşi barieră a continuat să aibă efect pînă în ziua de azi, aşa că încă mai ai senzaţia nedefinită de nelinişte, deşi poate nu chiar atît de pronunţată. Acum, problema este: cum îţi ordonezi concluziile, astfel încît experienţele tale curente să se potrivească în tiparul automulţumirii tale?

I-am mărturisit că singura cale în care îmi puteam păstra independenţa era să nu mă gîndesc deloc la experienţele mele.

Rîsul sănătos al lui don Juan aproape l-a făcut să cadă din fotoliul de trestie. S-a ridicat în picioare şi a început să se plimbe prin încăpere, ca să-şi recapete suflul. Apoi s-a aşezat din nou, reluîndu-şi aerul grav. A împins fotoliul în spate şi şi-a încrucişat picioarele.

Mi-a spus că noi, ca oameni de rînd, nu ştim şi nu avem să ştim vreodată că ceea ce ne dă preocuparea ereditară pentru soartă e ceva perfect real şi funcţional: veriga noastră de legătură cu *intenţia*. A afirmat că în timpul vieţii noastre active nu avem niciodată ocazia de a trece de nivelul preocupărilor simple, întrucît din timpuri imemoriale grija pentru problemele zilnice ne-a adormit simţurile. Abia cînd viaţa noastră e pe cale să se sfîrşească, preocuparea ereditară pentru soartă începe să capete un alt aspect. Atunci începem să întrevedem prin ceaţa grijilor zilnice. Din păcate, această trezire vine întotdeauna mînă în mînă cu pierderea de energie datorată vîrstei, deci cînd nu mai avem puterea să ne schimbăm preocuparea într-o descoperire pragmatică şi pozitivă. În acest punct, tot ce rămîne e o nelinişte surdă şi sfîşietoare, dorinţa de ceva ce nu poate fi exprimat şi furia de a fi ratat acel ceva.

– Îmi place poezia din multe motive, a spus el. Unul este acela că poezia surprinde starea de spirit a luptătorilor şi explică ceea ce cu greu poate fi explicat.

A recunoscut că poeţii sînt extrem de conştienţi de legătura noastră cu spiritul, dar la modul intuitiv, nu deliberat şi pragmatic, ca vrăjitorii.

– Poeţii nu înţeleg direct spiritul, a continuat el. De aceea poezia lor nu reuşeşte să atingă esenţa adevăratelor gesturi pentru spirit. Totuşi, ei se apropie extrem de mult.

A luat de pe scaunul de alături una dintre cărţile mele de poezie, o colecţie de Juan Ramón Jiménez. A deschis-o la un semn, mi-a întins-o şi mi-a făcut semn să citesc.

Oare eu sînt acela care umblă în noapte
prin cameră sau este cerşetorul
care dădea tîrcoale prin grădină
la ceas de asfinţit?

Privesc în jur
şi văd că totul
e şi nu e la fel...
Fereastra a fost cumva deschisă?
Nu cumva adormisem?

N-avea grădina un verde palid?...
Cerul era curat, senin...
Acum sînt nori
şi vînt,
iar grădina e tristă şi întunecată.

Oare aveam părul negru...
Eram îmbrăcat în cenuşiu...
Acum am părul cenuşiu
şi-s îmbrăcat în negru...
Aşa să fie mersul meu?
Iar glasul care acum răsună în mine
are ritmul vocii mele de demult?
Oare sînt eu sau este cerşetorul
care dădea tîrcoale prin grădină
la ceas de asfinţit?

Privesc în jur...
Sînt nori și bate vîntul...
Grădina-i tristă și întunecată...

Vin și mă duc... Nu e adevărat
că mă furase somnul?
Am părul cenușiu...Totul
este la fel, și totuși s-a schimbat...

Am recitit poezia pentru mine şi am sesizat starea de spirit a poetului: neputința şi nedumerirea lui. L-am întrebat pe don Juan dacă simțea același lucru.

– Cred că poetul simte presiunea îmbătrînirii şi neliniștea adusă de această descoperire, mi-a răspuns don Juan. Dar acesta e numai un aspect. Celălalt aspect, care mă interesează pe mine, este că poetul, deşi nu-şi deplasează nici o clipă punctul de asamblare, intuieşte că se întîmplă ceva extraordinar. Intuieşte cu mare certitudine că există un factor fără nume, copleşitor tocmai datorită simplității lui, care ne determină soarta.

3. VICLENIA SPIRITULUI

PURIFICAREA LEGĂTURII CU SPIRITUL

Soarele încă nu răsărise din spatele piscurilor dinspre est, dar era deja caniculă. Cînd am ajuns la primul povîrniş, la cîţiva kilometri pe şosea de la marginea oraşului, don Juan s-a oprit şi a ieşit în afara carosabilului. S-a aşezat pe nişte bolovani uriaşi, care fuseseră desprinşi cu dinamită din coasta muntelui la vremea cînd fusese construită şoseaua, şi mi-a făcut semn să mă aşez lîngă el. De obicei, poposeam aici ca să stăm de vorbă sau să ne odihnim, în drum spre munţii din apropiere. Don Juan mi-a dat de ştire că această excursie avea să fie mai lungă şi că era posibil să rămînem în munţi mai multe zile.

– Vom discuta despre cel de al treilea miez abstract, mi-a spus don Juan. El se numeşte viclenia spiritului sau viclenia abstractului, sau practicarea *stalkingului* pe sine, sau purificarea verigii de legătură.

M-a surprins diversitatea numelor, dar n-am spus nimic. L-am aşteptat să-şi continue explicaţia.

– Ca şi în cazul primelor două miezuri, a continuat el, şi acesta ar putea constitui o poveste în sine. Povestea spune că, după ce a bătut zadarnic în poarta omului despre care am mai vorbit, spiritul a recurs la singurul mijloc pe care-l mai avea la îndemînă: viclenia. La urma urmei, spiritul ieşise din multe încurcături prin viclenie. Era limpede că, dacă voia să aibă efect

asupra acelui om, trebuia să-l ademenească. Aşadar, spiritul a început să-l inițieze în misterele vrăjitoriei. Astfel, calea uceniciei în vrăjitorie a devenit ceea ce este: o cale a artificiului şi subterfugiului.

Povestea spune că spiritul l-a ademenit pe om, făcîndu-l să penduleze între niveluri de conştiinţă, ca să-i arate cum să economisească energia necesară consolidării verigii lui de legătură.

Don Juan mi-a spus că, dacă aplicam povestea lui la epoca modernă, aveam cazul nagualului, conducta vie a spiritului, repetînd structura acestui miez abstract şi recurgînd la artificii şi subterfugii pentru a preda tainele vrăjitoriei.

Deodată, s-a ridicat şi a pornit spre lanţul de munţi. L-am urmat şi am început urcuşul, umăr la umăr.

Tîrziu, spre seară, am ajuns în vîrful acelor munţi înalţi. Chiar şi la acea altitudine, era încă foarte cald. Toată ziua urmasem o potecă aproape invizibilă. În cele din urmă, am ajuns într-un mic luminiş, vechi post de observaţie, cu vedere spre nord şi spre vest.

Ne-am aşezat acolo şi don Juan a revenit la conversaţia noastră despre poveştile cu vrăjitori. A spus că acum cunoşteam cum se manifestase *intenţia* faţă de nagualul Elías, precum şi povestea spiritului care bătuse în poarta nagualului Julian. Ştiam şi despre întîlnirea lui cu spiritul şi, desigur, nu puteam uita cum îl întîlnisem eu. Toate aceste povestiri, mi-a spus el, aveau aceeaşi structură; numai personajele erau altele. Fiecare povestire era o tragicomedie abstractă, cu un singur personaj abstract, *intenţia*, şi doi actori din rîndul oamenilor, nagualul şi ucenicul său. Scenariul era miezul abstract.

Mi-am închipuit că, în sfîrşit, înţelesesem ce voia să spună, dar nu-mi puteam explica nici eu ce anume înţelegeam, aşa cum nu-i puteam explica nici lui don Juan. Cînd am încercat să-mi pun gîndurile în cuvinte, mi-am dat seama că mă bîlbîiam.

Don Juan a părut să recunoască starea mea. Mi-a sugerat să mă relaxez şi să ascult. Mi-a spus că următoarea povestire era despre procesul de aducere a unui ucenic pe tărîmul spiritului,

proces pe care vrăjitorii îl denumeau viclenia spiritului sau purificarea legăturii cu *intenția*.

– Ți-am povestit deja cum m-a adus nagualul Julian în casa lui, după ce am fost rănit, și cum mi-a îngrijit rana pînă m-am vindecat, a continuat don Juan. Dar nu ți-am spus cum mi-a purificat legătura, cum m-a învățat să practic *stalkingul* pe mine însumi.

Primul lucru pe care-l face un nagual cu un potențial ucenic este să-l ademenească. Adică, îi aplică o lovitură în veriga de legătură cu spiritul. Există două modalități de a realiza acest lucru. Una este prin căi seminormale, așa cum am procedat eu cu tine, alta prin vrăjitorie propriu-zisă, cum a procedat cu mine binefăcătorul meu.

Don Juan mi-a povestit din nou cum binefăcătorul său îi convinsese pe oamenii adunați pe drum că rănitul era propriul său fiu. Apoi plătise pe cîțiva dintre ei să-l transporte pînă la locuința lui pe don Juan, lipsit de cunoștință din pricina pierderii de sînge și a șocului. Cîteva zile mai tîrziu, don Juan se trezise din leșin și dăduse cu ochii de un bătrîn cumsecade și de soția lui cea corpolentă care-i îngrijeau rana.

Bătrînul îi spusese că se numea Belisario, că nevasta lui era o renumită vindecătoare și că amîndoi se îngrijeau să-i vindece rana. Don Juan le spusese că nu avea bani, iar Belisario îi sugerase că, după ce se va înzdrăveni, putea găsi o cale să-i plătească.

Don Juan a spus că era complet derutat, stare deloc nouă pentru el. Era un indian de douăzeci și doi de ani, voinic și nesăbuit, fără minte, fără educație și cu o fire insuportabilă. Nu știa ce înseamnă recunoștința. Socotea că era foarte frumos din partea bătrînului și a soției acestuia să-l ajute, dar intenționa să aștepte pînă la vindecarea rănii și apoi să dispară, pur și simplu, în toiul nopții.

Cînd își revenise suficient de mult și se pregătea să fugă, bătrînul Belisario îl dusese într-o cameră și, șoptind înspăimîntat, îi destăinuise că acea casă aparținea unui om hain care-i ținea prizonieri pe el și pe soția lui. Îl rugase pe don Juan să-i ajute

să-şi recapete libertatea, să scape de cel care-i răpise şi-i tiraniza. Înainte ca don Juan să apuce să răspundă, un monstru cu chip de peşte, parcă desprins dintr-o poveste de groază, dăduse buzna în cameră, de parcă ar fi ascultat la uşă. Avea o faţă verde-cenuşie, un singur ochi în frunte şi era mare cît uşa. Monstrul se uitase chiorîş la don Juan, şuierînd ca un şarpe, gata să-l sfîşie, şi-l speriase atît de cumplit, încît tînărul leşinase.

– Modul lui de a-mi aplica o lovitură în veriga de legătură cu spiritul a fost fără cusur, a rîs don Juan. Fireşte, înainte de apariţia monstrului binefăcătorul meu mă făcuse să ating starea de conştiinţă elevată, aşa că ceea ce *vedeam* sub înfăţişarea unui monstru era o aşa-numită fiinţă anorganică, un cîmp amorf de energie.

Don Juan a spus că ştia nenumărate cazuri în care inventivitatea diabolică a binefăcătorului său crease situaţii ilare şi stînjenitoare pentru toţi ucenicii săi, îndeosebi pentru don Juan, a cărui seriozitate şi rigiditate îl făcea ţinta preferată a farselor didactice puse la cale de nagualul Julian. După o scurtă pauză, don Juan a adăugat că era de la sine înţeles că acele farse îl amuzau nespus de mult pe binefăcătorul lui.

– Dacă tu crezi că rîd de tine – ceea ce şi fac – află că asta nu-i nimic faţă de cum rîdea el de mine, a continuat don Juan. Diabolicul meu binefăcător învăţase să plîngă ca să-şi ascundă rîsul. Închipuie-ţi cum mai plîngea cînd mi-am început ucenicia.

Continuîndu-şi povestea, don Juan a declarat că viaţa lui nu mai fusese niciodată aceeaşi după şocul trăit la *vederea* acelei fiinţe monstruoase. Binefăcătorul lui se asigurase de acest lucru. Don Juan mi-a explicat că, o dată ce un nagual şi-a iniţiat în viclenie potenţialul discipol, îndeosebi discipolul menit a fi nagual, trebuia să facă tot posibilul ca ucenicul să se supună regulilor. Această supunere putea fi de două feluri. Fie potenţialul discipol era atît de disciplinat şi de bine adaptat, încît nu mai era nevoie decît să decidă să se alăture nagualului, ca în cazul tinerei Talía. Fie potenţialul discipol era o persoană puţin sau chiar deloc disciplinată, situaţie în care nagualul era nevoit să irosească timp şi efort ca să-l convingă.

În cazul lui don Juan, care era un ţăran needucat şi fără minte, procesul de aducere pe calea cea dreaptă luase întorsături bizare.

Curînd după prima lovitură, binefăcătorul lui i-o aplicase pe a doua, demonstrîndu-i lui don Juan posibilitatea de a se transforma. Într-o zi, binefăcătorul lui se preschimbase într-un tînăr. Don Juan fusese incapabil să conceapă că acea transformare era altceva decît o mostră de desăvîrşită actorie.

– Cum reuşea astfel de transformări? am întrebat.

– Era atît vrăjitor, cît şi artist, mi-a răspuns don Juan. Vrăjitoria consta în faptul că se transforma deplasîndu-şi punctul de asamblare în poziţia care favoriza schimbarea dorită. Arta consta în perfecţiunea transformării.

– Nu prea înţeleg ce-mi spui, am intervenit.

Don Juan mi-a spus că percepţia este un punct cheie pentru tot ce întreprinde omul, ea fiind guvernată de amplasarea punctului de asamblare. Aşadar, dacă punctul îşi schimbă poziţia, percepţia omului asupra lumii se schimbă în consecinţă. Vrăjitorul care ştia exact unde să-şi plaseze punctul de asamblare putea deveni orice dorea.

– Măiestria nagualului Julian de a-şi deplasa punctul de asamblare era atît de desăvîrşită, încît nagualul putea determina cele mai subtile transformări, a continuat don Juan. De exemplu, cînd un vrăjitor se preschimbă în corb, este, desigur, vorba de o mare realizare. Dar ea implică o schimbare importantă, deci mare, a punctului de asamblare. Totuşi, mutarea punctului în poziţia unui om gras sau a unui bătrîn este o manevră extrem de delicată şi necesită o ascuţită cunoaştere a firii omeneşti.

– Eu aş evita să mă gîndesc sau să discut despre astfel de lucruri ca despre nişte fapte, am spus.

Don Juan a rîs, ca şi cum aş fi spus lucrul cel mai amuzant din lume.

– A existat un motiv pentru transformările binefăcătorului dumitale? am întrebat. Sau nu făcea decît să se amuze?

– Nu vorbi prostii. Luptătorii nu fac nimic doar ca să se amuze, mi-a răspuns el. Transformările lui erau strategice. Erau

dictate de necesitate, ca transformarea dintr-un om bătrîn într-unul tînăr. Din cînd în cînd, apăreau şi consecinţe amuzante, dar asta-i cu totul altceva.

I-am reamintit că-l mai întrebasem cum învăţase binefăcătorul lui să opereze aceste transformări. El îmi spusese că nagualul Julian avusese un maestru, dar refuzase să-mi spună pe cine anume.

– Acel vrăjitor misterios care te protejează, mi-a răspuns scurt don Juan.

– Care vrăjitor misterios? am întrebat.

– Nemuritorul, a adăugat şi m-a privit întrebător.

Pentru toţi vrăjitorii din grupul lui don Juan, Nemuritorul era un personaj cît se poate de evocator. Din spusele lor, Nemuritorul era un vrăjitor din timpuri străvechi. El reuşise să supravieţuiască pînă în epoca modernă, manipulîndu-şi punctul de asamblare, făcîndu-l să se mişte în anumite feluri şi spre anumite locuri în interiorul cîmpului său global de energie. Astfel de manevre îl ajutaseră să-şi păstreze conştiinţa şi forţa vitală.

Don Juan îmi spusese despre înţelegerea la care ajunseseră cu secole în urmă predecesorii lui vizionari cu Nemuritorul. Nemuritorul le oferise daruri, în schimbul energiei vitale. Datorită acestui tîrg, ei îl considerau protejatul lor şi îl numeau „chiriaşul".

Don Juan îmi explicase că vrăjitorii din vechime erau experţi în deplasarea punctului de asamblare. Pe această cale, ei descoperiseră lucruri extraordinare despre percepţie, conştienţi însă cît de uşor te puteai rătăci în aberaţie. Situaţia Nemuritorului era pentru don Juan un exemplu clasic de aberaţie.

Don Juan îmi repeta cu orice prilej că, dacă punctul de asamblare era deplasat de cineva care nu numai că îl *vedea*, dar avea şi energia de a-l mişca din loc, punctul luneca în interiorul sferei luminoase, în direcţia indicată de cel care-l deplasase. Strălucirea lui era îndeajuns pentru a lumina firele cîmpurilor de energie pe care le atingea. Noua percepţie asupra lumii rezultate de aici era la fel de completă – dar nu identică – ca percepţia noastră de zi

cu zi, prin urmare, cumpătarea era esenţială în acţiunea de deplasare a punctului de asamblare.

Continuîndu-şi povestea, don Juan mi-a spus că se obişnuise repede să-l considere pe bătrînul care-i salvase viaţa ca fiind în realitate un tînăr în rol de bătrîn. Dar, într-o bună zi, tînărul se prefăcuse din nou în bătrînul Belisario, cel întîlnit de don Juan. El şi femeia pe care don Juan o crezuse a fi soţia lui îşi strînseseră lucrurile, apoi doi bărbaţi zîmbitori apăruseră ca din pămînt, mînînd cîţiva măgari.

Don Juan rîdea, savurînd povestirea. El mi-a spus că, în timp ce cărăuşii încărcau lucrurile pe măgari, Belisario îl luase deoparte şi-i atrăsese atenţia că el şi soţia lui erau din nou deghizaţi. El redevenise bătrîn, iar frumoasa lui soţie era acum o indiancă grasă şi ţîfnoasă.

– Eram atît de tînăr şi de prost, încît pentru mine avea valoare numai evidenţa, a continuat don Juan. Cu numai cîteva zile mai înainte, fusesem martor la acea incredibilă transformare dintr-un bătrîn neputincios de şaptezeci de ani într-un tînăr zdravăn abia trecut de douăzeci şi-l crezusem pe cuvînt pe Belisario că vîrsta era o simplă mască. Soţia lui se preschimbase şi ea dintr-o indiancă mătăhăloasă şi acră într-o tînără zveltă şi frumoasă. Desigur, femeia nu se transformase în acelaşi fel ca binefăcătorul meu. El fusese cel care o schimbase. Bineînţeles, la vremea aceea mi-aş fi putut da seama de toate, dar înţelepciunea se capătă întotdeauna treptat şi doar prin suferinţe.

Don Juan mi-a spus că bătrînul îl asigurase că rana i se vindecase, deşi el nu se simţea încă prea bine. Atunci bătrînul îl îmbrăţişase pe don Juan şi-i şoptise cu adîncă tristeţe: „Monstrul te-a plăcut atît de mult, încît ne-a pus în libertate pe mine şi pe soţia mea şi te-a luat pe tine ca unic servitor."

– I-aş fi rîs în nas, a continuat don Juan, dacă din locuinţa monstrului nu s-ar fi auzit un mîrîit furios şi animalic şi o hărmălaie înfricoşătoare.

Ochii lui don Juan străluceau de satisfacţie interioară. Eu aş fi vrut să-mi păstrez seriozitatea, însă nu mi-am putut stăpîni rîsul.

Conştient de spaima lui don Juan, Belisario îşi ceruse mii de scuze pentru întorsătura sorţii care-l eliberase pe el, luîndu-l, în schimb, prizonier pe don Juan. Plescăise dezgustat din limbă şi blestemase monstrul. Cu lacrimi în ochi, îi înşirase corvezile la care îl supunea monstrul în fiecare zi. Iar cînd don Juan protestase, îi mărturisise în şoaptă că nu exista cale de scăpare, întrucît monstrul era un vrăjitor fără pereche.

Don Juan îi ceruse lui Belisario să-l sfătuiască ce să facă. Belisario se lansase într-o lungă explicaţie, spunînd că planurile de acţiune erau potrivite numai cînd aveai de a face cu oameni de rînd. În contextul uman, se pot face planuri şi pune la cale acţiuni, şi, cu puţin noroc, şiretenie şi dăruire, avem şanse de izbîndă. Dar în faţa necunoscutului, respectiv situaţia lui don Juan, singura speranţă de supravieţuire era să accepte şi să înţeleagă.

Belisario îi mărturisise cu glas abia auzit că, pentru a fi sigur că monstrul nu-l va urmări, se ducea în statul Durango, ca să înveţe tainele vrăjitoriei. Îl întrebase pe don Juan dacă şi el era interesat să se iniţieze în vrăjitorie. Îngrozit de idee, don Juan îi răspunsese că nu voia să aibă nimic de a face cu vrăjitoarele.

Don Juan a rîs cu poftă şi a recunoscut că îi făcea plăcere să-şi amintească ce mult îl amuzase acest joc pe binefăcătorul lui. Mai ales cînd, într-o pornire înspăimîntată şi pătimaşă, don Juan refuzase invitaţia lui sinceră de a se iniţia în vrăjitorie, spunînd: „Sînt indian. Sînt născut ca să urăsc vrăjitoarele şi să mă tem de ele."

Belisario schimbase o privire cu soţia lui, apoi trupul îi fusese cuprins de convulsii. Don Juan îşi dăduse seama că omul plîngea înfundat, vădit jignit de refuz. Soţia lui trebuise să-l sprijine pînă cînd îşi mai revenise.

În timp ce se îndepărta împreună cu soţia lui, Belisario îi dăduse lui don Juan încă un sfat. Îi spusese că monstrul detesta femeile şi că don Juan ar fi făcut bine să caute un bărbat care să-l înlocuiască, poate că monstrul l-ar fi plăcut pe celălalt îndeajuns de mult ca să-şi schimbe sclavul. Dar nu era cazul să-şi facă prea multe speranţe, întrucît aveau să treacă ani întregi pînă să

ajungă să iasă din casă. Monstrul obişnuia să se asigure că sclavii îi erau fideli sau, cel puţin, îl ascultau.

Don Juan nu mai suportase. Nervii îi cedaseră, izbucnise în plîns şi-i spusese lui Belisario că nu avea de gînd să fie sclavul nimănui. Mai bine îşi lua zilele. Bătrînul se arătase foarte mişcat de izbucnirea lui don Juan şi-i mărturisise că şi el se gîndise la acelaşi lucru, dar, din păcate, monstrul ştia să citească gîndurile şi de fiecare dată îl împiedicase să-şi ia viaţa. Belisario se oferise din nou să-l ia pe don Juan cu el la Durango, ca să înveţe tainele vrăjitoriei. Îi spusese că era singura soluţie. Dar don Juan îi replicase că, pentru el, soluţia propusă însemna să sară din lac în puţ.

Belisario începuse să plîngă în hohote şi-l îmbrăţişase pe don Juan. Blestemase momentul în care îi salvase viaţa şi jurase că nu avusese nici cea mai vagă idee că vor schimba locurile. Îşi suflase nasul şi, fixîndu-l pe don Juan cu o privire arzătoare, spusese: „Deghizarea e singura cale de supravieţuire. Dacă nu te porţi cum trebuie, monstrul îţi poate lua sufletul şi te poate preschimba într-un sclav sărac cu duhul, care să-i îndeplinească poruncile şi nimic mai mult. Păcat că nu am mai mult timp, ca să te învăţ să joci teatru." Apoi plînsese şi mai amarnic.

Abia stăpînindu-şi lacrimile, don Juan îl rugase să-i spună cum se putea deghiza. Belisario îi destăinuise că monstrul avea ochi teribili şi-i recomandase lui don Juan să se deghizeze oricum dorea. La urma urmei, avea la dispoziţie ani întregi ca să încerce diverse moduri de a se deghiza. În prag îl strînsese în braţe pe don Juan, plîngînd nestăpînit. Soţia lui atinsese timid mîna tînărului. Apoi amîndoi plecaseră.

– În viaţa mea n-am mai trăit aşa spaimă şi deznădejde, mi-a povestit don Juan. Monstrul colinda cu zgomot prin casă, ca şi cum m-ar fi aşteptat cu nerăbdare. M-am aşezat jos, lîngă uşă, şi am început să scîncesc ca un cîine bătut. Apoi am vomitat de frică.

Don Juan rămăsese aşa ore întregi, incapabil să se mişte. Fără exagerare, simţise că leşină cînd îl văzuse pe Belisario fluturîndu-şi braţele şi încercînd cu disperare să-i atragă atenţia de pe cealaltă parte a străzii. Simplul fapt de a-l revedea îl făcuse

pe don Juan să se însenineze la față dintr-o dată. Belisario stătea chircit lîngă trotuar, pîndind casa. Îi făcuse semn lui don Juan să rămînă acolo unde se găsea.

După un timp insuportabil de lung, Belisario se tîrîse în patru labe, apoi înaintase de-a bușilea pînă cînd ajunsese lîngă don Juan. Îi luase ore întregi ca să se apropie. Trecuseră pe acolo o mulțime de persoane, dar nimeni nu părea să fi observat disperarea lui don Juan sau mișcările bătrînului. Venind lîngă don Juan, Belisario îi șoptise că se simțise îngrozitor fiindcă îl lăsase ca pe un cîine legat de un stîlp. Soția lui se împotrivise, dar bătrînul se întorsese, ca să încerce să-l salveze. La urma urmei, libertatea lui se datora lui don Juan.

Cu o șoaptă poruncitoare, îl întrebase pe don Juan dacă era pregătit și dispus să facă orice, numai să scape. Don Juan îl asigurase că va face orice. Pe furiș, Belisario îi dăduse un maldăr de haine. Apoi îi încredințase planul său. Don Juan trebuia să se ducă într-o aripă a casei, cît mai departe de camerele monstrului, și acolo să-și schimbe hainele cu băgare de seamă, una cîte una, începînd cu pălăria și terminînd cu pantofii. Apoi trebuia să pună toate hainele pe o ramă de lemn, un manechin pe care urma să-l construiască singur, repede și bine, de îndată ce intra în casă.

Următorul punct al planului prevedea ca don Juan să se deghizeze în singurul mod care-l putea păcăli pe monstru: maldărul de haine.

Don Juan alergase în casă și pregătise totul. Construise un fel de sperietoare de ciori din prăjinile pe care le găsise în spatele casei, își scosese hainele și le agățase pe prăjini. Dar cînd desfăcuse legătura de haine, rămăsese uluit: erau straie femeiești!

– M-am simțit ca un dobitoc, nu știam ce să fac, mi-a povestit don Juan. Tocmai mă pregăteam să îmbrac vechile mele haine, cînd am auzit mîrîiturile neomenești ale făpturii aceleia monstruoase. Fusesem educat să disprețuiesc femeile, să cred că singura lor menire era să se îngrijească de bărbat. Să mă îmbrac în veșminte femeiești însemna pentru mine să mă preschimb în

femeie. Dar spaima mea de monstru era atît de puternică, încît am închis ochii şi mi-am pus hainele acelea blestemate.

M-am uitat la don Juan şi mi l-am închipuit în haine femeieşti. Era o imagine atît de caraghioasă, încît, fără voia mea, am izbucnit in rîs.

Don Juan mi-a spus că bătrînul Belisario, care-l aştepta de cealaltă parte a străzii, îl văzuse îmbrăcat în femeie şi începuse să plîngă nestăpînit. Plîngînd, îl condusese pe don Juan la marginea oraşului, unde aştepta soţia lui împreună cu cei doi catîrgii. Unul din aceştia îl întrebase fără ruşine pe Belisario dacă o răpise pe fata aceea ciudată ca s-o vîndă la un bordel. Bătrînul plînsese amarnic, gata să leşine. Tînărul catîrgiu nu ştia ce să facă, dar soţia lui Belisario, în loc să-l compătimească, izbucnise în hohote de rîs. Don Juan nu înţelesese motivul.

Grupul pornise la drum prin întuneric. Aleseseră căi mai puţin umblate şi înaintau mereu spre nord. Belisario nu era prea vorbăreţ. Părea speriat şi presimţea că-i pîndeau pericole. Soţia lui îl certa tot timpul, jeluindu-se că îşi rataseră şansa de a fi liberi prin faptul că-l luaseră cu ei pe don Juan. Belisario îi ceruse cu asprime să nu mai pomenească despre acest lucru, de teamă ca însoţitorii lor să nu descopere că don Juan era deghizat. Îl prevenise pe don Juan că, întrucît nu ştia să se poarte ca o femeie adevărată, trebuia să joace rolul unei fetişcane uşor ţicnite.

În cîteva zile, don Juan îşi revenise mult din spaimă. De fapt, prinsese atît de mult curaj, încît nici nu-şi mai amintea că îi fusese teamă. Dacă n-ar fi fost hainele femeieşti pe care le purta, şi-ar fi închipuit că totul fusese doar un vis urît.

Desigur, faptul că în acele împrejurări purta haine de femeie atrăgea după sine o serie de schimbări importante. Soţia lui Belisario îl învăţase pe don Juan cît se poate de serios să se comporte ca o femeie sub toate aspectele. Don Juan o ajuta la gătit, spăla haine, aduna lemne de foc. Belisario îl răsese în cap şi-i turnase pe creştet un medicament care mirosea puternic, apoi

spusese catîrgiilor că fata avea păduchi. Don Juan spunea că, întrucît era un tînăr imberb, nu fusese greu să treacă drept femeie. Dar lui îi era silă de sine însuşi, de toţi oamenii aceia şi, mai presus de orice, de soarta lui. Să poarte straie de femeie şi să execute corvezile unei femei era mai mult decît putea îndura.

Într-o zi se săturase. Catîrgiii fuseseră ultima picătură. Pretinseseră ca fata cea străină să-i slujească în genunchi. Don Juan spunea că, în plus, trebuia mereu să fie cu ochii în patru, întrucît catîrgiii îi făceau avansuri.

M-am simţit obligat să pun o întrebare.

– Catîrgiii erau înţeleşi cu binefăcătorul dumitale? am întrebat.

– Nu, a răspuns el şi a izbucnit într-un rîs zgomotos. Nu erau decît doi oameni cumsecade, căzuţi temporar sub vraja nagualului Julian. Acesta închiriase catîrii ca să transporte plante medicinale şi le spusese că le va plăti bani buni dacă îl ajutau să răpească fata.

Amploarea acţiunilor nagualului Julian era dincolo de orice imaginaţie. Mi l-am închipuit pe don Juan respingînd avansuri sexuale şi am rîs cu poftă.

Don Juan şi-a continuat relatarea. Mi-a povestit că îi declarase categoric bătrînului că mascarada durase îndeajuns şi că cei doi bărbaţi îi făceau avansuri. Belisario îl sfătuise cu nonşalanţă să se arate mai înţelegător, fiindcă bărbaţii sînt bărbaţi, apoi începuse iar să plîngă, derutîndu-l complet pe don Juan care începuse, cu vehemenţă, să ia apărarea femeilor.

El însuşi se speriase de patima cu care vorbea despre situaţia femeilor. Îi spusese lui Belisario că avea să ajungă într-o stare mai jalnică decît dacă ar fi rămas sclavul monstrului.

Zbuciumul lui don Juan crescuse şi mai mult cînd bătrînul plînsese nestăpînit şi începuse să bolborosească tot felul de baza-conii: că viaţa era frumoasă, că singurul preţ care se cerea plătit era o mică glumă, că monstrul avea să-i devoreze sufletul şi că nu-l va lăsa nici să-şi ia zilele. „Flirtează cu catîrgii, îl sfătuise

bătrînul pe un ton împăciuitor. Sînt ţărani simpli. Tot ce vor e un joc, pune-i la punct dacă sînt prea îndrăzneţi. Lasă-i să-ţi pună mîna pe picioare. În fond, ce-ţi pasă?" Şi iar se pusese pe plîns. Don Juan îl întrebase de ce plîngea aşa. „Pentru că eşti făcut pentru acest rol", răspunsese bătrînul şi tot trupul i se cutremurase de plîns.

Don Juan îi mulţumise pentru gîndurile lui bune şi-şi ceruse iertare pentru toate necazurile pe care le îndura din pricina lui. Îi spusese că acum se simţea în siguranţă şi că voia să plece.

– Arta *stalkingului* constă în a învăţa toate tainele personajului în care te-ai deghizat, îi spusese Belisario, fără să ia seama la vorbele lui don Juan. Şi trebuie să le înveţi în aşa fel, încît nimeni să nu-şi dea seama că te-ai deghizat. Pentru asta trebuie să fii necruţător, şiret, răbdător şi blînd.

Don Juan nu avea idee despre ce vorbea Belisario. În loc să încerce să descopere sensul cuvintelor bătrînului, a cerut nişte haine bărbăteşti. Belisario s-a arătat foarte înţelegător. I-a dat lui don Juan nişte haine vechi şi cîţiva pesos. I-a făgăduit că-i va păstra întotdeauna hainele femeieşti, în caz că avea nevoie de ele, apoi insistase mult ca don Juan să vină cu el la Durango, ca să înveţe tainele vrăjitoriei şi să se elibereze definitiv de monstru. Don Juan refuzase şi îi mulţumise pentru tot. Atunci, Belisario îşi luase rămas-bun şi-l bătuse pe spate de mai multe ori, cu destul de mare putere.

Don Juan îşi schimbase hainele şi-l întrebase pe Belisario pe ce drum s-o ia. Bătrînul îi răspunsese că, dacă urma drumul spre nord, mai curînd sau mai tîrziu avea să ajungă în oraşul cel mai apropiat. Îi spusese că drumurile lor s-ar putea întîlni din nou, din moment ce amîndoi urmau în linii mari aceeaşi cale: cît mai departe de monstru.

Don Juan plecase în mare grabă, în sfîrşit liber. Parcursese cam şapte-opt kilometri fără a întîlni suflare omenească. Ştia că în apropiere se găsea un oraş şi se gîndea că, poate, acolo avea să găsească de lucru, pînă se hotăra încotro să apuce. Se aşezase

să se odihnească puțin, anticipînd dificultățile firești care îl așteptau ca străin într-un orășel izolat, cînd deodată zărise cu coada ochiului o mișcare în tufișuri, lîngă poteca pentru catîri. Simțise că cineva îl pîndea. Se speriase atît de tare, încît sărise în picioare și o luase la fugă spre oraș. Monstrul se repezise la el, încercînd să-l înșface de gît. Don Juan scăpase ca prin urechile acului. Începuse să țipe cum nu țipase în viața lui, dar mintea îi rămăsese destul de limpede ca să-i dea prin gînd să se întoarcă din drum și să alerge în direcția din care venise.

Fugea mîncînd pămîntul, iar monstrul îl urmărea, străbătînd tufișurile, la numai cîțiva metri în urma lui. Don Juan spunea că era cel mai înfricoșător sunet pe care-l auzise în viața lui. Într-un tîrziu, văzuse catîrii înaintînd agale în depărtare și începuse să strige după ajutor.

Belisario îl recunoscuse pe don Juan și alergase către el, speriat de-a binelea. Îi aruncase legătura de haine femeiești, strigînd: „Fugi ca o femeie, prostule!"

Don Juan a recunoscut că nu știa cum avusese prezența de spirit să fugă ca o femeie, dar așa făcuse. Monstrul încetase să-l mai urmărească. Atunci, Belisario îi spusese să se schimbe repede de haine, în timp ce el ținea monstrul la distanță.

Don Juan se alăturase soției lui Belisario și catîrgiilor zîmbitori, fără să se uite nici în dreapta, nici în stînga. Grupul se întorsese din drum și apucase pe altă cărare. Zile întregi nimeni nu-i adresase cuvîntul, apoi Belisario începuse să-l dăscălească. Îi spusese lui don Juan că femeile indiene erau firi practice, adică mergeau direct la esența lucrurilor, dar totodată erau și foarte timide; cînd se simțeau încolțite, frica li se ghicea în privirile care lunecau în toate părțile, în buzele strînse și nările lărgite. Toate aceste semne erau însoțite de o cumplită încăpățînare, urmată de un rîs timid.

Îl pusese pe don Juan să exerseze comportamentul feminin în toate orașele prin care treceau. Don Juan credea sincer că bătrînul îl instruia ca să devină actor. Dar Belisario insista că îl

învaţă arta *stalkingului*. Îi spusese lui don Juan că *stalkingul* era o artă care se aplica în orice situaţii şi că avea patru etape: neînduplecarea, şiretenia, răbdarea şi blîndeţea.

M-am simţit obligat să-l mai întrerup o dată.

– Dar *stalkingul* nu se învaţă în stare de conştiinţă elevată? am întrebat.

– Bineînţeles, mi-a răspuns el cu un zîmbet larg. Dar trebuie să înţelegi că pentru unii bărbaţi faptul că se îmbracă în haine femeieşti reprezintă poarta spre conştiinţa elevată. De fapt, astfel de metode sînt mai eficiente decît deplasarea punctului de asamblare, însă sînt foarte dificil de aplicat.

Don Juan mi-a spus că binefăcătorul lui îl iniţiase zilnic în cele patru stări de spirit ale *stalkingului* şi că insistase ca don Juan să înţeleagă că neînduplecarea nu însemna asprime, şiretenia nu însemna cruzime, răbdarea nu însemna neglijenţă, iar blîndeţea nu însemna naivitate.

Îl mai învăţase că aceste patru etape trebuia exersate şi perfecţionate, pînă cînd deveneau atît de fireşti, încît nici nu puteau fi remarcate. El credea că femeile erau *stalkere* înnăscute. Era atît de convins de acest lucru, încît susţinea că un bărbat putea învăţa arta *stalkingului* doar îmbrăcat în straie femeieşti.

– Am mers cu el la toate pieţele din toate oraşele prin care am trecut şi ne-am tîrguit cu toată lumea, a continuat don Juan. Binefăcătorul meu obişnuia să stea deoparte şi să mă supravegheze. Fii neînduplecat, dar fermecător, îmi spunea el. Fii şiret, dar binevoitor. Fii răbdător, dar activ. Fii blînd, dar ucigător. Numai femeile sînt în stare de aşa ceva. Dacă un bărbat se poartă astfel, vorbim despre pedanterie.

Ca să se asigure că don Juan îşi urma drumul, monstrul mai apărea din cînd în cînd. Don Juan dădea cu ochii de el în timp ce cutreiera ţinutul. Îl vedea cel mai des după ce Belisario îl masa cu putere pe spate, chipurile ca să-i aline un junghi dureros de la gît. Don Juan a rîs şi mi-a spus că habar nu avusese că era condus spre conştiinţa elevată.

– Ne-a luat o lună ca să ajungem în oraşul Durango, a încheiat el. În aceeaşi lună am avut parte de o scurtă demonstraţie a celor patru stări de spirit ale *stalkingului*. Nu m-au schimbat prea mult, însă mi-au oferit prilejul să-mi dau seama ce însemna să fii femeie.

CELE PATRU STĂRI ALE *STALKINGULUI*

Don Juan a spus că trebuia să mă aşez acolo, lîngă acel vechi post de observaţie, şi să folosesc magnetismul pămîntului, ca să-mi deplasez punctul de asamblare şi să-mi amintesc alte stări de conştiinţă elevată în timpul cărora mă iniţiase în *stalking*.

– În ultimele cîteva zile am adus de multe ori vorba despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului*, a continuat el. Am pomenit de neînduplecare, şiretenie, răbdare şi blîndeţe, în speranţa că poate îţi aminteşti ce te-am învăţat legat de ele. Ar fi minunat dacă ai putea utiliza aceste patru stări de spirit ca pe nişte căi de a atinge rememorarea totală.

A tăcut un timp, care mi s-a părut a fi neobişnuit de lung. Apoi a făcut o afirmaţie care n-ar fi trebuit să mă surprindă, şi totuşi m-a surprins. A spus că mă învăţase cele patru stări de spirit ale *stalkingului* în nordul Mexicului, cu ajutorul lui Vicente Medrano şi Silvio Manuel. N-a intrat în detalii, ci m-a lăsat să chibzuiesc asupra vorbelor lui. Am încercat să-mi amintesc, dar pînă la urmă am renunţat şi mi-a venit să-i strig că nu-mi puteam reaminti ceva ce nu se întîmplase.

În timp ce mă străduiam să-mi exprim protestul, gînduri neliniştitoare au început să-mi fulgere prin minte. Ştiam că don Juan nu vorbise doar ca să mă necăjească. Ca de fiecare dată cînd mi se cerea să-mi amintesc de conştiinţa elevată, am devenit obsedat de ideea că nu exista o continuitate în evenimentele pe care le trăisem sub îndrumarea lui. Acele evenimente nu se înşirau unul după altul ca cele din viaţa mea de zi cu zi, într-o

secvenţă liniară. Era perfect posibil ca el să fi avut dreptate. În lumea lui don Juan, nu trebuia să fiu sigur de nimic.

Am încercat să dau glas îndoielilor mele, dar el a refuzat să mă asculte şi m-a îndemnat să rememorez. Între timp, se întunecase complet. Începuse să bată vîntul, dar eu nu simţeam frigul. Don Juan îmi dăduse o piatră plată ca să mi-o aşez pe stern. Conştiinţa mea era deschisă la tot ce se afla în jurul meu. Am simţit o smucitură bruscă, nici externă, nici internă, mai curînd senzaţia că ceva trăgea de o parte a fiinţei mele. Deodată, am început să-mi amintesc, cu o claritate cutremurătoare, o întîlnire avută cu ani în urmă. Mi-am amintit evenimente şi oameni, cu o precizie înspăimîntătoare. Am simţit un fior.

I-am spus toate acestea lui don Juan care n-a părut nici impresionat, nici îngrijorat. M-a îndemnat să nu mă las cuprins de teamă fizică sau mentală.

Procesul de reamintire era atît de fenomenal, de parcă aş fi retrăit experienţa. Don Juan tăcea. Nici nu se uita la mine. Mă simţeam amorţit. Senzaţia de amorţeală a început treptat să se risipească.

Am repetat aceleaşi lucruri pe care i le spuneam lui don Juan de fiecare dată cînd îmi aminteam un eveniment lipsit de existenţă lineară.

– Cum e posibil, don Juan? Cum am putut să uit toate acestea?

Don Juan a reafirmat aceleaşi lucruri ca de fiecare dată.

– Acest tip de amintire sau uitare nu are nimic de a face cu memoria obişnuită, m-a asigurat el, ci este legat de mişcarea punctului de asamblare.

A afirmat că, deşi posedam o cunoaştere totală a ceea ce este *intenţia*, încă nu puteam manevra aceste cunoştinţe. A şti ce reprezintă *intenţia* înseamnă a putea oricînd să explici şi să utilizezi această cunoaştere. Prin forţa poziţiei sale, un nagual este obligat să-şi aplice cunoaşterea în acest fel.

– Ce ţi-ai amintit? m-a întrebat don Juan.

– Prima ocazie cînd mi-ai vorbit despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului*, am răspuns.

Un proces inexplicabil în termenii stării mele normale de conştiinţă despre lume activase o amintire care, cu un minut înainte, nu existase. Mi-am amintit un întreg lanţ de evenimente întîmplate cu mulţi ani în urmă.

Chiar cînd eram pe punctul de a părăsi casa lui don Juan din Sonora, el m-a rugat să ne întîlnim în săptămîna următoare, pe la ora amiezii, dincolo de graniţa cu SUA, în Nogales, Arizona, la autogara autobuzelor Greyhound.

Am sosit cam cu o oră mai devreme. El stătea în uşă. L-am salutat. Nu mi-a răspuns, ci m-a tras grăbit deoparte şi mi-a şoptit să-mi scot mîinile din buzunare. Am rămas năucit. Nu mi-a lăsat răgaz să scot o vorbă şi a adăugat că aveam şliţul descheiat şi, spre ruşinea mea, se vedea că eram excitat sexual.

Viteza cu care m-am grăbit să mă închei a fost uluitoare. Pînă să-mi dau seama că fusese o glumă grosolană, eram deja pe stradă. Don Juan rîdea, bătîndu-mă mereu pe spate cu putere, ca şi cum ar fi fost încîntat de farsa lui. Deodată, m-am trezit în stare de conştiinţă elevată.

Am intrat într-o cafenea şi am luat loc. Îmi simţeam mintea atît de limpede, încît aş fi vrut să privesc la toate, să *văd* esenţa lucrurilor.

– Nu-ţi irosi energia! mi-a poruncit don Juan cu severitate. Te-am adus aici ca să descoper dacă poţi mînca şi cînd punctul de asamblare ţi-a fost deplasat de la locul lui. Nu încerca să faci mai mult de atît.

Atunci, un bărbat s-a aşezat la masă în faţa mea şi întreaga mea atenţie s-a concentrat asupra lui.

– Roteşte-ţi privirea de jur împrejur! mi-a poruncit don Juan. Nu te uita la omul acela.

Mi-a fost cu neputinţă să nu-l privesc. Ordinele lui don Juan mă scoteau din sărite.

– Ce *vezi*? l-am auzit întrebîndu-mă.

Vedeam un cocon luminos, alcătuit din aripi transparente care îl învăluiau. Aripile s-au desfăcut, au fluturat cîteva clipe,

apoi au căzut, fiind înlocuite de altele noi, după care procesul s-a repetat.

Don Juan mi-a răsucit cu putere scaunul, pînă cînd am ajuns cu fața la perete.

– Ce risipă! a oftat el cu glas tare, după ce i-am descris ce *văzusem*. Ți-ai irosit aproape toată energia. Abține-te. Un luptător are nevoie să se concentreze. Cui îi pasă de niște aripi care înfășoară un glob luminos?

A comparat conștiința elevată cu un fel de trambulină, de pe care poți sări în infinit. A subliniat iar și iar că în momentul în care punctul de asamblare este mutat din locul lui, el fie se fixează într-o poziție apropiată de cea obișnuită, fie continuă să se deplaseze în infinit.

– Oamenii nici nu concep ce putere stranie purtăm în noi, a continuat el. De pildă, în această clipă tu dispui de mijloace pentru a atinge infinitul. Dacă mai continui cu purtarea asta inutilă, ai să-ți împingi punctul de asamblare dincolo de un anumit prag, de unde nu mai există întoarcere.

Am înțeles pericolul despre care vorbea sau, mai curînd, am avut senzația fizică de a mă găsi la marginea abisului și, dacă mai făceam un pas, m-aș fi prăvălit în hău.

– Punctul tău de asamblare s-a deplasat spre conștiința elevată, a continuat el, pentru că eu ți-am împrumutat energia mea.

Am mîncat în tăcere, o hrană foarte simplă. Don Juan nu m-a lăsat să beau nici ceai, nici cafea.

– Cît timp folosești energia mea, a spus el, nu te găsești în timpul tău. Te afli în timpul meu. Eu beau numai apă.

În timp ce ne înapoiam la mașina mea, am simțit un val de greață. M-am clătinat pe picioare, gata să-mi pierd echilibrul. Era o senzație asemănătoare cu cea care apare cînd porți o pereche de ochelari pentru prima oară.

– Vino-ți în fire, m-a îndemnat, zîmbind, don Juan. Acolo unde mergem vei avea nevoie de o minte foarte ageră.

Mi-a spus să merg cu mașina dincolo de granița internațională, pînă în orășelul geamăn Nogales, Mexico. În timp ce con-

duceam, el îmi dădea instrucţiuni: pe care stradă s-o iau, cînd să cotesc la dreapta sau la stînga, cît de repede să merg.

– Cunosc zona, am intervenit eu agasat. Spune-mi unde vrei să ajungi şi am să te duc acolo. Ca un taximetrist.

– Bine, s-a învoit el. Du-mă pe Heavenward Avenue, numărul 1573.

Nu auzisem de Heavenward Avenue şi nu ştiam dacă exista cu adevărat. De fapt, bănuiam că don Juan născocise un nume, ca să mă pună într-o situaţie delicată. Am tăcut. În ochii lui strălucitori se ghicea o sclipire ironică.

– Egocentrismul e un mare tiran, mi-a spus. În permanenţă trebuie să luptăm să-l detronăm.

A continuat să-mi spună cum să conduc maşina. În cele din urmă, mi-a cerut să opresc într-un cartier elegant, în faţa unei clădiri pe colţ, de culoare cenuşiu deschis, cu un singur etaj.

Casa avea ceva ce mi-a atras imediat atenţia: de jur împrejurul ei se găsea un strat gros de pietriş roşcat. Uşa solidă dinspre stradă, pervazurile ferestrelor şi ornamentele casei erau toate de culoare roşcată, ca şi pietrişul. Toate ferestrele dinspre stradă aveau storuri. Din cîte îmi dădeam seama, era o locuinţă suburbană tipică pentru clasa mijlocie.

Am coborît din maşină. Don Juan a pornit înaintea mea. N-a bătut la uşă şi nici n-a deschis-o cu cheia, dar, cînd am ajuns în dreptul ei, uşa s-a deschis singură, fără zgomot, pe balamalele unse, din cîte mi-am dat seama.

Don Juan s-a grăbit să intre. Nu m-a invitat şi pe mine. Pur şi simplu, l-am urmat. Eram curios să văd cine deschisese uşa pe dinăuntru, dar nu era nimeni.

Interiorul casei era foarte odihnitor. Pe pereţii netezi şi foarte curaţi nu se vedea nici un tablou. Nu erau nici lămpi, nici rafturi cu cărţi. Podeaua aurie din dale contrasta plăcut cu albul pereţilor. Ne găseam într-un hol mic şi îngust care dădea într-o sufragerie spaţioasă, cu tavan înalt şi şemineu de cărămidă. Jumătate din încăpere era complet goală, dar lîngă şemineu se vedea un semicerc de mobilier scump: două canapele mari, de culoare bej, încadrate de două fotolii acoperite cu tapiţerie în

aceeaşi nuanţă. La mijloc era o masă de cafea rotundă şi grea, din stejar solid. Judecînd după ce vedeam prin casă, locatarii păreau a fi oameni înstăriţi, dar fără pretenţii. Era limpede că le plăcea să se adune în jurul focului.

Doi bărbaţi cam între cincizeci şi şaizeci de ani şedeau în fotolii. La intrarea noastră s-au ridicat în picioare. Unul din ei era indian, celălalt latino-american. Don Juan m-a prezentat mai întîi indianului, care era cel mai apropiat de mine.

– El este Silvio Manuel, mi-a spus don Juan. Cel mai puternic şi mai periculos vrăjitor din grupul meu şi totodată cel mai misterios.

Trăsăturile lui Silvio Manuel păreau desprinse dintr-o frescă maya. Avea obrazul palid, aproape gălbui. Mi s-a părut că avea figură de chinez. Avea ochii oblici, dar fără pliul caracteristic rasei mongoloide. Ochii lui erau mari, negri şi strălucitori. Nu purta barbă. Avea părul negru ca pana corbului, cu fire argintii. Pometii îi erau înalţi, iar buzele pline. Măsura vreun metru şaizeci, era slab, musculos şi purta o cămaşă sport de culoare galbenă, pantaloni cafenii şi un bluzon subţire, bej. După haine şi gesturi, părea să fie american de origine mexicană.

I-am zîmbit şi i-am întins mîna lui Silvio Manuel, dar el nu mi-a strîns-o. A dat din cap cu un aer absent.

– Iar cel de colo e Vicente Medrano, a continuat don Juan, întorcîndu-se spre cel de al doilea bărbat. E cel mai învăţat şi mai vîrstnic din grupul meu. Cel mai vîrstnic nu ca ani, ci pentru că a fost primul discipol al binefăcătorului meu.

Vicente a dat din cap la fel de superficial ca Silvio Manuel, tot fără să rostească vreun cuvînt.

Era mai înalt decît Silvio Manuel, dar la fel de slab. Avea obrazul trandafiriu, barbă şi mustaţă tunse cu grijă. Trăsăturile lui erau aproape delicate: un nas subţire, frumos dăltuit, gură mică, buze subţiri. Sprîncenele stufoase şi negre contrastau cu barba şi părul încărunţit. Avea ochi căprui, la fel de strălucitori, şi rîdea, în ciuda expresiei încruntate.

Era îmbrăcat tradițional, în costum indian din bumbac verzui și cămașă sport, descheiată la gît. Și el părea a fi american-mexican. Am ghicit că era stăpînul casei.

În contrast cu ei, don Juan arăta ca un peon indian. Pălăria lui de paie, pantofii uzați, pantalonii vechi de culoare kaki și cămașa cadrilată îl făceau să semene a grădinar sau argat.

Impresia pe care am avut-o văzîndu-i pe toți trei împreună a fost că don Juan era deghizat. Mi-a venit în minte o comparație din domeniul militar, în care don Juan era comandantul unei operațiuni clandestine, un ofițer care, oricît s-ar fi străduit, nu-și putea ascunde anii îndelungați de experiență în funcție de comandă.

Totodată, am avut sentimentul că toți trei erau cam de aceeași vîrstă, însă don Juan arăta mult mai bătrîn decît ceilalți doi, deși părea infinit mai puternic.

– Cred că știți deja că ucenicul meu Carlos este de departe cel mai mare răsfățat pe care l-am întîlnit vreodată, le-a spus don Juan, cu o expresie cît se poate de serioasă. Chiar mai mare decît binefăcătorul nostru. Vă asigur că, dacă există un om care să ia în serios răsfățul, acela e tînărul din fața voastră.

Am rîs, dar ceilalți, nu. Cei doi bărbați mă studiau cu o lucire stranie în priviri.

– Fiți siguri că formați un trio memorabil, a continuat don Juan. Cei mai vechi și mai învățați, cei mai temuți și mai puternici, alături de omul cel mai indulgent cu sine.

Ceilalți n-au rîs nici de această dată. M-au cercetat cu privirea pînă cînd m-am simțit intimidat. Atunci Vicente a rupt tăcerea.

– Nu știu de ce l-ai adus în casă, a spus el pe un ton rece și tăios. Nu ne e de prea mare folos. Du-l afară în curte.

– Și leagă-l, a adăugat Silvio Manuel.

Don Juan s-a răsucit spre mine.

– Vino, mi-a spus el cu glas blînd, făcîndu-mi un semn pieziș cu capul către partea din spate a casei.

Era mai mult decît evident că cei doi nu mă plăceau. Nu ştiam ce să spun. Eram foarte supărat şi jignit, sentimente oarecum deformate de starea mea de conştiinţă elevată.

Am ieşit în curtea din spate. Don Juan a luat, cu nonşalanţă, o funie şi, cu o repeziciune uimitoare, mi-a prins-o în jurul gîtului. Gesturile lui au fost atît de iuţi şi de îndemînatice, încît într-o clipă, pînă să-mi dau seama ce se petrecea, m-am trezit legat de gît, ca un cîine, de una din cele două coloane care sprijineau acoperişul greu al verandei din spate.

Don Juan a clătinat din cap cu resemnare şi neîncredere, apoi a intrat iar în casă, în timp ce eu urlam să mă dezlege. Funia mă strîngea de gît cu asemenea putere, încît mă împiedica să strig atît de tare pe cît aş fi vrut.

Nu-mi venea să cred ce se întîmplă. Stăpînindu-mi mînia, am încercat să dezleg nodul de la gît. Era atît de strîns, încît fîşiile de piele ale funiei păreau lipite unele de altele. Mi-am smuls unghiile încercînd să le desfac.

Într-o criză de furie necontrolată, am început să mîrîi ca un animal neputincios. Apoi am înşfăcat funia, am răsucit-o în jurul antebraţelor şi, proptindu-mă cu picioarele în coloană, am început să trag. Dar funia era prea rezistentă pentru forţa muşchilor mei. M-am simţit umilit şi speriat. Frica m-a făcut să redevin lucid pentru o clipă. Am înţeles că mă lăsasem indus în eroare de falsa aureolă de cumpătare a lui don Juan.

Mi-am cîntărit situaţia cît mai obiectiv cu putinţă şi mi-am dat seama că nu aveam nici o cale de scăpare, afară de cazul în care retezam funia. Am început s-o frec cu disperare de marginea ascuţită a coloanei. Mă gîndeam că, dacă retezam funia înainte ca vreunul dintre cei trei să vină la mine, aveam o şansă să alerg pînă la maşină şi să fug, fără să mai calc pe acolo vreodată.

Gîfîiam şi eram leoarcă de transpiraţie. Am frecat funia pînă cînd aproape am retezat-o. Atunci mi-am sprijinit un picior în coloană, am înfăşurat din nou funia în jurul braţelor şi am tras cu disperare, pînă cînd a plesnit, proiectîndu-mă în casă.

În clipa în care am fost aruncat cu spatele în casă, prin uşa deschisă, am dat cu ochii de don Juan, Vicente şi Silvio Manuel care stăteau în picioare în mijlocul încăperii şi băteau din palme.

– Ce intrare spectaculoasă! a exclamat Vicente, ajutîndu-mă să mă ridic. M-ai indus în eroare. Nu te credeam capabil de asemenea izbucniri.

Don Juan a venit la mine şi a desfăcut nodul, eliberîndu-mi gîtul de fîşia rămasă în jurul lui.

Tremuram de spaimă, efort şi furie. Cu voce tremurîndă, l-am întrebat pe don Juan de ce mă chinuia aşa. Cei trei au rîs şi, în acel moment, n-au mai părut cîtuşi de puţin ameninţători.

– Am vrut să te punem la încercare şi să vedem ce fel de om eşti, a răspuns don Juan.

M-a condus la o canapea şi m-a îndemnat politicos să iau loc. Vicente şi Silvio Manuel s-au aşezat în fotolii, iar don Juan s-a instalat pe cealaltă canapea, cu faţa spre mine.

Am rîs neliniştit, dar nu mă mai speria situaţia mea, nici don Juan, nici prietenii lui. Toţi trei mă priveau cu o curiozitate neprefăcută. Vicente nu-şi putea stăpîni zîmbetul, deşi părea că face tot posibilul să pară serios. Silvio Manuel clătina din cap ritmic, ţintuindu-mă cu privirea. Privea în gol, dar nu-şi lua ochii de la mine.

– Te-am legat, a continuat don Juan, pentru că am vrut să ştim dacă eşti blînd, răbdător, neînduplecat sau şiret. Am descoperit că nu ai nici una dintre aceste însuşiri. Eşti mai curînd un răsfăţat fără pereche, exact precum am spus.

Dacă nu te-ai fi lăsat în voia violenţei, fără îndoială, ai fi remarcat că nodul formidabil al funiei pe care o aveai la gît era o păcăleală. Se desfăcea printr-o singură mişcare. Vicente a născocit acest tip de nod, ca să-şi tragă pe sfoară prietenii.

– Ai rupt funia prin violenţă. Se vede limpede că nu eşti blînd, a declarat Silvio Manuel.

Toţi au tăcut o clipă, apoi au început să rîdă.

– Nu eşti nici neînduplecat, nici şiret, a continuat don Juan. Altfel, ai fi desfăcut cu uşurinţă amîndouă nodurile şi ai fi fugit cu o funie de piele care valorează o groază de bani. Dar nici

răbdător nu ești. Dacă ai fi fost, ai fi scîncit și ai fi plîns pînă ai fi văzut că lîngă perete era o pereche de foarfece de grădină, cu care ai fi putut tăia funia în două secunde, scutind atîta chin și efort.

Prin urmare, nu poți fi învățat să fii violent sau încăpățînat. Asta ești deja. Dar poți învăța să fii neînduplecat, șiret, răbdător și blînd.

Don Juan mi-a explicat că neînduplecarea, șiretenia, răbdarea și blîndețea constituie esența *stalkingului*. Acestea sînt elementele de bază care trebuie învățate, cu toate implicațiile lor, în etape migăloase și alese cu grijă.

Era clar că mi se adresa mie, dar vorbea cu ochii la Vicente și Silvio Manuel care ascultau cu mare atenție, încuviințînd din cap din cînd în cînd.

Don Juan a subliniat în cîteva rînduri că inițierea în *stalking* era una dintre cele mai dificile sarcini ale vrăjitorilor. A insistat că, indiferent ce făceau ei pentru a mă iniția în *stalking* și indiferent de convingerile mele total opuse, actele lor erau dictate de impecabilitate.

– Fii convins că știm ce facem. Binefăcătorul nostru, nagualul Julian, a avut grijă de asta, a spus don Juan.

Toți trei au izbucnit într-un rîs atît de zgomotos, încît m-am simțit cumplit de stînjenit. Nu știam ce să cred.

Don Juan a repetat că trebuia luat în considerație un lucru foarte important, și anume, că, pentru cineva din afară, comportamentul vrăjitorilor putea părea răuvoitor, dar, în realitate, felul lor de a fi era întotdeauna un model de perfecțiune.

– Cum îți poți da seama de deosebire, dacă ești în postura unui ucenic? am întrebat.

– Actele răuvoitoare sînt comise pentru un cîștig personal, a răspuns el. Vrăjitorii urmăresc un scop de perspectivă care nu are nimic de a face cu cîștigul personal. Faptul că le place ceea ce fac nu înseamnă cîștig. Omul de rînd acționează doar dacă are o șansă de profit. Luptătorii spun că ei acționează nu pentru profit, ci pentru spirit.

M-am gîndit la cele auzie. Să acţionezi fără să urmăreşti vreun cîştig era un concept cu totul străin. Fusesem educat să investesc şi să mă aştept la o răsplată pentru tot ce făceam.

Probabil că don Juan a luat tăcerea şi chibzuinţa mea drept scepticism. A rîs şi s-a uitat la cei doi confraţi ai lui.

– De pildă, noi patru, a continuat el. Tu crezi că investeşti în situaţia de faţă şi că, în cele din urmă, vei obţine un profit. Dacă te superi pe noi sau dacă te dezamăgim, ai putea recurge la acte răuvoitoare, ca să-ţi plăteşti poliţele. Dimpotrivă, noi nu ne gîndim cîtuşi de puţin la cîştigul nostru personal. Actele noastre sînt dictate de impecabilitate: noi nu putem fi nici supăraţi, nici dezamăgiţi din pricina ta.

Don Juan a zîmbit şi mi-a spus că, din momentul în care ne întîlnisem la autogară în ziua aceea, tot ce-mi făcuse – deşi poate lucrurile păreau a fi cu totul altfel – fusese dictat de impecabilitate. Mi-a explicat că fusese necesar să mă aducă într-o situaţie lipsită de apărare, pentru a mă ajuta să ating starea de conştiinţă elevată. De aceea îmi spusese că eram descheiat la pantaloni.

– A fost un mod de a-ţi aplica o lovitură, a spus el, zîmbind larg. Noi sîntem indieni primitivi, aşa că toate loviturile noastre sînt oarecum primitive. Cu cît luptătorul e mai rafinat, cu atît loviturile lui sînt mai rafinate şi mai complexe. Dar trebuie să recunosc că mi-a plăcut grozav modul tău direct de a acţiona, mai ales cînd te-am legat de gît ca pe un cîine.

Toţi trei au zîmbit larg, apoi au rîs încetişor, ca şi cum în casă s-ar mai fi aflat cineva, pe care nu voiau să-l deranjeze.

Cu glas abia auzit, don Juan mi-a spus că, întrucît mă găseam într-o stare de conştiinţă elevată, puteam înţelege mai repede ceea ce urma să-mi spună despre cele două feluri de măiestrie: *stalkingul* şi *intenţia*. El le socotea suprema glorie a vrăjitorilor vechi şi noi, preocuparea vrăjitorilor din timpurile moderne, la fel cum fusese şi cu mii de ani în urmă. Don Juan a afirmat că *stalkingul* a fost începutul şi că, înainte de orice altă încercare pe calea cunoaşterii, este necesar ca luptătorii să înveţe *stalkingul:* în continuare ei trebuie să înveţe să *intenţioneze* şi abia apoi îşi pot mişca punctul de asamblare după cum doresc.

Ştiam precis la ce se referea. Ştiam, fără să-mi dau seama cum anume, ce putea realiza deplasarea punctului de asamblare. Dar îmi lipseau cuvintele ca să explic ceea ce ştiam. Am încercat de mai multe ori să exprim în faţa lor ceea ce ştiam. Ei au rîs de eşecul meu şi m-au îndemnat să încerc din nou.

– Ai vrea să exprim eu toate acestea pentru tine? m-a întrebat don Juan. Poate aş reuşi să găsesc chiar cuvintele pe care vrei tu să le foloseşti, dar nu poţi.

Din privirea lui mi-am dat seama că vorbise serios cînd îmi ceruse îngăduinţa. Situaţia mi s-a părut atît de neobişnuită, încît am început să rîd.

Dînd dovadă de multă răbdare, don Juan m-a întrebat încă o dată, şi răspunsul meu a fost un alt hohot de rîs. Expresia lor de surprindere şi îngrijorare mi-a dat de ştire că pentru ei reacţia mea era de neînţeles. Don Juan s-a ridicat în picioare şi a anunţat că mă simţeam prea obosit şi că era timpul să mă înapoiez la treburile mele zilnice.

– Aşteaptă, aşteaptă, l-am rugat. Mă simt bine. Pur şi simplu, mi se pare amuzant că îmi ceri îngăduinţa.

– Trebuie să-ţi cer îngăduinţa, a spus don Juan, pentru că eşti singurul care poate permite accesul la vorbele dinlăuntrul tău. Cred că am făcut greşeala de a presupune că înţelegi mai mult decît se întîmplă în realitate. Cuvintele au o imensă putere şi importanţă, ele reprezintă proprietatea magică a celui care le posedă.

Vrăjitorii au o regulă a degetului mare: cu cît punctul de asamblare se mişcă mai în profunzime, cu atît mai puternic este sentimentul că posezi cunoaşterea, dar îţi lipsesc vorbele ca s-o exprimi. Uneori, punctul de asamblare al oamenilor de rînd se poate mişca fără o cauză aparentă şi fără ca ei să-şi dea seama, atîta doar că devin împleticiţi la vorbă, vagi şi confuzi.

Vicente l-a întrerupt şi a propus să rămîn cu ei ceva mai mult timp. Don Juan s-a declarat de acord şi s-a întors cu faţa către mine.

– Primul principiu al *stalkingului* este că un luptător practică *stalkingul* pe el însuşi, a spus el. El practică *stalkingul* pe el însuşi cu neînduplecare, cu şiretenie, cu răbdare şi cu blîndeţe.

Am vrut să rîd, dar nu mi-a lăsat răgaz. Foarte pe scurt, a definit *stalkingul* ca fiind arta de a folosi comportamentul în chipuri cu totul noi, pentru scopuri specifice. După spusele lui, comportamentul uman normal din viaţa de zi cu zi e rutină. Orice comportament care se abate de la rutină determină un efect neobişnuit asupra fiinţei noastre totale. Acest efect neobişnuit este ceea ce urmăresc vrăjitorii, întrucît el este cumulativ.

Mi-a explicat că vrăjitorii vizionari din timpurile străvechi produceau un tremur în punctul de asamblare. Curînd au descoperit că, dacă se practica sistematic şi se orienta cu înţelepciune comportamentul neobişnuit, acesta forţa mişcarea punctului de asamblare.

– Adevărata problemă pentru acei vrăjitori vizionari, a continuat don Juan, era să găsească un sistem de comportament care să nu fie nici meschin, nici capricios, dar care să combine moralitatea şi simţul estetic, ceea ce îi deosebeşte pe vrăjitorii vizionari de simplele vrăjitoare.

A tăcut şi toţi s-au uitat la mine, ca şi cum ar fi încercat să descopere semnele oboselii în ochii sau pe chipul meu.

– Oricine reuşeşte să-şi deplaseze punctul de asamblare într-o nouă poziţie este vrăjitor, a continuat don Juan. Iar din această nouă poziţie, el poate face tot felul de lucruri, bune şi rele, semenilor săi. Aşadar, să fii vrăjitor seamănă cu a fi cîrpaci sau brutar. Preocuparea vrăjitorilor vizionari este să depăşească acest nivel. Or, pentru asta au nevoie de moralitate şi de frumuseţe.

Mi-a spus că pentru vrăjitori *stalkingul* este temelia pe care construiesc toate celelalte acţiuni ale lor.

– Unii vrăjitori obiectează la termenul de *stalking*, a continuat el, dar denumirea a apărut pentru că ea implică ideea de comportament disimulat.

Stalkingul se mai numeşte şi arta furişării, dar termenul e la fel de nepotrivit. Noi înşine, datorită temperamentului nostru

nemilitant, denumim asta arta absurdităţii controlate. Îi poţi spune oricum doreşti. Totuşi, vom continua cu denumirea de *stalking*, întrucît e atît de uşor să spui *stalker* şi, după cum se exprima binefăcătorul meu, atît de incomod să spui *creator de nebunie controlată*.

La auzul numelui binefăcătorului lor, toţi trei s-au pornit pe rîs ca nişte copii.

Îl înţelegeam perfect, nu aveam nici un fel de întrebări sau nedumeriri. Singurul lucru pe care îl simţeam era că trebuia să mă agăţ de fiecare cuvînt rostit de don Juan şi să mă ancorez de el. Altfel, gîndurile mele i-ar fi luat-o înainte.

Am remarcat că nu-mi luam ochii de la buzele lui şi că eram numai urechi la tot ce spunea. Dar, de îndată ce mi-am dat seama de acest lucru, nu l-am mai putut urmări. Nu mai reuşeam să mă concentrez. Don Juan a continuat să vorbească, dar eu nu-l mai ascultam. Mă uimea posibilitatea de neconceput de a trăi în permanenţă în stare de conştiinţă elevată. M-am întrebat care ar fi valoarea supravieţuirii. Oare am putea evalua mai bine o situaţie? Am fi mai rapizi decît omul de rînd sau, poate, mai inteligenţi?

Deodată, don Juan s-a întrerupt şi m-a întrebat la ce mă gîndeam.

– Ah, eşti o fire atît de practică, a comentat el după ce i-am povestit despre reveriile mele. Mi-am închipuit că, în starea de conştiinţă elevată, temperamentul tău avea să fie mai artistic, mai mistic.

Don Juan s-a întors spre Vicente şi l-a rugat să-mi răspundă la întrebare. Vicente şi-a dres glasul şi şi-a şters palmele, frecîndu-le de pantaloni. Lăsa impresia clară că suferea de trac. Mi-a fost milă de el. Gîndurile au început să-mi roiască prin minte. Cînd l-am auzit bîlbîindu-se, m-a fulgerat o imagine: cea a tatălui meu, a timidităţii şi a spaimei lui de lume. Dar înainte de a avea răgaz să mă abandonez acelei imagini, ochii lui Vicente au sticlit de o stranie lumină interioară. S-a uitat la mine cu o expresie comică şi serioasă totodată, apoi a vorbit autoritar, pe un ton profesoral.

– Ca să-ţi răspund la întrebare, mi-a spus el, conştiinţa elevată nu are valoare de supravieţuire; altfel, toată rasa umană ar fi ca noi. Totuşi, nu există acest pericol, întrucît este vorba de o stare foarte greu de atins. Cu toate acestea, există posibilitatea infimă ca un om de rînd să atingă starea de conştiinţă elevată. În acest caz, de regulă el nu reuşeşte decît să-şi încurce minţile, uneori iremediabil.

Toţi trei au izbucnit în rîs.

– Vrăjitorii spun că starea de conştiinţă elevată este poarta spre *intenţie*, a explicat don Juan. Şi o folosesc ca atare. Gîndeşte-te la acest lucru.

Am privit ţintă la fiecare. Aveam gura deschisă şi mi se părea că, dacă îmi ţineam gura deschisă, voi reuşi pînă la urmă să înţeleg ghicitoarea. Am închis ochii şi am găsit răspunsul. L-am simţit. Nu l-am gîndit. Dar nu-l puteam exprima în cuvinte, oricît m-aş fi străduit.

– Haide, haide! mi-a spus don Juan. Ai descoperit singur răspunsul altui vrăjitor şi n-ai suficientă energie ca să-l surprinzi şi să-l pui în cuvinte?

Senzaţia pe care o trăiam era mai mult decît neputinţa de a da glas gîndurilor; era ca şi cum aş fi retrăit ceva ce uitasem cu secole în urmă: fără să ştiu însă ce simţeam, pentru că încă nu învăţasem să vorbesc, de aceea îmi lipseau resursele ca să-mi traduc sentimentele în cuvinte.

– Ca să gîndeşti şi să rosteşti exact ceea ce vrei să spui îţi trebuie o energie inimaginabilă, mi-a spus don Juan, ghicind ce era în mintea mea.

Forţa reveriei mele fusese atît de intensă, încît mă făcuse să uit ce anume o declanşase. Uluit, l-am privit ţintă pe don Juan şi am mărturisit că nu aveam idee ce făcuseră ei sau ce făcusem eu cu numai o clipă în urmă. Mi-am amintit incidentul cu funia şi vorbele rostite de el imediat după aceea, dar nu-mi puteam aminti sentimentul care mă copleşise cu numai cîteva momente în urmă.

– Ai apucat pe o cale greşită, mi-a spus don Juan. Încerci să-ţi aminteşti gîndurile aşa cum faci în mod normal, dar acum

e o situație deosebită. Cu o secundă în urmă, ai trăit sentimentul copleșitor că știai ceva deosebit. Astfel de sentimente nu pot fi reamintite cu ajutorul memoriei. Trebuie să le readuci în minte cu ajutorul *intenției*.

S-a întors către Silvio Manuel, care se lungise în fotoliu, cu picioarele sub masa de cafea. Silvio Manuel m-a privit fix. Avea ochi negri ca două fărîme strălucitoare de obsidian. Fără să-și miște un singur mușchi, a scos un țipăt pătrunzător, ca de pasăre.

– *Intenția!!* a țipat el. *Intenția!! Intenția!!!*

Cu fiecare țipăt, vocea lui devenea tot mai neomenească și mai ascuțită. Mi s-a zbîrlit părul pe ceafă. Am simțit că mi se face pielea de găină. Totuși, mintea mea, în loc să se concentreze asupra spaimei pe care o simțeam, s-a orientat direct spre reamintirea sentimentului trăit mai înainte. Dar înainte de a-l savura în întregime, sentimentul s-a extins și s-a schimbat brusc în altceva. Atunci am înțeles de ce conștiința elevată era o poartă spre *intenție*, dar, în același timp, am înțeles și ce anume însemna *intenția*. Mai presus de orice, am înțeles că acea cunoaștere nu putea fi exprimată în cuvinte. Că exista acolo pentru toată lumea. Exista pentru a fi simțită, folosită, dar nu pentru a fi explicată. Se putea ajunge la ea schimbînd nivelurile de conștiință, așadar, conștiința elevată reprezenta o poartă de intrare. Dar nici poarta de intrare nu putea fi explicată. Nu putea fi decît folosită.

Mai exista un element al cunoașterii care mi-a venit în minte în ziua aceea, la fel de spontan: cunoașterea naturală a *intenției* era la îndemîna oricui, însă manevrarea *intenției* aparținea doar celor care o pătrundeau în profunzime.

Între timp obosisem foarte tare, ca urmare educația mea catolică a început, bineînțeles, să aibă efect asupra reacțiilor mele. O clipă mi-am închipuit că *intenția* mea era Dumnezeu.

Le-am spus acest lucru lui don Juan, Vicente și Silvio Manuel. Ei au rîs. Pe același ton profesoral, Vicente mi-a spus că *intenția* nu putea fi Dumnezeu, întrucît era o forță cu neputință de descris, cu atît mai puțin de reprezentat.

– Nu face pe grozavul, m-a sfătuit cu asprime don Juan. Nu specula pe baza primei și unicei tale încercări. Așteaptă pînă vei

putea să-ţi comanzi cunoaşterea, abia apoi hotărăşte despre ce e vorba.

Amintirea celor patru stări de spirit ale *stalkingului* mă epuizase. Cel mai spectaculos rezultat a fost o indiferenţă mai mare decît de obicei. Nu mi-ar fi păsat nici dacă aş fi căzut mort sau dacă don Juan s-ar fi prăvălit fără suflare. Nu-mi păsa dacă rămîneam în acel vechi post de observaţie sau dacă porneam înapoi prin întunericul de smoală.

Don Juan s-a arătat foarte înţelegător. M-a condus de mînă, ca pe un orb, pînă la o stîncă masivă şi m-a ajutat să mă aşez cu spatele la ea. Mi-a recomandat să dorm, ca somnul natural să mă readucă la o stare normală de conştiinţă.

4. POGORÎREA SPIRITULUI

VEDEREA SPIRITULUI

Imediat după prînz, în timp ce ne găseam încă la masă, don Juan m-a anunţat că amîndoi aveam să petrecem noaptea în grota vrăjitorilor şi că era timpul să pornim la drum. Mi-a spus că era absolut necesar să stau din nou acolo, în întuneric absolut, să las formaţiunea stîncoasă şi *intenţia* vrăjitorilor să-mi mişte punctul de asamblare.

Am vrut să mă ridic de pe scaun, dar el m-a oprit. Mi-a spus că, mai întîi, voia să-mi explice ceva. S-a întins şi şi-a pus picioarele pe un scaun, apoi s-a lăsat pe spate într-o poziţie relaxată şi confortabilă.

– Pe măsură ce te *văd* mai în profunzime, mi-a spus don Juan, observ tot mai mult cîtă asemănare există între tine şi binefăcătorul meu.

M-am simţit atît de ameninţat, încît nu l-am lăsat să continue. I-am spus că nu-mi puteam imagina în ce constau asemănările, dar dacă exista vreuna – posibilitate care nu mi se părea de natură să mă liniştească – i-aş fi fost recunoscător să-mi vorbească despre ea, ca să-mi ofere şansa de a le îndrepta sau evita.

Don Juan a rîs pînă cînd au început să-i curgă lacrimi pe obraz.

– Una dintre asemănări este că atunci cînd acționezi, o faci foarte bine, a spus el. Dar, cînd gîndești, întotdeauna te dai de gol. Așa era și binefăcătorul meu. Nu gîndea prea bine.

Tocmai mă pregăteam să mă apăr, să spun că nu era nimic în neregulă cu modul meu de a gîndi, cînd am surprins o sclipire de șiretenie în ochii lui. Am înlemnit. Don Juan a remarcat schimbarea mea și a rîs oarecum mirat. Probabil, anticipase o reacție contrară.

– Ceea ce vreau să spun, de pildă, este că ți-e greu să înțelegi spiritul cînd te gîndești la el, a continuat el cu un zîmbet dojenitor. Dar cînd acționezi, spiritul ți se arată cu ușurință. Așa era și binefăcătorul meu.

Înainte de a pleca spre grotă, am să-ți spun o poveste despre binefăcătorul meu și despre cel de al patrulea nucleu abstract.

Vrăjitorii cred că, pînă în momentul pogorîrii spiritului, oricare dintre noi se poate îndepărta de el; nu însă și după aceea.

Don Juan s-a întrerupt anume pentru a mă îndemna, cu o mișcare a sprîncenelor, să mă gîndesc la spusele lui.

– Al patrulea miez abstract este esența pogorîrii spiritului, a continuat el. Al patrulea miez abstract este un act de revelație. Spiritul ni se dezvăluie. Vrăjitorii descriu cum spiritul stă la pîndă și apoi se repede asupra noastră, care sîntem prada. Vrăjitorii spun că pogorîrea spiritului este întotdeauna camuflată. Se întîmplă, și totuși pare ca și cum nu s-ar fi întîmplat.

Am devenit foarte neliniștit. Tonul vocii lui Don Juan îmi dădea sentimentul că, în orice clipă, îmi putea dezvălui ceva.

M-a întrebat dacă îmi aminteam momentul în care spiritul pogorîse asupra mea, pecetluind legătura mea permanentă cu abstractul.

Nu aveam idee la ce se referea.

– Există un prag care, o dată trecut, nu-ți mai îngăduie să dai înapoi, a spus el. De regulă, pragul este momentul în care spiritul bate la ușă; durează ani întregi pînă cînd ucenicul atinge acel prag. Totuși, uneori pragul este atins aproape imediat. Cazul binefăcătorului meu reprezintă un exemplu.

Don Juan a spus că fiecare vrăjitor ar trebui să-şi amintească clar că a trecut pragul şi, astfel să fie conştient de noua sa stare de potenţial perceptiv. Mi-a explicat că nu trebuie să fii ucenic vrajitor ca să atingi acest prag şi că singura deosebire între un om de rînd şi un vrăjitor, în astfel de cazuri, constă în centrul de interes al fiecăruia. Un vrăjitor pune accentul pe trecerea pragului şi utilizează această amintire drept punct de referinţă. Omul de rînd nu trece pragul şi-şi dă toată silinţa să uite acest lucru.

I-am spus că nu eram de acord cu această observaţie, întrucît nu puteam accepta că există un singur prag care trebuie trecut.

Don Juan a ridicat privirea către cer, dezamăgit, şi a clătinat din cap, prefăcîndu-se exasperat. Mi-am continuat argumentaţia, nu ca să-l contrazic, ci ca să-mi clarific lucrurile în minte. Totuşi, mi-am pierdut curînd elanul. Brusc, am avut sentimentul că alunecam printr-un tunel.

– Vrăjitorii spun că al patrulea miez abstract apare cînd spiritul retează lanţurile reflectării noastre de sine, a spus el. Tăierea lanţurilor e un lucru minunat, dar nedorit, fiindcă nimeni nu vrea să fie liber.

Senzaţia de lunecare prin tunel a mai persistat un moment, apoi totul mi-a devenit clar. Am început să rîd. Intuiţii stranii adunate în mine se descărcau prin rîs.

Don Juan părea să-mi citească gîndurile ca pe o carte.

– Ce sentiment ciudat: să-ţi dai seama că tot ce gîndim, tot ce spunem depinde de poziţia punctului de asamblare, a remarcat el.

Era exact lucrul la care mă gîndisem şi de care rîdeam.

– Ştiu că în acest moment punctul tău de asamblare şi-a schimbat poziţia, a continuat el, şi că ai înţeles secretul lanţurilor noastre. Ele ne ţin prizonieri, imobilizîndu-ne în punctul confortabil al reflectării de sine, astfel, ferindu-ne de invazia necunoscutului.

Trăiam un moment extraordinar, în care orice referire la vrăjitori avea o limpezime de cristal. Înţelegeam tot.

– O dată ce lanţurile sînt retezate, a continuat don Juan, nu mai sîntem legaţi de grijile lumii cotidiene. Ne găsim încă în

această lume, dar nu-i mai aparținem. Pentru a-i aparține, trebuie să împărtășim preocupările oamenilor, însă, în lipsa lanțurilor, nu mai sîntem în stare.

Don Juan a spus că nagualul Elías îi explicase că ceea ce-i deosebește pe oamenii de rînd este faptul că noi avem un pumnal metaforic: preocupările reflectării de sine. Cu acest pumnal, noi ne tăiem și sîngerăm; menirea lanțurilor reflectării de sine este să ne dea sentimentul că sîngerăm împreună, că împărtășim ceva minunat: umanitatea. Dacă am cerceta mai îndeaproape, am descoperi că sîngerăm singuri; că nu împărtășim nimic; că tot ce facem este să ne jucăm cu imaginea noastră manevrabilă și ireală, creată de noi.

– Vrăjitorii nu mai aparțin lumii problemelor cotidiene, a continuat don Juan, întrucît ei nu mai sînt pradă reflectării de sine.

Apoi don Juan și-a început povestea despre binefăcătorul lui și despre pogorîrea spiritului. El a spus că povestea a început imediat după ce spiritul bătuse la ușa tînărului actor.

L-am întrerupt pe don Juan și l-am întrebat de ce folosea mereu cuvintele „tînăr" sau „tînăr actor" cu referire la nagualul Julian.

– La vremea acestei întîmplări, nu era încă nagual, mi-a răspuns don Juan. Era un tînăr actor. În povestea mea, nu-l pot numi simplu Julian, fiindcă pentru mine el a fost întotdeauna nagualul Julian. În semn de respect față de impecabilitatea de o viață, întotdeauna punem cuvîntul „nagual" înaintea numelui.

Don Juan și-a continuat povestirea. El a spus că nagualul Elías împiedicase moartea tînărului actor, făcîndu-l să treacă în starea de conștiință elevată și, după ore întregi de zbucium, tînărul actor își recăpătase cunoștința. Nagualul Elías nu-și spusese numele, ci se prezentase ca fiind vindecător de profesie, aflat întîmplător la locul nenorocirii în momentul în care două persoane se găsiseră la un pas de moarte. Apoi a arătat spre tînăra femeie, Talía, lungită la pămînt. Tînărul a fost uimit s-o vadă zăcînd fără cunoștință lîngă el. Și-a amintit că o văzuse fugind. L-a uimit să-l audă pe bătrînul vindecător explicîndu-i

că, fără îndoială, Dumnezeu o pedepsise pe Talía pentru păcatele ei, trimițînd fulgerul asupră-i și făcînd-o să-și piardă mințile.

– Dar de unde fulger dacă nu plouă? întrebase tînărul actor cu glas abia auzit.

Fusese vizibil impresionat cînd bătrînul indian îi răspunsese că nu avea de unde ști căile Domnului.

L-am întrerupt din nou pe don Juan. Eram curios să știu dacă tînăra chiar își pierduse mințile. El mi-a reamintit că nagualul Elías o lovise puternic în punctul de asamblare. Mi-a mai spus că fata nu-și pierduse mințile, dar, ca urmare a loviturii, intrase și ieșise din starea de conștiință elevată, ceea ce reprezenta o gravă amenințare pentru sănătatea ei. Totuși, după eforturi extraordinare, nagualul Elías o ajutase să-și stabilizeze punctul de asamblare și fata intrase definitiv în starea de conștiință elevată.

Don Juan a comentat că femeile erau capabile de o asemenea lovitură de maestru: ele își puteau menține în permanență o nouă poziție a punctului de asamblare. Iar Talía era inegalabilă. De îndată ce lanțurile îi fuseseră retezate, înțelesese totul și se supusese planurilor nagualului.

Repetînd povestirea, don Juan a spus că nagualul Elías – care nu era numai un superb *visător*, dar și un superb *stalker* – *văzuse* că tînărul actor era răsfățat și încrezut, și doar părea dur și nemilos. Nagualul știa că, dacă aducea în discuție ideea de Dumnezeu, păcat și răsplată, convingerile religioase ale actorului l-ar fi făcut să renunțe la atitudinea cinică.

Auzind de pedeapsa lui Dumnezeu, siguranța de sine a actorului începuse să se năruie. El începuse să-și exprime remușcarea, dar nagualul îl întrerupsese și subliniase cu tărie că, atunci cînd moartea era atît de aproape, sentimentele de vinovăție nu mai contau.

Tînărul actor ascultase cu atenție, dar, deși se simțea foarte bolnav, nu credea că se află în pericol de moarte. Credea că slăbiciunea și leșinul se datorau pierderii de sînge.

Ca şi cum i-ar fi citit gîndurile, nagualul i-a explicat că aceste gînduri optimiste nu-şi aveau rostul, că hemoragia i-ar fi fost fatală dacă n-ar fi oprit-o el, vindecătorul.

– Cînd te-am lovit în spate, am creat un „dop“ care să împiedice scurgerea forţei tale vitale, i-a spus nagualul neîncrezătorului tînăr. Fără această intervenţie, inevitabilul proces al morţii ar fi continuat. Dacă nu mă crezi, am să-ţi dovedesc îndepărtînd dopul printr-o altă lovitură.

În timp ce vorbea, nagualul Elías l-a lovit uşor în partea dreaptă a cutiei toracice. Într-o clipă tînărul a început să vomite şi să se sufoce. Sîngele îi curgea pe gură, în timp ce el tuşea fără să se poată opri. O altă lovitură în spate i-a oprit durerea sfîşietoare şi voma. Nu însă şi frica, aşa că a leşinat.

– Deocamdată îţi pot controla moartea, i-a spus nagualul, cînd actorul şi-a recăpătat cunoştinţa. Cît timp o pot controla, depinde de tine, de cît eşti de decis să faci tot ce-ţi spun eu.

Nagualul a spus că primele urgenţe pentru tînăr erau totala imobilizare şi tăcerea. Dacă voia ca dopul să nu iasă, a adăugat nagualul, atunci trebuia să se poarte ca şi cum şi-ar fi pierdut puterea de a se mişca şi de a vorbi. O simplă zvîcnire sau o singură frază ar fi fost suficiente ca să reînceapă procesul morţii.

Tînărul actor nu era obişnuit să se supună la sfaturi sau comenzi. A simţit cum îl cuprinde mînia. În clipa în care voia să protesteze, durerea arzătoare şi convulsiile au reînceput.

– Fii cuminte şi am să te vindec, i-a spus nagualul. Poartă-te ca un dobitoc nevolnic şi ticălos ce eşti şi ai să mori.

Actorul, care avea mîndria lui, a rămas amuţit de insultă. Nimeni nu-l făcuse vreodată „nevolnic şi ticălos“. A vrut să-şi dea frîu liber furiei, dar durerea era atît de cumplită, încît n-a fost în stare să răspundă la jignire.

– Dacă vrei să-ţi alin durerea, trebuie să mă asculţi orbeşte, i-a spus nagualul cu răceală înfricoşătoare. Dă din cap în semn că ai înţeles. Dar să ştii că în momentul în care te răzgîndeşti şi te porţi ca un dobitoc jalnic ce eşti, voi scoate imediat dopul şi te voi lăsa să mori.

Cu ultimele puteri, actorul a încuviințat din cap. Nagualul l-a bătut ușor pe spate și durerea i-a dispărut. Dar o dată cu durerea ascuțită, a mai dispărut ceva: ceața din mintea lui. Din acel moment, tînărul actor a știut tot, fără să înțeleagă nimic. Nagualul s-a prezentat din nou. I-a spus tînărului că se numea Elías și că era nagual. Iar actorul a știut ce înseamnă acest lucru.

Apoi nagualul Elías și-a îndreptat atenția spre Talía, aflată în stare de semiconștiență. Și-a lipit buzele de urechea ei stîngă și i-a șoptit porunci care s-o facă să-și oprească punctul de asamblare din mișcarea lui haotică. I-a liniștit temerile, spunîndu-i în șoaptă povești despre vrăjitori care trecuseră prin aceleași încercări ca ale ei. După ce ea s-a mai calmat, nagualul i-a spus că se numea Elías și că era vrăjitor; apoi a încercat cu ea cea mai dificilă manevră în vrăjitorie: mișcarea punctului de asamblare dincolo de sfera lumii cunoscute de noi.

Don Juan a remarcat că vrăjitorii cu experiență sînt capabili să se miște dincolo de limitele lumii cunoscute de noi, spre deosebire de persoanele lipsite de experiență. Nagualul Elías susținea întotdeauna că, în mod normal, nici n-ar fi visat să încerce așa ceva, dar în ziua aceea altceva decît știința sau voința lui îl împingea la acțiune. Și totuși, manevra a reușit. Talía s-a mișcat dincolo de lumea cunoscută nouă și a revenit teafără și nevătămată.

Apoi nagualul Elías a avut o altă idee. S-a așezat între cei doi tineri întinși la pămînt – actorul era în pielea goală, acoperit doar cu haina nagualului Elías – și le-a spus pe scurt care era situația lor. Le-a spus că, prin forța împrejurărilor, amîndoi căzuseră în capcana întinsă de spirit. El, nagualul, era partea activă a capcanei, întrucît întîlnindu-i în condițiile date, fusese silit să devină temporar protectorul lor și să-și pună în joc cunoștințele de vrăjitorie, ca să-i ajute. În calitate de protector temporar, era de datoria lui să-i prevină că erau pe punctul de a atinge un prag unic; și că depindea de ei, atît individual, cît și împreună, să atingă acel prag printr-o stare de abandon, nu de nesăbuință; o stare de grijă, nu de răsfăț. Nu voia să spună mai

mult, de teamă să nu-i deruteze sau să nu le influenţeze decizia. Simţea că, dacă cei doi aveau să treacă pragul, aceasta trebuia să se întîmple cu un efort minim din partea lui.

Apoi nagualul i-a lăsat singuri în acel loc izolat şi s-a dus la oraş, ca să se îngrijească să le fie aduse ierburi medicinale, rogojini şi pături. Ideea lui era că, în singurătate, cei doi tineri aveau să atingă şi să treacă pragul.

Vreme îndelungată fata şi actorul au zăcut întinşi unul lîngă celălalt, absorbiţi de propriile lor gînduri. Faptul că punctul lor de asamblare îşi schimbase locul însemna că puteau gîndi mai profund decît de obicei, dar că, în acelaşi timp, erau mai neliniştiţi, mai chibzuiţi şi mai înfricoşaţi decît în mod normal.

Cum Talía putea vorbi şi era mai puţin slăbită, a rupt cea dintîi tăcerea; l-a întrebat pe tînărul actor dacă îi era frică. El a încuviinţat din cap. Ea a simţit o milă adîncă pentru el, şi-a scos şalul pe care îl purta, a acoperit umerii actorului şi l-a luat de mînă.

Tînărul nu îndrăznea să exprime ceea ce simţea. Teama că durerea va reveni dacă vorbea era prea mare şi prea vie. Ar fi vrut să-i ceară iertare fetei; să-i spună că singurul lui regret era acela că o jignise şi că nu conta dacă îi era dat să moară, fiindcă ştia cu siguranţă că nu avea să apuce ziua următoare.

Talía se gîndea la aceleaşi lucruri. I-a spus tînărului actor că şi ea regreta un singur lucru: că-l lovise atît de tare, încît îi grăbise moartea. Acum era foarte liniştită, sentiment necunoscut pînă atunci, fiindcă era întotdeauna activă şi animată de uriaşa ei putere. I-a spus actorului că şi sfîrşitul ei era aproape şi că-i părea bine că totul se va termina în aceeaşi zi.

Auzindu-şi propriile gînduri rostite de Talía, tînărul actor a simţit cum îl cuprinde un fior. L-a copleşit un val de energie care l-a făcut să se ridice în capul oaselor. Nu avea dureri şi nici nu tuşea. A tras adînc aer în piept, cum nu-şi amintea să fi făcut pînă atunci. A luat-o de mînă pe fată şi amîndoi au început să stea de vorbă fără cuvinte.

Don Juan a spus că acela a fost momentul în care spiritul a venit la ei. Iar ei au *văzut*. Amîndoi erau catolici fervenți și ceea ce au văzut a fost o viziune cerească, în care totul era viu și scăldat în lumină. Au *văzut* o lume cu priveliști minunate.

Cînd s-a întors nagualul, amîndoi erau epuizați, dar nu li se întîmplase nimic rău. Talía era lipsită de cunoștință, dar tînărul reușise să rămînă lucid, printr-un efort suprem de autocontrol. El a insistat să-i șoptească ceva la ureche nagualului.

– Am văzut raiul, a murmurat actorul, cu lacrimile rostogolindu-i-se pe obraz.

– Ai văzut mai mult de atît, a replicat nagualul Elías. Ai *văzut* spiritul.

Don Juan a spus că, întrucît pogorîrea spiritului este întotdeauna camuflată, bineînțeles că Talía și tînărul actor n-au putut reține viziunea. Au uitat curînd de ea, așa cum ar fi uitat oricine. Unicitatea experienței lor consta în faptul că, fără nici o inițiere și fără a conștientiza faptul, fuseseră în *visat împreună* și *văzuseră* spiritul. Ușurința cu care realizaseră acest lucru era pentru ei ceva cu totul neobișnuit.

– Cei doi au fost cu adevărat cele mai remarcabile ființe pe care le-am întîlnit vreodată, a adăugat don Juan.

Evident, am dorit să aflu mai multe despre ei. Dar don Juan a refuzat să-mi facă pe plac. A spus că povestea se referea la binefăcătorul lui și la cel de al patrulea miez abstract.

A părut să-și amintească ceva ce mie nu mi-a spus și a izbucnit într-un rîs zgomotos. Apoi m-a bătut ușor pe spate și m-a anunțat că era timpul să pornim spre grotă.

Cînd am ajuns la lespedea de stîncă, se făcuse aproape noapte. Don Juan s-a așezat grăbit, în aceeași poziție ca prima oară. Se găsea în dreapta mea, atingîndu-mă cu umărul. Imediat a părut că intră într-o stare de profundă relaxare, fapt care pe mine m-a trimis într-o totală imobilitate și tăcere. Nu-l auzeam nici cum respiră. Am închis ochii, dar el m-a înghiontit, prevenindu-mă să-i țin deschiși.

Înainte de a se înnopta complet, ochii au început să mă mănînce şi să mă usture de o imensă oboseală. În cele din urmă, am încetat să mă mai împotrivesc şi m-am lăsat cuprins de cel mai adînc somn din viaţa mea. Şi totuşi, nu eram cu totul adormit. Simţeam întunericul dens din jurul meu. Aveam senzaţia fizică cum că înaintez prin întuneric. Deodată, bezna a devenit roşietică, apoi portocalie, apoi de un alb strălucitor, ca o lumină orbitoare de neon. Treptat, m-am concentrat asupra viziunii, pînă cînd am văzut că şedeam în aceeaşi poziţie lîngă don Juan – dar nu în grotă. Ne găseam pe vîrful unui munte şi priveam în jos la minunatele cîmpii şi la munţii din depărtare. Frumoasa prerie era scăldată într-o lumină strălucitoare care, ca şi razele de lumină, emana chiar din pămînt. Oriunde priveam, vedeam locuri familiare: stînci, dealuri, rîuri, păduri, canioane, reliefate şi transformate de vibraţia şi strălucirea lor interioară. Aceeaşi strălucire, atît de plăcută ochilor mei, emana cumva şi din fiinţa mea.

– Punctul tău de asamblare s-a mişcat, a părut să-mi spună don Juan.

Cuvintele nu aveau sunet; totuşi, am ştiut ce îmi spusese. Reacţia mea raţională a fost să încerc să-mi explic că, fără îndoială, îl auzisem ca şi cum ar fi vorbit în vid, probabil fiindcă urechile mele fuseseră afectate temporar de impactul acelei experienţe.

– Nu s-a întîmplat nimic cu auzul tău. Ne găsim în stări de conştiinţă diferite, a părut să-mi vorbească din nou don Juan.

Nu puteam scoate un cuvînt. Simţeam letargia unui somn adînc care mă împiedica să deschid gura şi totuşi, eram cît se poate de lucid.

– Ce se întîmplă? am gîndit.

– Grota a făcut să ţi se mişte punctul de asamblare, mi-a răspuns în gînd don Juan, iar eu i-am auzit gîndurile, ca şi cum ar fi fost propriile mele cuvinte, rostite pentru mine însumi.

Am sesizat o comandă care nu era exprimată în gînduri. Ceva mi-a poruncit să privesc din nou preria.

În timp ce admiram minunata priveliște, filamente de lumină au început să radieze din tot ce se găsea pe acea prerie. Mai întîi, a avut loc un fel de explozie a unui număr infinit de fibre scurte, apoi fibrele au devenit șuvițe lungi, ca niște ațe prinse în mănunchiuri de lumină vibrantă care atingea infinitatea. Nu aveam nici o posibilitate de a înțelege ceea ce vedeam sau de a descrie acel ceva, cu excepția filamentelor de lumină care vibrau. Filamentele nu erau împletite, nici înmănuncheate. Deși țîșneau și continuau să țîșnească în toate direcțiile, fiecare era separat, și totuși, toate erau strîns adunate la un loc.

– Ceea ce *vezi* sînt emanațiile Vulturului, precum și forța care le ține separate și le unește la un loc, mi-a spus în gînd don Juan.

În clipa în care i-am prins gîndul, filamentele de lumină au părut să-mi consume întreaga energie. M-a copleșit oboseala. Epuizarea mi-a șters viziunea și m-a cufundat în întuneric.

Cînd am redevenit conștient de mine însumi, în jurul meu exista ceva extrem de familiar – deși n-aș fi putut spune ce anume – încît am crezut că îmi recăpătasem starea normală de conștiință. Don Juan dormea lîngă mine, cu umărul proptit de al meu.

Atunci mi-am dat seama că întunericul din jurul nostru era atît de intens, încît nu-mi puteam vedea nici mîinile. Am presupus că ceața acoperise, probabil, lespedea și umpluse grota. Sau poate să fi fost șuvițele de nori joși care coborau în fiecare noapte ploioasă de pe munții înalți, ca o avalanșă tăcută. Totuși, în ciuda întunericului absolut, am văzut cumva că don Juan deschisese ochii imediat după ce eu devenisem conștient, deși nu se uita la mine. Instantaneu, mi-am dat seama că nu-l vedeam ca urmare a luminii ajunse pe retina mea. Mai curînd îl intuiam cu simțurile.

A început să mă preocupe atît de mult să-l observ pe don Juan fără ajutorul ochilor, încît n-am mai acordat atenție la ceea ce-mi spunea. În cele din urmă, a tăcut și și-a întors fața către mine, ca și cum ar fi vrut să mă privească în ochi.

A tuşit de cîteva ori, ca să-şi dreagă glasul, şi a început să vorbească cu glas foarte coborît. A spus că binefăcătorul lui venea deseori în grotă, atît cu el, cît şi cu ceilalţi discipoli, dar cel mai frecvent de unul singur. În grota aceea, binefăcătorul lui *vedea* aceeaşi prerie pe care o *văzusem* eu, viziune care îl făcuse să descrie spiritul ca fiind curgerea lucrurilor. Don Juan a repetat că binefăcătorul lui nu era un bun gînditor. Altfel şi-ar fi dat seama într-o clipă că ceea ce *văzuse* şi descrisese ca fiind curgerea lucrurilor era de fapt *intenţia*, forţa care se află în toate. Don Juan a adăugat că, dacă binefăcătorul lui ar deveni vreodată conştient de natura *vederii* lui, n-ar dezvălui-o niciodată. El unul avea impresia că binefăcătorul lui nu ştiuse nici o clipă ce însemna acea *vedere*. În schimb, binefăcătorul lui credea că *văzuse* curgerea lucrurilor, care însemna adevărul absolut, dar nu în felul în care îl înţelegea el.

Don Juan a fost atît de categoric în această privinţă, încît am vrut să-l întreb care era deosebirea, dar n-am putut vorbi. Parcă îmi îngheţase gîtul. Am continuat să stăm acolo ore întregi, în totală imobilitate şi tăcere. Cu toate acestea, nu aveam senzaţia de disconfort. Muşchii nu-mi oboseau, picioarele nu-mi înţepeneau, spatele nu mă durea.

Cînd a început să vorbească din nou, nici n-am remarcat schimbarea şi imediat m-am lăsat în voia vocii lui. Era un sunet melodios, ritmic, născut din întunericul total din jurul meu.

El a spus că, în acel moment, nu mă găseam în starea normală de conştiinţă şi nici în starea de conştiinţă elevată. Eram suspendat undeva la mijloc, în întunericul non-percepţiei. Punctul meu de asamblare se deplasase de la perceperea lumii cotidiene, dar nu se mişcase îndeajuns cît să atingă şi să lumineze un mănunchi de cîmpuri de energie complet nou. Mai precis, eram prins între două posibilităţi perceptive. Această stare intermediară, această „acalmie“ a percepţiei, fusese determinată de influenţa grotei, ea însăşi ghidată de *intenţia* vrăjitorilor care o săpaseră.

Don Juan mi-a cerut să acord mare atenţie la ceea ce urma să-mi spună. Mi-a spus că, în urmă cu mii de ani, graţie *vederii*, vrăjitorii deveniseră conştienţi că pămîntul era capabil să simtă, iar conştiinţa lui putea afecta conştiinţa speciei umane. Ei încercaseră să găsească o cale de a folosi influenţa pămîntului asupra conştiinţei umane şi descoperiseră că anumite grote erau extrem de eficiente. Don Juan mi-a spus că acei vrăjitori începuseră să se preocupe constant de căutarea unor grote şi că, graţie eforturilor lor, fuseseră capabili să descopere o diversitate de utilizări pentru o varietate de configuraţii de grote. El a adăugat că pentru noi singurul rezultat pertinent al acestor eforturi era grota în care ne găseam şi capacitatea ei de a deplasa punctul de asamblare pînă cînd acesta atingea „acalmia“ percepţiei.

În timp ce don Juan vorbea, aveam senzaţia tulburătoare că ceva se limpezea în mintea mea. Ceva îmi modela conştiinţa într-un canal lung şi îngust. Toate gîndurile şi sentimentele abia schiţate ale stării mele normale de conştiinţă erau scoase la lumină.

Don Juan era perfect conştient de ce se întîmpla cu mine. L-am auzit cum chicotea încet şi satisfăcut. Mi-a spus că acum puteam vorbi mai uşor, iar conversaţia noastră urma să aibă mai multă profunzime.

În acel moment, mi-am amintit zeci de lucruri pe care mi le explicase mai înainte. De exemplu, am ştiut că eram în *visat:* de fapt, dormeam adînc, şi totuşi, eram perfect conştient de mine însumi, datorită celei de a doua atenţii – corespondentul atenţiei mele normale. Eram sigur că dormeam, datorită unei senzaţii fizice, la care se adăuga o deducţie raţională, bazată pe afirmaţii făcute de don Juan în trecut. Tocmai *văzusem* emanaţiile Vulturului, iar don Juan îmi spusese că era imposibil ca vrăjitorii să aibă o viziune constantă a emanaţiilor Vulturului altfel decît în *visat*, de aceea trebuia să intru în *visat.*

Don Juan îmi explicase că universul este alcătuit din cîmpuri de energie care sfidează descrierea sau cercetarea. Îmi spusese că acestea semănau cu filamentele obişnuite de lumină, însă

lumina este lipsită de viață în comparație cu emanațiile Vulturului care răspîndesc conștiință. Pînă în noaptea aceea nu reușisem niciodată să le *văd* constant și, într-adevăr, erau făcute dintr-o lumină vie. Don Juan susținuse în trecut că, în ce mă privea, cunoașterea și controlul asupra *intenției* nu erau potrivite pentru a face față impactului acelei priveliști. El îmi explicase că percepția normală apare cînd *intenția*, care este energie pură, luminează o parte a filamentelor din interiorul coconului nostru luminos și totodată o porțiune mare a acelorași filamente întinse către infinit, în afara coconului nostru. Percepția extraordinară, *vederea*, apare cînd, prin forța *intenției*, un mănunchi diferit de cîmpuri de energie se activează și devine luminos. El spusese că, atunci cînd un număr important de cîmpuri de energie sînt luminate în interiorul coconului luminos, vrăjitorul este capabil să *vadă* chiar cîmpurile de energie.

Cu altă ocazie, don Juan îmi relatase modul rațional de a gîndi al vrăjitorilor din vechime. El îmi spusese că, prin capacitatea lor de a *vedea*, ei își dădeau seama că apariția conștiinței era simultană cu *alinierea* cîmpurilor de energie din interiorul coconului nostru luminos la cîmpurile energetice similare din exterior. Ei socoteau că descoperiseră în *aliniere* sursa conștiinței.

Totuși, cercetînd mai îndeaproape, devenea evident că așa-numita *aliniere* a emanațiilor Vulturului nu explica în întregime ceea ce *vedeau* vrăjitorii. Ei remarcaseră că doar o foarte mică porțiune a numărului total de filamente luminoase din interiorul coconului era activat, restul rămînînd neschimbate. *Vederea* acestor filamente activate ducea la o falsă descoperire. Filamentele nu aveau nevoie să fie *aliniate* pentru a se lumina, întrucît cele din interiorul coconului nostru erau identice cu cele din afară. Ceea ce le activa era, fără îndoială, o forță independentă. Vrăjitorii simțeau că nu puteau numi în continuare această forță conștiință, ca pînă atunci, întrucît conștiința reprezenta strălucirea cîmpurilor de energie luminate. Așadar, forța care lumina cîmpurile a fost denumită *voință*.

Don Juan spusese că, după ce *vederea* le devenise mai complexă şi mai eficientă, vrăjitorii îşi dăduseră seama că *voinţa* era forţa care menţinea separate emanaţiile Vulturului, fiind răspunzătoare nu numai pentru conştiinţa noastră, dar pentru tot ce exista în univers. Ei *au văzut* că această forţă avea conştiinţă totală şi că ea izvora chiar din cîmpurile de energie care formau universul. Atunci hotărîseră că *intenţie* era un nume mai potrivit decît *voinţă*. În cele din urmă, totuşi, numele se dovedise nepotrivit, fiindcă nu descria nici importanţa copleşitoare, nici conexiunea vie cu tot ce există în univers.

Don Juan afirmase că marele nostru defect colectiv este că ne trăim viaţa nesocotind total această conexiune. Preocupările din viaţa noastră, interesele pe care le urmărim neobosit, grijile, speranţele, neîmplinirile şi temerile au prioritate, şi zilnic ignorăm că sîntem legaţi de tot ce există.

Don Juan îşi afirmase credinţa că ideea creştină de alungare din Grădina Edenului i se părea a fi o alegorie pentru pierderea cunoaşterii fără cuvinte, cunoaşterea *intenţiei*. Vrăjitoria era deci o întoarcere la origini, o reîntoarcere în paradis.

Am rămas aşezaţi în grotă, în linişte deplină, poate ore întregi sau, poate, numai cîteva momente. Deodată, don Juan a început să vorbească şi sunetul neaşteptat al vocii lui m-a făcut să tresar puternic. N-am înţeles ce-mi spunea. Mi-am dres glasul, ca să-l rog să repete ce spusese, şi gestul m-a scos complet din starea de meditaţie. Mi-am dat seama imediat că întunericul din jur nu mai era de nepătruns. Acum puteam vorbi. Am simţit că revenisem la starea mea normală de conştiinţă.

Cu voce calmă, don Juan mi-a spus că, pentru prima oară în viaţă, *văzusem* spiritul, forţa care susţine universul. El a subliniat că *intenţia* nu este ceva ce poate fi folosit, manevrat sau mişcat oricum – însă poate fi folosită, manevrată sau mişcată după dorinţă. Această contradicţie, a spus el, este esenţa vrăjitoriei. Neputinţa de a o înţelege adusese durere şi suferinţă inimaginabilă generaţiilor întregi de vrăjitori. Într-un efort de a evita să plătească acest tribut exorbitant de suferinţă, nagualii moderni

elaboraseră un cod de comportament numit calea luptătorului, care-i pregătea pe luptători dezvoltîndu-le cumpătarea și chibzuința.

Don Juan mi-a explicat că, într-un anumit moment din trecutul îndepărtat, vrăjitorii fuseseră profund interesați de legătura generală dintre *intenție* și tot ce există. Concentrîndu-și cea de-a doua atenție asupra acestei legături, căpătaseră nu numai cunoașterea directă, dar și capacitatea de a manevra această cunoaștere și de a face fapte uimitoare. Cu toate acestea, ei nu căpătaseră și judecata necesară pentru a folosi această putere.

Așadar, în mod judicios, vrăjitorii au decis să-și concentreze cea de-a doua atenție numai asupra legăturii creaturilor înzestrate cu conștiință. Această categorie includea toată gama de ființe organice existente, precum și tot ce ei numeau gama ființelor anorganice sau aliate, pe care vrăjitorii le descriau ca pe niște entități înzestrate cu conștiință, dar lipsite de viață, în sensul atribuit de noi. Nici această soluție nu fusese o reușită, fiindcă nici ea nu le adusese înțelepciune.

În următoarea corectare, vrăjitorii și-au concentrat atenția numai asupra legăturii dintre ființele umane și *intenție*. Rezultatul final nu se deosebea prea mult de cele dinainte.

Atunci, vrăjitorii s-au gîndit la o ultimă corectare. Fiecare dintre ei urma să se preocupe doar de propria sa legătură. Dar și această cale s-a dovedit la fel de ineficientă.

Don Juan a spus că, deși existau deosebiri remarcabile între cele patru zone de interes, fiecare era la fel de nocivă. Așadar, în cele din urmă, vrăjitorii au ajuns să se preocupe exclusiv de capacitatea propriei lor verigi de legătură cu *intenția* pentru a-i elibera, ca să-și aprindă focul din ei înșiși.

El a afirmat că se impune ca toți vrăjitorii din epoca modernă să se străduiască din greu ca să capete o judecată sănătoasă. Un nagual trebuie să lupte și mai mult, fiindcă are mai multă influență, o mai mare putere de manevrare a cîmpurilor de energie care determină percepția, sînt mai pregătiți și mai familiarizați cu complexitățile cunoașterii fără cuvinte, care nu înseamnă altceva decît contactul direct cu *intenția*.

Văzută din acest unghi, magia devine o încercare de restabilire a cunoaşterii *intenţiei* şi de recăpătare a acestei cunoaşteri, fără a-i cădea victimă. Iar poveştile despre miezurile abstracte ale magiei sînt nuanţe ale revelaţiei, stadii de conştientizare a *intenţiei*.

Am înţeles explicaţia lui don Juan cu perfectă claritate. Dar cu cît înţelegeam mai mult şi cu cît afirmaţiile lui deveneau mai clare, cu atît îmi sporea sentimentul de pierdere şi deznădejde. La un moment dat, chiar am vrut să-mi pun capăt vieţii, acolo, pe loc. Mă simţeam o făptură blestemată. Cu ochii aproape în lacrimi, i-am spus lui don Juan că nu avea rost să-şi continue explicaţia, fiindcă ştiam că eram pe punctul de a-mi pierde judecata limpede şi că, o dată revenit la starea mea normală de conştiinţă, nu-mi voi mai aminti că *văzusem* sau auzisem ceva. Conştiinţa mea cotidiană avea să-şi impună vechiul obicei al repetiţiei şi predictibilitatea raţională a logicii ei. De aceea mă simţeam o făptură blestemată. I-am spus că îmi uram soarta.

Don Juan mi-a răspuns că pînă şi în starea de conştiinţă elevată eu foloseam din abundenţă repetiţia şi că periodic insistam să-l plictisesc, descriindu-i crizele mele de neputinţă. Mi-a spus că, dacă ar trebui să cad, ar fi cazul s-o fac luptînd, nu cerîndu-mi iertare sau plîngîndu-mi de milă; nu are importanţă ce soartă avem, atîta timp cît o înfruntăm cu supremă dăruire.

Cuvintele lui m-au umplut de o fericire fără seamăn. Am repetat iar şi iar, cu lacrimile curgîndu-mi pe obraz, că eram de acord cu el. Trăiam o fericire atît de profundă, încît m-am temut că mă lasau nervii. Mi-am adunat toate puterile, ca să mă stăpînesc, şi am simţit efectul liniştitor al frînelor mele mentale. Dar, în acelaşi timp, am început să-mi pierd limpezimea minţii. M-am luptat în tăcere, încercînd să fiu mai puţin cumpătat şi mai puţin neliniştit. Fără zgomot, don Juan m-a lăsat singur.

Cînd am reuşit să-mi restabilesc echilibrul, aproape se crăpa de ziuă. Don Juan s-a ridicat în picioare, şi-a ridicat braţele deasupra capului şi şi-a întins muşchii, făcînd să-i trosnească încheieturile. M-a ajutat să mă ridic şi a comentat că petrecusem o

noapte cît se poate de revelatoare: avusesem experienţa a ceea ce însemna spiritul şi fusesem capabil să-mi adun forţa interioară pentru a împlini ceva care în aparenţă însemnase o calmare a nervilor, dar în esenţă fusese o foarte reuşită mişcare voluntară a punctului de asamblare.

Mi-a făcut semn că era timpul să pornim spre casă.

SALTUL GÎNDULUI

Am intrat în locuinţa lui pe la ora şapte dimineaţa, la timp pentru micul dejun. Eram flămînd, dar nu obosit. Părăsisem grota în zori şi coborîsem în vale. În loc să urmeze traseul cel mai direct, don Juan făcuse un mare ocol, care ne dusese pe malul rîului. Mi-a explicat că trebuia să ne adunăm gîndurile înainte de a ajunge acasă.

I-am răspuns că era foarte amabil din partea lui să spună „ne“ adunăm, cînd eu eram singurul ale cărui gînduri o luaseră razna. Dar el mi-a răspuns că nu era vorba de amabilitate, ci de învăţătura primită ca luptător. Un luptător, mi-a explicat el, este permanent atent la asprimea comportamentului uman. Un luptător este magic şi neînduplecat, un solitar cu maniere şi gusturi dintre cele mai rafinate, a cărui sarcină pe lume este aceea de a-şi ascuţi, dar şi disimula, tăişurile, astfel încît nimeni să nu-i poată bănui neînduplecarea.

După micul dejun mi s-a părut înţelept să dorm puţin, dar don Juan s-a opus, spunînd că nu aveam timp de pierdut. Mi-a spus că foarte curînd voi rămîne şi fără puţina claritate pe care o mai aveam, iar dacă m-aş culca, aş pierde-o pe toată.

– Nu trebuie să fii un geniu ca să-ţi dai seama că aproape nu există o cale de a discuta despre *intenţie*, a spus el repede, cercetîndu-mă din cap pînă în picioare. Dar simpla afirmaţie nu înseamă nimic. Iată motivul pentru care vrăjitorii se bazează pe poveşti despre vrăjitorie. Speranţa lor e că, într-o bună zi, miezul abstract al poveştilor va avea sens pentru ascultător.

Am înţeles ce spunea, dar încă nu puteam concepe ce era un miez abstract sau ce ar fi trebuit să însemne pentru mine. Am încercat să mă gîndesc la acest lucru. Nu mi-am putut aduna gîndurile. Imaginile îmi treceau rapid prin minte, fără să-mi lase timp să mă gîndesc la ele. Nu le puteam încetini ritmul, suficient cît să le pot recunoaşte. În cele din urmă, m-a cuprins furia şi am lovit cu pumnul în masă.

Don Juan s-a cutremurat de rîs.

– Procedează ca în noaptea trecută, m-a îndemnat el, făcîndu-mi cu ochiul. Încetineşte-ţi ritmul.

Neputinţa mă făcea foarte agresiv. Imediat am adus cîteva argumente fără rost. Apoi am devenit conştient de greşeala mea şi mi-am cerut iertare pentru lipsa de stăpînire.

– Nu-ţi cere iertare, a replicat el. Ar trebui să-ţi spun că înţelegerea pe care o cauţi tu e imposibilă în acest stadiu. Miezurile abstracte ale poveştilor despre vrăjitorie nu-ţi vor spune încă nimic. Mai tîrziu, peste ani, le vei înţelege perfect.

L-am implorat pe don Juan să nu mă lase în întuneric, să discute cu mine despre miezurile abstracte. Nu-mi era deloc clar ce voia să fac cu ele. L-am asigurat că starea mea prezentă de conştiinţă elevată îmi putea fi foarte utilă, îngăduindu-mi să înţeleg ce-mi spunea. L-am îndemnat să se grăbească, fiindcă nu puteam şti cît avea să mai dureze această stare. I-am spus că, în curînd, aveam să revin la starea mea normală, devenind mai idiot decît eram în acea clipă. Asta am spus-o pe jumătate în glumă. Rîsul lui mi-a dat de ştire că-mi luase vorbele în serios, dar mă simţeam profund afectat de propriile mele cuvinte. M-a cuprins o copleşitoare melancolie.

Don Juan m-a prins cu blîndeţe de braţ, m-a tras lîngă un fotoliu confortabil, apoi s-a aşezat cu faţa către mine. M-a privit fix în ochi şi o clipă m-am simţit incapabil să mă smulg de sub forţa acelei priviri.

– Vrăjitorii practică *stalkingul* pe ei înşişi în permanenţă, a spus el pe un ton liniştitor, ca şi cum ar fi vrut să mă calmeze cu sunetul glasului său.

Am vrut să spun că neliniştea mi se risipise şi că, probabil, fusese urmarea lipsei de somn, dar el nu mi-a dat voie să rostesc o vorbă.

M-a asigurat că mă învăţase deja tot ce trebuia ştiut despre *stalking*, dar încă nu-mi recuperasem cunoaşterea din profunzimile conştiinţei elevate, unde o stocasem. I-am răspuns că trăisem sentimentul neplăcut de frustrare. Simţeam că exista ceva ferecat în mine, ceva care mă făcea să trîntesc uşi şi să lovesc cu piciorul în mese, ceva care îmi dădea un sentiment de neîmplinire şi-mi crea o stare de irascibilitate.

– Senzaţia de frustrare e comună tuturor fiinţelor umane, mi-a spus el. Ea ne reaminteşte de conexiunea noastră cu *intenţia*. Pentru vrăjitori această senzaţie este şi mai acută, tocmai pentru că scopul lor este de a-şi sensibiliza veriga de legătură, pînă cînd o fac să funcţioneze după dorinţa lor.

Cînd presiunea verigii de legătură este prea puternică, vrăjitorii mai reduc din ea practicînd *stalkingul* pe ei înşişi.

– Tot nu înţeleg ce înseamnă *stalkingul*, am spus eu. Dar, la un anumit nivel, cred că ştiu exact ce vrei să spui.

– Atunci, te voi ajuta să-ţi clarifici ceea ce ştii, a replicat el. *Stalkingul* este o metodă, una foarte simplă. *Stalkingul* este un comportament special care urmează cîteva principii. Un comportament tainic, ferit, menit să aplice o lovitură. Iar cînd practici *stalkingul* pe tine însuţi, atunci îţi aplici singur lovitura, folosindu-ţi propriul comportament cu neînduplecare şi şiretenie.

Mi-a explicat că, atunci cînd conştiinţa unui vrăjitor ajunge să fie copleşită de greutatea capacităţii sale perceptive, adică exact ce mi se întîmpla mie, cel mai bun sau poate singurul remediu este acela de a folosi ideea de moarte pentru a da lovitura de *stalking*.

– Prin urmare, ideea de moarte este de o importanţă monumentală în viaţa unui vrăjitor, a continuat don Juan. Ţi-am arătat nenumărate lucruri despre moarte, ca să te conving că tocmai cunoaşterea sfîrşitului nostru inevitabil şi iminent este cea care ne conferă cumpătare. Cea mai fatală greşeală a noastră, ca

oameni de rînd, este complacerea în sentimentul nemuririi. Ca şi cum, dacă nu ne-am gîndi la moarte, ne-am putea feri de ea.

– Don Juan, trebuie să accepţi că faptul de a nu ne gîndi la moarte, cu siguranţă, ne fereşte să ne facem griji din pricina ei.

– Da, asta aşa e, a recunoscut el. Dar scopul acesta este un scop nedemn pentru oamenii de rînd şi un travesti pentru vrăjitori. Fără o idee clară despre moarte, nu există ordine, cumpătare, frumuseţe. Vrăjitorii se străduiesc să capete această cunoaştere esenţială, care să-i ajute să-şi dea seama cît mai bine că nu există nici un fel de garanţie că viaţa lor va continua dincolo de momentul prezent. Această revelaţie le dă vrăjitorilor curajul de a avea răbdare şi totodată de a acţiona, precum şi curajul de a accepta fără a da dovadă de prostie.

Don Juan şi-a aţintit privirea asupra mea. A zîmbit şi a clătinat din cap.

– Da, a continuat el. Ideea de moarte este singurul lucru care poate da curaj vrăjitorilor. Ciudat, nu-i aşa? Ea dă vrăjitorilor curajul de a fi şireţi, fără a fi plini de sine şi, mai presus de orice, le dă curajul de a fi neînduplecaţi, fără a fi pătrunşi de importanţa de sine.

A zîmbit din nou şi mi-a dat un ghiont. I-am spus că eram absolut îngrozit de ideea morţii mele, că mă gîndeam necontenit la ea, însă nu-mi dădea curaj şi nici nu mă îndemna la acţiune. Atîta doar, că mă făcea mai cinic sau îmi crea stări de profundă melancolie.

– Problema ta e foarte simplă, a spus el. Devii prea uşor obsedat. Ţi-am spus mereu că vrăjitorii practică *stalkingul* pe ei înşişi pentru a se elibera de sub puterea propriilor obsesii. Există multe feluri de a practica *stalkingul* pe tine însuţi. Dacă nu vrei să te foloseşti de ideea propriei tale morţi, ca să practici *stalkingul* pe tine însuţi, atunci foloseşte poeziile pe care mi le citeşti mie.

– Poftim?

– Ţi-am spus că există multe motive pentru care îmi plac poeziile, a spus el. Ceea ce fac eu e să practic *stalkingul* pe mine însumi prin ele. Îmi aplic o lovitură prin poezie. Ascult şi, în

timp ce tu citești, îmi încetez monologul interior și las tăcerea lăuntrică să ia amploare. Atunci, combinația dintre poem și tăcere aplică lovitura.

Mi-a explicat că poeții tînjesc în subconștientul lor după lumea vrăjitorilor. Cum ei nu sînt vrăjitori în căutarea cunoașterii, nu le rămîne decît nostalgia.

– Să vedem dacă poți simți lucrurile despre care îți vorbesc, mi-a spus, întinzîndu-mi o carte de poeme de José Gorostiza.

Am deschis-o la semn și el mi-a indicat poezia care îi plăcea.

...această moarte încăpățînată, nesfîrșită,
această moarte vie,
care te ucide, oh Doamne,
în lucrarea ta chibzuită, în trandafiri, în pietre,
în stelele neîmblînzite
și în carnea care arde,
ca un foc aprins de un cîntec,
un vis,
o nuanță de culoare care atrage ochiul.

poate ai murit eternități acolo,
fără ca noi să știm,
noi drojdia, fărîmele, cenușa ta;
ca o stea mimată de propria-i lumină,
lumină goală în lipsa stelei înseși
și care ajunge pînă la noi
avînd ascunsă în sine
o infinită catastrofă.

– În timp ce aud cuvintele, mi-a spus don Juan după ce am terminat de citit, simt că omul acela *vede* esența lucrurilor, iar eu pot *vedea* o dată cu el. Nu-mi pasă despre ce e vorba în poezie. Mă interesează doar sentimentul pe care mi-l dă nostalgia poetului. Eu împrumut această nostalgie și, o dată cu ea, împrumut frumusețea. Și mă minunez de faptul că el, ca un adevărat luptător, re[illegible]a celorlalți, a privito-

rilor, păstrîndu-şi pentru el doar dorul. Această lovitură, acest şoc al frumuseţii, reprezintă *stalkingul*.

Eram foarte mişcat. Explicaţia lui don Juan atinsese o coardă stranie în mine.

– Vrei să spui, don Juan, că moartea e singurul duşman pe care îl avem? l-am întrebat după o clipă.

– Nu, mi-a răspuns el cu convingere. Moartea nu-i un duşman, deşi aşa pare. Nu moartea e cea care ne distruge, deşi noi aşa credem.

– Atunci, ce este moartea, dacă nu forţa care ne distruge? am întrebat.

– Vrăjitorii spun că moartea e singurul nostru duşman demn de luat în seamă, a răspuns el. Moartea e cea care ne pune la încercare. Ne naştem ca să acceptăm această provocare, fie că sîntem oameni de rînd sau vrăjitori. Vrăjitorii sînt conştienţi de ea, oamenii de rînd, nu.

– Eu unul, don Juan, aş spune că viaţa, nu moartea, reprezintă o provocare.

– Viaţa e procesul prin care moartea ne pune la încercare, a replicat el. Moartea e forţa activă. Viaţa e arena. În această arenă există de fiecare dată doar doi luptători: omul şi moartea.

– Eu aş crede că noi, fiinţele umane, sîntem cei care lansăm provocarea, don Juan, am spus.

– Cîtuşi de puţin, a replicat el. Noi sîntem pasivi. Gîndeşte-te la asta. Dacă ne mişcăm, o facem numai cînd simţim presiunea morţii. Moartea e cea care stabileşte ritmul acţiunilor şi al sentimentelor noastre, şi ne imboldeşte necruţătoare pînă cînd ne înfrînge şi cîştigă runda, altfel ne-am ridica deasupra firii şi am învinge moartea.

Vrăjitorii înving moartea, iar moartea îşi recunoaşte înfrîngerea lăsîndu-i liberi, fără să-i mai pună niciodată la încercare.

– Asta înseamnă că vrăjitorii devin nemuritori?

– Nu, nu înseamnă asta, a răspuns el. Moartea nu-i mai supune la încercări, atîta tot.

– Dar ce înseamnă acest lucru, don Juan? am întrebat.

– Înseamnă că gîndul a făcut un salt în neconceput, a răspuns el.

– Ce este saltul gîndirii în neconceput? am întrebat, încercînd să nu par arțăgos. Problema noastră e că nu avem în vedere aceleași sensuri.

– Nu ești corect, m-a întrerupt don Juan. Tu înțelegi ce vreau să spun. Faptul că ceri să-ți dau o explicație a „saltului gîndirii în neconceput" e un travesti. Știi precis ce înseamnă.

– Nu, nu știu, am protestat.

Atunci mi-am dat seama că știam sau, mai curînd, intuiam ce însemna. Exista o parte a mea care putea transcende raționalul și înțelege sau explica, dincolo de nivelul metaforic, saltul gîndirii în neconceput. Necazul era că acea parte din mine nu era suficient de puternică pentru a ieși la suprafață la comandă.

I-am spus aceste lucruri lui don Juan, care a rîs și a comentat că aveam o conștiință ca un Hopa-Mitică. Uneori aceasta se ridica pînă într-un punct înalt și mintea mi se ascuțea, alteori cobora și deveneam un dobitoc înzestrat cu rațiune. Dar, de cele mai multe ori, rămînea suspendată într-un punct nefericit, în care nu eram nici cal, nici măgar...

– Saltul gîndirii în neconceput, mi-a explicat el cu un aer resemnat, reprezintă pogorîrea spiritului; actul de rupere a barierelor noastre perceptive. Este momentul în care percepția omului își atinge propriile limite. Vrăjitorii practică arta de a trimite mesageri care să ne sondeze limitele perceptive. Acesta este încă un motiv pentru care îmi plac poeziile. Le consider mesageri. Dar, după cum ți-am spus și mai înainte, poeții nu știu la fel de precis ca vrăjitorii ce pot realiza acești mesageri.

Seara, devreme, don Juan mi-a spus că aveam multe de discutat și m-a întrebat dacă voiam să merg la plimbare. Mai devreme remarcasem la mine o stranie detașare, stare care apărea și apoi dispărea. La început, mi-am închipuit că era vorba de oboseala fizică așternută peste gîndurile mele. Dar gîndurile mele erau limpezi ca cristalul. Astfel, m-am convins că strania

mea detaşare era un rezultat al trecerii într-o stare de conştiinţă elevată.

Am ieşit din casă şi ne-am plimbat în jurul pieţii centrale a oraşului. M-am grăbit să-l întreb pe don Juan despre detaşarea mea, înainte de a-i lăsa răgazul să abordeze altă temă. El mi-a explicat faptul ca pe un transfer de energie. A spus că, pe măsură ce energia folosită în mod obişnuit pentru a menţine poziţia fixă a punctului de asamblare este eliberată, ea se concentrează automat asupra verigii de legătură. M-a asigurat că un vrăjitor nu dispune de nici un fel de tehnici sau manevre pentru a şti dinainte cum să deplaseze energia dintr-un punct în altul. Mai curînd este vorba de un transfer instantaneu, care are loc de îndată ce se atinge un anume nivel de competenţă.

L-am întrebat ce înţelegea prin nivel de competenţă. Înţelegere pură, mi-a răspuns el. Pentru a atinge acest transfer instantaneu de energie este nevoie de o conexiune clară cu *intenţia*, iar pentru a ajunge la această conexiune clară este nevoie să o *intenţionezi* prin înţelegere pură.

Fireşte, am vrut să-mi explice ce înseamnă înţelegere pură. El a rîs şi s-a aşezat pe o bancă.

– Am să-ţi spun un lucru esenţial despre vrăjitori şi actele lor de vrăjitorie, a continuat. Ceva despre saltul gîndirii lor în neconceput.

Mi-a explicat că vrăjitorii sînt povestitori. Pentru ei, povestirea nu înseamnă doar mesagerul care le testează limitele percepţiei, ci şi calea spre perfecţiune, către putere, către spirit. A tăcut o clipă, evident căutînd un exemplu potrivit. Apoi mi-a amintit că indienii Yaqui au o colecţie de evenimente istorice pe care le numesc „date memorabile". Ştiam că datele memorabile sînt povestiri orale din istoria lor ca naţiune, din vremea cînd purtau război împotriva celor care le invadaseră ţara: mai întîi spaniolii, apoi mexicanii. Don Juan, şi el indian Yaqui, a declarat categoric că datele memorabile sînt poveşti despre înfrîngerile şi dezintegrarea indienilor Yaqui.

– Aşadar, ce-ai spune tu, care eşti om învăţat, m-a întrebat el, despre un vrăjitor povestitor care, pornind de la datele memo-

rabile – să zicem povestea lui Calixto Muni – ar schimba finalul, astfel încît, în loc să descrie cum a fost Calixto Muni tîrît şi sfîşiat în patru de călăii spanioli, aşa cum s-a întîmplat în realitate, ar povesti despre el ca despre un rebel victorios care a reuşit să-şi elibereze poporul?

Cunoşteam povestea lui Calixto Muni. Fusese un indian Yaqui care, conform datelor memorabile, navigase ani la rînd pe o corabie de piraţi din Marea Caraibilor, ca să înveţe strategia războiului. Apoi se înapoiase în ţinutul lui de baştină, Sonora, unde reuşise să pornească o răscoală împotriva spaniolilor, declarînd-o război de independenţă, ca pînă la urmă să fie trădat, capturat şi executat.

Don Juan m-a îndemnat să comentez povestea. I-am spus că modificarea faptelor reale, aşa cum spunea el, ar fi un procedeu psihologic, un fel de dorinţă a povestitorului. Sau, poate, ar fi un mod personal, subiectiv, de a-şi alina sentimentul de neîmplinire. Am adăugat că eu l-aş considera patriot pe un astfel de povestitor, întrucît nu a putut accepta înfrîngerea.

Don Juan a rîs cu lacrimi.

– Dar aici nu-i vorba de un singur vrăjitor povestitor. Toţi fac acelaşi lucru.

– Atunci, e un procedeu universal acceptat de a exprima dorinţele neîmplinite ale unei întregi societăţi, am replicat. Un mod universal acceptat de a elibera tensiunea psihologică colectivă.

– Argumentul tău e valabil, convingător şi rezonabil, a comentat el. Dar, fiindcă spiritul îţi este mort, nu poţi vedea punctul lui slab.

M-a privit ca şi cum m-ar fi îndemnat să înţeleg ce voia să spună. N-am avut nici un comentariu, orice aş fi spus, mi-ar fi trădat iritarea.

– Vrăjitorul povestitor care schimbă finalul „relatării faptice“, mi-a spus el, o face la dorinţa şi sub auspiciile spiritului. Întrucît poate manipula conexiunea subtilă cu *intenţia*, el poate chiar să schimbe lucrurile. Vrăjitorul povestitor anunţă că a *intenţionat* acest lucru prin gestul de a-şi scoate pălăria, punînd-o

pe pămînt şi răsucind-o cu trei sute şaizeci de grade în sensul invers al acelor ceasornicului. Sub auspiciile spiritului, acest simplu gest îl contopeşte cu însuşi spiritul. Vrăjitorul şi-a lăsat gîndul să plonjeze în neconceput.

Don Juan şi-a ridicat braţul deasupra capului şi a arătat o clipă spre cerul de deasupra liniei orizontului.

– Întrucît înţelegerea pură este un mesager care sondează imensitatea de acolo, a continuat el, vrăjitorul povestitor ştie cu absolută certitudine că undeva, cumva, în acea infinitate, chiar în acest moment, a avut loc pogorîrea spiritului. Calixto Muni a ieşit învingător. Şi-a eliberat poporul. Scopul lui a supravieţuit dincolo de persoana lui fizică.

MIŞCAREA PUNCTULUI DE ASAMBLARE

Cîteva zile mai tîrziu don Juan şi cu mine am făcut o excursie în munţi. După ce am urcat panta pînă la jumătatea dealurilor de la poalele munţilor, ne-am aşezat să ne odihnim. Mai devreme, în aceeaşi zi, don Juan hotărîse să găsească un decor potrivit în care să-mi explice unele aspecte complicate ale măiestriei conştiinţei. De regulă, prefera să meargă spre lanţul de munţi din vest, care era mai aproape. De astă dată însă a ales piscurile de la est. Acestea erau mult mai înalte şi mai îndepărtate. Mie mi se păreau chiar mai amenințătoare, mai întunecate şi mai masive. Dar n-aş fi putut spune dacă era impresia mea sau dacă preluasem cumva sentimentele lui don Juan faţă de aceşti munţi.

Mi-am deschis rucsacul. Femeile vizionare din grupul lui don Juan îmi pregătiseră merinde şi am descoperit că îmi puseseră în bagaj nişte brînză. Am avut un moment de enervare, fiindcă, deşi îmi plăcea brînza, nu-mi făcea prea bine. Totuşi, de fiecare dată cînd mi se oferea prilejul să mănînc brînză, îmi era imposibil să refuz.

Don Juan a scos în evidenţă faptul ca fiind o evidentă slăbiciune a mea şi m-a cam luat peste picior. La început, m-am

simţit stînjenit, dar mi-am dat seama că, dacă nu aveam brînză, nici nu-i duceam dorul. Problema era că glumeţii din grupul lui don Juan îmi pregăteau o bucată mare de brînză, pe care, fireşte, pînă la urmă o mîncam.

– Termin-o pe toată o dată, m-a sfătuit don Juan cu o sclipire malițioasă în privire. În acest fel, nu te vei mai gîndi la ea.

Poate influenţat de sugestia lui, simţeam o poftă grozavă să devorez toată bucata. Don Juan a rîs atît de tare, încît şi de astă dată am bănuit că îmi întinsese o cursă, împreună cu confraţii lui.

Pe un ton mai serios, mi-a sugerat să rămînem peste noapte la poalele munţilor, ca apoi, într-o zi, două să urcăm pe vîrfurile mai înalte. Am acceptat.

Don Juan m-a întrebat, ca din întîmplare, dacă îmi aminteam ceva despre cele patru stări de spirit ale *stalkingului*. Am recunoscut că încercasem să-mi amintesc, dar că memoria nu mă ajutase.

– Nu-ţi aminteşti că te-am învăţat esenţa neînduplecării? m-a întrebat el. Neînduplecarea ca fiind opusul milei de sine?

Nu reuşeam să-mi amintesc. Părea că don Juan se gîndea ce să spună în continuare. Dar a tăcut. Colţurile gurii i-au căzut într-o grimasă de prefăcută neputinţă. A ridicat din umeri, s-a ridicat în picioare şi a parcurs repede scurta distanţă care ne despărţea de un mic platou situat pe vîrful unui deal.

– Toţi vrăjitorii sînt neînduplecaţi, a spus el, în timp ce ne aşezam pe micul platou. Dar tu ştii asta foarte bine. Probabil că am discutat în amănunt acest concept.

După o lungă tăcere a spus că urma să continue discuţia despre miezul abstract al poveştilor despre vrăjitorii, însă intenţiona să vorbească din ce în ce mai puţin despre el, întrucît curînd avea să fie rîndul meu să-l descopăr şi să-l las să-şi dezvăluie semnificaţia.

– După cum ţi-am mai spus, a reluat el, al patrulea miez abstract al poveştilor despre vrăjitorii este numit pogorîrea spiritului sau deplasarea realizată de *intenţie*. Povestea spune că, pentru a lăsa misterele vrăjitoriei să se dezvăluie de la sine omu-

lui despre care am vorbit, a fost nevoie ca spiritul să pogoare asupra lui. Spiritul a ales un moment în care omul era neatent şi lipsit de apărare; fără milă, spiritul a făcut ca însăşi prezenţa lui să deplaseze punctul de asamblare al omului într-o poziţie specifică. Poziţia aceea a devenit de atunci cunoscută vrăjitorilor sub numele de locul lipsei de compasiune. Neînduplecarea a devenit astfel primul principiu al vrăjitoriei.

Primul principiu nu trebuie confundat cu primul efect al uceniciei în vrăjitorie, care reprezintă trecerea de la conştiinţa normală la cea elevată.

– Nu înţeleg ce încerci să-mi spui, m-am plîns eu.

– Vreau să spun că, după toate aparenţele, mutarea punctului de asamblare este primul lucru care i se întîmplă de fapt unui ucenic vrăjitor, a răspuns el. Aşadar, e cît se poate de firesc pentru un ucenic să presupună că acesta este primul principiu al vrăjitoriei. Dar nu-i deloc aşa. Neînduplecarea este primul principiu al vrăjitoriei. Dar despre asta am mai discutat. Acum, încerc doar să te ajut să-ţi aminteşti.

Sincer vorbind, i-aş fi putut răspunde că nu aveam habar la ce se referea, dar, în acelaşi timp, aveam strania senzaţie că totuşi ştiam.

– Aminteşte-ţi prima ocazie cînd te-am învăţat ce înseamnă neînduplecarea, m-a îndemnat el. Amintirea e legată de deplasarea punctului de asamblare.

A aşteptat o clipă, să vadă dacă îi urmam sugestia. Cum era limpede că nu puteam, şi-a continuat explicaţia. A spus că, oricît de misterioasă este trecerea la conştiinţa elevată, tot ce trebuie realizat în acest sens este prezenţa spiritului. Am remarcat că afirmaţiile lui din ziua aceea fie erau teribil de obscure, fie eu eram îngrozitor de nereceptiv, întrucît nu-i puteam urmări deloc modul de a gîndi. El mi-a răspuns ferm că nedumerirea mea nu avea nici o importanţă şi a insistat că singurul lucru care conta cu adevărat este ca eu să înţeleg că simplul contact cu spiritul ar putea determina orice mutare a punctului de asamblare.

– Ţi-am spus că nagualul este conducta spiritului, a continuat el. Cum el îşi petrece o viaţă întreagă într-un mod impeca-

bil, redefinindu-şi legătura cu *intenţia*, şi cum are mai multă energie decît omul de rînd, poate lăsa spiritul să se exprime prin el. Astfel, primul lucru care i se întîmplă ucenicului vrăjitor este o mutaţie a nivelului de conştiinţă, mutaţie determinată de simpla prezenţă a nagualului. Iar ceea ce vreau eu să ştii este că nu există nici un procedeu de a determina deplasarea punctului de asamblare. Spiritul atinge ucenicul şi punctul lui de asamblare se mişcă. Atîta tot.

I-am spus că afirmaţiile lui mă tulburau, întrucît contraziceau ceea ce învăţasem cu mari eforturi să accept prin experienţă personală, şi anume, că starea de conştiinţă elevată era realizabilă ca manevră complexă, deşi inexplicabilă, efectuată de don Juan, manevră prin care îmi manevra percepţia. În decursul anilor de cînd eram împreună, mă făcuse în repetate rînduri să trec la starea de conştiinţă elevată, prin simple lovituri date pe spate. I-am subliniat această contradicţie.

El mi-a răspuns că lovitura dată pe spate era mai curînd un şiretlic menit să-mi capteze atenţia şi să îndepărteze orice îndoieli din mintea mea, astfel încît o manevră bona fide să-mi poată manevra percepţia. El numea acest lucru un simplu şiretlic, conform personalităţii lui cumpătate. A comentat, nu chiar în glumă, că aveam noroc cu el că era un om simplu, neînclinat spre un comportament bizar. Altfel, în loc de simple şiretlicuri, aş fi fost nevoit să suport ritualuri bizare înainte ca el să-mi înlăture îndoielile din minte, lăsînd astfel spiritul să-mi deplaseze punctul de asamblare.

– Ceea ce trebuie să facem, ca să îngăduim vrăjitoriei să pună stăpînire pe noi, este să ne alungăm din minte îndoielile, a spus el. O dată ce îndoielile dispar, totul este posibil.

Mi-a amintit de un eveniment la care fusesem martor cu cîteva luni în urmă în Mexico City, eveniment de neînţeles pentru mine pînă cînd mi-l explicase el, folosind paradigma vrăjitorilor.

Asistasem la o intervenţie chirurgicală efectuată de un renumit vindecător şi totodată mediu. Pacientul era un prieten

de-al meu. Vindecătorul era o femeie care intrase într-o transă foarte spectaculoasă, pentru a realiza operaţia.

Am putut observa cum, folosind un cuţit de bucătărie, deschisese cavitatea abdominală în regiunea ombilicală, desprinsese ficatul bolnav, îl spălase într-un recipient cu alcool, îl pusese apoi la loc şi, cu o simplă apăsare a mîinilor, închisese incizia, care nu sîngerase deloc.

În încăperea slab luminată mai erau cîteva persoane, martore la operaţie. O parte dintre ei păreau a fi spectatori curioşi, ca mine. Alţii păreau să fie ajutoarele vindecătoarei.

După operaţie am discutat puţin cu trei dintre privitori. Toţi au fost de acord că asistaseră la aceleaşi evenimente ca şi mine. Cînd am stat de vorbă cu prietenul meu, pacientul, el mi-a spus că simţise operaţia ca pe o durere surdă şi constantă în stomac, însoţită de o senzaţie arzătoare în partea dreaptă.

I-am povestit toate acestea lui don Juan şi chiar am îndrăznit să-i ofer o explicaţie cinică. I-am spus că, după părerea mea, semiîntunericul încăperii se preta la tot felul de figuri de prestidigitaţie, ceea ce ar fi explicat imaginea organelor interne scoase din cavitatea abdominală şi spălate în alcool. Şocul emoţional determinat de transa spectaculoasă a vindecătoarei – pe care eu îl consideram în egală măsură şiretlic – contribuise la crearea unei atmosfere de credinţă aproape religioasă.

Don Juan a subliniat imediat că aceasta era o opinie cinică, nu o explicaţie cinică, întrucît nu justifica faptul că prietenul meu se însănătoşise cu adevărat. Apoi don Juan mi-a propus un punct de vedere alternativ, bazat pe cunoaşterea vrăjitorilor. El mi-a explicat că evenimentul se baza pe un element esenţial, şi anume, că vindecătoarea era capabilă să deplaseze punctul de asamblare al tuturor celor prezenţi în încăpere. Singurul şiretlic aici – dacă putea fi numit şiretlic – era că numărul de persoane prezent în încăpere nu trebuia să depăşească numărul de persoane asupra cărora ea putea acţiona.

Transa dramatică şi gesturile teatrale aferente erau, după părerea lui, fie procedee bine gîndite, folosite de vindecătoare pentru a capta atenţia celor prezenţi, fie manevre inconştiente,

dictate de însuşi spiritul. Indiferent de realitate, acestea erau cele mai potrivite mijloace prin care vindecătoarea putea realiza unitatea de gîndire necesară înlăturării oricăror îndoieli din mintea asistenţei, pe care o determinase să atingă starea de conştiinţă elevată.

Practicarea inciziei cu ajutorul cuţitului de bucătărie şi scoaterea organelor interne nu fusese un tur de prestidigitaţie, a subliniat don Juan, ci fapte concrete care, petrecîndu-se în stare de conştiinţă elevată, se găseau în afara judecăţii comune.

L-am întrebat pe don Juan cum reuşea vindecătoarea să manevreze punctele de asamblare ale acelor persoane, fără să le atingă. El a răspuns că puterea vindecătoarei, har sau uluitoare măiestrie, era aceea de a servi drept conductă pentru spirit. Spiritul, mi-a spus el, nu vindecătoarea, reuşise să mute punctele de asamblare.

– La vremea respectivă ţi-am explicat, deşi n-ai priceput nici un cuvînt, a continuat don Juan, că arta şi puterea vindecătoarei au constat în îndepărtarea îndoielilor din mintea celor prezenţi. Prin aceasta, ea a putut permite spiritului să le mişte punctele de asamblare. O dată deplasate aceste puncte, totul a devenit posibil. Spectatorii au pătruns pe un tărîm în care miracolele erau la ele acasă.

A declarat categoric că vindecătoarea era, probabil, în acelaşi timp vrăjitoare, iar dacă aş face efortul de a-mi reaminti operaţia, mi-aş aduce aminte că acea femeie se arătase neînduplecată cu cei din jurul ei, mai ales cu pacientul.

I-am repetat ce-mi aminteam despre operaţie. Intonaţia monotonă a glasului vindecătoarei se schimbase brusc în clipa intrării în transă şi căpătase un timbru bărbătesc, grav şi aspru. Noua voce anunţase că spiritul unui luptător din antichitatea precolumbiană pusese stăpînire pe corpul vindecătoarei. După acest anunţ, atitudinea vindecătoarei se schimbase radical. Era posedată. Vizibil sigură pe sine, începuse să opereze cu o precizie desăvîrşită.

– Prefer cuvîntul „neînduplecare“ celui de „siguranță“, a comentat don Juan, apoi a continuat: Vindecătoarea trebuia să fie neînduplecată, pentru a crea ambianța potrivită intervenției spiritului.

Don Juan a mai spus că evenimentele greu de explicat, ca operația respectivă, sînt, de fapt, foarte simple. Ceea ce le complică este insistența noastră de a gîndi. Dacă nu am gîndi, totul ar fi cum trebuie.

– Dar e absurd, don Juan, am protestat eu cu convingere.

I-am reamintit că el însuși pretindea de la toți ucenicii o gîndire profundă și chiar își critica mentorul fiindcă nu fusese un bun gînditor.

– Sigur că insist ca toți cei din jurul meu să gîndească limpede, a spus el. Și explic oricui vrea să asculte că singurul mod de a gîndi limpede este să nu gîndești deloc. Am fost convins că ai înțeles această contradicție a lumii vrăjitorilor.

Am protestat cu voce tare împotriva obscurității acelei afirmații. El a rîs și a ironizat strădania mea de a mă apăra. Apoi mi-a explicat din nou că pentru un vrăjitor există două moduri de gîndire. Unul este gîndirea obișnuită, cotidiană, guvernată de poziția normală a punctului de asamblare. Aceasta este o gîndire neclară care nu răspunde necesităților lui și care-i lasă mintea confuză. Cealaltă este gîndirea precisă. O gîndire economică și funcțională care lasă puține lucruri neexplicate. Don Juan a remarcat că, pentru ca acest tip de gîndire să devină dominant, trebuie mișcat punctul de asamblare. Sau, cel puțin, trebuie stopată gîndirea cotidiană, pentru a permite mișcarea punctului de asamblare. De unde și aparenta contradicție, care nu este, de fapt, o contradicție.

– Vreau să-ți amintești ceva ce ai făcut în trecut, a spus el. Vreau să-ți amintești o anumită mișcare a punctului de asamblare. Pentru aceasta, trebuie să încetezi de a mai gîndi așa cum faci în mod normal. Atunci, celălalt tip de gîndire va deveni predominant și te va face să-ți amintești.

– Dar cum încetez să mă gîndesc? am întrebat, deși știam ce urma să-mi răspundă.

– *Intenţionînd* mişcarea punctului de asamblare, a spus el. *Intenţia* este chemată cu ochii.

I-am spus lui don Juan că mintea mea pendulează între momente de cumplită luciditate, cînd totul este limpede ca cristalul, apoi cade într-o profundă oboseală şi nu pot înţelege ce-mi spune. El a încercat să mă liniştească, explicîndu-mi că instabilitatea mea era determinată de o uşoară fluctuaţie a punctului de asamblare, care nu se stabilise în noua lui poziţie, atinsă cu cîteva zile mai înainte. Fluctuaţia era rezultatul reminiscenţelor de autocompasiune.

– Ce fel de poziţie nouă este aceasta, don Juan? am întrebat.

– Cu ani în urmă – şi asta aş vrea să-ţi aminteşti – punctul tău de asamblare a atins locul lipsei de compasiune, mi-a răspuns el.

– Poftim? am exclamat.

– Locul lipsei de compasiune este locul neînduplecării, a spus el. Dar toate acestea le ştii. Deocamdată însă, pînă îţi reaminteşti, să zicem că neînduplecarea, fiind o poziţie specifică a punctului de asamblare, se manifestă în privirea vrăjitorilor. Ca un văl strălucitor aşternut pe ochii lor. Ochii vrăjitorilor sînt strălucitori. Cu cît este mai mare strălucirea, cu atît mai neînduplecat este vrăjitorul. În această clipă, ochii tăi sînt lipsiţi de strălucire.

Mi-a explicat că, în momentul în care punctul de asamblare se mută în poziţia lipsei de compasiune, ochii încep să strălucească. Cu cît punctul e mai bine fixat în noua lui poziţie, cu atît ochii strălucesc mai intens.

– Încearcă să-ţi aminteşti ceea ce ştii deja în legătură cu acest lucru, m-a îndemnat el. A tăcut o clipă, apoi a vorbit, fără să se uite la mine. Rememorarea nu-i acelaşi lucru cu amintirea, a continuat el. Amintirea e dictată de tipul de gîndire cotidiană, în timp ce rememorarea e dictată de mişcarea punctului de asamblare. Recapitularea vieţii, activitate pe care o desfăşoară vrăjitorii, reprezintă cheia deplasării punctelor lor de asamblare. Vrăjitorii îşi încep recapitularea gîndind, amintindu-şi cele mai importante acte din viaţa lor. De la simplul fapt de a gîndi la ele,

vrăjitorii trec la participarea directă în evenimentele respective. Cînd pot face acest lucru – adică sînt de față la evenimente – înseamnă că au reușit să-și deplaseze punctul de asamblare exact în locul în care s-a petrecut acel eveniment. Aducerea întîmplării respective prin mutarea punctului de asamblare este cunoscută sub numele de rememorarea vrăjitorilor. M-a privit fix o clipă, de parcă ar fi vrut să se asigure că ascultam. Punctele noastre de asamblare se mișcă necontenit, a explicat el. Mișcări imperceptibile. Vrăjitorii cred că, pentru a-și deplasa punctele de asamblare în anumite locuri, trebuie să facă apel la *intenție*. Cum nu există o cale de cunoaștere a ceea ce înseamnă *intenția*, vrăjitorii își lasă ochii s-o cheme.

– Tot ce-mi spui este absolut de neînțeles pentru mine, am zis.

Don Juan și-a pus mîinile sub cap și s-a culcat pe pămînt. I-am urmat exemplul. Amîndoi am rămas tăcuți multă vreme. Vîntul alunga norii pe cer. Mișcarea lor aproape îmi dădea amețeală. Iar amețeala s-a schimbat curînd într-un cunoscut sentiment de neliniște.

De fiecare dată cînd eram cu don Juan, îndeosebi în momentele de liniște și odihnă, mă încerca un copleșitor sentiment de disperare – un dor după ceva ce nu puteam descrie. Cînd eram singur sau cu alte persoane, nu trăiam niciodată acest sentiment. Don Juan îmi explicase că ceea ce simțeam și interpretam drept dor era, de fapt, o mișcare bruscă a punctului meu de asamblare.

Cînd don Juan a început să vorbească, sunetul vocii lui m-a făcut să tresar și m-am ridicat în capul oaselor.

– Trebuie să-ți amintești cînd ți-au strălucit ochii pentru prima oară, a spus el, fiindcă atunci a fost prima ocazie cînd punctul tău de asamblare a atins locul lipsei de compasiune. Atunci a pus stăpînire pe tine neînduplecarea. Neînduplecarea face să strălucească ochii vrăjitorilor, iar strălucirea aceasta cheamă *intenția*. Fiecare loc în care se mută punctele de asamblare ale vrăjitorilor este indicat printr-o strălucire specifică a ochilor. Cum ochii lor își au propria lor memorie, ei pot

comanda rememorarea oricărui loc, evocînd strălucirea asociată cu acel loc.

Mi-a explicat că motivul pentru care vrăjitorii pun atît de mare accent pe strălucirea ochilor și pe privire este că ochii se află în legătură directă cu *intenția*. Oricît ar părea de contradictoriu, adevărul este că ochii se găsesc doar într-o legătură superficială cu viața cotidiană. Conexiunea lor profundă este cu abstractul. Nu puteam pricepe cum de ochii mei stocau astfel de informații, lucru pe care i l-am spus și lui don Juan. Răspunsul lui a fost că posibilitățile omului sînt atît de mari și de misterioase, încît vrăjitorii, în loc să se gîndească la ele, preferă să le exploreze, fără a spera să le înțeleagă vreodată.

L-am întrebat dacă ochii omului de rînd sînt și ei afectați de *intenție*.

– Bineînțeles! a exclamat el. Știi asta foarte bine. Dar știi la un nivel atît de profund, încît e o cunoaștere fără cuvinte. N-ai suficientă energie ca să-ți explici, nici chiar ție însuți.

Omul de rînd cunoaște aceleași lucruri despre ochii lui, însă dispune de și mai puțină energie decît tine. Singurul avantaj pe care vrăjitorii îl pot avea asupra oamenilor de rînd este că ei și-au stocat energia, ceea ce înseamnă că au o legătură mai clară și mai precisă cu *intenția*. Firește, acest lucru înseamnă în egală măsură că ei pot rememora la dorință, folosindu-și strălucirea ochilor pentru a-și mișca punctele de asamblare.

Don Juan a tăcut și m-a țintuit cu privirea. I-am simțit clar ochii călăuzind, împingînd și trăgînd ceva nedefinit din mine. Nu mă puteam desprinde de privirea lui. Era atît de concentrat, încît mi-a creat o senzație aproape fizică: mă simțeam ca într-un cuptor. Brusc, am început să privesc înlăuntrul meu. Era o senzație foarte asemănătoare cu reveria, însă era însoțită și de o intensă conștiință de sine, precum și de lipsa oricărui gînd. Conștient pînă la absolut, priveam în interiorul ființei mele, în neant.

Cu un efort gigantic, m-am smuls de privirea lui și m-am ridicat în picioare.

– Ce mi-ai făcut, don Juan?

– Uneori, ești absolut insuportabil, a spus el. Felul în care te irosești mă scoate din sărite. Punctul tău de asamblare se găsea în locul cel mai potrivit ca să rememorezi orice doreai, și cînd colo? Tu ai lăsat să se ducă totul de rîpă, ca să mă întrebi ce ți-am făcut. A tăcut o clipă, apoi a zîmbit, în timp ce eu mă așezam din nou. Dar faptul că mă superi este cea mai mare calitate a ta, a adăugat. Așa că de ce m-aș plînge?

Amîndoi am izbucnit într-un rîs nestăpînit. Era o glumă numai a noastră.

Cu ani în urmă, fusesem foarte mișcat și foarte nedumerit de extraordinara dăruire a lui don Juan în a mă ajuta. Nu-mi puteam imagina de ce îmi arăta atîta bunăvoință. Era limpede că nu avea cu nici un chip nevoie de mine în viața lui. Era clar că nu investea în mine. Dar, în urma experiențelor dureroase ale vieții, învățasem că nimic nu se obținea pe degeaba; iar faptul că nu-mi dădeam seama care va fi răsplata lui don Juan mă făcea să mă simt cumplit de stînjenit.

Într-o zi, l-am întrebat, fără ocolișuri, pe un ton foarte cinic, ce cîștig avea din relația noastră. I-am spus că eu nu eram în stare să-mi dau seama.

– Nimic din ce ai putea tu să înțelegi, mi-a replicat.

Răspunsul lui m-a agasat. Pe un ton arțăgos, i-am spus că nu eram un dobitoc și că, cel puțin, îmi putea explica.

– Ei bine, dă-mi voie să-ți spun numai atît, că, deși ai putea să înțelegi, cu siguranță n-o să-ți placă, a spus el, cu zîmbetul obișnuit de fiecare dată cînd îmi întindea o cursă. Vezi bine că vreau să te cruț.

Deja îmi stîrnise curiozitatea, așa că am insistat să știu ce voia să spună.

– Ești sigur că vrei să auzi adevărul? m-a întrebat, știind că nu puteam spune nu, chiar dacă ar fi fost în joc viața mea.

– Bineînțeles că vreau să aud orice mi-ai flutura prin fața ochilor, am răspuns eu tăios.

El a început să rîdă ca de o glumă bună; cu cît rîdea mai tare, cu atît mă enervam mai mult.

– Nu văd ce-i atît de amuzant, am spus.

– Uneori, nu-i bine să te joci cu adevărul din lucruri, a spus el. Adevărul în cazul nostru este ca o piatră de temelie aflată la baza unei grămezi uriaşe de lucruri; dacă ne uităm bine la el, s-ar putea să nu ne placă ce vedem. Eu unul prefer să evit acest lucru.

A rîs din nou. Ochii lui, sclipind malițioşi, păreau că mă îndeamnă să insist pe aceeaşi temă. Am repetat că voiam să ştiu despre ce vorbea. Am încercat să par calm, dar categoric.

– Ei bine, dacă asta doreşti, a spus el cu aerul cuiva care nu poate refuza o rugăminte. În primul şi în primul rînd, aş vrea să spun că în tot ce fac pentru tine nu urmăresc nici un cîştig. Nu trebuie să-mi plăteşti nimic. După cum ştii, cu tine am fost impecabil. Mai ştii şi că impecabilitatea mea față de tine nu-i o investiție. Nu te pregătesc ca să ai grijă de mine cînd voi fi prea neputincios ca să-mi port singur de grijă. Cu toate acestea, din relația noastră obțin ceva nepreţuit, un fel de răsplată pentru faptul că mă port impecabil cu acea piatră de temelie despre care ți-am vorbit. Iar ceea ce primesc în schimb este tocmai lucrul pe care poate nu-l vei înțelege sau care nu-ți va conveni.

A tăcut şi m-a privit cu atenție, cu o sclipire diabolică în ochi.

– Spune-mi, don Juan! am exclamat, iritat că încerca să tragă de timp.

– Vreau să ții minte că îți spun toate acestea doar la insistența ta, a adăugat el, continuînd să zîmbească.

A tăcut din nou. Eu fierbeam.

– Dacă mă judeci în funcție de actele mele față de tine, a spus el, va trebui să recunoşti că am fost un model de răbdare şi consecvență. Dar ceea ce nu ştii tu este că, pentru a realiza acest lucru, a trebuit să lupt pentru impecabilitate cum n-am luptat în viața mea. Ca să petrec timp cu tine, a trebuit să mă transform zilnic, să mă înfrînez, cu preţul unor dureroase eforturi.

Don Juan avusese dreptate. Nu-mi plăcea ce spunea. Am încercat să-mi păstrez cumpătul şi să-l contracarez cu o remarcă sarcastică.

– Doar nu sînt chiar atît de rău, don Juan, am spus.

Vocea îmi suna uluitor de nefiresc, chiar şi pentru urechile mele.

– Ba da, eşti exact atît de rău, a declarat el cu seriozitate. Eşti meschin, risipitor, încăpăţînat, autoritar, irascibil, încrezut. Eşti posac, plicticos şi ingrat. Ai o infinită capacitate de autotoleranţă. Şi ce-i mai grav, ai o părere extraordinară despre tine însuţi, fără nimic concret care s-o susţină.

Sincer să fiu, aş spune că simpla ta prezenţă mă îngreţoşează.

Am vrut să mă înfurii. Am vrut să protestez, să mă plîng că nu avea dreptul să-mi vorbească astfel, dar n-am putut rosti nici un cuvînt. Eram năucit. Mă simţeam amorţit.

Probabil că expresia mea la auzul adevărului adevărat era elocventă, întrucît don Juan a izbucnit în asemenea hohote de rîs, încît am crezut că se sufocă.

– Ţi-am spus că nu-ţi va plăcea şi nici nu vei înţelege, a declarat el. Motivele luptătorilor sînt foarte simple, dar rafinamentul lor este absolut. Pentru un luptător, este o ocazie rară să i se ofere şansa clară de a fi impecabil, în ciuda sentimentelor pe care le nutreşte. Tu mi-ai oferit o astfel de şansă. Actul de a dărui pe degeaba şi în mod impecabil mă întinereşte şi îmi reînnoieşte mirarea. Ceea ce cîştig eu din relaţia noastră are, într-adevăr, o valoare incalculabilă. Îţi sînt îndatorat.

M-a privit cu ochi strălucitori, dar lipsiţi de orice urmă de maliţiozitate.

Don Juan a început să-mi explice ce făcuse.

– Eu sînt nagual, ţi-am mişcat punctul de asamblare cu ajutorul strălucirii ochilor mei, a spus el pe un ton neutru. Ochii unui nagual pot face acest lucru. Nu-i greu. La urma urmei, ochii tuturor fiinţelor vii pot mişca punctul de asamblare al altei făpturi, mai ales dacă ochii lor se concentrează asupra *intenţiei*. Totuşi, în condiţii normale ochii oamenilor se concentrează asupra lumii, în căutarea de hrană... de adăpost... M-a înghiontit în umăr. În căutare de dragoste, a adăugat el şi a izbucnit într-un rîs zgomotos.

Don Juan mă tachina tot timpul în legătură cu „căutarea dragostei". Nu uitase niciodată răspunsul naiv pe care i-l dădusem cîndva, cînd mă întrebase ce căutam eu, de fapt, în viață. Mă făcuse să recunosc că nu aveam un scop precis și rîsese cu poftă cînd îi spusesem că eram în căutarea dragostei.

– Un vînător priceput își hipnotizează prada cu ochii, a continuat el. Cu ajutorul privirii, el mișcă punctul de asamblare al prăzii și, cu toate acestea, ochii lui se concentrează asupra lumii, în căutare de hrană...

L-am întrebat dacă vrăjitorii pot hipnotiza oamenii cu privirea. El a chicotit și mi-a răspuns că ceea ce voiam, de fapt, să știu este dacă eu pot hipnotiza femeile cu privirea, deși ochii mei se concentrează asupra lumii, în căutarea dragostei. A adăugat pe un ton serios că supapa de siguranță a vrăjitorilor constă în faptul că, în momentul în care ochii lor se concentrează cu adevărat asupra *intenției*, nu-i mai interesează să hipnotizeze pe nimeni.

– Dar pentru a-și folosi strălucirea ochilor, ca să mute punctul de asamblare propriu sau pe al altcuiva, a continuat el, vrăjitorii trebuie să fie neînduplecați. Adică trebuie să fie familiarizați cu poziția specifică a punctului de asamblare numită locul lipsei de compasiune. Acest lucru este valabil în special pentru naguali.

Mi-a spus că fiecare nagual capătă un tip de neînduplecare specific numai lui. A luat drept exemplu cazul meu și a spus că, datorită configurației mele naturale instabile, apăream vizionarilor ca o sferă luminoasă, dar nu compusă din patru sfere unite într-una singură – structura obișnuită a nagualilor – ci numai din trei. Această configurație mă făcea automat să-mi ascund neînduplecarea sub o mască de indulgență și delăsare.

– Nagualii sînt foarte derutanți, a continuat don Juan. Întotdeauna lasă impresia că sînt ceea ce nu sînt de fapt și reușesc acest lucru în asemenea măsură, încît toată lumea, inclusiv cei care-i cunosc foarte bine, iau de bună mascarada lor.

– Chiar că nu înțeleg cum poți să spui că eu fac mascaradă, don Juan, am protestat.

– Tu laşi să se se creadă că eşti un om indulgent şi relaxat, a spus el. Laşi impresia că eşti generos şi plin de milă. Toată lumea e convinsă că acesta este adevărul. Ar putea jura că acesta este felul tău de a fi.

– Dar aşa şi *sînt*!

Don Juan nu mai putea de rîs.

Direcţia pe care o luase conversaţia nu era pe placul meu. Eu voiam să clarific lucrurile. Am argumentat vehement că eram sincer în tot ce făceam şi l-am somat să-mi aducă o dovadă că aş fi altfel. El mi-a spus că tratez oamenii, fără excepţie, cu aparentă generozitate, lăsîndu-i să-şi facă o idee falsă despre sinceritatea şi deschiderea mea. Am protestat spunînd că felul meu de a fi e deschis. El a rîs şi a replicat că, dacă ar fi aşa, atunci de ce pretind întotdeauna, deşi nu neapărat explicit, ca oamenii cu care am de a face să-şi dea seama că-i induc în eroare? Dovadă că, dacă nu sînt conştienţi de ispràvile mele şi iau de bună falsa mea detaşare, mă întorc asupra lor exact cu neînduplecarea rece pe care încerc să mi-o ascund.

Comentariile lui m-au umplut de disperare, fiindcă nu-l puteam contrazice. Am tăcut. Nu voiam să-i arăt că mă simţeam jignit. Tocmai mă întrebam ce să fac, cînd el s-a ridicat în picioare şi s-a îndepărtat. L-am oprit, apucîndu-l de mînecă. Fusese o mişcare involuntară, care m-a uimit, iar pe el l-a făcut să rîdă. S-a aşezat din nou, cu o expresie mirată.

– N-am vrut să fiu nepoliticos, i-am spus, dar trebuie să aflu mai multe despre asta. Sînt lucruri care mă tulbură.

– Mişcă-ţi punctul de asamblare, m-a îndemnat el. Am mai discutat despre neînduplecare. Rememorează!

M-a privit plin de aşteptare, deşi probabil văzuse că nu eram în stare să rememorez nimic, întrucît a continuat să vorbească despre tipurile de neînduplecare ale nagualilor. A spus că propria lui metodă consta în a supune oamenii unui asalt de impunere şi refuz, mascate în presupusă înţelegere şi cumpătare.

– Cum rămîne cu explicaţiile pe care mi le-ai dat? am întrebat. Ele nu sînt rezultatul cumpătării autentice şi a dorinţei de a mă ajuta să înţeleg?

– Nu, a răspuns el. Ele sînt rezultatul neînduplecării mele.

Am argumentat pătimaş că dorinţa mea de a înţelege este reală. El m-a bătut pe umăr şi mi-a explicat că dorinţa mea de a înţelege este reală, nu însă şi generozitatea. A spus că nagualii îşi maschează automat neînduplecarea, chiar împotriva voinţei lor.

În timp ce ascultam explicaţia lui, am avut senzaţia ciudată că, la un moment dat, discutasem pe larg despre conceptul de neînduplecare.

– Nu sînt un om raţional, a continuat el, privindu-mă în ochi. Par astfel, fiindcă masca mea e atît de reuşită. Ceea ce tu iei drept cumpătare e lipsa mea de compasiune, fiindcă asta înseamnă neînduplecarea: o totală lipsă de compasiune.

În cazul tău, care îţi maschezi lipsa de compasiune prin generozitate, pari detaşat şi deschis. În realitate, eşti pe atît de generos pe cît sînt eu de rezonabil. Amîndoi ne prefacem. Am perfecţionat arta de a ne ascunde lipsa de compasiune.

A spus că totala lipsă de compasiune a binefăcătorului său era mascată prin imaginea unui om glumeţ şi prietenos, care simţea o nevoie irezistibilă de a face glume pe seama oricui îi ieşea în cale.

– Masca binefăcătorului meu era aceea a unui om fericit şi nesupărăcios, fără nici o grijă pe lume, a continuat don Juan. Dar sub această mască era şi el, ca toţi nagualii, rece ca vîntul de la poli.

– Dar tu nu eşti rece, don Juan, am declarat eu cu sinceritate.

– Bineînţeles că sînt, m-a contrazis el. Masca mea este atît de reuşită, încît îţi dă impresia de căldură.

A continuat să explice că masca nagualului Elías constă dintr-o grijă şi o corectitudine exasperantă pentru toate detaliile, ceea ce creează falsa impresie de atenţie şi meticulozitate.

A început să descrie comportamentul nagualului Elías. În timp ce vorbea, nu-şi lua ochii de la mine. Poate fiindcă mă observa atît de atent, nu mă puteam concentra deloc asupra spuselor lui. Am făcut un suprem efort ca să-mi adun gîndurile.

El m-a urmărit cu privirea o clipă, apoi a continuat să-mi explice neînduplecarea, dar nu mai aveam nevoie de explicația lui. I-am spus că rememorasem ceea ce voia el să rememorez: prima ocazie cînd ochii mei străluciseră. La începutul uceniciei mele reușisem – de unul singur – o schimbare a nivelului de conștiință. Punctul meu de asamblare atinsese locul lipsei de compasiune.

LOCUL LIPSEI DE COMPASIUNE

Don Juan mi-a spus că nu era nevoie să menționez detalii despre ceea ce rememorasem, cel puțin nu în acel moment, întrucît discuția nu avea decît rolul de a declanșa amintirea. O dată mișcat punctul de asamblare, întreaga experiență putea fi retrăită. Mi-a mai spus că cea mai bună cale de a asigura o rememorare completă este plimbarea.

Așadar, amîndoi ne-am ridicat în picioare; am început să ne plimbăm agale, în tăcere, pornind pe o potecă din munți, pînă cînd am rememorat totul.

Ne găseam la marginea localității Guaymas, din nordul Mexicului, și veneam cu mașina dinspre Nogales, Arizona, cînd mi-a devenit clar că ceva se întîmpla cu don Juan. De vreo oră era neobișnuit de tăcut și de posomorît. N-am acordat prea mare atenție faptului, dar deodată corpul i-a zvîcnit necontrolat. Bărbia i s-a lovit de piept, ca și cum mușchii gîtului n-ar mai fi suportat greutatea capului.

– Ai rău de mașină, don Juan? am întrebat, brusc alarmat.

El nu mi-a răspuns. Respira pe gură. În prima parte a drumului cu mașina, care durase cîteva ore, se simțise bine. Vorbisem mult, despre tot felul de lucruri. Cînd ne oprisem în orașul Santa Ana, ca să facem plinul, începuse să-și proptească brațele în plafonul mașinii, ca să-și destindă mușchii umerilor.

– Ce s-a întîmplat, don Juan? am întrebat.

Am simţit cum mi se strînge stomacul de nelinişte. Cu capul plecat, a murmurat că voia să meargă la un anume restaurant, apoi, vorbind rar şi întretăiat, mi-a dat instrucţiuni precise cum să ajung acolo.

Am parcat maşina pe o stradă laterală, la un cvartal depărtare de restaurant. Cînd am deschis portiera de pe partea mea, el m-a prins de braţ ca o menghină. Cu mare efort, ajutat de mine, s-a tîrît afară din maşină, trecînd peste scaunul şoferului. O dată ajuns pe trotuar, s-a prins de umerii mei cu amîndouă mîinile, ca să-şi îndrepte spatele. Într-o tăcere rău prevestitoare, am pornit încet pe stradă către clădirea dărăpănată a restaurantului.

Don Juan se agăţase de braţul meu cu toată greutatea. Răsufla atît de iute şi trupul îi tremura atît de tare, încît m-am speriat. M-am poticnit şi am fost nevoit să mă sprijin de zid, ca să nu cădem amîndoi pe trotuar. Eram atît de îngrijorat, încît nu puteam să mă gîndesc. L-am privit în ochi. Ochii lui erau lipsiţi de strălucire. Le lipsea licărul obişnuit.

Am intrat cu greu în restaurant şi un chelner grijuliu s-a repezit spre noi ca la comandă, să-l ajute pe don Juan.

– Cum te simţi azi? a strigat el în urechea lui don Juan.

Chelnerul, pur şi simplu, l-a cărat pe don Juan de la uşă pînă la o masă, l-a aşezat pe un scaun, apoi a dispărut.

– Te cunoaşte, don Juan? am întrebat, după ce m-am aşezat şi eu.

Fără să se uite la mine, el a murmurat ceva de neînţeles. M-am ridicat în picioare şi m-am dus la bucătărie să-l caut pe chelnerul cel serviabil.

– Îl cunoşti pe bătrînul care e cu mine? am întrebat cînd am reuşit să dau de el.

– Sigur că-l cunosc, a răspuns el cu aerul cuiva care n-ar fi avut răbdare să răspundă la mai mult de o întrebare. E bătrînul care suferă de crize.

Afirmaţia lui m-a lămurit imediat. Am înţeles că don Juan suferise un atac uşor, în timp ce călătoream cu maşina. N-aş fi avut cum să-l evit, şi totuşi mă simţeam neputincios şi speriat.

Sentimentul că ce era mai rău de abia urma îmi provoca un gol în stomac.

M-am înapoiat la masă şi m-am aşezat în tăcere. Deodată, acelaşi chelner şi-a făcut apariţia, cu două farfurii cu crevete proaspete şi două castroane cu supă de broască ţestoasă. Mi-a trecut prin gînd că restaurantul fie servea numai crevete şi supă de broască ţestoasă, fie don Juan comanda acelaşi lucru de fiecare dată cînd venea aici.

Chelnerul i s-a adresat lui don Juan cu voce tare, ca să se facă auzit peste gălăgia făcută de ceilalţi consumatori.

– Sper să-ţi placă mîncarea! a strigat el. Dacă ai nevoie de mine, ridică braţul şi vin imediat.

Don Juan a încuviinţat din cap, iar chelnerul a plecat, după ce l-a bătut pe don Juan, afectuos, pe spate.

Don Juan a mîncat cu lăcomie, zîmbind din cînd în cînd ca pentru sine. Îmi era atît de teamă, încît numai gîndul la mîncare îmi întorcea stomacul pe dos. Apoi însă am atins pragul familiar al neliniştii şi, cu cît mă simţeam mai îngrijorat, cu atît mi se făcea mai foame. Am gustat mîncarea şi mi s-a părut incredibil de gustoasă.

După ce am mîncat, m-am simţit oarecum mai bine, dar situaţia nu se schimbase şi nici îngrijorarea mea nu se risipise.

După ce a terminat de mîncat, don Juan a ridicat braţul deasupra capului. Într-o clipă, chelnerul a apărut şi mi-a întins nota de plată.

Am achitat-o şi l-am ajutat pe don Juan să se ridice. Chelnerul l-a luat de braţ şi l-a condus pînă la ieşire. Ba chiar l-a ajutat să păşească în stradă şi şi-a luat un rămas-bun călduros de la el.

Ne-am înapoiat la maşină, la fel de încet ca la venire, cu don Juan sprijinindu-se greoi de braţul meu, gîfîind şi oprindu-se mereu ca să-şi tragă sufletul. Chelnerul a rămas în uşă, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că nu-l voi lăsa pe don Juan să cadă.

Lui don Juan i-a trebuit două-trei minute ca să urce în maşină.

– Spune-mi cu ce te pot ajuta, don Juan, l-am implorat.

– Întoarce maşina, mi-a poruncit el cu glas tremurător şi abia auzit. Vreau să merg în celălalt capăt al oraşului, la magazin. Cei de acolo mă cunosc. Sînt prietenii mei.

I-am răspuns că nu ştiam la ce magazin se referea. El a murmurat ceva incoerent şi a făcut o criză de nervi. A bătut în podeaua maşinii cu amîndouă picioarele. S-a îmbufnat şi chiar a salivat pe cămaşă. Apoi a părut să aibă o clipă de luciditate. Într-o stare de cumplită agitaţie, l-am urmărit cum încerca să-şi pună gîndurile în ordine. În cele din urmă, a reuşit să-mi spună cum să ajung la magazin.

Mă găseam într-o situaţie cum nu se poate mai proastă. Mă temeam că atacul suferit de don Juan era mai grav decît îmi închipuiam. Voiam să scap de el, să-l duc acasă la familie sau la prieteni, dar nu ştiam cine erau aceştia. Nu ştiam ce altceva să fac. Am virat în loc şi am pornit spre magazinul care, din cîte îmi spusese el, se găsea în celălalt capăt al oraşului.

M-am gîndit să mă înapoiez la restaurant şi să-l întreb pe chelner dacă îi cunoştea pe cei din familia lui don Juan. Cu cît mă gîndeam mai mult la situaţia imposibilă în care mă aflam, cu atît îmi plîngeam mai tare de milă. Don Juan era un om sfîrşit. Aveam un teribil sentiment de derută, presimţeam o nenorocire. Simţeam că-mi va lipsi, dar sentimentul de pierdere pălea în faţa celui de iritare pentru faptul că răspundeam de soarta lui chiar cînd îi era mai rău.

Am condus aproape o oră, în căutarea magazinului. Nu l-am putut găsi. Don Juan a recunoscut că poate se înşelase şi magazinul putea fi în alt oraş. Mă simţeam sleit de puteri şi habar nu aveam cum să procedez în continuare.

În starea mea normală de conştiinţă, întotdeauna aveam senzaţia ciudată că ştiam mai multe despre el decît îmi spunea raţiunea. Acum, sub impresia deteriorării lui mentale, eram convins – fără să ştiu de ce – că prietenii îl aşteptau undeva în Mexic, deşi nu ştiam unde anume.

Epuizarea mea nu era numai fizică. Era o combinaţie de îngrijorare şi vinovăţie. Mă îngrijora că eram singur cu un bătrîn

neputincios care, poate, suferea de o boală fatală. În plus, mă simţeam vinovat pentru lipsa mea de loialitate.

Mi-am parcat maşina pe chei. Lui don Juan i-a trebuit aproape zece minute ca să coboare din maşină. Am pornit către ocean, dar, pe măsură ce ne apropiam, don Juan se încăpăţîna ca un catîr şi refuza să înainteze. Murmura că apele Golfului Guaymas îl înfricoşau.

S-a întors şi m-a dus în piaţa centrală: o piaţă prăfuită, în care nu existau nici măcar bănci. Don Juan s-a aşezat pe bordura trotuarului. O autocisternă a trecut pe lîngă noi, rotindu-şi periile de oţel, fără un strop de apă. Norul de praf m-a făcut să tuşesc.

Eram atît de tulburat de situaţia în care mă găseam, încît mi-a trecut prin minte să-l las acolo. M-am simţit ruşinat de gîndul meu şi l-am bătut uşor pe spate.

– Trebuie să faci un efort şi să-mi spui unde să te duc, i-am vorbit cu blîndeţe. Unde vrei să merg.

– La dracu'! mi-a replicat el cu voce răguşită şi spartă. Auzind cum îmi vorbea, mi-a trecut prin gînd că, poate, nu suferise o criză, ci o hemoragie cerebrală care-l făcuse să-şi piardă minţile şi să devină violent.

Brusc, s-a ridicat şi s-a îndepărtat de mine. Am remarcat cît de fragil părea. Îmbătrînise în numai cîteva ore. Vigoarea lui obişnuită dispăruse, în faţa mea se găsea un om teribil de bătrîn şi neputincios.

M-am repezit să-l ajut. M-a cuprins o nesfîrşită milă. M-am văzut pe mine, bătrîn şi slăbit, abia mergînd. Gîndul mi se părea insuportabil. Eram gata să plîng, dar nu pentru don Juan, ci pentru mine însumi. L-am apucat de braţ şi i-am promis, în gînd, că voi avea grijă de el, indiferent ce se întîmpla.

În timp ce mă cufundasem în reveria autocompasiunii, am simţit o palmă usturătoare peste obraz. Pînă să-mi revin din surpriză, don Juan m-a pălmuit din nou, peste ceafă. Stătea în picioare în faţa mea, tremurînd de furie. Avea gura pe jumătate deschisă şi tremura nestăpînit.

– Cine eşti? a urlat el cu glas încordat.

S-a întors către un grup de curioşi care se adunaseră imediat în jurul nostru.

– Nu ştiu cine-i omul acesta, le-a spus el. Ajutaţi-mă. Sînt un indian bătrîn şi singur. Străinul acesta vrea să mă omoare. Aşa fac ei cu bătrînii neputincioşi, îi omoară de plăcere.

S-a auzit un murmur dezaprobator. Cîţiva tineri cu figuri aspre m-au privit cu un aer ameninţător.

– Ce faci, don Juan? l-am întrebat cu glas tare.

Voiam să conving mulţimea că eram împreună.

– Nu te cunosc! a strigat don Juan. Lasă-mă în pace! S-a întors către mulţime şi a rugat oamenii să-l ajute. Voia ca cei de faţă să mă reţină pînă la venirea poliţiei. Ţine-ţi-l, a insistat el. Şi cineva, vă rog, să anunţe poliţia. Ei vor şti ce-i de făcut cu omul acesta.

Ştiam ce înseamnă închisoarea mexicană. Nimeni n-ar fi aflat unde mă găseam. Ideea că vor trece luni întregi pînă cînd să se ştie despre dispariţia mea m-a determinat să reacţionez cu iuţeală şi răutate. L-am lovit cu piciorul pe primul tînăr care s-a apropiat, apoi am luat-o la fugă, îngrozit. Eram conştient că fugisem ca să-mi scap viaţa. Mai mulţi tineri au început să alerge după mine.

În timp ce alergam pe strada principală, mi-am dat seama că într-un orăşel ca Guaymas existau patrule de poliţişti pretutindeni. Deocamdată, nu se vedea nici unul şi, înainte de a întîlni vreo patrulă, am intrat în primul magazin care mi-a ieşit în cale. M-am prefăcut a fi în căutare de obiecte rare.

Tinerii care porniseră pe urma mea au trecut prin faţa magazinului în mare zarvă. Mi-am făcut repede un plan: să cumpăr cît mai multe obiecte cu putinţă. Speram să fiu luat drept turist de către cei din magazin. Apoi voiam să rog pe cineva să mă ajute să duc cumpărăturile pînă la maşină.

Mi-a luat ceva timp pînă să aleg ce doream. Am dat bani unui tînăr din magazin, ca să mă ajute să duc pachetele, dar, în timp ce mă îndreptam către maşină, l-am văzut pe don Juan în apropierea ei, încă înconjurat de lume. Vorbea cu un poliţist care îşi nota ceva.

Era zadarnic. Planul meu dăduse greş. Nu aveam cum să ajung la maşină. L-am rugat pe tînăr să lase pachetele pe trotuar. I-am spus că un prieten al meu urma să vină cu maşina şi să mă ducă la hotel. El a plecat, iar eu am rămas ascuns în spatele pachetelor pe care le ţineam în dreptul meu, ca să nu fiu văzut de don Juan şi de cei din jurul lui.

Am observat cum poliţiştul cerceta placa mea de înmatriculare cu număr de California. Am fost convins că se sfîrşise cu mine. Acuzaţia bătrînului ţicnit era prea gravă. Iar faptul că o luasem la fugă nu avea decît să-mi confirme vinovăţia în ochii poliţistului. În plus, nu puteam pune mîna în foc că poliţistul n-ar fi ignorat adevărul, doar de plăcerea de a aresta un străin.

Am stat în cadrul unei uşi poate o oră. Poliţistul a plecat, dar mulţimea continua să stea în jurul lui don Juan care striga şi-şi flutura agitat braţele. Eram prea departe ca să-l aud, dar mi-am închipuit cam ce spunea cu glas ridicat, grăbit şi nervos.

Am căutat cu disperare să-mi fac un alt plan. M-am gîndit să iau o cameră la un hotel şi să aştept acolo cîteva zile, înainte de a îndrăzni să-mi recuperez maşina. M-am gîndit să mă înapoiez la magazin şi să-i rog pe cei de acolo să-mi cheme un taxi. Niciodată nu fusesem în situaţia de a lua un taxi în Guaymas şi nu ştiam dacă exista aşa ceva. Dar planul meu a căzut baltă cînd mi-am dat seama că, dacă poliţia era suficient de competentă şi-l luase în serios pe don Juan, ar fi cercetat în egală măsură şi hotelurile. Poate că poliţistul plecase de lîngă don Juan tocmai pentru a face acest lucru.

Altă posibilitate care mi-a trecut prin minte a fost să ajung la autogară şi să iau autobuzul pînă în oricare alt oraş de la graniţa internaţională. Sau să iau orice autobuz care pleca din Guaymas, indiferent de destinaţie. Am renunţat imediat la idee. Eram convins că don Juan dăduse poliţistului numele meu şi că poliţia probabil alertase deja toate companiile de transport cu autobuzul.

M-a cuprins o panică teribilă. Am început să respir scurt şi sacadat, ca să-mi liniştesc nervii.

Am remarcat că mulţimea din jurul lui don Juan începea să se risipească. Poliţistul s-a înapoiat împreună cu un coleg şi amîndoi au pornit agale spre capătul străzii. În acel moment, am simţit un imbold brusc şi nestăpînit. Ca şi cum trupul mi-ar fi fost deconectat de creier. M-am îndreptat spre maşină, cărînd toate pachetele. Fără cea mai mică umbră de teamă sau îngrijorare, am deschis portbagajul, am pus pachetele înăuntru, apoi am deschis portiera din dreptul şoferului.

Don Juan era pe trotuar, lîngă maşină, şi mă privea cu un aer absent. L-am ţintuit cu o privire neobişnuit de tăioasă. În viaţa mea nu trăisem un asemenea sentiment. Nu era ură, nici furie. Nu eram nici măcar supărat pe el. Ceea ce simţeam nu era nici resemnare, nici răbdare. În orice caz, nu amabilitate. Mai curînd o indiferenţă rece, o înfricoşătoare lipsă de compasiune. În acel moment, puţin îmi păsa ce s-ar fi întîmplat cu don Juan sau cu mine.

Don Juan şi-a scuturat partea de sus a trupului, ca un cîine ieşit din apă. Apoi, ca şi cum totul ar fi fost doar un vis urît, a redevenit omul pe care-l ştiam. Şi-a întors repede haina pe dos. Era o haină cu două feţe, bej şi negru. Acum o purta pe cea neagră. Şi-a aruncat pălăria de paie în maşină şi şi-a pieptănat părul cu grijă. Şi-a scos gulerul cămăşii peste cel al hainei, părînd dintr-o dată mai tînăr. Fără un cuvînt, m-a ajutat să pun restul bagajelor în maşină.

Cînd cei doi poliţişti au alergat spre noi, suflînd din fluiere, atraşi de bufniturile portierei deschise şi apoi închise, don Juan le-a ieşit vesel în întîmpinare. I-a ascultat cu atenţie şi i-a asigurat că nu aveau de ce să-şi facă griji. Le-a explicat că, probabil, îl întîlniseră pe tatăl lui, un indian bătrîn şi neputincios, care nu era întreg la minte. În timp ce le vorbea, a deschis şi a închis portierele maşinii, ca şi cum ar fi încercat încuietorile. A mutat pachetele din portbagaj pe bancheta din spate. Agilitatea şi vlaga lui tinerească erau exact opusul mişcărilor bătrînului pe care-l întruchipase cu numai cîteva minute mai înainte. Ştiam că juca teatru faţă de poliţiştii care-l văzuseră mai înainte. Dacă aş fi fost

în locul lor, nu m-aş fi îndoit nici o clipă că aveam în faţa ochilor pe fiul acelui indian bătrîn şi ţicnit.

Don Juan le-a dat numele restaurantului unde tatăl lui era o figură cunoscută, apoi i-a mituit fără ruşine.

Nu m-am obosit să le adresez cuvîntul. Ceva mă făcea să mă simt împietrit, rece, eficient, tăcut.

Am urcat în maşină, fără o vorbă. Poliţiştii n-au încercat să-mi pună nici o întrebare. Păreau prea istoviţi ca să deschidă gura. Am demarat.

– Ce fel de scenă a fost asta, don Juan? l-am întrebat, surprins de răceala propriului meu glas.

– A fost prima lecţie de neînduplecare, a răspuns el.

A remarcat că pe drum spre Guaymas mă prevenise că urma o lecţie despre neînduplecare.

I-am mărturisit că nu acordasem atenţie vorbelor lui, fiindcă îmi închipuisem că era o simplă conversaţie, menită să mai umple monotonia călătoriei.

– Eu nu fac niciodată simple conversaţii, a declarat el cu asprime. Asta trebuia să ştii deja. Ceea ce am făcut în această după-amiază a fost să creez situaţia potrivită ca tu să-ţi muţi punctul de asamblare exact în locul în care dispare orice compasiune. Locul acela este cunoscut sub numele de locul lipsei de compasiune.

Problema pe care trebuie s-o rezolve vrăjitorii, a continuat el, este că locul lipsei de compasiune trebuie atins cu un minimum de ajutor din afară. Nagualul pregăteşte scena, dar ucenicul este cel care-şi deplasează punctul de asamblare.

Azi ai făcut exact acest lucru. Te-am ajutat, poate puţin cam prea teatral, deplasîndu-mi propriul punct de asamblare într-o poziţie specifică, rezultatul fiind transformarea mea într-un bătrîn nevolnic şi imprevizibil. Nu jucam rolul unui bătrîn neputincios. *Eram* bătrîn.

Licărul maliţios din ochii lui m-a anunţat că îl amuza momentul.

– Nu era absolut necesar să procedez astfel, a continuat el. Te-aş fi putut călăuzi să-ţi mişti punctul de asamblare fără să

recurg la mijloace extreme, dar nu m-am putut abține. Cum această întîmplare nu se va mai repeta niciodată, am vrut să știu dacă puteam sau nu să acționez într-un mod apropiat de cel al binefăcătorului meu. Crede-mă, am fost la fel de surprins ca tine.

Mă simțeam nespus de în largul meu. Nu-mi era greu să accept ceea ce îmi spunea și nu-i puneam întrebări, întrucît înțelegeam tot, fără să am nevoie de explicațiile lui.

Apoi a spus ceva ce știam deja, dar nu puteam exprima în cuvinte, fiindcă n-aș fi găsit vorbe potrivite. Mi-a spus că tot ce fac vrăjitorii este o consecință a mișcării punctelor lor de asamblare și că astfel de mișcări sînt determinate de cantitatea de energie pe care o pot ei manevra.

I-am atras atenția lui don Juan că știam toate acestea și chiar mai mult de atît. El a comentat că înlăuntrul fiecărei ființe omenești există un lac imens și întunecat de cunoaștere fără cuvinte, pe care fiecare dintre noi îl poate intui. Mi-a spus că, poate, eu îl intuiesc ceva mai clar decît omul de rînd, datorită legăturii mele cu calea luptătorului. Apoi mi-a spus că vrăjitorii sînt singurele ființe de pe pămînt care trec cu bună știință de nivelul intuitiv, exersînd două lucruri: primul, să conceapă existența punctului de asamblare și al doilea, să facă punctul să se deplaseze.

A subliniat în repetate rînduri că cea mai complexă cunoaștere de care dispun vrăjitorii este cea referitoare la potențialul nostru ca ființe capabile de a percepe, la care se adaugă ideea că esența percepției depinde de poziția punctului de asamblare. În acel moment, am început să simt o stranie dificultate în a mă concentra asupra spuselor lui, nu pentru că aș fi fost neatent sau obosit, ci pentru că mintea mea, de una singură, începuse să se joace, anticipîndu-i cuvintele. Ca și cum o parte necunoscută a ființei mele ar fi încercat zadarnic să găsească cuvintele potrivite pentru a exprima un gînd. Pe măsură ce don Juan vorbea, am simțit că puteam anticipa cum avea să exprime propriile mele gînduri tăcute. Eram încîntat să descopăr că vorbele alese de el erau în permanență mai potrivite decît ar fi fost vreodată ale

mele. Dar faptul că-i anticipam cuvintele contribuia în egală măsură la slăbirea puterii mele de concentrare.

Brusc, am tras pe dreapta, la marginea şoselei. În acel loc am avut, pentru prima oară în viaţă, viziunea clară a dualismului fiinţei mele. Fiinţa mea era compusă din două părţi vizibil separate. Una era extrem de vîrstnică, de calmă şi indiferentă. Era greoaie, întunecată şi legată de tot ce se afla în jur. Era acea parte din mine căreia nu-i păsa, pentru că era egală cu toate. Se bucura de lucruri, fără să anticipeze. Cealaltă parte era uşoară, nouă, zbuciumată, agitată. Nervoasă, grăbită. Îi păsa de ea însăşi, fiindcă era nesigură şi nu se bucura de nimic, pur şi simplu, fiindcă îi lipsea capacitatea de a se conecta la orice. Era singură, superficială, vulnerabilă. Aceasta era partea cu care priveam lumea.

Cu bună ştiinţă m-am uitat în jur cu acea parte. Oriunde priveam, vedeam ferme întinse. Iar acea parte din mine care era nesigură, zbuciumată şi grijulie oscila între mîndria de a constata hărnicia omului şi tristeţea de a vedea minunatul deşert sonoran transformat într-o înşiruire ordonată de brazde şi plante cultivate.

Părţii întunecate şi greoaie puţin îi păsa. Cele două părţi au intrat în controversă. Cea zbuciumată voia ca celeilalte să-i pese, iar partea greoaie voia ca cealaltă să nu se mai agite şi să se bucure de ce-i în jur.

– De ce te-ai oprit? m-a întrebat don Juan.

Vocea lui a produs o reacţie, dar ar fi incorect să spun că eu am fost cel care reacţionase. Sunetul vocii lui a părut să solidifice partea zbuciumată şi, deodată, m-am recunoscut ca fiind aproape eu însumi.

I-am descris lui don Juan revelaţia pe care tocmai o avusesem despre dualismul meu. În timp ce el a început să-mi dea explicaţii în raport de poziţia punctului de asamblare, mi-am pierdut soliditatea. Partea zbuciumată a devenit la fel de zbuciumată cum fusese în momentul în care îmi remarcasem pentru prima oară dualismul şi, o dată în plus, am ştiut ce-mi explica don Juan.

Mi-a spus că, atunci cînd punctul de asamblare se mişcă şi atinge locul lipsei de compasiune, poziţia raţionalităţii şi a bunului-simţ devine şubredă. Senzaţia că aveam o parte mai bătrînă, întunecată şi tăcută era o viziune a antecedentelor raţiunii.

– Ştiu exact ce spui, i-am spus. Ştiu o sumedenie de lucruri, dar nu pot vorbi despre ceea ce ştiu. Nu ştiu cum să încep.

– Ţi-am mai spus o dată, a vorbit el. Ceea ce simţi tu acum şi numeşti dualism este perspectiva pe care ţi-o dă altă poziţie a punctului de asamblare. Din acea poziţie poţi simţi partea mai vîrstnică a omului. Iar ceea ce cunoaşte partea mai vîrstnică a omului se numeşte cunoaştere fără cuvinte. Este o cunoaştere pe care încă n-o poţi exprima.

– De ce nu? am întrebat.

– Fiindcă pentru a o putea exprima este necesar să ai şi să foloseşti o cantitate neobişnuită de energie, mi-a răspuns. În acest moment, tu nu dispui de acest tip de energie.

Cunoaşterea fără cuvinte este ceva ce avem cu toţii, a continuat el. Acest ceva are deplină ştiinţă şi cunoaştere despre tot ce există. Dar nu poate gîndi, deci nu poate vorbi despre ceea ce ştie. Vrăjitorii cred că, atunci cînd omul a devenit conştient că ştia şi a vrut să fie conştient de ceea ce ştia, a pierdut tocmai această ştiinţă. Această cunoaştere fără cuvinte, pe care tu n-o poţi descrie, este, desigur, *intenţia* – spiritul, abstractul. Greşeala omului a fost că a vrut s-o cunoască direct, aşa cum cunoştea viaţa cotidiană. Cu cît îşi dorea mai mult acest lucru, cu atît cunoaşterea devenea mai efemeră.

– Dar ce înseamnă asta, pe înţelesul tuturor, don Juan? am întrebat.

– Înseamnă că omul a renunţat la cunoaşterea fără cuvinte, de dragul lumii raţiunii, a răspuns el. Cu cît se agaţă mai mult de lumea raţiunii, cu atît *intenţia* devine mai efemeră.

Am pornit maşina şi am călătorit în tăcere. Don Juan n-a încercat să-mi dea indicaţii sau să-mi spună cum să conduc – cum făcea adesea, ca să-mi accentueze importanţa de sine. Nu

aveam o idee clară încotro mă îndreptam, şi totuşi ceva în mine ştia. Am lăsat ca acea parte să preia comanda.

Seara, tîrziu, am ajuns la o casă mare, pe care confraţii lui don Juan o deţineau într-o zonă rurală din statul Sinaloa, în nord-vestul Mexicului. Călătoria părea să fi durat foarte puţin. Nu-mi puteam aminti detalii de pe drum. Tot ce ştiam era că nu vorbisem între noi.

Casa părea pustie. Nu exista nici un semn că acolo ar fi locuit cineva. Totuşi, ştiam că prietenii lui don Juan erau înăuntru. Le simţeam prezenţa şi fără să-i văd.

Don Juan a aprins nişte felinare cu petrol şi ne-am aşezat la o masă masivă. După toate aparenţele, don Juan se pregătea să mănînce. Tocmai mă întrebam ce să spun sau ce să fac, cînd o femeie a intrat fără zgomot şi a pus pe masă o farfurie mare cu mîncare. Nu eram pregătit s-o văd intrînd şi, cînd s-a ivit din întuneric, ca şi cum s-ar fi materializat din umbre, am icnit de surpriză.

– Nu te speria, sînt eu, Carmela, a spus ea şi a dispărut, înghiţită din nou de întuneric.

Am rămas cu gura întredeschisă, stăpînindu-mi un ţipăt. Don Juan a rîs atît de tare, încît am ştiut că fusese auzit de toţi cei din casă. Aproape mă aşteptam ca locatarii să-şi facă apariţia, dar n-a venit nimeni.

Am încercat să mănînc, însă nu-mi era foame. Am început să mă gîndesc la femeia aceea. N-o cunoşteam. Adică îmi era cumva cunoscută, dar nu reuşeam să mi-o aduc aminte prin ceaţa care îmi întuneca gîndurile. M-am luptat să-mi limpezesc mintea. Am simţit că aveam nevoie de prea multă energie şi am renunţat.

Aproape îndată ce am încetat să mă gîndesc la ea, am început să simt o nelinişte stranie şi paralizantă. La început, am crezut că acea casă întunecată şi masivă, şi tăcerea care o învăluia creau o atmosferă depresivă. Apoi neliniştea mea a căpătat proporţii incredibile, imediat după ce am auzit lătrat de cîini în depărtare. O clipă am crezut că trupul meu va exploda. Don Juan a intervenit imediat. A sărit spre locul în care şedeam şi m-a înghiontit în spate pînă ce mi-a trosnit spinarea. Presiunea din spinare mi-a dat imediat o stare de uşurare.

După ce m-am liniştit, mi-am dat seama că, o dată cu neliniştea care mă istovise de puteri, îmi pierdusem şi sentimentul clar că ştiam totul. Nu mai reuşeam să anticipez cum avea să exprime don Juan ceea ce ştiam şi eu.

Atunci, don Juan a început să-mi dea o explicaţie dintre cele mai ciudate. Mai întîi, mi-a spus că originea anxietăţii care mă cuprinsese fulgerător era mişcarea bruscă a punctului de asamblare, determinată de apariţia neaşteptată a Carmelei şi de inevitabilul meu efort de a-mi deplasa punctul de asamblare în locul din care aş fi putut s-o identific pe deplin. M-a sfătuit să mă obişnuiesc cu ideea revenirii unor astfel de crize de anxietate, întrucît punctul meu de asamblare va continua să se mişte.

– Orice mişcare a punctului de asamblare seamănă cu moartea, a spus el. Totul în noi se deconectează, apoi se reconectează la o sursă mult mai puternică. Această amplificare a energiei este resimţită ca o insuportabilă anxietate.

– Ce trebuie să fac cînd se va întîmpla aşa ceva? am întrebat.

– Nimic, a răspuns el. Doar să aştepţi. Explozia de energie va trece. Periculos e cînd nu ştii ce se întîmplă în interiorul tău. O dată ce ştii, nu există un real pericol.

Apoi mi-a vorbit despre oamenii din timpuri străvechi. Mi-a spus că, în vechime, omul ştia în mod cît se poate de direct ce să facă şi cum era mai bine să procedeze. Dar, întrucît făcea totul atît de bine, a început să devină conştient de propriul său Eu, căpătînd impresia că putea prezice şi plănui tot ce era obişnuit să facă. Astfel, a apărut ideea unui „Eu" individual; un Eu individual care a început să dicteze natura şi scopul acţiunilor omului.

Pe măsură ce sentimentul Eului individual devenea tot mai puternic, omul şi-a pierdut legătura firească cu cunoaşterea fără cuvinte. Omul modern, care a moştenit această schimbare, se găseşte deci atît de departe şi fără speranţă de întoarcere la sursa a tot ceea ce există, încît tot ce poate face este să-şi exprime disperarea în acte violente şi cinice de autodistrugere. Don Juan a afirmat că motivul cinismului şi disperării omului este grăuntele de cunoaştere fără cuvinte rămas în el şi care face două lucruri: în primul rînd, dă omului o vagă idee despre vechea lui legătură cu sursa a tot ceea ce există, în al doilea rînd, îl face să simtă că

fără această legătură nu poate spera la pace, mulţumire şi împlinire.

Mi-am închipuit că-l prinsesem pe don Juan cu o contradicţie. I-am precizat că îmi spusese cîndva că pentru un luptător lupta este o stare naturală, iar pacea o anomalie.

– Adevărat, a recunoscut el. Dar, pentru un luptător, lupta nu înseamnă acte de prostie sau violenţă inutilă, individuală sau colectivă. Pentru un luptător, lupta este lupta totală împotriva propriului Eu, care l-a lipsit pe om de puterea lui.

Apoi don Juan a spus că era timpul să discutăm despre neînduplecare: premisa esenţială a vrăjitoriei. Mi-a explicat că vrăjitorii descoperiseră că orice mişcare a punctului de asamblare reprezenta o îndepărtare de la preocuparea excesivă pentru Eul individual, o caracteristică a omului modern. În continuare a spus că vrăjitorii cred că poziţia punctului de asamblare este cea care face din omul modern un egoist ucigaş, o fiinţă preocupată exclusiv de propria-i imagine. Pierzînd speranţa de a reveni vreodată la sursa a tot ceea ce există, omul caută consolare în propriul său Eu. Prin aceasta, el reuşeşte să-şi fixeze punctul de asamblare exact în poziţia de perpetuare a imaginii de sine. Aşadar, este corectă afirmaţia că orice mişcare a punctului de asamblare din poziţia lui obişnuită rezultă într-o îndepărtare de la reflectarea de sine şi de la consecinţa ei: importanţa de sine.

Don Juan a descris importanţa de sine ca fiind forţa generată de imaginea de sine a omului. El a repetat că aceasta este forţa care menţine punctul de asamblare fixat în locul unde se află în prezent. Din acest motiv, scopul principal al căii luptătorilor este detronarea importanţei de sine. Tot ce întreprind vrăjitorii urmăreşte realizarea acestui ţel.

A explicat că vrăjitorii au o importanţă de sine nedisimulată şi consideră că este jalnic să te dai drept altceva decît eşti.

– Pare imposibil, dar aşa stau lucrurile, a spus el. Autocompasiunea este adevăratul duşman şi sursa tuturor nenorocirilor omului. Fără o anumită autocompasiune, n-ar exista nici importanţa de sine. Totuşi, o dată angajată forţa importanţei de sine, ea se dezvoltă singură. Şi tocmai această natură aparent independentă a importanţei de sine este cea care-i conferă o falsă valoare.

Explicaţia lui, pe care în condiţii normale aş fi socotit-o de neînţeles, mi se părea perfect valabilă. Dar datorită dualităţii din mine, care continua să persiste, îmi apărea oarecum simplistă. Don Juan părea să-şi fi îndreptat cuvintele şi gîndurile către un anumit obiectiv. Acel obiectiv eram eu, în starea mea normală de conştiinţă.

Şi-a continuat explicaţia, spunînd că vrăjitorii sînt absolut convinşi că prin deplasarea punctului de asamblare din poziţia lui obişnuită realizăm o stare care nu poate fi numită decît neînduplecare. Prin acţiunile lor practice, vrăjitorii ştiu că, de îndată ce punctele lor de asamblare se mişcă, imaginea lor de sine nu mai poate fi susţinută. Or, fără o concentrare maximă asupra imaginii de sine, ei îşi pierd autocompasiunea şi, o dată cu ea, importanţa de sine. Aşadar, vrăjitorii au dreptate cînd spun că importanţa de sine este doar autocompasiune disimulată.

Apoi a luat ca exemplu experienţa mea din cursul după-amiezii şi a analizat-o pas cu pas. A spus că un nagual, în calitatea lui de mentor sau învăţător, trebuie să se comporte în modul cel mai eficient şi totodată impecabil. Cum îi este cu neputinţă să-şi planifice cursul acţiunilor în mod raţional, nagualul lasă întotdeauna ca spiritul să decidă asupra acestui lucru. De exemplu, mi-a spus că el nu avusese nici un plan, pînă cînd spiritul nu-i dăduse un indiciu, foarte devreme în aceeaşi dimineaţă, cînd luam micul dejun la Nogales. M-a îndemnat să rememorez momentul şi să-i spun ce anume îmi aminteam.

Mi-am amintit că în timpul micului dejun mă simţisem foarte stînjenit că don Juan făcuse haz pe seama mea.

– Gîndeşte-te la chelneriţă, m-a îndemnat don Juan.

– Tot ce-mi amintesc e că a fost nepoliticoasă.

– Dar ce a făcut? a insistat el. Ce a făcut în timp ce aştepta să ne ia comanda?

După o clipă, mi-am amintit că fusese vorba de o tînără cu expresie severă, care îmi aruncase meniul şi rămăsese acolo, aproape lipită de mine, zorindu-mă, în tăcere, să fac comanda.

În timp ce aştepta, bătînd nerăbdătoare cu talpa în podea, îşi prinsese părul lung şi negru într-un coc pe creştet. Schimbarea fusese remarcabilă. Arăta mult mai atrăgatoare, mai matură.

Fusesem sincer şocat de metamorfoza ei. De fapt, datorită acestei prefaceri, îi trecusem cu vederea lipsa de maniere.

– Acela a fost semnul, a spus don Juan. Duritatea şi transformarea au fost semnele date de spirit.

A spus că primul lui gest în ziua aceea, în calitate de nagual, fusese să-mi facă cunoscute intenţiile spiritului. În acest scop, îmi spusese, într-un limbaj foarte simplu, dar subtil, că urma să-mi dea o lecţie în neînduplecare.

– Acum îţi aminteşti? m-a întrebat. Am discutat cu chelneriţa şi cu o femeie vîrstnică de la masa alăturată.

Călăuzit astfel de el, mi-am amintit cum don Juan, practic, flirtase cu o bătrînică şi cu chelneriţa cea prost crescută. Conversase cu ele multă vreme, în timp ce eu mîncam. Le spusese glume proaste despre mita şi corupţia din guvern, precum şi bancuri despre fermierii din oraş. Apoi o întrebase pe chelneriţă dacă era americancă. Ea răspunsese că nu şi rîsese de întrebare. Don Juan spusese că era bine, fiindcă eu eram un mexican american în căutare de dragoste. Puteam foarte bine să-mi încep căutarea chiar acolo, după ce terminam micul dejun. Femeile făcuseră haz. Îmi închipuisem că rîdeau de stînjeneala mea. Don Juan le spusese că, sincer vorbind, venisem în Mexic ca să-mi găsesc o soţie. Le întrebase dacă nu cunoşteau vreo femeie cinstită, modestă, castă, dornică să se mărite şi care să nu fie prea pretenţioasă în materie de frumuseţe bărbătească. Se prezentase ca fiind purtătorul meu de cuvnt.

Femeile rîdeau în gura mare. Mă supărasem de-a binelea. Don Juan se întorsese către chelneriţă şi o întrebase dacă voia să se mărite cu mine. Ea păruse să-l ia în serios pe don Juan.

– De ce nu-l laşi pe el însuşi să vorbească? îl întrebase bătrîna pe don Juan.

– Pentru că are un defect de vorbire, a răspuns don Juan. Se bîlbîie îngrozitor.

Chelneriţa spusese că fusesem perfect normal cînd îmi făcusem comanda.

– Oh, ai un simţ de observaţie remarcabil! replicase don Juan. Numai cînd comandă mîncare e în stare să vorbească la fel ca toţi ceilalţi. I-am spus de nenumărate ori că, dacă vrea să

învețe să vorbească normal, trebuie să fie neînduplecat. L-am adus aici ca să-i dau o lecție în neînduplecare.

– Sărmanul de el! exclamase bătrîna.

– Ei, ar fi mai bine să plecăm, dacă vrem să găsim dragostea astăzi, adăugase don Juan, ridicîndu-se gata de plecare.

– Chiar vorbești serios în povestea asta cu însurătoarea, îi spusese chelnerița lui don Juan.

– Bineînțeles, răspunsese el. Am să-l ajut să obțină cele necesare ca să poată trece granița și să ajungă în locul lipsei de compasiune.

Îmi închipuisem că, vorbind despre locul lipsei de compasiune, don Juan se referise fie la căsătorie, fie la SUA. Făcusem haz de metaforă și o clipă mă bîlbîisem oribil, fapt care le speriase de moarte pe cele două femei și-l făcuse pe don Juan să rîdă ca un apucat.

– Era absolut necesar să-ți declar scopul meu atunci, a spus don Juan, continuîndu-și explicația. Așa am și făcut, dar tu nu m-ai luat în seamă, după cum și trebuia să se întîmple.

A spus că din acel moment spiritul începuse să se manifeste, fiecare etapă fiind parcursă cu ușurință și în mod satisfăcător. Iar punctul meu de asamblare atinsese locul lipsei de compasiune, moment în care fusese nevoit să părăsească locul obișnuit al reflectării de sine.

Poziția reflectării de sine, a continuat don Juan, determină punctul de asamblare să evoce o lume a falsei compasiuni, de o reală cruzime și egoism. În acea lume, singurele sentimente existente sînt cele care convin persoanei care le trăiește.

Pentru un vrăjitor, neînduplecarea nu înseamnă cruzime. Neînduplecarea este contrariul autocompasiunii sau al importanței de sine. Neînduplecarea înseamnă cumpătare.

5. CERINŢELE INTENŢIEI

SFĂRÎMAREA OGLINZII REFLECTĂRII DE SINE

Am petrecut o noapte în locul în care rememorasem întîmplarea de la Guaymas. În cursul acelei nopţi, datorită mobilităţii punctului meu de asamblare, don Juan m-a ajutat să ating noi poziţii care imediat au devenit non-amintiri confuze.

A doua zi n-am fost în stare să-mi amintesc ce se întîmplase sau ce anume percepusem; totuşi, aveam senzaţia acută că trăisem nişte experienţe stranii. Don Juan a confirmat că punctul meu de asamblare se deplasase peste aşteptările lui, totuşi a refuzat să-mi dea cît de cît o informaţie despre ceea ce realizasem. Singurul lui comentariu fusese că, într-o bună zi, aveam să rememorez totul.

Pe la amiază am continuat să urcăm munţii. Am mers în tăcere şi fără popas pînă tîrziu după-amiază. În timp ce urcam încet o pantă lină, don Juan a început dintr-o dată să vorbească. N-am înţeles nimic din ce spunea. El a repetat şi am înţeles că voia să ne oprim pe o lespede mare, vizibilă din punctul în care ne aflam. Mi-a spus că acolo ne vom putea adăposti de vînt în spatele bolovanilor şi al tufişurilor mari şi stufoase.

– Spune-mi în care punct al lespedei ar fi cel mai nimerit să rămînem peste noapte? m-a întrebat.

Mai devreme, în timp ce urcam, observasem lespedea abia vizibilă. Apărea ca o pată întunecată pe suprafaţa muntelui. O

identificasem dintr-o singură privire. Acum, cînd don Juan îmi cerea părerea, am remarcat o pată şi mai întunecată, aproape neagră, în partea sudică a lespezii. Lespedea cea întunecată şi pata aproape neagră de pe ea nu-mi dădeau nici cel mai mic sentiment de teamă sau nelinişte. Am simţit că îmi plăcea lespedea aceea. Iar pata întunecată îmi plăcea şi mai mult.

– Pata aceea e foarte întunecată, dar mie îmi place, am spus cînd am ajuns pe lespede.

El s-a declarat de acord că era locul cel mai nimerit în care să rămînem toată noaptea. A spus că locul avea un nivel special de energie, adăugînd că şi lui îi plăcea întunericul acela primitor.

Ne-am îndreptat spre nişte stînci ieşite în afară. Don Juan a curăţat spaţiul de lîngă bolovani, apoi ne-am aşezat cu spatele la ei.

I-am spus că, pe de o parte, credeam că m-am orientat bine alegînd acel loc, iar pe de altă parte, nu puteam nesocoti faptul că-l observasem cu ochii mei.

– N-aş spune că l-ai observat numai cu ochii, m-a contrazis el. A fost ceva mai complex decît atît.

– Ce vrei să spui, don Juan? l-am întrebat.

– Vreau să spun că dispui de posibilităţi de care încă nu-ţi dai seama, mi-a răspuns. Cum eşti destul de neglijent, ţi-ai putea închipui că tot ce percepi este doar percepţie senzorială comună.

A spus că, dacă mă îndoiam de vorbele lui, mă îndemna să merg la poalele muntelui din nou şi să verific ce-mi spusese. A prezis că mi-ar fi fost imposibil să văd lespedea aceea întunecată doar uitîndu-mă la ea.

Am protestat cu vehemenţă că nu aveam nici un motiv să mă îndoiesc de el. Nici nu mă gîndeam să cobor muntele.

El a insistat să coborîm amîndoi. Mi-am închipuit că o făcea doar ca să mă necăjească. Totuşi, cînd mi-a trecut prin minte că, poate, vorbea serios, m-a cuprins neliniştea. El a rîs atît de tare, încît s-a înecat.

A comentat asupra faptului că animalele sînt capabile să detecteze, în mediul înconjurător, zone cu niveluri speciale de energie. Majoritatea animalelor se speriau de aceste locuri şi le evitau. Excepţie făceau puma şi coioţii, care stăteau culcaţi sau

chiar dormeau în astfel de locuri ori de cîte ori li se ivea ocazia. Dar numai vrăjitorii le căutau cu bună ştiinţă, pentru efectele lor.

L-am întrebat în ce constau aceste efecte. El a spus că locurile respective aplicau şocuri imperceptibile de energie revigorantă şi a subliniat că oamenii de rînd care locuiau în mediul natural puteau descoperi asemenea locuri, deşi nu erau conştienţi nici că le găseau, nici de efectele lor.

– Cum îşi dau seama că le găsesc? am întrebat.

– Nu-şi dau seama niciodată, a răspuns el. Vrăjitorii care văd oameni mergînd pe jos remarcă imediat că, atunci cînd obosesc, aceştia se odihnesc exact pe locuri cu un nivel pozitiv de energie. Pe de altă parte, dacă străbat o zonă cu flux de energie negativ, ei devin agitaţi şi grăbiţi. Dacă îi iei la întrebări, nu-ţi vor spune că au iuţit pasul în acele zone pentru că au simţit o infuzie de energie. Dar aici e vorba de un paradox: singurul loc care le insuflă energie este tocmai cel în care ei simt oboseala.

Don Juan a mai spus că vrăjitorii sînt capabili să găsească astfel de locuri, întrucît ei percep cu întreg corpul surse minuscule de energie din mediul înconjurător. Energia crescută a vrăjitorilor, consecinţă a diminuării reflectării de sine, permite simţurilor lor o percepţie mai cuprinzătoare.

– Am încercat să te fac să înţelegi că singurul lucru care merită încercat, atît pentru vrăjitori, cît şi pentru oamenii de rînd, este diminuarea implicării noastre în imaginea de sine, a continuat el. Ceea ce încearcă nagualul cu ucenicii lui este sfărîmarea oglinzii reflectării de sine.

A adăugat că fiecare ucenic este un caz individual şi că nagualul trebuie să lase spiritul să decidă asupra detaliilor.

– Fiecare dintre noi are un grad diferit de dependenţă faţă de imaginea de sine, a continuat el. Iar această dependenţă este resimţită ca necesitate. De exemplu, înainte de a porni pe calea cunoaşterii, viaţa mea reprezenta un şir nesfîrşit de necesităţi. Ani întregi după ce nagualul Julian mă luase sub aripa lui protectoare, încă eram un nevoiaş, poate chiar mai rău de atît.

Dar există cazuri de persoane, vrăjitori sau oameni de rînd care n-au nevoie de nimeni. Ei îşi obţin pacea, armonia, rîsul,

cunoaşterea direct de la spirit. N-au nevoie de intermediari. Pentru tine şi pentru mine lucrurile stau altfel. Eu sînt intermediarul tău, iar nagualul Julian a fost intermediarul meu. În afară de faptul că oferă o şansă minimă – conştiinţa *intenţiei* – intermediarii contribuie la sfărîmarea oglinzilor reflectării de sine.

Singurul ajutor concret pe care îl capeţi de la mine este acela că eu încerc să-ţi atac reflectarea de sine. Altfel, ţi-ai irosi timpul zadarnic. Acesta este singurul lucru concret pe care l-ai căpătat de la mine.

– Dumneata m-ai învăţat mai mult decît oricine în toată viaţa mea, don Juan. am protestat.

– Te-am învăţat tot felul de lucruri, ca să-ţi captez atenţia, a răspuns el. Cu toate acestea, ai fi gata să juri că învăţăturile mele au fost partea cea mai importantă. Nu-i aşa. Învăţăturile au foarte puţină valoare. Vrăjitorii susţin că deplasarea punctului de asamblare este singurul lucru care contează. Iar această mişcare, după cum ştii foarte bine, depinde de un plus de energie, nu de învăţătură.

Apoi a făcut o afirmaţie neobişnuită. A spus că orice fiinţă umană care urmează o secvenţă simplă şi specifică de acţiuni poate învăţa să-şi mişte punctul de asamblare.

Am remarcat că se contrazicea. Pentru mine, o secvenţă de acţiuni însemna indicaţii: însemna metode.

– În lumea vrăjitorilor există numai două contradicţii în termeni, a răspuns el. În practică, nu există contradicţii. Succesiunea de acţiuni despre care vorbesc este consecinţa faptului de a fi conştient. Ca să devii conştient de această succesiune este nevoie de un nagual. Iată de ce am spus că nagualul oferă o şansă minimă, dar această şansă minimă nu înseamnă instrucţiuni, ca cele necesare pentru a pune în funcţiune o maşină. Şansa minimă constă în a deveni conştient de spirit.

Mi-a explicat că succesiunea specifică pe care o avea în minte necesita conştientizarea faptului că importanţa de sine este forţa care menţine fix punctul de asamblare. Cînd scade importanţa de sine, energia necesitată de aceasta nu mai este consumată. Această energie sporită serveşte atunci drept trambulină care

lansează punctul de asamblare, automat şi nepremeditat, într-o călătorie de neconceput.

O dată ce se mişcă punctul de asamblare, mişcarea în sine determină îndepărtarea de reflectarea de sine, fapt care, la rîndul său, asigură o verigă clară de legătură cu spiritul. El a comentat că, la urma urmei, reflectarea de sine este principala cauză a desprinderii omului de spirit.

– După cum ţi-am mai spus, a continuat don Juan, magia este o cale de întoarcere. Ne întoarcem victorioşi la spirit, după coborîrea în infern. Iar din infern aducem trofee. Unul dintre acestea este înţelegerea.

I-am spus că succesiunea la care se referea părea foarte simplă cînd vorbea despre ea, dar în momentul în care încercasem s-o pun în practică, descoperisem că era exact opusul ideii de uşurinţă şi simplitate.

– Dificultatea noastră cu această succesiune simplă, a spus el, este că cei mai mulţi dintre noi refuză să accepte că avem nevoie de foarte puţin ca să ne continuăm drumul. Sîntem obişnuiţi să aşteptăm învăţăminte, instrucţiuni, călăuze, mentori. Iar cînd ni se spune că nu avem nevoie de nimeni, nu credem. Devenim neliniştiţi, apoi neîncrezători şi, în final, nervoşi şi dezamăgiţi. Ajutorul de care avem nevoie constă nu în metode, ci în accentuare. Dacă cineva ne face conştienţi că e nevoie să ne restrîngem importanţa de sine, acea persoană ne oferă un real ajutor.

Vrăjitorii spun că ar trebui să nu avem nevoie de nimeni care să ne convingă că lumea este infinit mai complexă decît în cele mai îndrăzneţe închipuiri ale noastre. Atunci de ce sîntem dependenţi? De ce tînjim să avem pe cineva care să ne călăuzească, dacă ne putem descurca şi singuri? E un mare semn de întrebare, nu-i aşa?

Don Juan n-a mai adăugat nimic. Evident, voia ca eu să cuget asupra întrebării. Dar pe mine mă măcinau alte griji. Rememorarea îmi surpase anumite temelii, pe care le credeam de nezdruncinat, şi aveam o nevoie disperată ca el să mi le reconfirme. Am rupt tăcerea prelungită şi am dat glas îngrijorării

mele. I-am spus că ajunsesem să accept că era posibil să uit complet unele întîmplări, de la început şi pînă la sfîrşit, dacă acestea se petrecuseră cînd mă aflam în stare de conştiinţă elevată. Pînă în ziua aceea rememorasem integral tot ce făcusem sub îndrumarea lui, în starea de conştiinţă normală. Totuşi, micul dejun luat împreună la Nogales nu existase in mintea mea înainte de a-l rememora. Iar acea întîmplare probabil avusese loc în viaţa cotidiană.

– Uiţi ceva esenţial, mi-a spus don Juan. Prezenţa nagualului este îndeajuns ca să deplaseze punctul de asamblare. Pînă acum te-am răsfăţat cu lovitura nagualului. Lovitura dată de mine între omoplaţi are doar rolul unui calmant. Ea nu face decît să-ţi risipească îndoielile. Vrăjitorii folosesc contactul fizic ca să aplice o lovitură corpului. Lovitura nu are nici un efect, însă dă încredere ucenicului asupra căruia acţionează.

– Atunci, cine mişcă punctul de asamblare, don Juan? am întrebat.

– Spiritul, a răspuns el, ca şi cum ar fi fost pe punctul de a-şi pierde răbdarea.

A părut să se controleze, a zîmbit şi a clătinat din cap în semn de resemnare.

– Mi-e greu să accept, am spus. Mintea mea se călăuzeşte după principiul cauzei şi efectului.

A avut unul dintre obişnuitele şi inexplicabilele lui crize de rîs – inexplicabile, desigur, din punctul meu de vedere. Probabil am părut supărat. Don Juan şi-a pus mîna pe umărul meu.

– Rîd aşa din cînd în cînd, fiindcă tu eşti complet nebun, mi-a spus. Răspunsul la tot ce mă întrebi e perfect evident, dar tu nu-l vezi. Cred că blestemul tău e nebunia. Ochii îi erau atît de strălucitori şi de maliţioşi, cu o sclipire aproape de nebunie, încît am sfîrşit prin a rîde şi eu. Am obosit de cînd îţi tot spun că în vrăjitorie nu există procedee, a continuat el. Nu există metode, nu există etape. Singurul lucru care contează este deplasarea punctului de asamblare. Or, asta nu se poate realiza prin nici un procedeu. Este un efect care are loc cu de la sine putere.

M-a împins, ca şi cum ar fi vrut să-mi îndrepte umerii, apoi m-a privit cu atenţie drept în ochi. Atenţia mea s-a concentrat asupra cuvintelor lui.

– Să vedem ce înţelegi din asta, mi-a spus. Tocmai am menţionat că mişcarea punctului de asamblare se petrece spontan. Dar totodată am spus că prezenţa nagualului mişcă punctul de asamblare al ucenicului şi că modul în care nagualul îşi disimulează neînduplecarea fie ajută, fie împiedică această deplasare. Cum rezolvi tu contradicţia asta?

Am mărturisit că tocmai voiam să-l întreb despre contradicţia respectivă, întrucît o remarcasem, dar nu îndrăzneam să încerc s-o rezolv. Nu practicam vrăjitoria.

– Atunci ce practici? m-a întrebat.

– Studiez antropologia şi încerc să-mi dau seama cu ce se ocupă vrăjitorii, am răspuns.

Afirmaţia mea nu era întru totul adevărată, dar nu era nici o minciună.

Don Juan a rîs nestăpînit.

– E prea tîrziu pentru acest lucru, mi-a spus. Punctul tău de asamblare s-a şi mişcat din loc. Iar mişcarea punctului de asamblare este cea care face dintr-un om vrăjitor.

A afirmat că ceea ce pare o contradicţie reprezintă în realitate cele două feţe ale unei monede. Nagualul determină mişcarea punctului de asamblare, contribuind la distrugerea oglinzii reflectării de sine. Asta este tot ce poate face un nagual. Cel care efectuează de fapt mişcarea este spiritul, abstractul; acel ceva care nu poate fi văzut şi nici simţit; acel ceva care nu pare să existe şi totuşi există. Din acest motiv, vrăjitorii afirmă că punctul de asamblare se mişcă de unul singur. Sau afirmă că îl mişcă nagualul. Nagualul, care este calea de comunicare cu abstractul, primeşte îngăduinţa de a-l exprima prin acţiunile sale.

L-am privit întrebător pe don Juan.

– Nagualul mişcă punctul de asamblare, şi totuşi, nu el este cel care realizează mişcarea propriu-zisă, a spus don Juan. Sau poate ar fi mai corect să spunem că spiritul se exprimă în conformitate cu impecabilitatea nagualului. Spiritul poate deplasa

punctul de asamblare grație simplei prezențe a unui nagual impecabil.

A spus că dorise să clarifice acest subiect întrucît, dacă nu era înțeles cum trebuia, aducea nagualul înapoi la importanța de sine, ceea ce însemna distrugerea lui.

A schimbat subiectul și a spus că, deoarece spiritul nu are o esență perceptibilă, vrăjitorii se ocupă mai curînd de situații și căi specifice, prin care pot sfărîma oglinda reflectării de sine.

Don Juan a remarcat că, în acest domeniu, este important să-ți dai seama de valoarea practică a diverselor moduri prin care nagualii își disimulează neînduplecarea. A spus că masca mea de generozitate, de pildă, era potrivită cînd aveam de a face cu oamenii la nivel superficial, dar nu ajuta la sfărîmarea reflectării de sine, întrucît mă obliga să le pretind o decizie aproape imposibilă. Mă așteptam ca ei să facă un salt în lumea vrăjitorilor, dar fără nici o pregătire.

– O decizie importantă cum este acest salt trebuie pregătită, a continuat el. Iar pentru pregătirea ei va fi utilă orice mască aptă să disimuleze neînduplecarea unui nagual, cu excepția măștii generozității.

Poate pentru că doream cu disperare să cred că eram generos cu adevărat, comentariile lui despre comportarea mea mi-au redeșteptat un cumplit sentiment de vinovăție. El m-a asigurat că nu aveam motiv să-mi fie rușine și că singurul efect nedorit era că pseudogenerozitatea mea nu avea drept rezultat o viclenie utilă.

Din acest punct de vedere, mi-a spus el, deși semănam în multe privințe cu binefăcătorul lui, masca generozității mele era prea grosolană, prea vizibilă pentru a-mi fi de folos în calitate de mentor. Însă o mască de cumpătare ca a lui era foarte eficientă în a crea atmosfera propice mișcării punctului de asamblare. Discipolii aveau absolută încredere în pseudocumpătarea lui. De fapt, erau atît de convinși de ea, încît don Juan îi putea determina cu ușurință să depună eforturi în măsura în care dorea el.

– Ce ți s-a întîmplat în ziua aceea la Guaymas a fost un exemplu al modului în care neînduplecarea disimulată a nagualu-

lui sfărîmă reflectarea de sine, a continuat el. Masca mea a însemnat pierzania ta. La fel ca toţi cei din jurul meu, şi tu te-ai încrezut în judecata mea. Şi, fireşte, te-ai aşteptat, mai presus de orice, ca această judecată să aibă continuitate.

Cînd te-am obligat să te confrunţi, nu numai cu comportarea senilă a unui bătrîn nevolnic, dar cu însuşi bătrînul respectiv, mintea ta a făcut un suprem efort de a restabili continuitatea mea şi reflectarea ta de sine. Aşa că le-ai spus tuturor că suferisem un atac.

În cele din urmă, cînd ţi-a devenit imposibil să mai crezi în continuitatea judecăţii mele, oglinda ta a început să se sfărîme. Din acel moment, mişcarea punctului tău de asamblare a fost doar o chestiune de timp. Singura întrebare era dacă urma sau nu să ajungă în locul lipsei de compasiune.

Probabil că i-am părut cam sceptic, fiindcă mi-a explicat că lumea reflectării de sine sau lumea minţii noastre este foarte şubredă, coeziunea ei fiind menţinută de cîteva idei-cheie care ţin loc de ordine fundamentală. Cînd acele idei dau greş, ordinea fundamentală încetează să mai existe.

– Care sînt aceste idei-cheie, don Juan? am întrebat.

– În cazul tău şi în acea situaţie particulară, ca şi în cazul spectatorilor din jurul vindecătoarei despre care am vorbit, ideea de bază era continuitatea, mi-a răspuns.

– Ce este continuitatea? am întrebat.

– Ideea că sîntem nişte entităţi indestructibile, a spus el. În mintea noastră, ceea ce susţine lumea în care trăim este certitudinea că nu sîntem schimbători. Acceptăm o eventuală modificare de comportament, de reacţii şi opinii, dar ideea că sîntem maleabili pînă la a ne schimba înfăţişarea, pînă la a deveni alte persoane nu face parte din ordinea fundamentală a reflectării noastre de sine. Ori de cîte ori un vrăjitor întrerupe acea ordine, lumea raţiunii se opreşte în loc.

Am vrut să-l întreb dacă ruperea continuităţii unui individ este suficientă pentru a determina mişcarea punctului de asamblare. Părea să se fi aşteptat la această întrebare. Mi-a răspuns că

ruperea este doar un paleativ. Ceea ce înlesneşte deplasarea punctului de asamblare este neînduplecarea nagualului.

Apoi a comparat faptele lui de la Guaymas cu faptele vindecătoarei despre care discutasem mai înainte. A spus că vindecătoarea sfărîmase reflectarea de sine a spectatorilor printr-o serie de acte, pentru care ei nu aveau nici un echivalent în viaţa cotidiană: posesia spectaculoasă de către spirit, schimbarea de voce, incizia de pe abdomenul pacientului. De îndată ce a fost întreruptă continuitatea ideii de sine, punctele de asamblare au putut fi mişcate din loc.

Mi-a reamintit că în trecut îmi descrisese conceptul de a opri lumea. Spusese că oprirea lumii este la fel de necesară pentru vrăjitori ca scrisul şi cititul pentru mine. Ea constă din introducerea unui element disonant în ţesătura comportamentului cotidian, cu scopul de a stopa fluxul constant al evenimentelor obişnuite – evenimente catalogate în mintea noastră de către raţiune.

Elementul disonant se numeşte „non-acţiune" sau opusul „acţiunii". Prin „acţiune" se înţelege tot ce aparţine unui întreg pentru care dispunem de o evidenţă cognitivă. Non-acţiunea este un element care nu aparţine acelui întreg cunoscut de noi.

– Întrucît vrăjitorii sînt şi *stalkeri*, ei înţeleg perfect comportamentul uman, a spus don Juan. De pildă, ei înţeleg că fiinţele umane sînt creaturi înclinate spre inventariere. Cunoaşterea detaliilor unui anumit inventar este criteriul de bază pentru a deveni expert sau specialist într-un anumit domeniu.

Vrăjitorii ştiu că, în momentul în care inventarul unui om obişnuit se dovedeşte necorespunzător, acea persoană fie îl extinde, fie lumea reflectării ei de sine se prăbuşeşte. Omul obişnuit este dornic să încorporeze noi date în inventarul personal, cu condiţia ca acestea să nu contrazică ordinea fundamentală a inventarului. Dacă însă datele contrazic ordinea, mintea persoanei respective nu rezistă şocului. Inventarul este mintea însăşi. Iată pe ce se bazează vrăjitorii cînd încearcă să sfărîme oglinda reflectării de sine.

Mi-a explicat că în ziua aceea alesese cu grijă recuzita pentru ca acţiunea lui să-mi rupă continuitatea. Se transformase trep-

tat, pînă cînd ajunsese cu adevărat un bătrîn neputincios şi apoi, pentru a desăvîrşi ruperea continuităţii mele, mă dusese la restaurantul unde era cunoscut ca om în vîrstă.

L-am întrerupt. Devenisem conştient de o contradicţie pe care n-o remarcasem mai înainte. La vremea respectivă îmi spusese că se transformase fiindcă voia să ştie cum era să fii bătrîn. Ocazia fusese favorabilă şi unică. Înţelesesem din afirmaţia lui că pînă atunci nu mai întruchipase un bătrîn. Cu toate acestea, la restaurant era cunoscut ca fiind un moşneag neputincios care din cînd în cînd avea cîte o criză.

– Neînduplecarea nagualului are multe aspecte, mi-a spus el. Ea este ca o unealtă adaptată la mai multe întrebuinţări. Neînduplecarea este o stare de a fi. Este un nivel de *intenţie* pe care-l atinge nagualul.

Nagualul îşi foloseşte neînduplecarea pentru a determina mişcarea propriului său punct de asamblare sau mişcarea punctului de asamblare al ucenicilor săi. O mai foloseşte ca *stalking*. În ziua aceea am început să practic *stalkingul* pe mine însumi, prefăcîndu-mă bătrîn, şi am sfîrşit prin a fi cu adevărat bătrîn şi nevolnic. Neînduplecarea mea, controlată de ochi, a făcut ca punctul meu de asamblare să-şi schimbe poziţia.

Deşi fusesem la acel restaurant de multe ori pînă atunci, sub înfăţişarea unui om bătrîn şi bolnav, practicînd *stalkingul* pe mine însumi, jucasem rolul unui bătrîn. Niciodată pînă atunci punctul meu de asamblare nu se deplasase la locul exact al bătrîneţii şi senilităţii.

A spus că, de îndată ce *intenţionase* să fie bătrîn, ochii lui îşi pierduseră strălucirea, lucru pe care-l remarcasem imediat. Pe chipul meu se întipărise o expresie de îngrijorare. Pierderea strălucirii din ochi era urmarea faptului că-şi folosea ochii ca să *intenţioneze* ca punctul lui de asamblare să atingă poziţia unui bătrîn. Cînd punctul lui de asamblare atinsese acea poziţie, fusese capabil să-şi modifice înfăţişarea, comportamentul şi sentimentele în cele ale unui om bătrîn.

L-am rugat să-mi lămurească ideea de a *intenţiona* cu ochii. Aveam o vagă idee că înţelegeam, totuşi nu-mi puteam formula nici pentru mine ceea ce ştiam.

– Singurul mod de a vorbi despre această idee este să spunem că *intenţia* este *intenţionată* cu ochii, a răspuns el. Ştiu că este aşa. Totuşi, la fel ca tine, nu pot clarifica ce ştiu. Vrăjitorii rezolvă această dificultate specifică acceptînd un lucru foarte evident: fiinţele umane sînt infinit mai complexe şi mai misterioase decît ni le-am putea închipui vreodată.

Am insistat că tot nu lămurise problema.

– Tot ce-ţi pot spune este că ochii realizează acest lucru, mi-a replicat tăios. Nu ştiu cum, dar aşa fac. Ei cheamă *intenţia* prin ceva nedefinit pe care-l au, ceva din strălucirea lor. Vrăjitorii spun că *intenţia* este cunoscută cu ochii, nu cu raţiunea.

A refuzat să mai adauge altceva şi a revenit la explicarea rememorării mele. A spus că, o dată ce punctul lui de asamblare atinsese acea poziţie anumită care-l făcuse cu adevărat bătrîn, din mintea mea ar fi trebuit să dispară orice dubiu. Însă dat fiind că mă mîndream cu calitatea mea de fiinţă superraţională, imediat mă străduisem să-mi explic transformarea lui.

– Ţi-am spus de nenumărate ori că a fi prea raţional reprezintă un handicap, a spus el. Fiinţele umane au un profund simţ al vrăjitoriei. Noi facem parte din mister. Raţionalitatea este doar o pojghiţă superficială. Dacă zgîriem această suprafaţă, dedesubt găsim vrăjitorul. Totuşi, unii dintre noi nu reuşesc să treacă de suprafaţă; alţii o fac cu mare uşurinţă. Noi doi ne asemănăm foarte mult din acest punct de vedere: amîndoi trecem prin mari chinuri pînă cînd ne hotărîm să renunţăm la reflectarea noastră de sine.

I-am explicat că, în ceea ce mă privea, păstrarea fiinţei raţionale fusese întotdeauna o problemă de viaţă şi de moarte. Mai ales cînd venea vorba de experienţele mele în lumea lui.

A remarcat că în ziua aceea la Guaymas raţionalitatea mea îl supusese la o grea încercare. Din capul locului, fusese nevoit să facă apel la toate metodele ştiute de el pentru a o submina. Începuse prin a-şi sprijini cu putere mîinile de umerii mei,

aproape trîntindu-mă la pămînt cu greutatea lui. Această manevră fizică nemiloasă fusese prima lovitură dată corpului meu. Simultan cu spaima mea în fața lipsei lui de continuitate, îmi zguduise mie continuitatea.

– Dar zguduirea continuității tale n-a fost de ajuns, a adăugat don Juan. Știam că, dacă punctul tău de asamblare urma să ajungă în locul lipsei de compasiune, trebuia să distrug orice urmă a propriei mele continuități. Atunci, am devenit senil cu adevărat și te-am făcut să alergi prin oraș, ca pînă la urmă să mă înfurii și să te plesnesc.

Ai rămas șocat, dar cînd erai pe cale să-ți revii complet, am dat oglinzii imaginii tale de sine ceea ce trebuia să fie lovitura de grație. Te-am acuzat că vrei să mă omori. Nu m-am așteptat să fugi. Uitasem de izbucnirile tale violente.

A spus că, în pofida faptului că-mi revenisem rapid, punctul meu de asamblare ajunsese în locul lipsei de compasiune în momentul în care îmi ieșisem din fire văzînd comportamentul lui senil. Sau poate că se întîmplase exact invers: mă înfuriasem tocmai fiindcă punctul meu de asamblare ajunsese în locul lipsei de compasiune. De fapt, nu conta. Conta doar că punctul meu de asamblare ajunsese acolo.

Din acel moment, comportamentul meu se schimbase radical. Devenisem distant și calculat, nu-mi mai păsa de siguranța mea fizică.

L-am întrebat pe don Juan dacă *văzuse* toate acestea. Nu-mi aminteam să-i fi povestit eu. El mi-a răspuns că, pentru a ști ce simțeam eu, nu trebuia decît să recurgă la introspecție și să-și amintească propria-i experiență.

A subliniat că, în momentul în care el revenise la Eul lui normal, punctul meu de asamblare se fixase deja în noua sa poziție. Între timp, convingerea mea privind continuitatea lui normală suferise un șoc atît de profund, încît continuitatea nu mai acționa ca o forță de coeziune. În acel moment, din noua poziție în care se găsea, punctul meu de asamblare îmi îngăduise să evoluez către un nou tip de continuitate, pe care o descrisesem ca duri-

tate, asprime şi detaşare, şi care, din acel moment, devenise modul meu firesc de comportare.

– Continuitatea este atît de importantă în viaţa noastră, încît, dacă se rupe, este remediată imediat, a precizat el. Totuşi, în cazul vrăjitorilor, o dată ce punctul de asamblare atinge locul lipsei de compasiune, continuitatea nu va mai fi niciodată aceeaşi.

Cum tu eşti încet din fire, încă n-ai observat că, de la întîmplarea petrecută la Guaymas, ai devenit, printre altele, capabil să accepţi orice fel de continuitate aşa cum este ea, bineînţeles după ce te lupţi cu raţiunea. Ochii îi străluceau amuzaţi. Tot în ziua aceea ai căpătat neînduplecarea disimulată, a continuat el. Fireşte, masca ta nu era la fel de bine modelată ca acum, dar ceea ce aveai atunci erau rudimentele viitoarei tale măşti de generozitate.

Am încercat să protestez. Nu-mi plăcea ideea de neînduplecare disimulată, indiferent cum se exprimase el.

– Nu-ţi folosi masca cu mine, a spus, rîzînd, don Juan. Păstreaz-o pentru cineva mai potrivit, pentru cineva care nu te cunoaşte.

M-a îndemnat să rememorez precis momentul în care căpătasem masca.

– De îndată ce ai simţit cum te cuprinde mînia aceea rece, a continuat el, ai fost nevoit s-o maschezi. N-ai glumit cu ea, cum ar fi făcut binefăcătorul meu. N-ai încercat să pari rezonabil într-o situaţie dată, cum aş fi procedat eu. Nu te-ai prefăcut intrigat, cum ar fi făcut nagualul Elías. Acestea sînt cele trei măşti de naguali pe care le cunosc. Deci, cum ai acţionat? Te-ai îndreptat calm către maşină şi i-ai lăsat jumătate din pachete omului care te ajuta să le cari.

Pînă în acea clipă nu-mi amintisem că avusesem nevoie de cineva care să mă ajute să car pachetele. I-am spus lui don Juan că văzusem lumini jucîndu-mi prin faţa ochilor şi că îmi închipuisem că, datorită valului de mînie rece care mă cuprinsese, eram pe punctul de a leşina.

– Nu erai pe punctul de a leşina, mi-a răspuns don Juan. Erai pe punctul de a intra în starea de *visat* şi de a *vedea* spiritul doar prin propria ta putere, la fel ca Talía şi ca binefăcătorul meu.

I-am spus lui don Juan că nu generozitatea mă făcuse să renunţ la pachete, ci mînia mea rece. Trebuia să fac ceva ca să mă calmez şi primul lucru care-mi trecuse prin minte fusese să-i dau băiatului pachetele.

– Dar exact asta ţi-am spus şi eu. Generozitatea ta nu-i autentică, a replicat el şi, spre nefericirea mea, a început să rîdă.

BILETUL SPRE IMPECABILITATE

În timp ce don Juan continua să vorbească despre sfărîmarea oglinzii reflectării de sine, s-a întunecat. I-am spus că eram complet epuizat şi că ar trebui să renunţăm la excursie şi să ne întoarcem acasă; însă el a susţinut că trebuia să profităm de fiecare minut din timpul care ne stătea la dispoziţie, pentru a trece în revistă poveştile cu vrăjitori sau pentru ca eu să rememorez, făcînd ca punctul meu de asamblare să se mişte cît mai mult posibil.

Eram pornit să mă plîng. Am spus că o stare de profundă oboseală ca a mea nu putea genera decît nesiguranţă şi lipsă de convingere.

– Nesiguranţa ta era previzibilă, a spus sec don Juan. La urma urmei, ai de a face cu un nou tip de continuitate. Durează pînă te obişnuieşti cu ea. Luptătorii petrec ani întregi în iad, unde nu sînt nici oameni de rînd, nici vrăjitori.

– Ce se întîmplă cu ei pînă la urmă? am întrebat. Optează pentru una din aceste categorii?

– Nu. N-au de ales, a răspuns el. Toţi devin conştienţi de ceea ce sînt, adică vrăjitori. Dificultatea constă în faptul că oglinda reflectării de sine este extrem de puternică şi nu face decît să-şi lase victimele să poarte o luptă feroce.

A tăcut, aparent căzut pe gînduri. Trupul lui a căpătat o rigiditate pe care i-o remarcasem de fiecare dată cînd intra în ceea ce eu numeam reverie, stare pe care el o descria ca pe un

moment în care punctul lui de asamblare se deplasa, determinînd rememorarea.

– Am să-ţi spun povestea despre biletul spre impecabilitate a unui vrăjitor, a vorbit el dintr-o dată, după vreo jumătate de oră de tăcere absolută. Am să-ţi relatez povestea morţii mele.

A început să-mi istorisească ce i s-a întîmplat după sosirea în Durango, fiind încă deghizat în haine de femeie, după călătoria de o lună prin centrul Mexicului. A spus că bătrînul Belisario l-a dus direct la o fermă, ca să-l ascundă de monstrul care-l hăituia.

De îndată ce a sosit, don Juan – foarte îndrăzneţ pentru firea lui tăcută – s-a prezentat tuturor celor din casă. Acolo locuiau şapte fete frumoase, precum şi un bărbat ciudat şi ursuz care nu scotea o vorbă. Don Juan le-a încîntat pe frumoasele femei cu povestirea lui despre încercările monstrului de a-l lua prizonier. Mai presus de orice, au fost încîntate de straiele pe care don Juan continua să le poarte şi de povestea acestor veşminte. Nu se mai săturau să asculte amănuntele călătoriei lui şi toate îl sfătuiau cum să-şi perfecţioneze cunoaşterea căpătată în decursul călătoriei. Ceea ce l-a mirat pe don Juan a fost cumpătarea şi siguranţa lor de sine, pe care le-a socotit uimitoare.

Cele şapte femei erau desăvîrşite şi l-au făcut fericit. Îi plăceau şi avea încredere în ele. Ele îl tratau cu respect şi consideraţie. Dar ceva în ochii lor îi spunea că înfăţişarea lor fermecătoare ascundea o răceală înfricoşătoare, o indiferenţă dincolo de care n-ar fi putut pătrunde niciodată.

I-a trecut prin minte că, dacă se simţeau atît de în largul lor, fără să le pese de convenienţe, acele făpturi frumoase şi puternice erau, probabil, femei de moravuri uşoare. Totuşi, vedea limpede că lucrurile nu stăteau aşa.

Don Juan a fost lăsat să colinde de unul singur pe tot cuprinsul fermei. A rămas uimit de uriaşul conac şi de terenurile din jur. Niciodată nu văzuse ceva asemănător. Casa era veche, în stil colonial şi împrejmuită de un zid înalt. Avea balcoane cu ghivece de flori, curţi interioare şi pomi enormi care ofereau umbră, intimitate şi tăcere.

Casa avea camere mari, iar la parter existau coridoare largi în jurul curţilor interioare. La etaj erau dormitoare misterioase, în care lui don Juan nu i s-a îngăduit să intre.

În următoarele zile, don Juan a rămas uimit de profunda preocupare a femeilor de a-l face să se simtă bine. Făceau totul pentru el. Păreau gata să-i îndeplinească orice dorinţă. Nimeni pînă atunci nu se arătase atît de bun cu el. Totodată, niciodată nu se simţise atît de singur. În permanenţă se găsea în compania frumoaselor necunoscute, şi totuşi, în viaţa lui nu se simţise atît de singur.

Don Juan credea că senzaţia de singurătate provenea din faptul că nu putea anticipa comportarea femeilor şi nici nu le putea cunoaşte adevăratele sentimente. Nu ştia decît ceea ce ele îi spuseseră despre ele înseşi.

La cîteva zile după venirea lui, femeia care părea să fie mai mare peste celelalte i-a dat un rînd de haine bărbăteşti nou-nouţe şi i-a spus că nu mai avea nevoie să se deghizeze în veşminte femeieşti, întrucît, indiferent cine ar fi fost monstrul, nu se vedea nici urmă de el. Apoi i-a dat de ştire că era liber să meargă oriunde dorea.

Don Juan a implorat-o să-l lase să-l vadă pe Belisario, cu care nu dăduse ochii din ziua sosirii. Femeia i-a răspuns că Belisario plecase. Totuşi, lăsase vorbă că don Juan putea rămîne la fermă oricît dorea – dar numai în cazul în care se găsea în primejdie.

Don Juan a declarat că se găsea în primejdie de moarte. Pe parcursul celor cîtorva zile petrecute la fermă văzuse în permanenţă monstrul, care de fiecare dată se furişa prin lanurile din jurul casei. Femeia nu l-a crezut şi l-a acuzat deschis că juca teatru şi că se prefăcea că vede monstrul doar pentru a fi primit în casă. I-a mai spus că ferma lor nu era un azil. A adăugat că cei care locuiau acolo erau oameni serioşi care munceau din greu şi nu-şi permiteau să întreţină un profitor.

Don Juan s-a simţit jignit. A ieşit supărat din casă, dar, cînd a dat cu ochii de monstru, care se ascundea în spatele unor

arbuşti ornamentali de la margine aleii, furia i s-a schimbat în spaimă.

A alergat înapoi în casă şi a implorat-o pe femeie să-l lase să rămînă. I-a promis că va munci ca peon, fără plată, numai să poată rămîne la fermă.

Ea a acceptat, cu două condiţii: ca don Juan să nu pună întrebări şi să facă exact ce i se spune, fără să ceară vreo explicaţie. L-a prevenit că, dacă va încălca aceste reguli, risca să fie dat afară.

– Am rămas în casă fiindcă n-aveam încotro, a continuat don Juan. Nu-mi convenea să-i accept condiţiile, dar ştiam că monstrul aştepta afară. În casă mă găseam în siguranţă. Ştiam că monstrul se oprea întotdeauna la o barieră invizibilă care înconjura casa la o depărtare de vreo sută de metri. În interiorul acelui cerc eram în siguranţă. Din cîte îmi puteam da seama, casa avea ceva care-l ţinea pe monstru la distanţă, şi pentru mine atît era de ajuns. De asemenea, mi-am dat seama că, de fiecare dată cînd cei din casă se găseau în preajma mea, monstrul nu-şi făcea apariţia.

După cîteva săptămîni în care situaţia lui nu se schimbase, tînărul despre care don Juan credea că locuise în casa monstrului deghizat sub înfăţişarea bătrînului Belisario şi-a făcut din nou apariţia. El i-a spus lui don Juan că tocmai sosise, că se numea Julian şi că era proprietarul fermei.

Bineînţeles, don Juan l-a întrebat despre deghizare. Dar tînărul l-a privit în ochi şi, fără cea mai mică tresărire, a negat că s-ar fi deghizat.

– Cum poţi sta aici, în casa mea, vorbind astfel de bazaconii? s-a răstit el la don Juan. Drept cine mă iei?

– Dar... dumneata eşti Belisario, nu-i aşa? a insistat don Juan.

– Nu, a răspuns tînărul. Belisario e bătrîn. Eu sînt Julian şi sînt tînăr. Nu vezi?

Don Juan a recunscut supus că nu era tocmai convins că fusese vorba de o deghizare, dar imediat îşi dăduse seama de absurdi-

tatea afirmaţiei. Dacă bătrîneţea nu era o formă de deghizare, atunci era o transformare, lucru şi mai absurd.

Nedumerirea lui Juan creştea de la o clipă la alta. A întrebat despre monstru şi tînărul i-a răspuns că nu avea habar despre ce monstru era vorba. Accepta ideea că don Juan se speriase probabil de ceva, altfel bătrînul Belisario nu i-ar fi oferit adăpost. Dar oricare ar fi fost motivul pentru care se ascundea don Juan, problema îl privea personal.

Don Juan s-a simţit umilit de răceala din tonul şi din comportarea gazdei. Riscînd să-şi atragă mînia tînărului, i-a reamintit că se cunoscuseră. Gazda i-a răspuns că nu-l văzuse niciodată pînă atunci, dar că îndeplinea dorinţa lui Belisario, fiindcă aşa se simţea obligat. Înainte de a lua o hotărîre, don Juan a decis să întrebe ce implica faptul de a fi protejatul casei.

Tînărul l-a condus pe don Juan într-o aripă a conacului, aflată în construcţie, şi i-a spus că acea parte a casei simboliza propria lui viaţă şi propriile-i acţiuni. Era neterminată. Într-adevăr, era în curs de construcţie, dar exista riscul să nu fie niciodată finisată.

– Tu eşti unul dintre elementele acestei construcţii neterminate, i-a spus el lui don Juan. Să presupunem că eşti bîrna care va sprijini acoperişul. Pînă n-o amplasăm la locul ei şi nu punem acoperişul peste ea, nu vom şti dacă rezistă la atîta greutate. Meşterul dulgher spune că da. Eu sînt meşterul dulgher.

Explicaţia lui metaforică n-a însemat nimic pentru don Juan, care voia să ştie ce fel de muncă trebuia să facă.

Tînărul a încercat altă abordare.

– Eu sînt nagual, i-a explicat. Aduc libertatea. Sînt conducătorul celor care locuiesc în această casă. Tu locuieşti în casă, deci faci parte din ea, fie că-ţi convine sau nu.

Don Juan l-a privit năucit, fără a putea scoate un cuvînt.

– Eu sînt nagualul Julian, a spus, zîmbind, gazda. Fără intervenţia mea, nu există cale către libertate.

Don Juan tot nu înţelegea. A început să-şi facă griji pentru siguranţa lui: omul acela era, fără îndoială, nebun. Îl preocupa atît de mult această neaşteptată întorsătură a lucrurilor, încît nu

s-a arătat curios să afle semnificaţia cuvîntului nagual. Ştia că nagual însemna vrăjitor, dar nu era capabil să priceapă toate implicaţiile cuvintelor nagualului Julian. Sau, poate, înţelesese perfect, dar nu era conştient de acest lucru.

Tînărul l-a privit fix un moment, apoi a spus că munca lui don Juan consta în a fi servitorul şi asistentul lui personal. Pentru aceasta nu avea să primească plată, ci condiţii bune de casă şi masă. Din cînd în cînd, aveau să-i fie încredinţate mici însărcinări care cereau o atenţie deosebită. Trebuia fie să facă el însuşi unele munci, fie să supravegheze ducerea lor la îndeplinire. Pentru aceste servicii speciale, urma să primească mici sume de bani care aveau să fie depuse într-un cont deschis pentru el de către ceilalţi locatari ai casei. Astfel, dacă voia să plece, dispunea de o mică sumă de bani pînă reuşea să-şi facă un rost.

Tînărul a subliniat că don Juan nu trebuia să se considere prizonier, dar că, dacă rămînea la fermă, trebuia să muncească. Mai importante însă decît munca erau trei condiţii pe care trebuia să le îndeplinească. Trebuia să depună eforturi serioase ca să asimileze tot ce-l învăţau femeile. Comportarea lui faţă de toţi locatarii casei trebuia să fie exemplară, ceea ce însemna că trebuia să-şi supravegheze purtarea şi atitudinea faţă de ceilalţi în fiecare clipă. În al treilea rînd, trebuia să i se adreseze tînărului în conversaţie directă cu numele de nagual şi să vorbească despre el ca fiind nagualul Julian.

Don Juan a acceptat, bombănind. Dar, deşi a revenit imediat la felul lui de a fi, îmbufnat şi morocănos, a învăţat repede ce avea de făcut. Ceea ce nu înţelegea era ce trebuia să facă din punct de vedere al atitudinii şi comportamentului. Deşi n-ar fi putut da un singur exemplu concret, în sinea lui era convins că era minţit şi exploatat.

Pe măsură ce îmbufnarea lui creştea, a intrat într-o stare permanentă de proastă dispoziţie care l-a făcut să nu mai adreseze cuvîntul nimănui.

Atunci nagualul Julian i-a adunat pe toţi locatarii casei şi le-a explicat că, deşi avea mare nevoie de un ajutor, va ţine cont de hotărîrea lor. Dacă nu le plăcea atitudinea morocănoasă a noului

său servitor, aveau dreptul s-o spună deschis. Dacă majoritatea dezaproba comportamentul lui don Juan, acesta trebuia să plece şi să-şi încerce norocul în lumea largă, cu tot ce-l aştepta acolo, monstru sau închipuire.

Nagualul Julian i-a condus apoi pe toţi în faţa casei şi i-a cerut lui don Juan să le arate monstrul. Don Juan le-a arătat monstrul, dar nimeni dintre ei nu l-a văzut. Don Juan a alergat înnebunit de la unul la altul, insistînd că monstrul era acolo şi implorîndu-i să-l ajute. Ei i-au ignorat rugămintile şi i-au spus că era ţicnit.

Atunci nagualul Julian a supus la vot soarta lui. Bărbatul cel ursuz n-a vrut să-şi dea verdictul. A ridicat din umeri şi a plecat. Toate femeile s-au declarat împotriva rămînerii lui don Juan. Spuneau că era prea posomorît şi arţăgos. Totuşi, în cursul discuţiei, nagualul Julian şi-a schimbat complet atitudinea, devenind apărătorul lui don Juan. El a sugerat că era posibil ca femeile să-l judece greşit pe bietul tînăr, care, poate, nu era deloc ţicnit şi văzuse, într-adevăr, un monstru. A spus că proasta lui dispoziţie era, poate, consecinţa grijilor care-l apăsau. A urmat o mare controversă. Spiritele s-au încins şi în scurtă vreme femeile au început să ţipe la nagual.

Don Juan a auzit cearta, dar nu i-a mai păsat. Ştia că avea să fie dat afară şi că monstrul îl va captura cu siguranţă şi-l va face sclavul lui. Simţindu-se cumplit de neajutorat, a început să plîngă.

Disperarea şi lacrimile lui au înduplecat oarecum pe cîteva femei înfuriate. Conducătoarea femeilor a propus altă soluţie: o perioadă de probă de trei săptămîni, în decursul căreia acţiunile şi atitudinea lui don Juan să fie evaluate zilnic de toate femeile. Ea l-a avertizat pe don Juan că, dacă în această perioadă va exista o singură plîngere în legătură cu atitudinea lui, va fi dat afară definitiv.

Don Juan a povestit cum nagualul Julian îl luase deoparte părinteşte şi începuse să vîre spaima în el. Îi şoptise lui don Juan că ştia precis nu numai că monstrul exista, dar că dădea tîrcoale pe proprietatea lui. Cu toate acestea, datorită unor înţelegeri anterioare cu femeile, neînţelegeri pe care nu le putea dezvălui, nu

le putea spune acestora ce ştia. L-a îndemnat pe don Juan să nu mai fie încăpăţînat şi morocănos şi să se prefacă a fi cu totul altul...

– Prefă-te fericit şi mulţumit, i-a spus el lui don Juan. Altfel, femeile te vor da afară. Perspectiva aceasta ar trebui să fie îndeajuns ca să te sperie. Foloseşte-ţi spaima drept forţă călăuzitoare. E singurul lucru pe care-l ai.

Orice şovăire sau gînduri întîrziate care ar mai fi existat în mintea lui don Juan s-au risipit la vederea monstrului. Acesta aştepta nerăbdător la hotarul invizibil, părînd că ştie în ce situaţie dificilă se găsea don Juan. Ca şi cum monstrului i-ar fi fost o foame de lup şi ar fi savurat dinainte ospăţul.

Nagualul Julian a vîrît şi mai mult spaima în don Juan.

– În locul tău, i-a spus el lui don Juan, m-aş purta ca un înger. M-aş purta oricum mi-ar cere aceste femei, atîta vreme cît mă apără de acea creatură diavolească.

– Deci, vezi monstrul? l-a întrebat don Juan.

– Bineînţeles, a răspuns nagualul Julian. Tot aşa cum văd că, dacă pleci sau dacă femeile te vor da afară, monstrul te va înhăţa şi te va pune în lanţuri. Asta, cu siguranţă, îţi va schimba atitudinea. Sclavii n-au de ales şi trebuie să se poarte cum se cuvine cu stăpînii lor. Se spune că suferinţele pricinuite de un asemenea monstru nu se pot descrie în cuvinte.

Don Juan ştia că singura lui speranţă era să se poarte cît mai bine cu putinţă. Teama de a cădea pradă acelei creaturi monstruoase era, într-adevăr, o mare forţă psihologică.

Don Juan mi-a spus că, printr-un capriciu al firii, se purta urît numai cu femeile; niciodată nu se purta urît în prezenţa nagualului Julian. Dintr-un motiv pe care don Juan nu-l putea determina, în mintea lui nagualul nu era un om pe care să încerce să-l influenţeze nici conştient, nici prin subconştient.

Celălalt locatar, bărbatul cel ursuz, nu-l interesa pe don Juan. Don Juan îşi făcuse o părere din clipa în care îl cunoscuse şi nu-i mai acordase nici o atenţie. Se gîndea că omul era slab, indolent şi condus de acele femei frumoase. Mai tîrziu, cînd a devenit mai conştient de personalitatea nagualului, a înţeles că omul acela

era, fără îndoială, pus în umbră de personalitatea celorlalți locatari.

Pe măsură ce trecea timpul, natura conducerii și autorității din cadrul micii comunități i-a devenit tot mai evidentă lui don Juan. A fost surprins și oarecum încîntat să-și dea seama că nimeni nu era mai bun sau superior celorlalți. Unii îndeplineau funcții de care ceilalți nu erau capabili, ceea ce nu însemna că erau superiori. Pur și simplu, erau diferiți. Totuși, decizia supremă în orice problemă aparținea de drept nagualului Julian, căruia, după toate aparențele, îi făcea mare plăcere să-și exprime hotărîrile sub forma unor farse nemiloase pe care le făcea pe seama oricui.

Printre ei mai exista și o femeie misterioasă. Ei o numeau Talía, femeia nagual. Nimeni nu-i spusese lui don Juan cine era sau ce însemna femeie nagual. Totuși, i se dăduse limpede a înțelege că una dintre cele șapte femei era Talía. Toți vorbeau atît de mult despre ea, încît curiozitatea lui don Juan era fără margini. A pus atîtea întrebări, încît femeia care era mai mare peste celelalte i-a făgăduit că-l va învăța să scrie și să citească pentru a-și folosi mai bine puterea de deducție. Ea l-a sfătuit să învețe să noteze lucrurile, nu să le încredințeze memoriei. În acest fel, putea acumula o imensă colecție de date despre Talía, date pe care trebuia să le citească și să le studieze pînă cînd adevărul devenea evident.

Poate anticipînd replica cinică din mintea lui, femeia a adăugat că, deși părea un efort absurd, totuși descoperirea identității Talíei era una dintre îndeletnicirile cele mai dificile și mai aducătoare de satisfacții pe care le putea avea cineva.

Aceasta era partea anecdotică, a spus ea. A adăugat apoi pe un ton serios că era absolut necesar ca don Juan să învețe noțiuni de contabilitate, ca să-l ajute pe nagual să-și administreze proprietatea.

Imediat a început să-i dea lecții zilnice și, într-un an, don Juan a făcut progrese atît de rapide și a învățat atît de mult, încît putea citi, scrie și ține registre de contabilitate.

Progresele lui au fost atît de subtile, încît n-a observat schimbările petrecute în el, cea mai remarcabilă fiind sentimentul detașării. În ce-l privea pe don Juan, el își păstrase impresia că în casa aceea nu se întîmpla nimic, fiindcă, pur și simplu, nu reușea încă să se identifice cu locatarii ei. Oamenii aceia erau niște oglinzi care nu reflectau.

– M-am adăpostit în casa aceea timp de aproape trei ani, a continuat don Juan. În acest răstimp mi s-au întîmplat nenumărate lucruri, dar nu mi s-au părut a fi cu adevărat importante. Sau, cel puțin, am preferat să le consider lipsite de importanță. Eram convins că timp de trei ani tot ce trebuia să fac era să mă ascund, să tremur de frică și să muncesc ca un catîr.

Don Juan a rîs și mi-a spus că, la un moment dat, la îndemnul nagualului Julian, acceptase să învețe vrăjitorie, ca să se vindece de spaima care-l rodea de fiecare dată cînd îl vedea pe monstru stînd la pîndă. Deși nagualul Julian stătea de vorbă mult cu el, totuși părea mai interesat să-i joace farse. Prin urmare, don Juan socotea corectă afirmația că nu învățase mare lucru din vrăjitorie, pur și simplu, fiindcă era limpede că nimeni în casa aceea nu cunoștea și nu practica vrăjitoria. Într-o zi, totuși, s-a trezit plimbîndu-se cu bună știință, dar fără voia lui, în direcția hotarului invizibil care ținea monstrul la distanță. Firește, acesta pîndea casa, ca de obicei. Dar, în ziua aceea, în loc să se înapoieze și să se ascundă în casă, don Juan și-a continuat drumul. Un incredibil flux de energie l-a făcut să înainteze, fără să se preocupe de siguranța lui.

Un sentiment de totală detașare i-a îngăduit să înfrunte monstrul care-l terorizase atîția ani. Don Juan se aștepta ca monstrul să iasă din ascunzătoare și să-l înșface de gît, dar perspectiva nu-i mai insufla nici o teamă. De la o depărtare de cîțiva centimetri a privit fix o clipă la creatura monstruoasă, apoi a pășit dincolo de linia invizibilă. Dar monstrul nu l-a atacat, așa cum se temuse don Juan, ci a început să-și piardă conturul. A devenit neclar și s-a destrămat într-o pată de ceață alburie, abia vizibilă.

Don Juan a înaintat către pata de ceață și aceasta s-a tras înapoi, parcă speriată. Don Juan a gonit pata de ceață peste

cîmpuri, pînă s-a convins că din monstru nu mai rămăsese nimic. Atunci, a înţeles că nu existase nici un monstru. Totuşi, nu-şi putea explica ce anume îi insuflase atîta spaimă. Avea vaga senzaţie că, deşi ştia precis ce era monstrul, ceva îl oprea să se gîndească la el. Imediat i-a trecut prin minte că acel viclean fără pereche, nagualul Julian, ştia adevărul despre ce se petrecea. Don Juan nu s-ar fi mirat ca totul să fi fost o farsă a nagualului Julian.

Înainte de a-l înfrunta, don Juan şi-a oferit plăcerea de a se plimba neînsoţit pe toată proprietatea. Niciodată pînă atunci nu putuse face acest lucru. Ori de cîte ori avusese nevoie să se aventureze dincolo de linia invizibilă, fusese însoţit de cineva de ai casei. Acest lucru îi redusese considerabil mobilitatea. În cele două sau trei ocazii cînd încercase să meargă neînsoţit, descoperise că risca să fie nimicit de creatura aceea hidoasă.

Plin de o stranie vigoare, don Juan a intrat în casă, dar, în loc să-şi sărbătorească libertatea şi puterea nou descoperite, i-a adunat pe toţi ai casei şi le-a cerut, supărat, să-i explice de ce-l minţiseră. I-a acuzat că-l puseseră să muncească asemeni unui sclav, profitînd de frica lui de un monstru inexistent.

Femeile au rîs, ca de o glumă bună. Numai nagualul Julian a părut cuprins de remuşcări, mai ales cînd don Juan, cu glas răguşit de supărare, a descris cei trei ani de spaimă neîntreruptă. În clipa în care don Juan a pretins scuze pentru modul ruşinos în care fusese exploatat, nagualul Julian nu s-a mai putut abţine şi a plîns în văzul tuturor.

– Dar noi ţi-am spus că monstrul nu există, a intervenit una dintre femei.

Don Juan l-a privit cu asprime pe nagualul Julian, care s-a făcut mititel.

– El ştia că monstrul există, a strigat don Juan, arătînd acuzator cu degetul către nagual.

În acelaşi timp, era conştient că vorbea fără rost, întrucît nagualul Julian îi spusese de la început că monstrul nu există.

– Monstrul n-a existat, s-a corectat don Juan, tremurînd de furie. A fost o şmecherie de-a lui.

Plîngînd amarnic, nagualul Julian i-a cerut scuze lui don Juan, în timp ce femeile se tăvăleau de rîs. Don Juan nu le văzuse niciodată rîzînd cu atîta poftă.

– Ai ştiut tot timpul că nu există nici un monstru. M-ai minţit, l-a acuzat el pe nagualul Julian care, cu capul plecat şi ochii plini de lacrimi, şi-a recunoscut vinovăţia.

– Sigur că te-am minţit, a murmurat el. N-a existat nici un monstru. Ceea ce tu ai luat drept monstru a fost un simplu val de energie. Frica ta l-a transformat într-o creatură monstruoasă.

– Dar mi-ai spus că monstrul mă va devora. Cum m-ai putut minţi în asemenea hal? i-a strigat don Juan.

– Devorarea de către monstru a fost ceva simbolic, a răspuns cu blîndeţe nagualul Julian. Adevăratul tău duşman este prostia. Abia acum eşti în real pericol de a fi devorat de acel monstru.

Don Juan a urlat că nu va înghiţi asemenea trăsnăi. A insistat ca ceilalţi să-i garanteze că era liber să plece.

– Poţi pleca oricînd doreşti, i-a spus scurt nagualul Julian.

– Adică, pot pleca chiar acum? a întrebat don Juan.

– Vrei să pleci? i-a întors-o nagualul.

– Bineînţeles că vreau să părăsesc locul acesta jalnic şi pe mincinoşii care locuiesc aici, a strigat don Juan.

Nagualul Julian a poruncit să i se dea lui don Juan toţi banii economisiţi şi, cu ochi strălucitori, i-a urat fericire, prosperitate şi înţelepciune.

Femeile n-au vrut să-şi ia rămas-bun de la el. L-au ţintuit cu privirea pînă cînd el şi-a plecat fruntea, ca să se ferească de ochii lor arzători.

Don Juan şi-a pus banii în buzunar şi a plecat fără să arunce vreo privire în urmă, fericit că necazurile lui luaseră sfîrşit. Lumea din afară era pentru el un semn de întrebare. Tînjea s-o regăsească. În interiorul acelei case fusese izolat de lume. Era tînăr şi puternic. Avea bani în buzunar şi era însetat de viaţă.

I-a părăsit, fără să le mulţumească. Furia lui, înăbuşită atîta timp de teamă, ieşea, în sfîrşit, la suprafaţă. Ajunsese chiar să-i simpatizeze – iar acum se simţea înşelat. Dorea să fugă cît mai departe de acel loc.

În oraş a avut prima întîlnire neplăcută. Călătoria a fost foarte grea şi costisitoare. A aflat că, dacă voia să plece imediat din oraş, nu-şi putea alege destinaţia, ci trebuia să aştepte orice catîrgii dispuşi să-l ia cu ei. Cîteva zile mai tîrziu, a plecat împreună cu un cunoscut catîrgiu spre portul Mazatlán.

– Deşi pe atunci aveam numai douăzeci şi trei de ani, a povestit don Juan, mă simţeam de parcă aş fi avut o viaţă în urma mea. Singurul lucru pe care nu-l cunoscusem era femeia. Nagualul Julian îmi spusese că tocmai faptul că nu fusesem cu o femeie îmi dădea putere şi rezistenţă şi că el nu avea prea mult timp la dispoziţie ca să aranjeze lucrurile, înainte să fiu antrenat de tumultul lumii din afară.

– Ce voia să spună cu asta, don Juan? am întrebat.

– Voia să spună că nu aveam idee spre ce fel de infern mă îndreptam, a răspuns don Juan, şi că avea foarte puţin timp ca să înalţe în jurul meu baricade care să fie apărătorii mei tăcuţi.

– Ce înseamnă un apărător tăcut, don Juan? am întrebat.

– Un înger păzitor, a răspuns el. Un protector tăcut este o energie inexplicabilă care vine în sprijinul unui luptător în momentul în care nimic altceva nu-l mai poate ajuta.

Binefăcătorul meu ştia pe ce cale va apuca viaţa mea de îndată ce nu voi mai fi sub influenţa lui. Aşadar, s-a străduit să-mi ofere cît mai multe opţiuni din lumea vrăjitorilor. Acestea urma să fie protectorii mei tăcuţi.

– Ce sînt opţiunile din lumea vrăjitorilor? am întrebat.

– Poziţii ale punctului de asamblare, a răspuns el. Numărul infinit de poziţii pe care le poate atinge punctul de asamblare. Cu fiecare dintre aceste schimbări profunde sau superficiale, vrăjitorul îşi poate spori noua sa continuitate.

A repetat că tot ce trăise, fie alături de binefăcătorul lui, fie sub îndrumarea acestuia, fusese rezultatul unei schimbări minore sau majore a punctului său de asamblare. Binefăcătorul lui îl făcuse să cunoască nenumărate opţiuni din lumea vrăjitorilor, mai multe decît numărul necesar în mod normal, întrucît ştia că destinul lui don Juan va fi să explice cine erau şi ce făceau vrăjitorii.

– Efectul acestor schimbări ale punctului de asamblare este cumulativ, a continuat el. Te apasă, fie că-l înţelegi sau nu. Această acumulare a avut, în cele din urmă, efect asupra mea.

Foarte curînd după ce am intrat în contact cu nagualul, punctul meu de asamblare s-a mişcat atît de profund, încît am fost capabil să *văd*. Am *văzut* un cîmp de energie ca pe un monstru. Iar punctul a continuat să se mişte pînă cînd am *văzut* monstrul drept ceea ce era în realitate. Reuşisem să *văd*, dar nu-mi dădeam seama de acest lucru. Credeam că n-am realizat nimic, că n-am învăţat nimic. Eram de o prostie incredibilă.

– Erai prea tînăr, don Juan, am spus. N-ai fi putut face altfel.

A rîs. A fost pe punctul de a răspunde, apoi a părut că se răzgîndeşte. A ridicat din umeri şi şi-a continuat relatarea.

Don Juan a spus că, în momentul în care a ajuns la Mazatlán, era, practic, un catîrgiu cu experienţă şi că i s-a oferit o slujbă permanentă ca însoţitor al unui convoi de catîri. A fost foarte mulţumit. Ideea de a face drumul dintre Durango şi Mazatlán îl încînta nespus. Totuşi, îl nelinişteau două lucruri: primul, că încă nu fusese cu o femeie şi al doilea, un puternic şi inexplicabil imbold de a se îndrepta spre nord. Nu ştia de ce. Ştia doar că undeva în nord îl aştepta ceva. Sentimentul a continuat să fie atît de puternic, încît pînă la urmă a fost nevoit să renunţe la siguranţa unei slujbe permanente, doar ca să călătorească spre nord.

Forţa lui sporită şi o nouă şi inexplicabilă viclenie l-au ajutat să găsească de lucru chiar şi acolo unde nu avea nici o şansă, pe măsură ce înainta constant spre nord, spre statul Sinaloa. Acolo, călătoria lui s-a încheiat. A cunoscut o văduvă tînără, indiancă Yaqui ca şi el, fosta soţie a unui om căruia don Juan îi era profund îndatorat.

El a încercat să-şi arate gratitudinea acordînd ajutor văduvei şi copiilor, apoi, fără să-şi dea seama, a preluat rolul soţului şi al tatălui.

Noile responsabilităţi s-au dovedit o mare povară pentru el. Şi-a pierdut libertatea de mişcare, ba chiar şi imboldul de a merge către nord. Totuşi, se simţea răsplătit pentru această pierdere prin profunda afecţiune pe care o purta femeii şi copiilor.

– Am trăit momente de sublimă fericire ca soţ şi tată, a spus don Juan. Dar, tot în acele momente, am remarcat că se întîmpla ceva grav. Mi-am dat seama că-mi pierdeam sentimentul de detaşare, indiferenţa căpătată în timpul petrecut în casa nagualului Julian. Descopeream că încep să mă identific cu cei din jurul meu.

Don Juan a spus că durase aproape un an de şlefuire necruţătoare ca să piardă orice urmă a personalităţii căpătate în casa nagualului. Începuse cu o afecţiune profundă, deşi distantă, faţă de femeie şi copii. Această afecţiune detaşată îi permitea să joace rolul soţului şi al tatălui, cu dăruire şi plăcere. O dată cu trecerea timpului, afecţiunea lui detaşată s-a preschimbat într-o pasiune disperată care l-a făcut să-şi piardă eficienţa.

Şi-a pierdut sentimentul de indiferenţă care-i dăduse puterea de a iubi. Fără această indiferenţă, nu avea decît dorinţe comune, durere şi deznădejde: trăsăturile distinctive ale vieţii cotidiene. Realizările lui se duseseră şi ele de rîpă. În timpul anilor petrecuţi în casa nagualului, căpătase un dinamism care-i prinsese foarte bine cînd începuse să se descurce pe picioarele lui.

Dar cea mai cumplită durere era să ştie că-şi pierduse energia fizică. Fără a fi propriu-zis bolnav, era total paralizat. Nu simţea durere. Nu era înspăimîntat. Ca şi cum corpul lui ar fi înţeles că liniştea şi tihna atît de necesare ar fi venit numai o dată cu totala imobilitate.

În timp ce zăcea neputincios în pat, n-a făcut decît să se gîndească. A ajuns să înţeleagă că dăduse greş, întrucît nu urmărea un scop abstract. Ştia că cei din casa nagualului erau extraordinari fiindcă scopul lor abstract era libertatea. Nu înţelegea ce înseamnă libertatea, însă ştia că era opusul nevoilor lui concrete. Lipsa unui scop concret îl făcuse atît de slab şi ineficient, încît fusese incapabil să-şi salveze familia adoptivă de sărăcie lucie. În schimb, ei îl trăseseră înapoi în mizeria cruntă, tristeţea şi disperarea pe care le trăise înainte de a-l întîlni pe nagual.

Analizîndu-şi viaţa, a devenit conştient că singura dată cînd nu fusese sărac şi nu avusese nevoi concrete fusese în anii petrecuţi lîngă nagual. Sărăcia era starea de fapt la care se

reîntorsese în momentul în care se lăsase copleşit de nevoi concrete.

Pentru prima oară de cînd fusese rănit prin împuşcare, cu mulţi ani în urmă, don Juan înţelegea perfect că nagualul Julian era, într-adevăr, nagualul, mentorul şi binefăcătorul lui. Înţelegea ce voise să spună binefăcătorul lui cînd afirmase că nu exista libertate fără intervenţia nagualului. Acum, nu mai exista nici o îndoială în mintea lui don Juan că binefăcătorul lui şi toţi cei care locuiau în casa acestuia erau vrăjitori. Dar ceea ce don Juan înţelegea cu cea mai dureroasă claritate era faptul că dăduse cu piciorul la orice şansă de a fi cu ei.

Cînd presiunea neputinţei fizice i s-a părut insuportabilă, paralizia i-a dispărut la fel de miraculos cum se instalase. Într-o zi, pur şi simplu, s-a dat jos din pat şi s-a dus la muncă. Dar norocul nu l-a ajutat mai mult de atît. Abia reuşea să trăiască de pe o zi pe alta.

A mai trecut un an. N-a prosperat, dar a existat un lucru în care a reuşit dincolo de aşteptările lui: şi-a revăzut total viaţa de pînă atunci. A înţeles de ce iubea copiii, de ce nu-i putea părăsi şi totodată de ce nu putea rămîne cu ei. A mai înţeles şi de ce nu putea acţiona nici într-un fel, nici în celălalt.

Don Juan ştia că ajunsese într-un impas total şi că singurul lucru potrivit cu ceea ce învăţase în casa binefăcătorului său era să moară ca un luptător. Aşadar, în fiecare noapte, după o zi obositoare, plină de griji şi trudă fără rost, aştepta să vină moartea.

Era atît de convins că i se apropia sfîrşitul, încît soţia şi copiii aşteptau împreună cu el – într-o pornire de solidaritate, voiau să moară şi ei. Toţi patru şedeau perfect nemişcaţi, noapte de noapte, fără excepţie, revăzîndu-şi viaţa şi aşteptîndu-şi moartea.

Don Juan îi dojenise cu aceleaşi vorbe cu care-l dojenise binefăcătorul lui.

– Nu-ţi dori moartea, îi spusese binefăcătorul lui. Doar aşteaptă pînă vine. Nu încerca să-ţi imaginezi cum este moartea. Fii doar acolo, ca să te laşi dus de apa ei.

Timpul petrecut în tăcere i-a întărit mental, însă fizic trupurile lor emaciate arătau că erau pe cale să piardă bătălia.

Într-o zi, totuşi, don Juan a crezut că soarta lui era pe cale să se schimbe. A găsit temporar de lucru într-o echipă de munci-

tori, pe perioada recoltei. Dar spiritul îi rezerva altceva. Cîteva zile după ce a început lucrul, cineva i-a furat pălăria. Îi era cu neputinţă să cumpere una nouă, aşa că a fost nevoit să muncească sub soarele arzător.

Şi-a meşterit o apărătoare pentru cap, din cîrpe şi paie. Ceilalţi lucrători au început să rîdă şi să-şi bată joc de el. Don Juan nu i-a luat in seamă. În comparaţie cu viaţa celor trei persoane care depindeau de munca lui, felul în care arăta nu avea prea mare importanţă. Dar lucrătorii nu s-au potolit. Au strigat şi au rîs pînă cînd şeful lor, temîndu-se de o revoltă, l-a dat afară pe don Juan.

L-a cuprins o mînie surdă; n-a mai ţinut seama de cumpătare şi prudenţă. Ştia că i se făcuse o nedreptate. Dreptatea era de partea lui. A scos un urlet ascuţit şi înfricoşător, apoi l-a înşfăcat pe unul dintre lucrători şi l-a săltat în aer, vrînd să-i frîngă spinarea. În clipa următoare s-a gîndit la copiii cei flămînzi. S-a gîndit la trupuşoarele lor cuminţi, aşa cum şedeau cu el noapte de noapte, aşteptîndu-şi moartea. L-a lăsat pe omul acela şi a plecat.

Don Juan mi-a spus că s-a aşezat la marginea cîmpului şi, în cele din urmă, toată disperarea adunată în el a izbucnit. Era o furie tăcută, dar nu faţă de oamenii din jur. Furia era îndreptată împortiva lui însuşi. A dat frîu liber furiei, pînă cînd s-a domolit.

– Cum şedeam acolo, sub ochii acelor oameni, am început să plîng, a continuat don Juan. Ei m-au privit ca pe un nebun, ceea ce şi eram, dar nu-mi păsa. Depăşisem acest punct.

Şefului i s-a făcut milă de mine şi a venit să-mi dea un sfat. Credea că plîng pentru mine. Nu avea de unde să ştie că plîngeam pentru spirit.

Don Juan a spus că, după ce i s-a domolit furia, a venit la el un protector tăcut. Acesta a avut forma unui inexplicabil val de energie care l-a lăsat cu sentimentul că moartea lui era iminentă. Ştia că nu va avea timp să-şi revadă familia adoptivă. Le-a cerut iertare cu glas tare că nu avusese forţa şi înţelepciunea necesară ca să-i elibereze de iadul de pe pămînt.

Ceilalţi lucrători au continuat să rîdă şi să-şi bată joc de el. Dar el îi auzea ca prin vis. A simţit cum i-au dat lacrimile în clipa în care a mulţumit spiritului că-l adusese în calea nagualului şi-i oferise o şansă nemeritată de a fi liber. A auzit hohotele de rîs

ale celor care nu înţelegeau nimic. Le-a auzit insultele şi strigătele, ca şi cum acestea ar fi răsunat înlăuntrul lui. Aveau tot dreptul să-şi bată joc de el. Fusese la porţile eternităţii şi nu-şi dăduse seama.

– Am înţeles cîtă dreptate avusese binefăcătorul meu, a spus don Juan. Monstrul era prostia mea şi deja mă devorase. În momentul în care mi-a venit acest gînd, am ştiut că orice aş fi făcut sau spus era zadarnic. Îmi pierdusem şansa. Acum, ajunsesem măscăriciul acelor oameni. Spiritul nu se mai sinchisea de disperarea mea. Existau prea multe fiinţe omeneşti, fiecare cu infernul ei personal, meschin şi născut din propria-i prostie, ca spiritul să-şi îndrepte atenţia şi asupra mea.

Am îngenuncheat cu faţa către sud-est. I-am mulţumit din nou binefăcătorului meu şi i-am spus spiritului că îmi era ruşine. Cumplit de ruşine. Cu ultima suflare, mi-am luat rămas-bun de la o lume care ar fi fost minunată, dacă eu aş fi fost mai înţelept. Atunci un imens val s-a abătut asupra mea. La început, l-am simţit. Apoi l-am auzit, iar, în cele din urmă, l-am văzut venind spre mine dinspre sud-est, peste lanuri. M-a învăluit şi am dispărut în întunericul lui. Lumina vieţii mele se stinsese. Infernul meu se încheiase. În sfîrşit, murisem! În sfîrşit, eram liber!

Povestea lui don Juan m-a tulburat pînă în adîncul sufletului. El n-a luat în seamă strădaniile mele de a discuta pe această temă. A spus că, în altă ambianţă şi cu altă ocazie, aveam să stăm de vorbă. În schimb, a pretins să ne vedem de treaba pentru care venisem acolo: să elucidăm măiestria conştiinţei.

Cîteva zile mai tîrziu, în timp ce coboram de pe munte, a început din senin să vorbească despre povestea lui. Ne aşezasem să ne odihnim. De fapt, eu mă oprisem, ca să-mi trag sufletul. Don Juan nici măcar nu gîfîia.

– Lupta vrăjitorilor pentru încrederea în sine este cea mai dramatică cu putinţă, a spus don Juan. E dureroasă şi epuizantă. De multe, multe ori, i-a costat pe vrăjitori chiar viaţa.

Mi-a explicat că, pentru a avea certitudinea absolută a acţiunilor şi a poziţiei sale în lumea vrăjitorilor sau pentru a fi capabil să utilizeze în mod inteligent noua sa continuitate, fiecare

vrăjitor trebuie să invalideze continuitatea existenţei sale de pînă atunci. Numai astfel este posibil ca acţiunile lui să aibă siguranţa necesară pentru a întări şi echilibra fragilitatea şi instabilitatea noii lui continuităţi.

– Vrăjitorii vizionari din vremurile moderne numesc acest proces de invalidare biletul spre impecabilitate sau moartea simbolică, dar finală, a spus don Juan. Pe cîmpul din Sinaloa mi-am obţinut biletul spre impecabilitate. Acolo am murit. Fragilitatea noii mele continuităţi m-a costat viaţa.

– Dar chiar ai murit, don Juan, sau doar ai leşinat? am întrebat, încercînd să nu par cinic.

– Am murit pe acel cîmp, a răspuns el. Am simţit cum conştiinţa îmi părăseşte trupul, îndreptîndu-se spre Vultur. Dar, întrucît îmi revăzusem viaţa în mod perfect, Vulturul n-a înghiţit-o. A scuipat-o afară. Fiindcă trupul meu era mort pe cîmp, Vulturul nu m-a lăsat să ies din el şi să mă îndrept spre libertate. Ca şi cum mi-ar fi spus să mă întorc şi să mai fac o încercare.

Am urcat pe piscurile întunericului şi am coborît din nou la lumina de pe pămînt. Atunci m-am trezit într-un mormînt puţin adînc, săpat la marginea cîmpului şi acoperit cu pietre şi ţărînă.

Don Juan a spus că a ştiut imediat ce să facă. După ce a ieşit din groapă, a aranjat la loc mormîntul, ca să pară că înăuntru se afla un trup, apoi s-a făcut nevăzut. Se simţea puternic şi hotărît. Ştia că trebuia să se înapoieze la casa binefăcătorului său. Înainte de a porni într-acolo, a vrut să-şi vadă familia şi să le explice că era vrăjitor, motiv pentru care nu putea rămîne cu ei. A vrut să le explice că prăbuşirea lui se datora tocmai faptului că nu ştiuse că vrăjitorii nu pot face o punte pentru a se alătura oamenilor obişnuiţi. Dar, dacă doresc, oamenii de rînd trebuie să construiască o punte pentru a se alătura vrăjitorilor.

– M-am dus acasă, a continuat don Juan, dar casa era pustie. Şocaţi, vecinii mi-au povestit că lucrătorii de la fermă veniseră mai devreme cu vestea că murisem subit în timp ce eram la muncă, iar soţia şi copiii mei plecaseră.

– Cît timp ai zăcut mort, don Juan? am întrebat.

– Se pare că o zi întreagă, a răspuns el.

Pe buze îi flutura un zîmbet. Ochii lui păreau făcuţi din obsidian strălucitor. Pîndea reacţia mea şi aştepta comentariile mele.

– Ce s-a întîmplat cu familia dumitale, don Juan? am întrebat.

– Ah, iată o întrebare judicioasă, a remarcat el. O clipă am crezut că aveai de gînd să mă întrebi despre moartea mea!

Am mărturisit că fusesem pe punctul de a-l întreba, însă ştiam că-mi *vedea* întrebarea aşa cum o formulasem în gînd şi atunci, pentru a-l deruta, îl întrebasem altceva. Nu fusese o glumă, dar pe el l-a amuzat.

– Familia mea a dispărut în aceeaşi zi, a spus el. Soţia mea era genul de femeie care nu se dădea bătută. Aşa şi trebuia, în condiţiile în care trăiam. Cum eu îmi aşteptasem moartea, ea a socotit că obţinusem ceea ce doream. Nu mai avea nimic de făcut acolo, aşa că a plecat.

Îmi era dor de copii şi m-am consolat cu gîndul că destinul nu voise să fiu cu ei. Totuşi, vrăjitorii au o însuşire aparte. Ei trăiesc exclusiv în umbra unui sentiment descris cel mai bine prin cuvintele „şi totuşi..." Cînd totul în jurul lor se prăbuşeşte, vrăjitorii acceptă că situaţia este îngrozitoare, apoi se refugiază imediat în umbra lui „şi totuşi..."

Aşa am procedat şi eu cu sentimentele pe care le purtam femeii şi copiilor. Cu multă disciplină – mai ales băiatul cel mare – cei din familia mea îşi revăzuseră viaţa alături de mine. Numai spiritul putea decide soarta sentimentului pe care li-l purtam.

Don Juan mi-a reamintit că mă învăţase cum acţionează luptătorii în astfel de situaţii. Îşi dau toată silinţa, apoi, fără regrete sau remuşcări, se relaxează şi lasă spiritul să decidă asupra rezultatului.

– Şi care a fost decizia spiritului, don Juan? am întrebat.

El m-a cercetat cu privirea, fără să-mi răspundă. Ştiam că era perfect conştient de motivul întrebării mele. Trăisem o afecţiune şi o pierdere asemănătoare.

– Decizia spiritului este un alt miez esenţial, a spus el. Poveştile cu vrăjitori sînt construite în jurul lui. Vom vorbi despre decizie cînd vom discuta despre acest miez esenţial.

Parcă voiai să-mi pui o întrebare despre moartea mea?

– Dacă te-au socotit mort, de ce au săpat o groapă puţin adîncă? am întrebat. De ce n-au săpat un mormînt ca lumea, în care să te îngoape?

– Acesta este genul de lămuriri pe care le ceri tu, a spus el, rîzînd. Şi eu mi-am pus aceeaşi întrebare şi mi-am dat seama că toţi lucrătorii de la fermă erau oameni cu frica lui Dumnezeu. Iar eu eram creştin. Creştinii nu sînt îngropaţi astfel, dar nici lăsaţi să putrezească ca nişte cîini. Cred că aşteptau să-mi vină familia şi să ceară cadavrul, ca să-l îngroape după datină. Dar familia mea n-a mai venit.

– Ai plecat să-i cauţi, don Juan? am întrebat.

– Nu. Vrăjitorii nu caută pe nimeni, a răspuns el. Eu eram vrăjitor. Plătisem cu viaţa greşeala de a nu şti că eram vrăjitor şi că vrăjitorii nu se apropie de nimeni.

Din ziua aceea n-am acceptat decît compania sau afecţiunea oamenilor sau luptătorilor morţi, ca mine.

Don Juan a spus că s-a întors la casa binefăcătorului său, unde toţi au ştiut din prima clipă ce descoperise. S-au purtat cu el ca şi cum n-ar fi plecat niciodată de acolo.

Nagualul Julian a comentat că, datorită firii lui aparte, lui don Juan îi luase mult timp ca să moară.

– Binefăcătorul meu mi-a spus că garanţia libertăţii unui vrăjitor este moartea sa, a continuat don Juan. A mai spus că el însuşi plătise cu viaţa acel bilet spre libertate, la fel ca toţi ceilalţi din casă. Acum eram toţi egali, prin faptul că eram morţi.

– Sînt şi eu mort, don Juan? am întrebat.

– Eşti mort, mi-a răspuns. Totuşi, marele şiretlic al vrăjitorilor este că ei sînt conştienţi de faptul că sînt morţi. Biletul lor spre impecabilitate trebuie învăluit în conştiinţă. Prin aceasta, spun vrăjitorii, biletul lor se păstrează neatins.

Timp de şaizeci de ani, eu l-am păstrat pe al meu neatins.

6. MANEVRAREA INTENŢIEI

AL TREILEA PUNCT

Don Juan ne lua adesea, pe mine şi pe ceilalţi ucenici, în scurte excursii în lanţul de munţi dinspre vest. De data aceasta am plecat în zori, iar tîrziu, după-amiază, am pornit înapoi. Am ales să merg alături de don Juan. Întotdeauna mă liniştea şi mă calma prezenţa lui, dar apropierea de ucenicii lui uşuratici producea de fiecare dată efectul opus: mă făcea să mă simt foarte obosit.

În timp ce coboram toţi muntele, don Juan şi cu mine am făcut popas înainte de a ajunge în cîmpie. M-a copleşit brusc un val puternic de profundă melancolie, aşa că tot ce am putut să fac a fost să mă aşez jos. Apoi, dînd curs sugestiei lui don Juan, m-am lungit pe burtă pe un bolovan mare şi rotund.

Ceilalţi ucenici au început să mă tachineze şi şi-au continuat drumul. Le-am auzit rîsul şi strigătele pierzîndu-se în depărtare. Don Juan m-a îndemnat să mă relaxez şi să-mi las punctul de asamblare, care, din cîte spunea el, se mişcase subit şi rapid, ca să se fixeze în noua lui poziţie.

– Nu te agita, m-a sfătuit el. Peste puţin timp vei simţi un fel de smucitură sau o bătaie uşoară pe spate, ca şi cum te-ar atinge cineva. Apoi îţi vei reveni.

Faptul că stăteam nemişcat pe bolovan, aşteptînd o bătaie pe spate, mi-a declanşat o rememorare atît de intensă şi de clară, încît n-am mai simţit atingerea aşteptată. Cu toate acestea, eram

sigur că o primisem, întrucît melancolia îmi dispăruse ca prin farmec.

M-am grăbit să-i relatez lui don Juan ce rememoram. El mi-a sugerat să rămîn pe bolovan şi să-mi mişc punctul de asamblare acolo unde se găsise în momentul în care trăisem întîmplarea.

– Rememorează toate amănuntele, m-a prevenit el.

Totul se întîmplase cu mulţi ani în urmă. Don Juan şi cu mine eram pe atunci în statul Chihuahua din nordul Mexicului, în plin deşert. Obişnuiam să merg cu el acolo, fiindcă în acea zonă creşteau din abundenţă plantele medicinale pe care le aduna. Din punct de vedere antropologic, zona mă interesa extrem de mult. Nu cu multă vreme în urmă, arheologii descoperiseră rămăşiţele a ceea ce, conform concluziilor lor, fusese un mare nod comercial din epoca preistorică. Ei presupuneau că acel nod comercial, situat strategic pe un drum natural, fusese epicentrul negoţului pe o rută comercială care lega sud-vestul Americii cu sudul Mexiului şi America Centrală.

În cele cîteva ocazii în care călătorisem în deşertul plat şi situat la altitudine, îmi întărisem convingerea că arheologii avuseseră dreptate în concluziile lor cu privire la acea rută naturală. Fireşte, îi ţinusem lui don Juan prelegeri despre influenţa rutei respective asupra răspîndirii caracteristicilor culturale pe întreg continentul nord-american în preistorie. Pe atunci, eram extrem de interesat de explicarea vrăjitoriei la indienii din sud-vestul Americii, din Mexic şi America Centrală, ca sistem de credinţe transmise de-a lungul rutelor comerciale şi care slujiseră la crearea pe plan abstract a unui fel de panindianism precolumbian.

Fireşte, don Juan a rîs cu hohote de fiecare dată cînd mi-am expus teoriile.

Evenimentul pe care l-am rememorat începuse pe la mijlocul după-amiezii. După ce don Juan şi cu mine culesesem doi săculeţi cu plante medicinale extrem de rare, am făcut o pauză şi ne-am aşezat pe nişte bolovani uriaşi.

Dar înainte de a ne înapoia la locul în care îmi lăsasem maşina, don Juan a insistat să discutăm despre arta *stalkingului*.

A spus că decorul era cît se poate de potrivit pentru explicarea complexității acestei arte, dar, pentru a-i înțelege subtilitățile, trebuia mai întîi să intru în starea de conștiință elevată.

Am cerut ca, înainte de orice, să-mi explice încă o dată ce înseamnă starea de conștiință elevată. Dînd dovadă de mare răbdare, don Juan a discutat conștiința elevată în raport cu mișcarea punctului de asamblare. În timp ce el vorbea, mi-am dat seama de ridicolul rugăminții mele. Știam tot ce-mi spunea. Am remarcat că, de fapt, nu aveam nevoie de nici o explicație, dar el a spus că explicațiile nu sînt niciodată inutile, întrucît ni se imprimă în minte, spre folosul nostru imediat sau ulterior, ori ne ajută să pregătim calea spre cunoașterea fără cuvinte.

Cînd l-am rugat să vorbească mai în amănunt despre cunoașterea fără cuvinte, s-a grăbit să răspundă că aceasta este o poziție generală a punctului de asamblare; în trecut, ea fusese poziția normală pentru om, dar, din motive imposibil de precizat, punctul de asamblare al omului se deplasase din acel loc specific și se mutase într-unul nou, numit „rațiune“.

Don Juan a remarcat că nu toate ființele umane se caracterizează prin această nouă poziție. Punctele de asamblare ale celor mai mulți dintre noi nu sînt plasate chiar pe locul rațiunii, ci în imediata ei vecinătate. La fel se întîmplă și cu cunoașterea fără cuvinte: nu toate făpturile omenești au punctele de asamblare plasate exact în acel loc.

Mi-a mai spus că „locul lipsei de compasiune“, o altă poziție a punctului de asamblare, este precursorul cunoașterii fără cuvinte și că o altă poziție a punctului de asamblare, numită „locul preocupării“ este precursorul rațiunii.

N-am găsit nimic obscur în aceste remarci criptice. Pentru mine, ele se explicau de la sine. Înțelegeam tot ce-mi spunea don Juan și așteptam obișnuita lovitură între omoplați, menită să mă aducă în starea de conștiință elevată. Dar lovitura nu venea, deși continuam să înțeleg ce-mi spunea, fără a fi, de fapt, conștient de acest lucru. Sentimentul că mă simțeam în largul meu și că luam lucrurile așa cum erau, caracteristic conștiinței mele normale, a persistat și nu m-a mirat capacitatea mea de a înțelege.

Don Juan m-a privit ţintă şi m-a sfătuit să mă culc cu faţa în jos pe un bolovan rotund, cu braţele şi picioarele întinse în lături, ca o broască.

Am rămas aşa preţ de vreo zece minute, total relaxat, aproape adormit, pînă cînd am fost smuls din aţipeală de un mîrîit gros, continuu şi şuierat. Am ridicat capul, am privit în sus şi mi s-a făcut părul măciucă. Un jaguar gigantic, cu blană închisă la culoare, stătea ghemuit pe un bolovan, la nici trei metri de mine, chiar deasupra locului în care şedea don Juan.

Jaguarul se uita furios drept la mine, arătîndu-şi colţii. Părea gata să se repeadă asupra mea din clipă în clipă.

– Nu mişca! mi-a poruncit încetişor don Juan. Şi nu-l privi în ochi. Uită-te la botul lui şi nu clipi. Viaţa ta depinde de felul în care priveşti.

Am făcut precum îmi spusese. Jaguarul şi cu mine ne-am privit fix cîteva momente, pînă cînd don Juan a intervenit, aruncîndu-şi pălăria ca pe un disc zburător spre capul jaguarului. Jaguarul a făcut un salt înapoi, ca să evite lovitura, iar don Juan a scos un fluierat prelung şi ascuţit. Apoi a început să ţipe cît îl ţinea gura, bătînd de două-trei ori din palme. Plesnetele semănau cu nişte focuri de armă.

Don Juan mi-a făcut semn să cobor de pe bolovan şi să merg lîngă el. Amîndoi am început să ţipăm şi să batem din palme, pînă cînd jaguarul s-a speriat şi s-a făcut nevăzut.

Tremuram din tot corpul, totuşi nu eram înspăimîntat. I-am spus lui don Juan că ceea ce mă înfricoşase cel mai tare nu fusese mîrîitul sau privirea fiarei, ci certitudinea că jaguarul mă fixase cu privirea cu mult înainte ca eu să-l aud şi să ridic capul.

Don Juan n-a suflat o vorbă despre această experienţă. Era cufundat în gînduri. Cînd l-am întrebat dacă văzuse jaguarul înaintea mea, mi-a făcut un semn poruncitor să tac. Îmi lăsa impresia că nu se simţea în largul lui sau chiar era nedumerit.

După o clipă de tăcere, don Juan mi-a făcut semn să-mi văd de drum. A pornit înaintea mea. Ne-am îndepărtat de stînci, înaintînd repede şi în zigzag printre tufişuri.

După vreo jumătate de oră am ajuns într-un luminiş plin de mărăcini şi ne-am oprit să ne odihnim o clipă. Nu schimbasem nici un cuvînt şi eram nerăbdător să aflu la ce se gîndea don Juan.

– De ce mergem aşa? am întrebat. N-ar fi mai bine să ieşim de aici repede şi în linie dreaptă?

– Nu! a răspuns el categoric. N-ar sluji la nimic. Jaguarul e mascul. E flămînd şi va veni după noi.

– Un motiv în plus ca să plecăm cît mai curînd de aici, am insistat.

– Nu-i chiar atît de simplu, a spus el. Jaguarul nu se oboseşte să raţioneze. Va şti exact ce trebuie să facă pentru a ne prinde. În plus, fii sigur că ne va citi şi gîndurile.

– Ce vrei să spui, cum să ne citească gîndurile? am întrebat.

– Nu-i o metaforă, a spus el. Exact precum îţi spun. Animalele mari ca acesta au capacitatea de a citi gîndurile. Nu de a le ghici. Vreau să spun că ele află totul în mod direct.

– Atunci ce-i de făcut? am întrebat, alarmat de-a binelea.

– Ar trebui să fim mai puţin raţionali şi să încercăm să cîştigăm bătălia punînd jaguarul în imposibilitate de a ne citi gîndurile, a răspuns el.

– Şi la ce ne-ar ajuta să fim mai puţin raţionali? am întrebat.

– Raţiunea ne face să alegem ceea ce pare corect pentru mintea noastră, a spus el. De exemplu, raţiunea ţi-a spus deja să alergi cît poţi de repede şi în linie dreaptă. Ceea ce raţiunea n-a luat în calcul e faptul că pînă la maşină, unde am fi în siguranţă, ar trebui să alergăm vreo nouă kilometri. Iar jaguarul aleargă mai repede decît noi. Ne va tăia calea şi ne va aştepta în locul cel mai potrivit ca să se repeadă asupra noastră. O variantă mai bună, dar mai puţin raţională, este deplasarea în zigzag.

– De unde ştii că-i mai bună, don Juan? am întrebat.

– Ştiu, pentru că legătura mea cu spiritul e foarte clară, mi-a răspuns. Adică, punctul meu de asamblare se află în locul cunoaşterii fără cuvinte. De acolo pot discerne că e vorba de un jaguar flămînd, dar care pînă acum n-a sfîşiat oameni. Reacţia noastră îl nedumereşte. Dacă pornim în zigzag, va fi silit să facă un efort ca să ne anticipeze reacţiile.

– Mai există şi alte opţiuni, în afară de mersul în zigzag? am întrebat.

– Există numai opţiuni raţionale, mi-a răspuns el. Or, noi nu dispunem de toate cele necesare pentru a face faţă opţiunilor raţionale. De pildă, ne putem îndrepta către un teren mai înalt, dar am avea nevoie de o armă ca să ne apărăm poziţia.

Trebuie să acţionăm pe potriva opţiunilor jaguarului. Opţiunile lui sînt dictate de cunoaşterea fără cuvinte. Trebuie să facem ceea ce ne spune cunoaşterea fără cuvinte, oricît ne-ar părea de iraţională.

A început să alerge în zigzag, cu paşi mărunţi. L-am urmat îndeaproape, deloc convins că acest stil de alergare ne va salva viaţa. Trăiam o reacţie de panică întîrziată. Gîndul la silueta întunecată şi ameninţătoare a uriaşului jaguar mă obseda.

Vegetaţia pustiului consta din tufe înalte şi zburlite, crescute la cîţiva metri depărtare unele de altele. Cantitatea redusă de ploaie din inima deşertului nu favoriza plantele cu frunziş des sau vegetaţia mai deasă. Totuşi, mărăcinişul crea efectul vizual al unui desiş de nepătruns.

Don Juan se mişca cu o vioiciune extraordinară şi îl urmam cît mai îndeaproape. Mi-a sugerat să mă uit bine unde puneam piciorul şi să fac mai puţin zgomot. Mi-a spus că zgomotul crengilor care trosneau sub talpa mea ne putea fi fatal.

Am încercat cu bună ştiinţă să pun piciorul chiar pe urma paşilor lui don Juan, ca să evit să calc pe crengi uscate. Am mers astfel în zigzag vreo sută de metri, după care am văzut silueta enormă şi întunecată a jaguarului la mai puţin de treizeci de metri în urma mea.

Am urlat cît m-au ţinut puterile. Fără să se oprească, don Juan a întors capul, suficient de rapid cît să vadă felina uriaşă dispărînd din raza noastră vizuală. Don Juan a scos alt şuierat ascuţit, continuînd să bată din palme, astfel imitînd sunetul unor focuri de armă îndepărtate.

Cu glas coborît, mi-a spus că felinelor nu le plăcea să urce pe munte, că trebuia să traversăm cît mai repede rîpa largă şi adîncă, aflată la cîţiva metri în dreapta mea.

A dat semnalul de plecare şi ne-am năpustit prin tufişuri cît am putut de repede. Am coborît un versant al rîpei, am ajuns pe fundul ei şi am început să urcăm în grabă celălalt versant. De acolo am avut o perspectivă clară asupra pantei, a fundului rîpei şi a terenului plat unde ne găsisem mai înainte. Don Juan mi-a şoptit că jaguarul ne adulmeca urmele şi că, dacă aveam noroc, aveam să-l vedem alergînd pe fundul rîpei, imediat în urma noastră.

Privind fix la rîpa de sub noi, am aşteptat neliniştit să surprind măcar o clipă animalul. Dar nu l-am văzut. Am început să cred că jaguarul fugise, cînd deodată am auzit mîrîitul înfricoşător al uriaşei feline în mărăcinişul din spatele nostru. Mi-am dat seama cu groază că don Juan avusese dreptate. Ca să ajungă în locul în care se afla, jaguarul, fără îndoială, ne citise gîndurile şi traversase rîpa înaintea noastră.

Fără o vorbă, don Juan a început să alerge cu o repeziciune extraordinară. L-am urmat şi un timp am înaintat în zigzag. Eram la capătul puterilor şi ne-am oprit ca să ne tragem sufletul.

Spaima de a fi hăituiţi de jaguar nu mă împiedicase totuşi să admir superba performanţă a lui don Juan. Alerga ca un om tînăr. Am început să-i spun că-mi amintea de o cunoştinţă din copilărie, care mă impresionase profund cu felul său de a alerga, dar el mi-a făcut semn să tac. A ascultat cu atenţie, iar eu i-am urmat exemplul.

Am auzit un foşnet uşor în tufe, chiar în faţa noastră. Silueta neagră a jaguarului a devenit vizibilă o clipă undeva în mărăciniş, la vreo cincizeci de metri înaintea noastră.

Don Juan a ridicat din umeri şi a arătat în direcţia animalului.

– Se pare că nu vom reuşi să scăpăm de fiară, a spus el resemnat. Să mergem liniştiţi, ca şi cum am face o plimbare în parc, iar tu ai să-mi povesteşti ceva din copilărie. E timpul şi locul potrivit. Ne urmăreşte un jaguar flămînd, iar tu îţi aminteşti ceva din trecut: non-acţiunea perfectă pentru a fi hăituiţi de un jaguar.

A rîs zgomotos. Dar cînd i-am spus că-mi pierdusem total interesul pentru povestire, a rîs cu şi mai multă poftă.

– Mă pedepseşti fiindcă n-am vrut să te ascult, aşa-i? a întrebat el.

Bineînţeles, am început să mă apăr. I-am spus că acuzaţia lui era întru totul absurdă. În realitate, pierdusem firul istorisirii.

– Dacă un vrăjitor n-are importanţă de sine, atunci puţin îi pasă că a pierdut firul unei istorisiri, a spus el cu o sclipire malițioasă în privire. Cum ţie nu ţi-a mai rămas nici un grăunte de importanţă de sine, ar trebui să spui povestirea. Spune-o spiritului, spune-o jaguarului, spune-mi-o mie, ca şi cum nu ţi-ai fi pierdut firul.

Am vrut să-i răspund că nu mă trăgea inima să-i fac pe plac, fiindcă povestirea era prea stupidă, iar ambianţa era copleşitoare. Voiam să aleg decorul potrivit, cu altă ocazie, la fel cum proceda şi el cu istorisirile lui.

Înainte de a-mi spune părerea, el mi-a şi răspuns.

– Şi eu, şi jaguarul putem citi gîndurile, mi-a declarat, zîmbind. Dacă aleg decorul şi timpul potrivit pentru istorisirile mele, e fiindcă ele au un scop didactic şi vreau să obţin efectul maxim.

Mi-a făcut semn să-mi continuu drumul. Am păşit calmi, unul lîngă altul. I-am spus că admiram felul în care alerga şi rezistenţa lui la efort, dar că admiraţia mea ascundea şi puţină importanţă de sine, întrucît mă socoteam un bun alergător. Apoi i-am istorisit întîmplarea din copilărie pe care mi-o amintisem cînd îl văzusem alergînd atît de repede.

I-am spus că în copilărie jucasem fotbal şi alergam foarte bine. De fapt, eram atît de agil, încît puteam face orice năzbîtie fără teamă că voi fi pedepsit, fiindcă puteam să fug mai repede decît oricine m-ar fi urmărit, mai ales bătrînii poliţişti care patrulau pe jos în orăşelul meu natal.

Dacă spărgeam un felinar sau ceva asemănător, tot ce aveam de făcut era s-o iau la fugă şi mă puteam socoti scăpat.

Într-o zi, fără ştirea mea, bătrînii poliţişti au fost înlocuiţi cu alţii tineri care beneficiaseră de pregătire militară. Momentul dezastrului a venit cînd am spart vitrina unui magazin şi apoi am luat-o la fugă, convins că viteza mea la alergare îmi garanta

scăparea. Un poliţist tînăr s-a luat după mine. Am alergat cum nu mai alergasem în viaţa mea, dar zadarnic. Poliţistul, care era mijlocaş în echipa de fotbal a poliţiei, avea viteză şi rezistenţă mai mare decît un puşti de zece ani. A pus mîna pe mine şi m-a bătut fără încetare pe tot drumul pînă la magazinul cu vitrina spartă. Cu mare rafinament, comenta fiecare şut pe care mi-l dădea, ca şi cum s-ar fi antrenat pe un teren de fotbal. Nu m-a lovit rău, dar m-a speriat de moarte, şi totuşi, cumplita umilinţă îndurată era atenuată de admiraţia mea copilărească pentru condiţia lui fizică şi pentru talentul lui de fotbalist.

I-am spus lui don Juan că simţisem acelaşi lucru şi în ziua aceea, în prezenţa lui. Fusese capabil să mă întreacă la fugă, în ciuda diferenţei de vîrstă şi a vechii mele înclinaţii pentru scăparea prin fugă.

I-am mai spus că ani la rînd avusesem adesea acelaşi vis, în care alergam atît de bine, încît tînărul poliţist nu mă mai putea ajunge din urmă.

– Povestea ta e mai importantă decît mi-am închipuit, a comentat don Juan. Am crezut că-mi vei istorisi cum te bătea mămica.

Felul în care accentuase cuvintele a făcut ca afirmaţia lui să pară foarte caraghioasă şi ironică. A adăugat că, uneori, spiritul, şi nu raţiunea, decide asupra întîmplărilor. Ca şi în cazul meu. Spiritul mă făcuse să-mi amintesc tocmai acea întîmplare, fără îndoială fiindcă ea se lega de indestructibila mea importanţă de sine. A spus că torţa mîniei şi a umilinţei arseseră în mine ani întregi şi că sentimentul meu de eşec şi deprimare era încă intact.

– Un psiholog ar putea zăbovi o zi întreagă studiind povestea ta şi contextul ei prezent, a continuat el. În mintea ta, mă identifici, probabil, cu tînărul poliţist care a făcut să ţi se clatine noţiunea de invincibilitate.

Acum, că pomenise acest lucru, trebuia să recunosc că aşa simţisem, deşi nu m-aş fi gîndit în mod conştient la acel sentiment şi cu atît mai puţin l-aş fi exprimat.

Am mers în tăcere. Eram atît de tulburat de analogia lui, încît am uitat cu desăvîrşire de jaguarul care ne pîndea, pînă cînd

un mîrîit de sălbăticiune mi-a reamintit de situaţia în care ne aflam.

Don Juan m-a îndemnat să ţopăi pe crengile lungi şi joase ale tufelor şi să rup cîteva ramuri, din care să confecţionez o mătură mai lungă. A făcut şi el acelaşi lucru. În timp ce alergam, ne-am folosit de mături ca să ridicăm un nor de praf, agitînd şi stîrnind cu piciorul ţărîna uscată şi nisipoasă.

– Asta ar trebui să-l pună pe gînduri pe jaguar, a spus el cînd ne-am oprit din nou, ca să ne tragem sufletul. Mai sînt doar cîteva ore pînă la apusul soarelui. Noaptea jaguarul este imbatabil, aşa că ar fi mai bine să alergăm în direcţia colinelor stîncoase de colo.

A arătat spre nişte coline din depărtare, cam la un kilometru şi jumătate spre sud.

– Trebuie să ne îndreptăm spre est, am spus. Dealurile sînt mult prea departe la sud. Dacă mergem într-acolo, nu vom ajunge niciodată la maşină.

– Oricum, nu vom ajunge astăzi la maşină, a spus el calm. Poate nici mîine. Cine a spus că ne vom mai întoarce vreodată la ea?

Am simţit un fior de spaimă, apoi m-a cuprins o stranie linişte sufletească. I-am spus lui don Juan că, dacă îmi era dat să mor în mărăcinişul deşertului, cel puţin speram să am parte de o moarte fără dureri.

– Nu te nelinişti, a spus el. Moartea e dureroasă doar cînd survine în pat, în cursul unei boli. Cînd lupţi să-ţi aperi viaţa, nu simţi nici o durere. Dacă simţi ceva, aceea e bucuria.

A spus că una dintre cele mai mari deosebiri între oamenii civilizaţi şi vrăjitori constă în modul în care îşi primesc moartea. Moartea se arată blîndă şi îngăduitoare doar faţă de vrăjitorii luptători. Vrăjitorii luptători pot fi răniţi mortal, şi totuşi, nu simt nici o durere. Iar lucrul cel mai extraordinar este că vrăjitorii pot ţine moartea la distanţă cîtă vreme au nevoie.

– Cea mai mare diferenţă între un om de rînd şi un vrăjitor este aceea că vrăjitorul îşi comandă moartea cu propria lui viteză, a continuat don Juan. Ca urmare, jaguarul nu mă va sfîşia

pe mine. Te va sfîşia pe tine, fiindcă tu nu ai viteza necesară ca să ţii moartea la distanţă.

Apoi mi-a dat detalii referitoare la complexitatea ideii vrăjitorilor despre viteză şi moarte. A spus că în viaţa cotidiană putem reveni uşor asupra cuvîntului sau deciziilor noastre. Singurul lucru irevocabil în lumea noastră este moartea. Pe de altă parte, în lumea vrăjitorilor moartea normală poate fi anulată, nu însă şi cuvîntul vrăjitorilor. În lumea vrăjitorilor deciziile nu pot fi schimbate sau revocate. O dată luate, aşa rămîn pentru vecie.

I-am spus că afirmaţiile lui, oricît de impresionante, nu mă puteau convinge că moartea poate fi anulată. A reluat încă o dată explicaţia de mai înainte. A spus că, pentru un vizionar, fiinţele umane sînt mase luminoase, alungite sau sferice, alcătuite din nenumărate cîmpuri de energie, statice, dar vibrînde, şi că numai vrăjitorii sînt capabili să aducă mişcare în acele sfere statice de lumină. Într-o milionime de secundă, vrăjitorii îşi pot mişca punctul de asamblare oriunde în masa lor luminoasă. Mişcarea aceea şi viteza cu care este ea săvîrşită determină o schimbare instantanee în perceperea unui alt univers, complet diferit. De asemenea, vrăjitorii îşi pot mişca neîncetat punctele de asamblare prin toate cîmpurile de energie luminoasă. Forţa creată de această mişcare este atît de intensă, încît declanşează arderea instantanee a întregii lor mase luminoase.

A spus că, dacă în clipa aceea peste noi s-ar prăbuşi o stîncă, el ar fi în stare să anuleze efectul firesc al unei morţi accidentale. Folosind viteza de mişcare a punctului său de asamblare, ar putea schimba universuri sau ar putea face în aşa fel, încît să ardă el însuşi într-o fracţiune de secundă. Pe de altă parte, eu aş muri de o moarte normală, strivit de stîncă, fiindcă punctul meu de asamblare nu avea viteza necesară ca să mă salveze.

Am spus că, după părerea mea, vrăjitorii descoperiseră un mod alternativ de a muri, care nu era acelaşi lucru cu anularea morţii. El mi-a răspuns că nu afirmase altceva decît că vrăjitorii îşi comandau moartea. Mureau numai atunci cînd era necesar să moară.

Deşi nu mă îndoiam de spusele lui, continuam să-i pun întrebări, aproape ca un joc. Dar în timp ce el vorbea, gînduri şi amintiri nefixate despre alte universuri perceptibile se conturau în mintea mea, ca pe un ecran.

I-am spus lui don Juan că mă obsedau gînduri bizare. El a rîs şi m-a sfătuit să mă gîndesc doar la jaguar, fiindcă era atît de real, încît nu putea fi decît o manifestare autentică a spiritului.

Gîndul la cît de reală era fiara m-a făcut să mă cutremur.

– N-ar fi mai bine să schimbăm direcţia, în loc să ne îndreptăm spre coline? am întrebat.

Îmi închipuiam că, dacă ne schimbam planurile pe neaşteptate, puteam deruta cumva jaguarul.

– E prea tîrziu ca să ne schimbăm direcţia, a spus don Juan. Jaguarul ştie deja că nu putem s-o luăm decît spre dealuri.

– Nu poate fi adevărat, don Juan! am exclamat.

– De ce nu? a întrebat el.

I-am spus că, deşi recunoşteam abilitatea animalului de a ne ieşi în cale, nu puteam accepta că jaguarul avea capacitatea de a ghici încotro voiam s-o luăm.

– Greşeala ta este că apreciezi puterea jaguarului în funcţie de capacitatea lui de a ghici situaţiile, a spus el. Jaguarul nu poate gîndi. El, pur şi simplu, ştie.

Don Juan a adăugat că manevra noastră de a ridica praful în slăvi era menită să-l deruteze pe jaguar, oferind simţurilor lui ceva ce nouă nu ne era de trebuinţă. Noi nu aveam instinctul de a stîrni praful, chiar dacă viaţa noastră depindea de acest lucru.

– Zău că nu înţeleg ce spui, m-am plîns eu.

Încordarea începea să-şi spună cuvîntul. Îmi era greu să mă concentrez.

Don Juan mi-a explicat că fiinţele umane seamănă cu nişte curenţi de aer rece sau fierbinte, putînd fi uşor detectate de o sălbăticiune. Noi emiteam, jaguarul recepţiona. Orice sentimente ale noastre ajungeau cumva la jaguar. Sau, mai curînd, jaguarul putea „citi" orice sentimente care pentru noi se dovediseră utile. În cazul manevrei de stîrnire a prafului, sentimentul nostru era

atît de neobişnuit, încît nu putea crea decît un vid în făptura care-l recepţiona.

– Altă manevră pe care ne-ar putea-o dicta cunoaşterea fără cuvinte ar fi aceea de a ridica praful lovind ţărîna cu piciorul, a spus don Juan. M-a privit o clipă, ca şi cum mi-ar fi aşteptat reacţiile. Acum vom merge liniştiţi, a spus el. Iar tu vei stîrni praful cu piciorul, ca şi cum ai fi un uriaş de trei metri.

Probabil că pe faţa mea se aşternuse o expresie prostească, fiindcă don Juan a izbucnit într-un rîs zgomotos.

– Ridică un nor de praf cu piciorul, mi-a poruncit el. Simte-te greu şi uriaş.

Am încercat să fac ce-mi spusese şi imediat am avut o senzaţie de masivitate. I-am spus că puterea lui de sugestie era incredibilă. Într-adevăr, mă simţeam gigantic şi feroce. El m-a asigurat că senzaţia de mărime nu era în nici un caz produsul sugestiei lui, ci al deplasării punctului meu de asamblare.

A mai spus că oamenii din antichitate deveniseră legendari fiindcă, graţie cunoaşterii fără cuvinte, erau conştienţi de puterea conferită de mişcarea punctului de asamblare. Păstrînd proporţiile, se putea afirma că vrăjitorii recîştigaseră acea veche putere. Printr-o mişcare a punctelor de asamblare, ei erau capabili să-şi manevreze sentimentele şi să schimbe lucrurile. Eu schimbam lucrurile prin faptul că mă simţeam mare şi feroce. Sentimentele astfel prelucrate se numeau *intenţie*.

– Punctul tău de asamblare deja s-a deplasat puţin, a continuat el. Acum eşti în situaţia de a pierde ce ai cîştigat sau de a-ţi mişca punctul de asamblare dincolo de locul în care se află acum.

A spus că este posibil ca, în condiţii normale, fiecare fiinţă umană să aibă uneori prilejul de a se desprinde de lanţurile convenţiei. A subliniat că nu se referea la convenţii sociale, ci la convenţiile care ne limitează percepţia. Un moment de bucurie ar fi suficient ca să ne mişte punctele de asamblare şi să sfărîme convenţiile. La fel, un moment de spaimă, boală, mînie sau supărare. Dar, de regulă, ori de cîte ori avem ocazia să ne mişcăm punctele de asamblare, ne cuprinde teama. Intervin ele-

mente ca educaţia noastră religioasă, academică, contextul social. Ele asigură întoarcerea noastră la adăpostul turmei; revenirea punctelor de asamblare la poziţia obişnuită a vieţii normale.

Mi-a spus că toţi misticii şi mentorii spirituali pe care-i cunoşteam realizaseră acest lucru: punctele lor de asamblare se mişcau, fie prin disciplină, fie accidental, deplasîndu-se în alt loc; apoi reveneau la normalitate, aducînd cu ele o amintire care dura o viaţă.

– Poţi fi un tînăr foarte pios şi cumsecade, a continuat el. Şi poţi da uitării mişcarea punctului tău de asamblare. Sau poţi forţa limitele raţiunii. Tu te găseşti încă în interiorul lor.

Ştiam la ce se referea, şi totuşi, în mine exista o stranie nehotărîre.

Don Juan a dezvoltat în continuare subiectul. A spus că omul de rînd, incapabil să găsească energia de a percepe dincolo de limitele cotidiene, numeşte domeniul percepţiei ieşite din comun solomonie, vrăjitorie sau lucrătura diavolului şi se fereşte din calea ei, fără s-o cerceteze mai îndeaproape.

– Dar tu nu mai poţi face asta, a continuat don Juan. Tu nu eşti o fire religioasă şi eşti mult prea curios ca să renunţi aşa uşor. Singurul lucru care te-ar putea opri acum e laşitatea.

Transformă totul în ceea ce este în realitate: abstractul, spiritul, nagualul. Nu există vrăjitorie, rău, diavol. Există doar percepţie.

Îl înţelegeam. Dar nu-mi dădeam seama exact ce voia să fac.

M-am uitat la don Juan, încercînd să găsesc cuvintele cele mai potrivite. Se părea că intrasem într-o stare mentală extrem de funcţională şi nu voiam să irosesc nici un cuvînt.

– Fii gigantic! mi-a poruncit el, zîmbind. Renunţă la raţiune.

Atunci am ştiut cu precizie ce voia să spună. De fapt, ştiam că puteam spori intensitatea sentimentelor mele de mărime şi ferocitate pînă cînd ajungeam să fiu cu adevărat uriaş, să privesc pe deasupra tufelor şi să cuprind cu ochii tot ce era în jur.

Am încercat să dau glas acestor gînduri, dar am renunţat curînd. Am devenit conştient că don Juan ştia tot ce gîndeam şi, fără îndoială, mult, mult mai mult.

Apoi mi s-a întîmplat ceva extraordinar. Facultăţile mele raţionale au încetat să mai funcţioneze. Concret, am simţit că mă acoperise o pătură neagră care îmi întuneca gîndurile. Am renunţat la raţiune, cu detaşarea omului care n-are nici o grijă pe lume. Eram convins că, dacă voiam să risipesc pătura de întuneric, nu trebuia decît să am senzaţia că trec prin ea.

În starea în care mă găseam, m-am simţit propulsat, pus în mişcare. Ceva mă făcea să mă mişc fizic dintr-un loc în altul. Nu simţeam deloc oboseala. Viteza şi uşurinţa cu care mă puteam mişca mă umpleau de bucurie.

Nu simţeam că păşesc; dar nici nu zburam. Mai curînd eram transportat cu mare uşurinţă. Mişcările mele au devenit dezordonate şi lipsite de graţie abia cînd am început să mă gîndesc la ele. Cînd m-am bucurat de ele, fără să mă gîndesc, am intrat într-o stare unică de satisfacţie fizică, aşa cum nu mai trăisem niciodată. Dacă trăisem asemenea momente de fericire fizică în viaţa mea, probabil că fuseseră atît de scurte, încît nu lăsaseră nici o amintire. Totuşi, cînd am trăit acel sentiment de extaz, am avut o vagă senzaţie de recunoaştere, ca şi cum l-aş mai fi cunoscut cîndva, după care se aşternuse uitarea.

Bucuria de a mă mişca prin mărăciniş era atît de mare, încît orice altceva încetase. Pentru mine nu mai existau decît perioadele de extaz, alternînd cu momentele în care încetam să mă mişc şi mă trezeam printre mărăcini.

Dar şi mai inexplicabilă era senzaţia pur fizică de a privi pe deasupra tufelor, senzaţie pe care o avusesem din clipa în care mi se mişcase punctul de asamblare.

La un moment dat, am văzut clar silueta jaguarului, sus, în faţa mea. Alerga cît îl ţineau picioarele. Am ghicit că încerca să evite ţepii cactuşilor. Era extrem de atent pe unde calcă.

Am simţit un imbold nestăpînit să alerg după el şi să-l sperii, astfel încît să renunţe la prudenţă. Ştiam că s-ar fi rănit în ţepi. În acea clipă, cunoaşterea mea fără cuvinte mi-a trimis un gînd: că jaguarul ar fi fost mult mai periculos dacă s-ar fi rănit în ţepi. Ca urmare a acelui gînd, m-am simţit de parcă cineva m-ar fi trezit din vis.

Cînd am devenit conştient că gîndirea mea revenise la normal, am descoperit că mă găseam la baza unor coline stîncoase nu prea înalte. Am privit în jur. Don Juan se afla la cîţiva metri mai încolo. Părea istovit. Era palid şi respira foarte greu.

– Ce s-a întîmplat, don Juan? am întrebat după ce mi-am dres glasul răguşit.

– Să-mi spui tu ce s-a întîmplat, a răspuns el, gîfîind.

I-am povestit ce simţisem. Apoi mi-am dat seama că abia reuşeam să desluşesc vîrful muntelui din faţa mea. Se înserase aproape complet, ceea ce însemna că alergasem sau mersesm la pas mai mult de două ore.

L-am rugat pe don Juan să-mi explice diferenţa de timp. El a spus că punctul meu de asamblare se mişcase dincolo de punctul lipsei de compasiune, pînă în locul cunoaşterii fără cuvinte, dar că încă îmi lipsea energia necesară ca să-l manevrez eu însumi. Pentru a-l manevra eu însumi, trebuia să am suficientă energie ca să pendulez după bunul meu plac între raţiune şi cunoaştere fără cuvinte. A adăugat că, dacă un vrăjitor ar avea suficientă energie – sau chiar dacă nu ar avea suficientă energie, dar mişcarea punctului de asamblare ar fi o problemă de viaţă şi de moarte – el ar putea fluctua între raţiune şi cunoaştere fără cuvinte.

Concluziile lui don Juan despre mine erau că, datorită gravităţii situaţiei în care ne aflam, eu lăsasem spiritul să-mi mişte punctul de asamblare. Ca urmare, intrasem în starea de cunoaştere fără cuvinte. Fireşte, raza percepţiei mele se lărgise, ceea ce-mi dăduse sentimentul că eram uriaş şi că priveam pe deasupra mărăcinilor.

La vremea aceea, datorită pregătirii mele academice, mă pasiona validarea prin consens. I-am pus întrebarea care era la modă pe atunci.

– Dacă s-ar fi uitat la mine cineva de la catedra de antropologie a UCLA, m-ar fi văzut ca pe un uriaş călcînd mărăcinişul în picioare?

– Zău că nu ştiu, mi-a răspuns don Juan. Singurul mod de a afla ar fi să-ţi mişti punctul de asamblare cînd vei fi la catedra de antropologie a UCLA.

– Am încercat, i-am spus. Dar niciodată nu se întîmplă nimic. Trebuie neapărat să te am pe dumneata în preajmă.

– Atunci înseamnă că pentru tine n-a fost o chestiune de viaţă şi de moarte, a declarat el. Altfel, ţi-ai fi mişcat singur punctul de asamblare.

– Dar ceilalţi ar vedea ce văd şi eu cînd mi se mişcă punctul de asamblare? am insistat.

– Nu, pentru că punctele lor de asamblare nu se vor găsi în acelaşi loc cu al tău, mi-a răspuns.

– Atunci, don Juan, jaguarul a fost doar un vis? am întrebat. Totul s-a petrecut doar în mintea mea?

– Nu chiar, mi-a răspuns. Felina a fost reală. Ai mers kilometri întregi şi nu eşti deloc obosit. Dacă te îndoieşti, priveşte-ţi pantofii. Sînt plini de ţepi de cactus. Aşadar, te-ai mişcat şi ai privit pe deasupra tufelor. Dar în acelaşi timp, n-ai făcut nimic din toate acestea. Depinde dacă punctul de asamblare se găseşte în locul raţiunii sau în cel al cunoaşterii fără cuvinte.

Înţelegeam tot ce-mi spunea, dar nu puteam repeta nimic cu bună ştiinţă. Nu puteam să determin ceea ce ştiam, nici de ce acel ceva mi se părea atît de clar.

Mîrîitul jaguarului m-a trezit din nou la realitate, la pericolul imediat. Am văzut silueta întunecată a animalului în clipa în care s-a mişcat cu repeziciune în susul pantei, la vreo treizeci de metri în dreapta noastră.

– Ce vom face acum, don Juan? am întrebat, ştiind că şi el văzuse animalul furişîndu-se în faţa noastră.

– Vom continua să urcăm pînă în vîrf şi vom căuta adăpost acolo, a răspuns el liniştit.

Apoi a adăugat, ca şi cum n-ar fi fost cîtuşi de puţin îngrijorat, că irosisem timp preţios lăsîndu-mă pradă plăcerii de a privi pe deasupra tufelor. În loc să mă îndrept spre adăpostul colinelor pe care mi le arătase, pornisem spre munţii mai înalţi de la est.

– Trebuie să ajungem la povîrnişul acela înaintea jaguarului, altfel nu mai avem nici o scăpare, a spus el, arătîndu-mi peretele aproape vertical din vîrful muntelui.

M-am întors spre dreapta şi am văzut jaguarul sărind din piatră în piatră. Era limpede că încerca să ne taie calea.

– Să mergem, don Juan! am strigat, neliniştit.

Don Juan a zîmbit. Părea amuzat de spaima şi de nerăbdarea mea. Am înaintat cît am putut de repede şi am urcat în pas susţinut. Am încercat să nu mă uit la silueta întunecată a jaguarului, care apărea din cînd în cînd în faţa noastră, întotdeauna undeva în dreapta.

Am ajuns la baza peretelui vertical toţi trei în acelaşi timp. Jaguarul se găsea la vreo treizeci de metri în dreapta noastră. A făcut un salt şi a încercat să urce peretele de piatră, dar n-a reuşit. Stînca era prea abruptă.

Don Juan mi-a strigat să nu pierdem vremea uitîndu-ne la jaguar, fiindcă ne va ataca de îndată ce va renunţa să se caţere pe stîncă.

Nici n-a terminat bine de vorbit că jaguarul s-a năpustit asupra noastră.

Nu mai era timp de vorbe. M-am căţărat pe stîncă, urmat de don Juan. Urletul ascuţit al animalului furios că-i scăpase prada a răsunat undeva lîngă călcîiul meu drept. Forţa spaimei m-a făcut să mă caţăr pe peretele abrupt, ca o muscă.

Am ajuns în vîrf înaintea lui don Juan, care s-a oprit în loc să rîdă.

Ajuns în siguranţă pe vîrful stîncii, am avut răgazul să mă gîndesc la ce se petrecuse. Don Juan n-a vrut să discute nimic. A argumentat că în această etapă a evoluţiei mele orice mişcare a punctului de asamblare era încă un mister. La începutul uceniciei mele, a spus el, dificultatea consta mai curînd în a-mi menţine ceea ce cîştigasem decît să găsesc o explicaţie raţională, fiindcă la un moment dat totul îmi va deveni clar.

I-am spus că, în acel moment, totul avea sens. Dar el a afirmat cu tărie că trebuia să-mi explic mie însumi cunoaşterea înainte de-a pretinde că are sens pentru mine. A insistat că, pen-

tru ca mişcarea punctului meu de asmblare să aibă sens, era nevoie de suficientă energie pentru a mă deplasa din locul raţiunii în cel al cunoaşterii fără cuvinte.

Un timp n-a mai vorbit, ci m-a cercetat cu o privire atentă. Apoi a părut să ia o hotărîre, mi-a zîmbit şi a vorbit din nou.

– Azi ai atins locul cunoaşterii fără cuvinte, a declarat el pe un ton categoric.

Mi-a explicat că în acea după-amiază punctul meu de asamblare se mişcase singur, fără intervenţia lui. Eu *intenţionasem* mişcarea, manevrîndu-mi sentimentul că eram uriaş, şi, în consecinţă, punctul meu de asamblare atinsese poziţia cunoaşterii fără cuvinte.

Eram foarte curios să aud cum interpreta don Juan experienţa mea. El a spus că un mod de a se referi la percepţia atinsă în locul cunoaşterii fără cuvinte este s-o denumească „aici şi aici". Mi-a explicat că, în momentul în care îi spusesem că mă simţeam mai înalt decît mărăcinişul din deşert, ar fi trebuit să adaug că *vedeam* în acelaşi timp atît suprafaţa deşertului, cît şi vîrfurile arbuştilor. Sau că mă găseam simultan în locul în care eram şi în cel în care era jaguarul. De aceea remarcasem cu cîtă grijă păşea animalul, ca să evite ţepii cactuşilor. Cu alte cuvinte, în loc să percep normalul ici şi colo, îl percepusem „aici şi aici".

Comentariile lui m-au speriat. Avea dreptate. Nu-i spusesem, nu recunoscusem nici chiar faţă de mine însumi că fusesem simultan în două locuri. N-aş fi îndrăznit să gîndesc în aceşti termeni, dacă n-ar fi fost comentariile lui.

El a repetat că aveam nevoie de mai mult timp şi de mai multă energie ca să înţeleg tot. Eram prea neştiutor; încă mai aveam nevoie de îndrumare. De exemplu, în timp ce priveam pe deasupra tufelor, el fusese nevoit să-şi mişte rapid punctul de asamblare între locul raţiunii şi cel al cunoaşterii fără cuvinte, pentru a avea grijă de mine. Manevra îl sleise de puteri.

– Spune-mi un lucru, l-am rugat, punîndu-i la încercare cumpătarea. Jaguarul acela a fost mai bizar decît vrei să recunoşti, aşa-i? Jaguarii nu fac parte din fauna acestei zone. Puma da, nu însă şi jaguarul. Cum îţi explici?

Înainte de a răspunde, şi-a încreţit obrazul. Brusc a devenit foarte serios.

– Cred că acest jaguar îţi confirmă teoriile antropologice, mi-a declarat pe un ton solemn. E limpede că jaguarul urma faimoasa rută comercială dintre Chihuahua şi America Centrală.

Don Juan a început să rîdă atît de tare, încît hohotele lui au stîrnit ecourile muntelui. Ecoul m-a tulburat la fel de mult ca jaguarul. Totuşi, nu mă tulbura atît ecoul în sine, cît faptul că niciodată nu auzisem ecouri noaptea. În mintea mea, ecourile erau asociate cu lumina zilei.

Îmi luase cîteva ore ca să rememorez toate detaliile experienţei mele cu jaguarul, timp în care don Juan nu-mi adresase cuvîntul. Pur şi simplu, se proptise de o stîncă şi adormise stînd în capul oaselor. După un timp am uitat că se găsea acolo şi, în cele din urmă, am adormit şi eu.

M-a trezit o durere în falcă. Adormisem cu faţa sprijinită de stîncă. În momentul în care am deschis ochii, am încercat să cobor de pe bolovanul pe care şezusem, dar mi-am pierdut echilibrul şi am căzut în fund, cu mare zgomot. Don Juan şi-a făcut apariţia din spatele unor tufişuri, la ţanc pentru a izbucni în rîs.

Se făcea tîrziu şi m-am întrebat cu glas tare dacă aveam destul timp ca să ajungem în vale înainte de lăsarea nopţii. Don Juan a ridicat din umeri, fără a părea prea îngrijorat. S-a aşezat lîngă mine.

L-am întrebat dacă voia să audă amănuntele rememorării mele. Mi-a spus că i-ar face plăcere, totuşi nu mi-a pus nici o întrebare. Am crezut că mă lăsa pe mine să încep, aşa că i-am spus că îmi aminteam trei puncte de mare importanţă pentru mine. Unu: că don Juan îmi vorbise despre cunoaşterea fără cuvinte; doi: că îmi mişcasem punctul de asamblare folosind *intenţia;* trei: că intrasem în starea de conştiinţă elevată, fără a fi nevoie de o lovitură între omoplaţi.

– Faptul de a fi *intenţionat* mişcarea punctului de asamblare a fost cea mai mare realizare a ta, mi-a spus don Juan. Dar

realizarea este ceva personal. E necesară, dar nu-i lucrul cel mai important. Nu-i ceea ce aşteaptă cu nerăbdare vrăjitorii.

Mi-am închipuit că ştiam ce voia. I-am spus că nu uitasem cu desăvîrşire întîmplarea. Ceea ce-mi aminteam în starea mea normală de conştiinţă era că o puma – întrucît nu puteam accepta că fusese un jaguar – ne fugărise pe panta unui munte şi că don Juan mă întrebase dacă mă simţisem jignit de atacul uriaşei feline. Îl asigurasem că ar fi fost absurd să mă simt jignit, iar el îmi răspunsese că ar trebui să am acelaşi sentiment şi în legătură cu atacurile semenilor mei. Ar trebui să mă apăr sau să mă dau la o parte din calea lor, fără să mă simt nedreptăţit din punct de vedere moral.

– Nu la asta mă refeream, a spus el, rîzînd. Ideea de abstract, de spirit, e singurul lucru care contează. Ideea Eului individual nu are nici un fel de valoare. Tu încă pui pe primul plan propria-ţi persoană şi propriile-ţi sentimente. De fiecare dată cînd s-a ivit prilejul, te-am făcut conştient de necesitatea abstractului. Întotdeauna ai crezut că te îndemnam să gîndeşti la modul abstract. Nu. Abstractul înseamnă să te pui la dispoziţia spiritului, devenind conştient de el.

A spus că unul dintre cele mai dramatice lucruri legate de condiţia umană este conexiunea macabră dintre prostie şi reflectarea de sine.

Prostia este cea care ne sileşte să renunţăm la tot ce nu se conformează aşteptărilor reflectării noastre de sine. De pildă, ca oameni obişnuiţi, sîntem orbi la cea mai importantă cunoştinţă aflată la dispoziţia fiinţei umane: existenţa punctului de asamblare şi faptul că acesta se poate mişca.

– Un om raţional nu poate să conceapă existenţa unui punct invizibil în care este concentrată percepţia, a continuat el. Cu atît mai puţin că acest punct nu se află în creier, cum s-ar aştepta să fie, dacă ar înclina să accepte cît de cît existenţa lui.

A adăugat că faptul de a se crampona cu îndîrjire de imaginea de sine asigură omului de rînd o ignoranţă fără margini. De exemplu, el ignoră că vrăjitoria nu înseamnă incantaţii şi hocus-pocus, ci libertatea de a percepe nu numai lumea luată ca atare, ci tot ce este omeneşte posibil.

– În acest punct prostia omenească devine cea mai periculoasă, a continuat el. Omul se teme de vrăjitorie. Tremură în fața posibilităților de libertate. Iar libertatea e la îndemîna lui. Ea se numește cel de al treilea punct. La el se poate ajunge cu aceeași ușurință cu care se poate deplasa punctul de asamblare.

– Dar chiar dumneata mi-ai spus că mișcarea punctului de asamblare este atît de dificilă, încît reprezintă o adevărată performanță, am protestat.

– Așa este, m-a asigurat el. Iată o altă contradicție a vrăjitorilor: e foarte dificil, și totuși, e cel mai simplu lucru din lume. Ți-am mai spus că o febră mare poate deplasa punctul de asamblare. Foamea sau teama, sau iubirea, sau ura poate face același lucru; la fel și misticismul și *intenția nestrămutată*, care reprezintă metoda preferată a vrăjitorilor.

L-am rugat să-mi mai explice o dată ce înseamnă *intenția nestrămutată*. El mi-a răspuns că este fidelitatea manifestată de ființele umane față de un scop; un scop extrem de bine definit, necontramandat de nici un fel de interese sau dorințe contradictorii; *intenția nestrămutată* este în egală măsură forța degajată în momentul în care punctul de asamblare se menține fixat în altă poziție decît poziția lui obișnuită. Apoi don Juan a făcut o distincție semnificativă – care îmi scăpase în toți acei ani – între mișcarea și schimbarea punctului de asamblare.

– Mișcarea, a spus el, este o schimbare importantă de poziție, atît de profundă, încît punctul de asamblare poate atinge alte benzi de energie din întreaga masă luminoasă a cîmpurilor noastre energetice. Fiecare bandă de energie reprezintă un univers total diferit, destinat să fie perceput. Schimbarea, însă, este o mișcare de mică amploare în cadrul benzii cîmpurilor de energie pe care le percepeam ca fiind viața cotidiană.

În continuare a spus că vrăjitorii văd în *intenția nestrămutată* catalizatorul care declanșează deciziile lor imuabile sau invers: deciziile lor imuabile sînt catalizatorul care le împinge punctele de asamblare în noi poziții, poziții care, la rîndul lor, generează *intenția nestrămutată*.

Probabil că pe chipul meu se citea o profundă nedumerire, fiindcă don Juan a rîs și a spus că încercarea de a gîndi rațional

descrierile metaforice ale vrăjitorilor este la fel de inutilă ca şi aceea de a explica raţional cunoaşterea fără cuvinte. El a adăugat că, în cazul cuvintelor, problema este că orice tentativă de a clarifica descrierile vrăjitorilor nu reuşeşte decît să le facă şi mai derutante.

L-am îndemnat să încerce să-mi lămurească pe cît posibil acest lucru. Am argumentat că tot ce mi-ar putea relata, să zicem, despre al treilea punct, ar putea doar aduce lumină, fiindcă, deşi ştiam totul despre el, încă nu-l înţelegeam pe deplin.

– Lumea cotidiană constă din două puncte de referinţă, a spus el. De exemplu, ici şi colo, sus şi jos, bine şi rău, şi aşa mai departe. Aşadar, la drept vorbind, percepţia noastră asupra vieţii este bidimensională. Nimic din ce percepem noi nu are profunzime.

Am protestat că amesteca nivelurile. I-am spus că puteam accepta definiţia percepţiei aşa cum o dădea el, ca fiind capacitatea fiinţelor vii de a sesiza prin simţuri cîmpurile de energie selectate de punctele lor de asamblare – definiţie extrem de exagerată, după canoanele ştiinţei, dar care pentru moment părea pertinentă. Totuşi, nu-mi puteam imagina în ce consta profunzimea a ceea ce făceam noi. Am argumentat că poate el se referea la interpretări – elaborări ale propriilor noastre percepţii.

– Un vrăjitor îşi percepe acţiunile în profunzime, a replicat don Juan. Acţiunile proprii sînt pentru el tridimensionale. Ele au un al treilea punct de referinţă.

– Cum ar putea exista un al treilea punct de referinţă? am întrebat eu, uşor agasat.

– Punctele noastre de referinţă provin în primul rînd din percepţia simţurilor noastre, a spus el. Simţurile noastre percep şi diferenţiază ceea ce are pentru noi un caracter imediat. Pornind de la această distincţie esenţială, derivăm şi restul.

Pentru a atinge al treilea punct de referinţă trebuie percepute simultan două locuri.

Rememorarea mă făcuse să intru într-o stare neobişnuită – ca şi cum aş fi trăit experienţa cu numai cîteva minute mai înainte. Brusc, am devenit conştient de ceva care îmi scăpase cu desăvîrşire pînă atunci. Sub supravegherea lui don Juan trăisem

de două ori experiența percepției divizate, dar acum era pentru prima oară cînd o realizam de unul singur.

Gîndindu-mă la rememorarea mea, mi-am dat seama în egală măsură că experiență mea senzorială era mai complexă decît îmi închipuisem la început. În timpul cît privisem pe deasupra arbuștilor, fusesem conștient – fără cuvinte și chiar fără gînduri – că, aflîndu-mă în două locuri sau „aici și aici", după expresia lui don Juan, percepția mea devenea imediată și deplină în ambele cazuri. Dar, în același timp, fusesem conștient și de faptul că dubla mea percepție nu avea claritatea percepției normale.

Don Juan mi-a explicat că percepția normală are o axă. „Aici și aici" reprezintă coordonatele acelei axe, iar noi percepem cu claritate îndeosebi pe „aici". A mai spus că, în percepția normală, numai „aici" este perceput complet, instantaneu și direct. Corespondentul lui, „acolo", este lipsit de imediatitate. El este dedus, așteptat, chiar presupus, dar nu perceput direct, cu toate simțurile. Cînd percepem două locuri simultan, se pierde claritatea globală, în schimb se cîștigă percepția imediată a lui „acolo".

– Atunci, don Juan, înseamnă că aveam dreptate să descriu percepția ca fiind cea mai importantă parte a experienței mele, am spus.

– Nu, nu aveai, m-a contrazis el. Ceea ce ai trăit a fost vital pentru tine, fiindcă ți-a deschis accesul către cunoașterea fără cuvinte, dar elementul important a fost jaguarul. Jaguarul a fost cu adevărat o manifestare a spiritului.

Felina aceea uriașă a apărut din senin. Fără îndoială că ne-ar fi putut veni de hac. Jaguarul a fost o manifestare a vrăjitoriei. Fără el, n-ai fi trăit bucurie, n-ai fi învățat și n-ai fi realizat nimic.

– Dar a fost un jaguar în carne și oase? am întrebat.

– De asta poți fi sigur!

Don Juan a remarcat că, pentru omul de rînd, uriașa felină ar fi fost o anomalie înfricoșătoare. Omul de rînd n-ar fi putut explica rațional ce căuta jaguarul în Chihuahua, atît de departe de jungla tropicală. Dar un vrăjitor, care era în legătură cu

intenția, vedea în el un instrument al percepției – nu o anomalie, ci un motiv de venerație.

Aș fi vrut să pun o multitudine de întrebări, și totuși, cunoșteam răspunsurile încă înainte de a formula întrebările. Un timp am mers pe firul propriilor mele întrebări și răspunsuri, pînă cînd, într-un tîrziu, mi-am dat seama că nu avea nici o importanță dacă, în absența cuvintelor, cunoșteam răspunsurile; pentru a avea valoare, răspunsurile trebuia exprimate în cuvinte.

Am dat glas primei întrebări care mi-a venit în minte. L-am rugat pe don Juan să-mi explice ceea ce mi se părea a fi o contradicție. Afirmase că numai spiritul era capabil să deplaseze punctul de asamblare. Apoi spusese că sentimentele mele, transformate în *intenție*, îmi mișcaseră punctul de asamblare.

– Numai vrăjitorii își pot transforma sentimentele în *intenție*, a răspuns el. *Intenția* reprezintă spiritul, deci spiritul este cel care mișcă punctele de asamblare ale vrăjitorilor.

Partea derutantă, a continuat el, este că, de fapt afirm că numai vrăjitorii știu despre existența spiritului și că *intenția* este domeniul exclusiv al vrăjitorilor. Nu-i deloc adevărat, dar practic așa stau lucrurile. Adevărul este că vrăjitorii sînt mai conștienți de legătura lor cu spiritul decît omul de rînd și se străduiesc să manevreze această legătură. Asta-i tot. Ți-am mai spus că legătura cu *intenția* este trăsătura universală a tot ceea ce există.

De două sau trei ori, don Juan a părut gata să adauge ceva. A șovăit, parcă încercînd să-și găsească cuvintele. În cele din urmă, a spus că existența simultană în două locuri este piatra de hotar prin care vrăjitorii marchează momentul în care punctul de asamblare atinge locul cunoașterii fără cuvinte. Scindarea percepției, realizată prin mijloace proprii, este numită mișcarea liberă a punctului de asamblare.

M-a asigurat că fiecare nagual face în permanență tot ce-i stă în putere ca să încurajeze mișcarea liberă a punctelor de asamblare ale ucenicilor săi. Acest efort suprem este denumit criptic „încercarea de a atinge cel de al treilea punct".

– Cel mai dificil aspect al științei nagualului, a continuat don Juan, și, fără îndoială, partea crucială a misiunii lui este tocmai

această încercare de a atinge cel de al treilea punct – nagualul *intenţionează* mişcarea liberă, iar spiritul îi indică mijloacele de a o realiza. Eu nu *am intenţionat* niciodată nimic de acest fel pînă ai apărut tu. Prin urmare, niciodată pînă acum n-am apreciat cum se cuvine imensul efort al binefăcătorului meu de *a intenţiona* acest lucru pentru mine.

Oricît ar fi de greu *să intenţionezi* mişcarea liberă pentru discipoli, a continuat don Juan, efortul nu se compară cu dificultatea discipolilor de a înţelege ce face nagualul. Priveşte propriile-ţi strădanii! La fel s-a întîmplat şi cu mine. De cele mai multe ori, sfîrşeam prin a crede că viclenia spiritului era, pur şi simplu, viclenia nagualului Julian.

Mai tîrziu mi-am dat seama că-i datoram viaţa şi bunăstarea mea, a continuat don Juan. Acum ştiu că-i datorez infinit mai mult. Cum nu pot începe să enumăr ce anume îi datorez, prefer să spun că m-a ademenit spre un al treilea punct de referinţă.

Al treilea punct de referinţă este libertatea percepţiei: este *intenţia;* este spiritul; saltul gîndului în miraculos; actul de a-ţi depăşi limitele şi de a atinge neconceputul.

CELE DOUĂ PUNŢI FĂRĂ ÎNTOARCERE

Stăteam împreună cu don Juan la masa din bucătăria lui. Era dimineaţa devreme. Abia ne întorsesem din munţi, unde petrecusem noaptea, după ce rememorasem experienţa mea cu jaguarul. Rememorarea percepţiei mele scindate mă adusese într-o stare de euforie, de care don Juan s-a folosit, ca de obicei, pentru a mă supune la şi mai multe experienţe senzoriale, pe care acum nu le puteam rememora. Euforia, însă, nu dispăruse.

– Descoperirea posibilităţii de a te găsi simultan în două locuri este extrem de incitantă pentru minte, a spus el. Cum mintea reprezintă raţionalitatea noastră, iar raţiunea înseamnă reflectare de sine, tot ce depăşeşte reflectarea de sine fie ne înspăimîntă, fie ne atrage, în funcţie de firea noastră. M-a privit fix, apoi a zîmbit, ca şi cum tocmai ar fi descoperit ceva nou. Sau

ne înspăimîntă şi ne atrage în egală măsură, a spus el, cum pare să fie cazul nostru.

I-am spus că, în cazul meu, nu era vorba de spaimă sau atracţie faţă de experienţa avută, ci mai curînd de spaimă în faţa imenselor posibilităţi ale percepţiei scindate.

– Nu pot să afirm că nu cred să fi fost simultan în două locuri, am spus. Nu-mi pot nega experienţa, şi totuşi, cred că ea mă sperie atît de mult, încît mintea mea refuză s-o accepte ca pe un fapt.

– Tu şi cu mine sîntem genul de oameni care ajung să fie obsedaţi de astfel de lucruri, ca apoi să le dea cu totul uitării, a remarcat el şi a rîs. Noi doi ne asemănăm mult.

Era rîndul meu să rîd. Ştiam că glumea pe socoteala mea. Şi totuşi, părea atît de sincer, încît am vrut să cred că nu minţea.

I-am spus că, dintre toţi ucenicii lui, eu eram singurul care învăţase să nu-i ia în serios afirmaţiile despre egalitate. Am adăugat că-l văzusem în acţiune, îl auzisem spunîndu-le ucenicilor pe tonul cel mai sincer cu putinţă: „Şi voi, ca şi mine, sînteţi foarte naivi! Ah, cît ne asemănăm!" Şi de fiecare dată mă îngrozisem să văd că îl credeau...

– Dumneata nu eşti deloc ca noi, don Juan, am spus. Dumneata eşti o oglindă care nu reflectă imaginile noastre. Dumneata eşti deja dincolo de noi.

– Ceea ce vezi tu, mi-a spus, e rezultatul luptei mele de o viaţă. Ai în faţa ochilor un vrăjitor care a învăţat, în sfîrşit, să urmeze intenţiile spiritului, atît şi nimic mai mult.

Ţi-am descris în multe feluri diversele etape prin care trece un luptător pe calea cunoaşterii, a continuat el. Din punctul de vedere al conexiunii cu *intenţia*, un luptător parcurge patru etape. În prima, are o legătură ruginită şi ineficace cu *intenţia*. În cea de a doua, reuşeşte să purifice această legătură. În cea de a treia, încearcă s-o manevreze. Iar în cea de a patra, învaţă să accepte intenţiile spiritului.

Don Juan a susţinut că impecabilitatea sa nu-l făcea total diferit, ci doar mai inventiv; astfel, nu glumea cînd îmi spunea mie sau ucenicilor lui că semăna cu noi.

– Înţeleg exact prin ce treci, a continuat el. Cînd te iau peste picior, de fapt rîd, amintindu-mi de vremea cînd eram ca tine. Şi eu mă agăţam de lumea cotidiană. Totul mă îndemna să mă desprind de ea, dar nu puteam. La fel ca tine. Aveam, implicit, încredere în mintea mea, dar fără vreun motiv. Nu mai eram un om de rînd.

Problema mea de atunci este problema ta de azi. Iureşul vieţii cotidiene mă antrena şi continuam să mă port ca un om de rînd. Mă agăţam cu disperare de şubredele structuri raţionale. Nu cumva să faci una ca asta.

– Eu nu mă agăţ de nici o structură; ele se agaţă de mine, am spus, iar el a rîs.

I-am spus că-l înţelegeam perfect, dar că, oricît mă străduiam, nu mă puteam purta cum se cuvenea să se comporte un vrăjitor.

El a răspuns că dezavantajul meu în lumea vrăjitorilor consta în faptul că nu eram familiarizat cu ea. În lumea vrăjitorilor trebuia să mă raportez la toate într-un fel nou şi infinit mai dificil, fiindcă era prea puţin legat de continuitatea existenţei mele cotidiene.

A descris problema specifică a vrăjitorilor ca avînd două aspecte. Unul constă în imposibilitatea de a reface o continuitate întreruptă; celălalt constă în imposibilitatea de a folosi continuitatea dictată de noua poziţie a punctelor de asamblare. Noua continuitate este întotdeauna prea fragilă, prea instabilă şi nu oferă vrăjitorilor siguranţa de care au nevoie pentru a funcţiona la fel ca în existenţa cotidiană.

– Cum rezolvă vrăjitorii această problemă? am întrebat.

– Nimeni dintre noi nu rezolvă nimic, a răspuns el. Spiritul o rezolvă pentru noi sau nu. Dacă o rezolvă, vrăjitorul se trezeşte acţionînd în lumea vrăjitorilor, fără să ştie cum anume. Iată motivul pentru care am insistat din prima zi că cel mai important lucru este impecabilitatea. Vrăjitorul duce o viaţă impecabilă, ceea ce pare să atragă după sine soluţia. De ce? Nu ştie nimeni.

Don Juan a tăcut o clipă. Apoi, ca şi cum aş fi vorbit cu voce tare, a comentat unul din gîndurile care îmi roiau pin minte. Şi anume, că impecabilitatea mă ducea de fiecare dată cu gîndul la moralitatea religioasă.

– După cum ţi-am spus în repetate rînduri, impecabilitatea nu înseamnă moralitate, a răspuns el. Doar seamănă cu moralitatea. Impecabilitatea este, pur şi simplu, utilizarea optimă a nivelului nostru de energie. Fireşte, ea implică frugalitate, cumpătare, simplitate, inocenţă; şi, mai presus de orice, implică absenţa reflectării de sine. Toate acestea par a fi desprinse dintr-un manual al vieţii monahale, dar nu-i aşa.

Vrăjitorii spun că, pentru a comanda spiritul, ceea ce pentru ei înseamnă a comanda mişcarea punctului de asamblare, au nevoie de energie. Singurul lucru care ne ajută să facem rezerve de energie este impecabilitatea.

Don Juan a remarcat că nu trebuie să fim ucenici vrăjitori ca să ne mişcăm punctul de asamblare. Uneori, datorită unor împrejurări naturale, deşi dramatice, ca războiul, lipsurile, emoţiile, oboseala, necazurile, neputinţa, punctele de asamblare ale oamenilor suferă deplasări importante. Dacă oamenii care trăiesc astfel de împrejurări ar putea adopta ideologia vrăjitorilor, a spus don Juan, ei ar fi capabili să amplifice cu uşurinţă acea mişcare naturală. Ar căuta şi ar descoperi lucruri extraordinare, în loc să facă ceea ce fac de regulă oamenii în astfel de situaţii: adică tînjesc să revină la normalitate.

– Cînd se amplifică mişcarea punctului de asamblare, a continuat el, atît omul de rînd, cît şi ucenicul vrăjitor devin vrăjitori, fiindcă, prin amplificarea mişcării, continuitatea este irevocabil întreruptă.

– Cum amplifici mişcarea? am întrebat.

– Prin reducerea reflectării de sine, a răpuns el. Dar principala dificultate nu este deplasarea punctului de asamblare sau ruperea continuităţii. Adevărata dificultate constă în nevoia de energie. Dacă cineva are energie, o dată cu mişcarea punctului de asamblare neconceputul îi devine accesibil.

Don Juan mi-a explicat că marea problemă a omului este că-şi intuieşte resursele ascunse, dar nu îndrăzneşte să le folosească. De aceea spun vrăjitorii că nefericirea omului constă în prostia şi ignoranţa lui. Don Juan a adăugat că omul are nevoie mai mult decît oricînd să fie învăţat noi idei referitoare exclusiv la universul lui lăuntric – idei ale vrăjitorilor, nu idei sociale, idei ţinînd de confruntarea omului cu necunoscutul şi cu propria sa moarte. Mai mult decît orice, omul are nevoie să fie învăţat tainele punctului de asamblare.

Fără alte introduceri şi fără a cădea pe gînduri, don Juan a început să-mi istorisească o poveste despre vrăjitorie. Mi-a spus că timp de un an întreg fusese singura persoană tînără din casa nagualului Julian. Era atît de preocupat de propria-i persoană, încît nu remarcase că la începutul anului următor binefăcătorul lui adusese trei băieţi şi patru fete să locuiască în casă. În ce-l privea pe don Juan, cei şapte tineri, sosiţi la interval de două-trei luni unul după altul, erau simpli servitori fără importanţă. Unul dintre tineri devenise chiar asistentul lui.

Don Juan era convins că nagualul Julian îi ademenise şi-i convinsese să vină să muncească pentru el fără nici o plată. I-ar fi părut rău pentru ei, dacă n-ar fi văzut încrederea lor oarbă în nagualul Julian, afecţiunea lor bolnăvicioasă faţă de toate persoanele şi lucrurile din casă.

Avea sentimentul că cei şapte se născuseră să fie sclavi şi că el nu avea nimic în comun cu ei. Cu toate acestea, a fost obligat să se împrietenească cu ei şi să le dea sfaturi, nu fiindcă aşa voia, ci pentru că i-o ceruse nagualul, ca făcînd parte din atribuţiile lui. Pe măsură ce tinerii îi cereau sfatul, don Juan se îngrozea de tulburătoarea dramă a vieţii lor.

În sinea lui se felicita că o ducea mai bine decît ei. Era sincer convins că era mai deştept decît toţi la un loc. Se lăudase faţă de ei că ştia să ghicească şiretlicurile nagualului, deşi nu putea pretinde că le înţelege. Rîdea de încercările ridicole ale celor şapte tineri de a se arăta utili. Îi considera slugarnici şi le spusese de la obraz că erau exploataţi fără milă de un tiran profesionist.

Dar ceea ce-l scosese din fire era faptul că cele patru fete erau moarte după nagualul Julian şi ar fi făcut orice spre a-i fi pe plac. Don Juan îşi căutase consolare în muncă şi muncise cu rîvnă, ca să-şi uite supărarea; alteori, citea ore întregi din cărţile pe care nagualul le avea în casă. Făcuse o pasiune din lectură. Cînd citea, toată lumea ştia că trebuia să-l lase în pace, afară de nagualul Julian, căruia îi făcea mare plăcere să nu-l lase în pace. Tot timpul insista ca don Juan să se împrietenească cu fetele şi cu băieţii. Îi repeta că toţi, inclusiv don Juan, erau ucenicii lui vrăjitori. Don Juan era convins că nagualul Julian nu avea habar de vrăjitorie, dar îi făcea pe plac şi-l asculta, fără să creadă o iotă.

Nagualul Julian rămînea indiferent la lipsa de încredere a lui don Juan. Continua să se poarte ca şi cum don Juan l-ar fi crezut şi-şi aduna toţi ucenicii laolaltă, ca să-i îndrume. Din cînd în cînd, îi ducea pe toţi în excursii nocturne prin munţii din apropiere. În cele mai multe dintre aceste excursii, nagualul îi lăsa să rătăcească singuri prin munţii sălbatici şi-i încredinţa lui don Juan răspunderea întregului grup.

Scopul acestor excursii era ca, în singurătate şi pustietate, ei să descopere spiritul. Dar acest lucru nu se întîmpla. Cel puţin, nu aşa cum înţelegea don Juan. Totuşi, nagualul Julian insistase atît de mult asupra importanţei de a cunoaşte spiritul, încît don Juan devenise obsedat de ideea de a afla ce era spiritul.

Într-o astfel de excursie nocturnă, nagualul Julian îl îndemnase pe don Juan să pornească în căutarea spiritului, chiar dacă nu-l înţelegea.

– Bineînţeles, se referea la singurul lucru la care se putea referi un nagual: mişcarea punctului de asamblare, a precizat don Juan. Dar formulase ideea într-un fel care, după părerea lui, ar fi trebuit să fie pe înţelesul meu: adică, porneşte în căutarea spiritului.

Am crezut că bătea cîmpii. Pe vremea aceea, aveam deja părerile şi convingerile mele şi eram convins că spiritul însemna caracter, voinţă, curaj, putere. În plus, credeam că nu trebuia să pornesc în căutarea lor, fiindcă eram înzestrat cu toate.

Nagualul Julian insistase că spiritul nu putea fi definit, că omul nu-l putea simţi, cu atît mai puţin vorbi despre el. Spiritul nu putea fi decît chemat, spunea el, recunoscîndu-i-se astfel existenţa. Replica mea a semănat mult cu a ta: nu poţi chema ceva ce nu există.

Don Juan mi-a spus că se certase atît de mult cu nagualul, încît acesta îi promisese într-un tîrziu, de faţă cu toţi cei din casă, că-i va arăta printr-un simplu exemplu nu numai ce era spiritul, dar şi cum trebuia el definit. Totodată, i-a făgăduit că va da o mare petrecere, la care va invita pînă şi vecinii, ca să sărbătorească astfel lecţia dată lui don Juan.

Don Juan a remarcat că pe vremea aceea, înainte de revoluţia din Mexic, nagualul Julian şi cele şapte femei din grup treceau drept stăpînii înstăriţi ai unei mari ferme. Nimeni nu pusese vreodată la îndoială identitatea lor, mai ales a nagualului Julian, fermier frumos şi bogat, care renunţase la dorinţa sa sinceră de a urma o carieră preoţească, pentru a purta de grijă celor şapte surori nemăritate.

Într-o zi din sezonul ploios, nagualul Julian a anunţat că, de îndată ce se va opri ploaia, va organiza marea petrecere promisă lui don Juan. Într-o duminică, după-amiază, a adunat toţi invitaţii pe malul rîului, care era umflat în urma ploilor torenţiale. Nagualul Julian mergea pe calul său, iar don Juan îl urma respectuos, tot călare, după obicei, în caz că s-ar fi întîlnit cu vreun vecin; din cîte ştiau vecinii, don Juan era servitorul personal al fermierului.

Nagualul alesese locul pentru picnic pe un teren mai ridicat, la malul rîului. Femeile pregătiseră mîncare şi băutură. Nagualul adusese chiar şi un grup de muzicanţi de la oraş. Era o petrecere mare, la care fuseseră invitaţi peonii de la fermă, vecinii, ba chiar şi străinii aflaţi în trecere şi care se abătuseră pe acolo ca să se alăture petrecăreţilor.

Toată lumea a mîncat şi a băut după pofta inimii. Nagualul a dansat cu toate femeile, a cîntat şi a recitat poezii. A spus glume şi, cu ajutorul cîtorva femei, a pregătit chiar cîteva scenete, spre încîntarea celor de faţă. La un moment dat,

nagualul Julian a întrebat dacă cineva dintre cei prezenţi, îndeosebi ucenici, voia să ia parte la lecţia lui don Juan. Toţi au refuzat. Fiecare era conştient de metodele dure ale nagualului. Atunci, nagualul Julian l-a întrebat pe don Juan dacă era sigur că voia să afle ce era spiritul.

Don Juan nu mai putea spune nu. Pur şi simplu, nu avea cum să mai dea înapoi. I-a răspuns nagualului că era pregătit. Nagualul l-a condus la malul rîului şi l-a pus să îngenuncheze. Apoi a început să recite o lungă incantaţie, în care invoca puterea vîntului şi a munţilor, totodată rugînd puterea rîului să-l povăţuiască pe don Juan.

Incantaţia lui, oricît de plină de miez, era exprimată în cuvinte atît de lipsite de respect, încît toată lumea a izbucnit în rîs. Sfîrşind acest ritual, nagualul i-a spus lui don Juan să se ridice în picioare, cu ochii închişi. Apoi l-a luat pe ucenic în braţe ca pe un copil şi l-a aruncat în rîu, strigînd: „Să nu urăşti rîul, pentru numele lui Dumnezeu!“

Relatarea întîmplării l-a făcut pe don Juan să rîdă cu lacrimi. Poate că în alte împrejurări şi mie mi s-ar fi părut hazlie. Dar, de data aceasta, istorisirea m-a tulburat profund.

– Ar fi trebuit să vezi feţele acelor oameni, a continuat don Juan. În timp ce plonjam în rîu, am surprins o clipă expresia lor consternată. Nimeni nu se gîndise că diabolicul nagual va fi în stare de aşa ceva.

Don Juan a povestit cum îşi închipuise că îşi lua adio de la viaţă. Nu era un bun înotător şi, în timp ce se scufunda în adîncurile rîului, se blestema că lăsase să i se întîmple una ca asta. Era atît de furios, încît nu avusese vreme să intre în panică. Nu avea decît un gînd: să nu-şi sfîrşească zilele în rîul acela blestemat, de mîna acelui individ blestemat.

Cînd a atins fundul apei cu picioarele, şi-a făcut vînt spre suprafaţă. Rîul nu era adînc, dar ploile îl lărgiseră mult. Curentul era vijelios şi l-a tras la vale, iar el înota cîineşte, luptîndu-se să nu se lase doborît de apele năvalnice.

Curentul l-a tîrît la mare depărtare. În timp ce era dus de ape şi se lupta să-şi scape viaţa, a intrat într-o stare stranie. Era foarte

furios şi mînia lui reţinută îl făcea să urască şi să înfrunte tot ce era în jur. Dar nu putea să urască rîul şi nu putea lupta împotriva lui; faţă de rîu nu putea fi nici nerăbdător, nici neliniştit – aşa cum se arăta de obicei faţă de tot ce întîlnea în viaţă. În cazul rîului, nu putea face altceva decît să-i urmeze cursul.

Don Juan a argumentat că această simplă revelaţie şi sentimentul de resemnare pe care-l genera înclinaseră balanţa, determinînd o mişcare a punctului de asamblare. Dintr-o dată, fără a conştientiza vreo clipă ce se întîmpla, în loc să fie tîrît de torent, don Juan se simţise alergînd pe malul apei. Alerga atît de repede, încît nu avea vreme să gîndească. O forţă incredibilă îl împingea, silindu-l să sară peste bolovani şi trunchiuri prăbuşite, de parcă nici n-ar fi existat.

După ce a alergat în disperare cîtva timp, don Juan a îndrăznit să arunce o privire spre apa năvalnică şi roşietică. Atunci s-a văzut pe el însuşi, dus de curent. Nimic din experienţa lui de o viaţă nu-l pregătise pentru un asemenea moment. Atunci a înţeles, fără gînduri, că se găsea simultan în două locuri. Dar într-unul din acestea, albia rîului, era neajutorat.

Atunci, toată energia lui s-a canalizat spre încercarea de a-şi salva viaţa.

Fără a se gîndi, a început să se desprindă de malul rîului. A avut nevoie de toată puterea şi toată hotărîrea pentru a se îndepărta de mal, centimetru cu centimetru. Se simţea de parcă ar fi tîrît după el un copac. Se mişca atît de încet, încît a durat o eternitate ca să parcurgă cîţiva metri.

Efortul era prea mare. Dintr-o dată, a încetat să mai alerge; a simţit că se prăbuşea într-o fîntînă adîncă. În clipa în care a atins apa, răceala ei l-a făcut să ţipe. Atunci, s-a pomenit din nou în rîu, tîrît de curent. Spaima de a se trezi din nou în mijlocul torentului a fost atît de mare, încît tot ce putea să facă era să-şi dorească din tot sufletul să ajungă iarăşi teafăr şi nevătămat pe uscat. Şi imediat a fost din nou pe mal, alergînd nebuneşte în paralel cu rîul, dar la oarecare depărtare de apă.

În timp ce alerga, a privit spre rîu şi s-a văzut pe sine luptîndu-se să rămînă la suprafaţă. A vrut să-şi strige un îndemn,

a vrut să-şi strige să înoate către mal, dar nu avea glas. Spaima pentru acea parte din el care se găsea în apă era cumplită. Această spaimă a servit drept punte între cei doi Juan Matus. Într-o clipă, a fost înapoi în rîu şi a început să înoate în diagonală spre mal.

Senzaţia incredibilă de a fi alternativ în două locuri a fost de ajuns pentru a-i topi teama. Nu-i mai păsa de soarta lui. Se vedea cînd înotînd în apa rîului, cînd alergînd pe mal. Dar, indiferent ce făcea, se deplasa constant spre stînga, fie îndepărtîndu-se în fugă de rîu, fie înotînd spre malul stîng.

A ieşit pe malul stîng al rîului, la vreo şapte kilometri mai la vale. A fost nevoit să aştepte acolo, adăpostindu-se printre tufe, mai mult de o săptămînă. Aştepta ca apele să se retragă, astfel încît să poată trece prin vad, dar, în acelaşi timp, aştepta să-i mai piară spaima şi să redevină cel dinainte.

Don Juan a spus că, de fapt, emoţia puternică şi constantă de a lupta pentru a-şi salva viaţa determinase mişcarea punctului de asamblare spre locul cunoaşterii fără cuvinte. Întrucît niciodată nu acordase atenţie nagualului Julian, cînd acesta îi vorbise despre punctul de asamblare, nu-şi dăduse seama ce i se întîmpla. Îl îngrozea gîndul că s-ar fi putut să nu mai revină la normalitate. Dar în timp ce-şi explora percepţia scindată, descoperise partea ei practică şi-i plăcuse mult. Rămăsese dedublat zile întregi. Putea fi numai unul sau numai celălalt. Sau putea fi amîndoi în acelaşi timp. Cînd îşi dedubla personalitatea, lucrurile deveneau neclare şi nici una dintre cele două fiinţe nu era eficientă, aşa că abandonase această alternativă. Dar faptul de a fi cînd unul, cînd celălalt îi deschidea posibilităţi de necrezut.

În timp ce-şi recăpăta puterile, ascuns în tufe, a ajuns la concluzia că una din cele două fiinţe era mai flexibilă decît cealaltă, putînd parcurge distanţele într-o clipă sau face rost de hrană, sau găsi adăpostul cel mai potrivit. Aceea era fiinţa care într-o bună zi mersese la casa nagualului, să vadă dacă cei de acolo îşi făceau griji în privinţa lui.

I-a auzit pe tineri jelindu-l, lucru care l-a umplut de uimire. Ar fi rămas să-i privească astfel o veşnicie, întrucît era fericit să

ştie că se gîndeau la el, însă nagualul Julian îl surprinsese şi pusese capăt distracţiei.

Fusese singura dată cînd don Juan se temuse cu adevărat de nagual. Don Juan îl auzise pe nagual spunîndu-i să înceteze cu prostiile. Îşi făcuse brusc apariţia – o arătare neagră ca tăciunele, în formă de clopot, incredibil de grea şi de puternică. Îl înşfăcase pe don Juan. Don Juan nu ştia cum îl apucase nagualul, dar îl durea cumplit. O durere ascuţită şi chinuitoare în stomac şi în partea de jos a burţii.

– Instantaneu, m-am pomenit înapoi pe mal, a spus, rîzînd, don Juan. M-am ridicat în picioare, am trecut prin vadul rîului cu apele abia retrase şi am pornit spre casă.

S-a oprit şi m-a întrebat ce părere aveam de povestirea lui. I-am răspuns că mă înspăimîntase.

– Te-ai fi putut îneca în rîul acela, aproape i-am strigat. Cîtă cruzime! Cred că nagualul Julian nu era în toate minţile!

– Aşteaptă o clipă, a protestat don Juan. Nagualul Julian era diabolic, nu nebun. A făcut ceea ce trebuia să facă în calitatea lui de nagual şi de mentor. E drept că aş fi putut să-mi pierd viaţa. Dar acesta este un risc pe care toţi trebuie să ni-l asumăm. Şi tu ai riscat să fii sfîşiat de jaguar sau să mori din multe lucruri pe care ţi-am cerut eu să le faci. Nagualul Julian era un om curajos şi autoritar şi aborda direct orice problemă. Cu el nu puteai vorbi pe ocolite, nici cu fereală.

Am insistat că, oricît de valoroasă ar fi fost lecţia, continuam să cred că metodele nagualului Julian erau bizare şi exagerate. Am recunoscut că tot ce aflasem despre nagualul Julian mă tulburase foarte mult şi-mi crease o părere negativă despre el.

– Am impresia că te temi că într-una din zile am să te arunc şi eu în rîu sau am să te silesc să porţi veşminte femeieşti, a spus el şi a început să rîdă. De aceea nu-l aprobi pe nagualul Julian.

Am recunoscut că avea dreptate, iar el m-a asigurat că nu avea de gînd să aplice metodele binefăcătorului său, fiindcă asupra lui nu avuseseră nici un efect. A adăugat că el era la fel de neînduplecat ca nagualul Julian, nu însă şi la fel de practic.

– Pe vremea aceea, a continuat don Juan, nu i-am apreciat măiestria şi cu siguranţă că nu mi-a plăcut cum s-a purtat cu mine. Acum însă, ori de cîte ori mă gîndesc, îl admir de mii de ori mai mult pentru modul lui superb şi direct de a mă plasa în poziţia cunoaşterii fără cuvinte.

Don Juan a spus că, datorită cumplitei sale experienţe, uitase complet de monstru. A mers neînsoţit pînă aproape de uşa nagualului Julian, apoi s-a răzgîndit şi s-a dus la locuinţa nagualului Elías, cu gînd să-şi afle consolare.

Nagualul Elías i-a explicat profunda consecvenţă a actelor nagualului Julian.

Nagualul Elías şi-a stăpînit cu greu emoţia la auzul relatării lui don Juan. Cu glas înflăcărat, i-a explicat lui don Juan că binefăcătorul lui era un *stalker* excepţional, înzestrat cu un neobosit spirit practic. El se afla în permanentă căutare de opinii şi soluţii practice. Comportarea lui pe malul rîului în ziua aceea fusese o capodoperă de *stalking*. Îi manevrase şi-i influenţase pe toţi cei prezenţi. Însuşi rîul părea să se supună poruncii lui.

Nagualul Elías a susţinut că, în timp ce don Juan era dus de curent şi se lupta să scape cu viaţă, rîul îl ajutase să înţeleagă ce însemna spiritul. Graţie acestei înţelegeri, don Juan avusese prilejul să ajungă direct la cunoaşterea fără cuvinte.

Don Juan a adăugat că, fiind tînăr şi neştiutor, l-a ascultat pe nagualul Elías fără să priceapă o iotă, însă a admirat sincer patima cu care îi vorbea nagualul.

Mai întîi, nagualul Elías i-a explicat lui don Juan că sunetul şi înţelesul cuvintelor au supremă importanţă pentru *stalkeri*. Ei folosesc cuvintele ca pe nişte chei cu care deschid orice încuietoare. Prin urmare, e nevoie ca *stalkerii* să-şi declare scopul înainte de a-l atinge. Dar ei nu-şi pot dezvălui de la bun început scopul real, aşa că trebuie să-şi aleagă cuvintele cu grijă, ascunzîndu-şi adevărata intenţie.

Nagualul Elías denumea acest aspect trezirea *intenţiei*. El i-a explicat lui don Juan că nagualul Julian trezise *intenţia* în momentul în care afirmase cu tărie în faţa tuturor că urma să-i arate lui don Juan, dintr-o singură mişcare, ce era spiritul şi cum

se definea el. Era o afirmaţie total lipsită de sens, întrucît nagualul Julian ştia că nu exista cale de a defini spiritul. Ceea ce încerca el să facă în realitate era, fireşte, să-l aducă pe don Juan în poziţia cunoaşterii fără cuvinte.

După această afirmaţie, care-i ascundea adevăratele intenţii, nagualul Julian adunase cît mai mulţi spectatori, făcînd din aceştia complicii lui, cu voie sau fără de voie. Toţi cunoşteau intenţia lui declarată, dar numai unul singur ştia ce urmărea de fapt.

Convingerea nagualului Elías că explicaţia lui avea să-l smulgă pe don Juan din starea lui imposibilă de totală răzvrătire şi indiferenţă s-a dovedit total greşită. Cu toate acestea, nagualul a continuat să-i explice cu răbdare că, în timp ce se lupta cu torentul, don Juan atinsese cel de al treilea punct.

Bătrînul nagual i-a explicat că poziţia cunoaşterii fără cuvinte se numeşte al treilea punct fiindcă, pentru a fi atins, trebuie mai întîi atins al doilea punct, locul lipsei de compasiune.

El a adăugat că punctul de asamblare al lui don Juan căpătase suficientă mobilitate pentru a realiza dedublarea, fapt care-i permisese să se afle atît în locul raţiunii, cît şi în cel al cunoaşterii tăcute, fie alternativ, fie simultan.

Nagualul i-a spus lui don Juan că realizarea sa era extraordinară. Ba chiar l-a îmbrăţişat ca pe un copil. Nu înceta să repete că don Juan, deşi nu ştia nimic – sau poate tocmai de aceea – îşi transferase toată energia dintr-un loc în altul. Pentru nagual acest lucru însemna că punctul de asamblare al lui don Juan avea o mobilitate naturală, extrem de binevenită.

El i-a spus lui don Juan că fiecare fiinţă umană se găseşte la primul punct, cel al raţiunii, dar nu toţi oamenii au punctul de asamblare fix pe poziţia raţiunii. Cei care-l au exact în acel loc sînt adevăraţii conducători ai omenirii. De cele mai multe ori, aceştia sînt persoane anonime al căror geniu constă în exercitarea raţiunii.

Nagualul a spus că, odinioară, omenirea se găsise în cel de al treilea punct, pe atunci considerat a fi primul. Mai tîrziu, omenirea s-a mutat pe locul raţiunii.

Pe vremea cînd primul punct era cunoaşterea fără cuvinte, situaţia fusese aceeaşi. Nu toate fiinţele umane aveau punctul de asamblare exact în acel loc. Aceasta însemna că adevăraţii conducători ai omenirii fuseseră acele cîteva persoane ale căror puncte de asamblare se găseau fie exact pe locul raţiunii, fie exact pe cel al cunoaşterii fără cuvinte. Restul umanităţii, îi spusese bătrînul nagual lui don Juan, erau simpli spectatori. În zilele noastre, ei sînt adoratorii raţiunii. În trecut, fuseseră adoratorii cunoaşterii fără cuvinte. Ei erau cei care-i admiraseră şi-i ridicaseră în slăvi pe eroii din celelalte poziţii.

Nagualul a afirmat că omenirea petrecuse cea mai mare parte a istoriei în poziţia cunoaşterii tăcute, ceea ce explica profunda nostalgie după acest punct.

Don Juan l-a întrebat pe bătrînul nagual ce anume urmărea nagualul Julian în privinţa lui. Întrebarea sunase mai inteligent şi mai matur decît intenţionase cel care o pusese. Nagualul Elías i-a răspuns în cuvinte pe atunci total de neînţeles pentru don Juan. I-a spus că nagualul Julian îl iniţia şi că-i atrăgea punctul de asamblare spre poziţia raţiunii, astfel încît să fie mai curînd gînditor decît simplu spectator cu încărcătură emoţională, care să adore lucrarea ordonată a raţiunii. Totodată, nagualul îl pregătea pe don Juan să devină un adevărat vrăjitor al abstractului, nu unul dintre numeroşii adoratori morbizi şi ignoranţi ai necunoscutului.

Nagualul Elías l-a asigurat pe don Juan că numai o fiinţă umană care este un model de raţiune îşi poate mişca uşor punctul de asamblare, devenind un model al cunoaşterii fără cuvinte. El a spus că numai cine se plasează exact pe una din cele două poziţii poate vedea clar şi cealaltă poziţie; aşa s-a născut epoca raţiunii. Poziţia raţiunii se vede limpede din poziţia cunoaşterii fără cuvinte.

Bătrînul nagual i-a spus lui don Juan că puntea fără întoarcere de la cunoaşterea fără cuvinte la raţiune se numeşte „preocupare". Adică, preocuparea pe care adepţii cunoaşterii fără cuvinte o au pentru sursa cunoaşterii lor. Cealaltă punte fără întoarcere, de la raţiune la cunoaşterea fără cuvinte, se numeşte

„înţelegere pură". Adică, recunoaşterea omului raţional că raţiunea este doar o insulă într-o mare întinsă, plină de insule.

Nagualul a adăugat că omul la care funcţionează ambele punţi fără întoarcere este vrăjitor şi se găseşte în contact direct cu spiritul, forţa vitală care face posibile ambele poziţii. El i-a subliniat lui don Juan că tot ce înfăptuise nagualul Julian în acea zi la rîu fusese un spectacol destinat nu publicului uman, ci spiritului, forţa care-i urmărea acţiunile. Se zbenguise şi glumise ca nimeni altul, amuzase pe toată lumea şi, în special, puterea căreia i se adresa.

Don Juan a spus că nagualul Elías îl asigurase că spiritul nu ascultă decît cînd vorbitorul i se adresează prin gesturi. Iar gesturile nu sînt semne sau mişcări ale trupului, ci acte de autentic abandon, de generozitate şi umor. Ca gest faţă de spirit, vrăjitorii dau la iveală tot ce este mai bun în ei, oferindu-l abstractului, fără alte cuvinte.

INTENŢIONAREA APARENŢELOR

Don Juan a ţinut să mai facem un drum în munţi înainte de înapoierea mea acasă, dar am renunţat. În schimb, m-a rugat să-l duc cu maşina în oraş. Acolo trebuia să viziteze cîteva persoane.

Pe drum a vorbit despre orice altceva în afară de *intenţie*. Era un răgaz binevenit.

După-amiază, după ce şi-a terminat treburile, ne-am aşezat pe banca lui preferată din piaţa oraşului. Locul era pustiu. Mă simţeam foarte obosit şi somnoros. Dar apoi, m-am dezmeticit brusc. Mintea mi-a devenit limpede ca cristalul.

Don Juan a remarcat imediat schimbarea şi a rîs văzîndu-mi tresărirea de surpriză. S-a oprit asupra unui gînd al meu; sau, poate, eu am fost cel care s-a oprit asupra acelui gînd al lui.

– Dacă te gîndeşti la viaţă ca număr de ore în loc de ani, atunci viaţa noastră este enorm de lungă, a spus el. Chiar socotită ca număr de zile, viaţa îţi pare tot interminabilă.

Exact la acest lucru mă gîndeam şi eu.

Mi-a spus că vrăjitorii îşi socotesc viaţa în ore şi că, în decursul unei ore, vrăjitorul poate trăi în intensitate echivalentul unei vieţi normale. Intensitatea este un avantaj cînd se pune problema stocării de informaţii în mişcarea punctului de asamblare.

I-am cerut să-mi explice acest lucru în detaliu. Cu mult timp înainte, fiindcă îmi era extrem de greu să iau notiţe despre conversaţiile noastre, don Juan îmi recomandase să păstrez toate informaţiile referitoare la lumea vrăjitorilor puse în ordine, nu pe hîrtie, nu în mintea mea, ci în mişcarea punctului meu de asamblare.

– Chiar şi la cea mai neînsemnată mişcare a sa, punctul de asamblare creează insule de percepţie perfect distincte, a spus don Juan. El poate stoca informaţii sub formă de experienţe în complexitatea conştiinţei.

– Dar cum poate fi stocată informaţia în ceva atît de vag? am întrebat.

– Mintea este la fel de vagă, şi totuşi, ai încredere în ea, fiindcă îţi este familiară, mi-a replicat. Cu mişcarea punctului de asamblare nu eşti la fel de familiarizat, dar este o situaţie identică.

– Vreau să întreb cum anume este stocată informaţia? am insistat.

– Informaţia este stocată chiar în experienţa însăşi, mi-a explicat. Mai tîrziu, cînd vrăjitorul îşi mişcă punctul de asamblare exact pe locul în care s-a aflat iniţial, el retrăieşte integral experienţa. În cazul vrăjitorilor, rememorarea este modul de a recupera toată informaţia stocată în mişcarea punctului de asamblare.

Intensitatea este rezultatul spontan al mişcării punctului de asamblare, a continuat el. De exemplu, tu trăieşti aceste momente mai intens decît ai face-o în mod normal, deci în realitate stochezi intensitate. Într-o zi vei retrăi acest moment deplasîndu-ţi punctul de asamblare exact pe locul în care se găseşte acum. Iată cum stochează informaţii vrăjitorii.

I-am spus lui don Juan că rememorările intense pe care le realizasem în ultimele zile se petrecuseră spontan, fără vreun proces mental conştient.

– Cum poate ajunge cineva să rememoreze cu bună știință? am întrebat.

– Ca aspect al *intenției*, intensitatea este legată în mod firesc de strălucirea din ochii vrăjitorilor, mi-a explicat el. Ca să rememoreze acele insule izolate de percepție, vrăjitorii nu trebuie decît să *intenționeze* strălucirea deosebită a ochilor asociată cu locul în care vor să se întoarcă. Dar despre asta am mai discutat.

Probabil că pe figura mea se citea perplexitatea. Don Juan m-a privit cu o expresie serioasă. Am deschis gura de două sau trei ori, ca să-i pun întrebări, dar nu mi-am putut exprima gîndurile.

– Fiindcă intensitatea este mai mare decît de obicei, a spus don Juan, în cîteva ore vrăjitorul poate trăi echivalentul unei vieți întregi. Deplasîndu-se într-o poziție necunoscută, punctul lui de asamblare consumă mai multă energie decît în mod normal. Acest flux de energie suplimentar se numește intensitate.

Înțelegeam perfect ce-mi spunea și ființa mea rațională era zguduită de impactul teribilelor implicații ale celor auzite.

Don Juan m-a țintuit cu privirea și m-a prevenit să mă feresc de o reacție caracteristică vrăjitorilor: dorința zadarnică de a explica experiența din vrăjitorie în termeni inteligibili și raționali.

– Experiența din vrăjitorie este atît de neobișnuită, a continuat don Juan, încît vrăjitorii o consideră un exercițiu intelectual și o folosesc ca să practice *stalkingul* pe ei înșiși. Atuul lor ca *stalkeri*, totuși, este că rămîn perfect conștienți că sîntem ființe capabile de percepție și că percepția oferă mai multe posibilități decît poate concepe mintea noastră.

Am avut un singur comentariu, și anume, am dat glas temerii mele legate de posibilitățile ieșite din comun ale conștiinței umane.

– Pentru a se proteja de aceste vaste posibilități, a spus don Juan, vrăjitorii învață să mențină echilibrul perfect între neînduplecare, viclenie, răbdare și blîndețe. Aceste patru elemente de bază sînt indisolubil legate între ele. Vrăjitorii le cultivă

intenționîndu-le. Ele sînt, firește, poziții ale punctului de asamblare.

În continuare, a spus că fiecare acțiune a unui vrăjitor este prin definiție guvernată de aceste patru principii. Astfel, la drept vorbind, fiecare acțiune a vrăjitorului este deliberată ca intenție și realizare, reprezentînd totodată o îmbinare specifică a celor patru elemente de bază ale *stalkingului*.

– Vrăjitorii folosesc cele patru stări de spirit ale *stalkingului* drept repere, a continuat el. Este vorba de patru moduri diferite de a gîndi, patru tipuri de intensitate diferite, pe care vrăjitorii le pot utiliza pentru a-și face punctele de asamblare să se miște în anumite poziții.

Dintr-o dată a părut iritat. L-am întrebat dacă îl supărase insistența mea de a face supoziții.

– Pur și simplu, mă gîndeam cum ne pune rațiunea între ciocan și nicovală, a răspuns el. Tindem să cugetăm, să punem întrebări, să descoperim. Or, disciplina vrăjitoriei nu ne permite nici o libertate în acest sens. Vrăjitoria este actul de a ajunge în locul cunoașterii fără cuvinte, iar cunoașterea fără cuvinte nu poate fi explicată în termeni raționali. Ea nu poate fi decît trăită.

A zîmbit, cu ochii strălucind ca două pete de lumină. A spus că, în efortul de a se proteja de copleșitorul efect al cunoașterii fără cuvinte, vrăjitorii au dezvoltat arta *stalkingului*. *Stalkingul* mișcă punctul de asamblare în mod insesizabil, dar constant, ajutîndu-i astfel pe vrăjitori să cîștige timp și, în consecință, să-și fortifice poziția.

– În arta *stalkingului*, a continuat don Juan, există o tehnică pe care vrăjitorii o folosesc frecvent: nebunia controlată. Vrăjitorii pretind că nebunia controlată este singura posibilitate de a acționa asupra lor înșiși – în stare de conștiință amplificată și de percepție – precum și asupra a tot ce există în lumea cotidiană.

Don Juan mi-a explicat nebunia controlată ca fiind arta amăgirii controlate sau arta de a se preface total implicat în acțiunea de moment – de a se preface atît de bine, încît nimeni să nu deosebească prefăcătoria de realitate. Nebunia controlată nu este doar înșelătorie pură, mi-a spus el, ci și o complicată

modalitate artistică de a te separa de toate, rămînînd în acelaşi timp parte integrantă din toate.

– Nebunia controlată este o artă, a continuat don Juan. O artă foarte neplăcută şi dificil de învăţat. Mulţi vrăjitori n-o au la inimă, nu fiindcă ar fi ceva în neregulă cu ea, ci fiindcă cere extrem de multă energie pentru a fi practicată.

Don Juan a recunoscut că o practica cu conştiinciozitate, deşi nu-i plăcea în mod deosebit, poate fiindcă binefăcătorul lui fusese un adept înflăcărat al ei. Sau poate fiindcă personalitatea lui – despre care afirma că era în esenţă vicleană şi meschină – pur şi simplu, nu avea agilitatea necesară pentru practicarea nebuniei controlate.

L-am privit surprins. El a tăcut şi m-a ţintuit cu o privire şăgalnică.

– Cînd ajungem la vrăjitorie, personalitatea noastră e deja formată, a spus el, ridicînd din umeri resemnat, şi tot ce putem face este să practicăm nebunia controlată şi să facem haz de noi înşine.

M-a copleşit un val de empatie şi l-am asigurat că nu era nicidecum meschin sau viclean.

– Dar asta-i firea mea, a insistat el.

Eu am afirmat cu tărie exact contrariul.

– *Stalkerii* care practică nebunia controlată cred că, în materie de personalitate, întreaga omenire se împarte în trei categorii, a spus el, zîmbind, aşa cum făcea de fiecare dată cînd îmi întindea o cursă.

– E absurd, am protestat. Comportamentul uman este prea complex pentru a-l categorisi atît de simplu.

– *Stalkerii* spun că nu sîntem chiar atît de complecşi pe cît ne închipuim, a replicat el, şi că fiecare dintre noi aparţine uneia dintre cele trei categorii.

Am rîs, mai mult din nervozitate. În mod obişnuit, aş fi luat în glumă o astfel de afirmaţie, dar de această dată, fiindcă aveam mintea extrem de limpede şi gîndurile lucide, simţeam că vorbise serios.

– Vorbeşti serios? l-am întrebat cît mai politicos cu putinţă.

– Cît se poate de serios, a răspuns, apoi a început să rîdă.

Rîsul lui m-a destins puţin. El a continuat să-mi explice sistemul de clasificare al *stalkerilor*. A spus că oamenii din prima categorie sînt perfecţi ca secretari, asistenţi, însoţitori. Ei au o personalitate foarte mobilă, dar mobilitatea nu le serveşte la nimic. Cu toate acestea, sînt serviabili, atenţi, legaţi de casă, suficient de inventivi, înzestraţi cu simţul umorului, bine crescuţi, blînzi, delicaţi. Cu alte cuvinte, sînt oamenii cei mai amabili din lume, însă au un singur mare defect: nu pot funcţiona singuri. Întotdeauna au nevoie de cineva care să-i îndrume. Sub îndrumarea altcuiva, oricît de complicată sau de antagonistă ar fi calea pe care ar trebui să meargă, sînt uluitori. Singuri, sînt sortiţi pieirii.

Persoanele din cea de a doua categorie nu sînt deloc agreabile. Sînt meschine, răzbunătoare, invidioase, geloase, egoiste. Nu vorbesc decît despre ele înseşi şi, de regulă, pretind ca ceilalţi să se conformeze standardelor lor. Întotdeauna iau iniţiativa, deşi nu este convenabil pentru ele. Sînt foarte încordate în orice situaţie şi nu se relaxează niciodată. Sînt nesigure şi nu pot fi niciodată mulţumite; cu cît sînt mai nesigure, cu atît devin mai dezagreabile. Defectul lor capital este că ar fi gata să ucidă numai să conducă.

Oamenii din cea de a treia categorie nu sînt nici amabili, nici dezagreabili. Ei nu servesc pe nimeni şi nu se impun în faţa nimănui. Sînt mai curînd indiferenţi. Au o părere exaltată despre ei înşişi, rezultată exclusiv din înclinaţia lor către visare şi din năzuinţe. Dacă se pricep grozav de bine la ceva, se pricep să aştepte ca lucrurile să se întîmple. Aşteaptă să fie descoperiţi şi cuceriţi, au o uimitoare uşurinţă de a crea iluzia că ascund în ei lucruri minunate, pe care promit întotdeauna să le dezvăluie, însă n-o fac niciodată, fiindcă, de fapt, nu ascund nimic.

Don Juan a adăugat că el însuşi aparţinea, fără îndoială, celei de a doua categorii. Apoi mi-a cerut să mă definesc pe mine însumi, iar eu am început să turui ca o moară stricată. Don Juan s-a tăvălit pe jos de rîs.

M-a îndemnat din nou să mă definesc în funcţie de cele trei categorii şi, fără prea mare tragere de inimă, am sugerat că puteam fi o combinaţie din toate trei.

– Nu-mi veni mie cu prostii şi combinaţii, mi-a replicat el, continuînd să rîdă. Sîntem făpturi simple, fiecare dintre noi reprezintă unul dintre cele trei tipuri. Din cîte îmi dau eu seama, tu aparţii categoriei a doua. *Stalkerii* îi numesc pe aceştia terchea-berchea.

Am început să protestez că schema aceea de clasificare este degradantă. Dar, chiar cînd eram pe punctul de a mă lansa într-o lungă tiradă, m-am oprit. Am comentat că, dacă este adevărat că există doar trei tipuri de personalitate, atunci toţi sîntem pe viaţă prizonierii celor trei categorii, fără nici o şansă de îndreptare sau de mîntuire.

A recunoscut că exact aceasta este situaţia. Exista totuşi o cale de mîntuire. Cu multă vreme în urmă, vrăjitorii descoperiseră că numai reflectarea noastră de sine se încadrează într-una dintre cele trei categorii.

– Necazul cu noi este că ne luăm în serios, a spus el. Categoria în care se încadrează imaginea noastră de sine contează numai datorită importanţei noastre de sine. Dacă n-ar fi importanţa de sine, n-ar conta deloc din ce categorie facem parte.

Eu voi rămîne întotdeauna un terchea-berchea, a continuat el, cutremurîndu-se de rîs. La fel şi tu. Acum însă sînt un terchea-berchea care nu se ia în serios, spre deosebire de tine.

M-am arătat indignat. Am vrut să-l contrazic, dar n-am găsit suficientă putere pentru asta.

Rîsul lui stîrnea ecouri stranii în piaţa pustie.

Atunci a schimbat subiectul şi a reluat miezurile de bază pe care le discutase cu mine: manifestările spiritului, lovitura spiritului, viclenia spiritului, pogorîrea spiritului, cerinţele *intenţiei* şi manevrarea *intenţiei*. Le-a repetat, parcă pentru a da memoriei mele ocazia de a le reţine mai bine. Apoi a subliniat pe scurt tot ce-mi spusese despre ele. Ca şi cum m-ar fi făcut, cu bună ştiinţă, să stochez toate acele informaţii în intensitatea acelui moment.

Am remarcat că miezurile de bază continuau să rămînă un mister pentru mine. Eram foarte neliniştit în privinţa capacităţii mele de a le înţelege. Don Juan mi-a dat impresia că era pe punctul de a abandona subiectul, dar eu nu înţelesesem deloc ce voia să spună.

Am insistat că trebuia să-i pun mai multe întrebări despre miezurile abstracte.

A părut să cîntărească spusele mele, apoi a încuviinţat liniştit din cap.

– Acest subiect a fost dificil şi pentru mine, a spus. Şi eu am pus multe întrebări. Poate că eram ceva mai egocentric decît tine. Şi foarte urîcios. Singurul meu mod de a pune întrebări era să-mi bat la cap interlocutorul. Întrebările tale au mai curînd o notă agresivă. Pînă la urmă, bineînţeles că amîndoi sîntem la fel de agasanţi, dar din motive diferite.

Înainte de a schimba subiectul, don Juan a mai adăugat un singur lucru la discuţia noastră despre miezurile de bază: şi anume, că ele se dezvăluie extrem de încet, progresînd şi regresînd la întîmplare.

– Nu ştiu de cîte ori să-ţi repet că fiecare om al cărui punct de asamblare se poate deplasa, îl poate mişca şi mai departe, a început el. Singurul motiv pentru care avem nevoie de un mentor e că acesta ne îmboldeşte fără milă. Altfel, reacţia noastră naturală ar fi să ne oprim şi să ne felicităm că am parcurs atîta cale.

A spus că amîndoi eram exemple sugestive ale odioasei tendinţe către autoindulgenţă. Din fericire, binefăcătorul lui, care era un *stalker* uluitor, nu-l iertase cîtuşi de puţin.

Don Juan a spus că în cursul plimbărilor nocturne prin pustietate, nagualul Julian îi ţinuse multe prelegeri despre natura importanţei de sine şi despre mişcarea punctului de asamblare. Pentru nagualul Julian, importanţa de sine era un monstru cu trei mii de capete. Iar omul îl putea înfrunta şi distruge în trei feluri. Primul, tăind capetele pe rînd; al doilea, atingînd starea misterioasă cunoscută sub numele de locul lipsei de compasiune, care distrugea importanţa de sine, înfometînd-o puţin cîte puţin; trei, plătind pentru anihilarea monstrului cu trei mii de capete prin moartea simbolică a cuiva.

Nagualul Julian recomanda cea de a treia variantă. Dar el îi spusese lui don Juan că se putea socoti norocos dacă i se oferea ocazia să aleagă. Fiindcă, de regulă, spiritul era cel care hotăra pe ce drum urma să apuce vrăjitorul, iar datoria acestuia era să se supună.

Don Juan a spus că, aşa cum mă îndrumase el pe mine, la fel şi binefăcătorul lui îl îndrumase să reteze cele trei mii de capete ale importanţei de sine, unul cîte unul, dar rezultatele fuseseră diferite. În timp ce eu reacţionasem foarte bine, el nu reacţionase deloc.

– Situaţia mea a fost extrem de deosebită, a continuat el. Din momentul în care binefăcătorul meu m-*a văzut* zăcînd în drum, cu rana de glonţ în piept, a ştiut că eu eram noul nagual. A acţionat în consecinţă şi mi-a mişcat punctul de asamblare de îndată ce sănătatea mi-a permis. Atunci, am văzut cu uşurinţă un cîmp de energie sub forma acelei creaturi monstruoase. Dar această realizare, în loc să mă ajute, aşa cum ar fi trebuit, a împiedicat orice altă mişcare a punctului meu de asamblare. Şi în timp ce punctele de asamblare ale celorlalţi ucenici se deplasau consecvent, al meu a rămas fixat la nivelul în care puteam *vedea* monstrul.

– Dar binefăcătorul dumitale nu ţi-a spus ce se întîmplă? am întrebat, sincer nedumerit de această complicaţie inutilă.

– Binefăcătorul meu nu credea în transmiterea ştiinţei, a răspuns don Juan. El socotea că ştiinţa astfel împărtăşită era lipsită de eficienţă. Niciodată nu te puteai servi de ea. Pe de altă parte, dacă ştiinţa era doar sugerată, cel interesat găsea modalitatea de a şi-o însuşi.

Don Juan a spus că deosebirea dintre metoda lui şi cea a binefăcătorului său consta în faptul că el credea că omul trebuia să aibă libertatea de a alege. Binefăcătorul lui era de cu totul altă părere.

– Dar mentorul binefăcătorului dumitale, nagualul Elías, nu ţi-a spus ce se întîmpla? am insistat.

– A încercat, mi-a răspuns don Juan şi a oftat. Dar eu eram de-a dreptul imposibil. Ştiam tot. Îi lăsam pe cei doi să-şi răcească gura de pomană şi nu ascultam o vorbă din ce-mi spuneau.

Pentru a ieşi din impas, nagualul Julian hotărîse să-l oblige pe don Juan să realizeze încă o dată, dar pe altă cale, mişcarea liberă a punctului său de asamblare.

L-am întrerupt ca să-l întreb dacă acest lucru se petrecuse înainte sau după întîmplarea de la rîu. Povestirile lui don Juan erau lipsite de ordinea cronologică pe care aş fi dorit-o eu.

– S-a întîmplat la cîteva luni după aceea, mi-a răspuns. Dar să nu-ţi închipui cumva că, după ce am cunoscut dubla percepţie, am suferit vreo schimbare, că am devenit mai cumpătat sau mai înţelept. Nici pomeneală.

Gîndeşte-te ce ţi se întîmplă ţie, a continuat el. Nu numai că ţi-am întrerupt continuitatea în repetate rînduri; ţi-am sfîşiat-o în bucăţi şi cînd colo, uită-te la tine: te porţi ca şi cum ai avea-o intactă. Aceasta este o realizare supremă a vrăjitoriei, a *intenţiei*.

La fel s-a întîmplat şi cu mine. Mă cutremuram de ceea ce trăiam, apoi uitam şi legam la loc capetele separate, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. De unde şi convingerea binefăcătorului meu că nu ne schimbăm cu adevărat decît dacă murim.

Revenind la povestirea lui, don Juan mi-a spus că nagualul se folosise de Tulio, bărbatul ursuz care locuia în casa lui, ca să dea o nouă şi cumplită lovitura continuităţii psihologice a lui don Juan.

Don Juan a spus că toţi ucenicii, inclusiv el însuşi, fuseseră întotdeauna de acord asupra unui singur lucru, şi anume, că Tulio era un individ meschin, încrezut şi demn de dispreţ. Îl urau pe Tulio fiindcă acesta fie îi ocolea, fie îi lua peste picior. Îi trata pe toţi cu un asemenea dispreţ, încît se simţeau ca nişte gunoaie. Toţi erau convinşi că Tulio nu le adresa cuvîntul niciodată, fiindcă nu avea ce să le spună şi că principala lui trăsătură, indiferenţa arogantă, era o mască menită să-i ascundă timiditatea.

Şi totuşi, în ciuda firii lui dezagreabile, spre necazul tuturor ucenicilor, Tulio avea o influenţă nemeritată asupra celor din casă, mai ales asupra nagualului Julian, care părea să ţină foarte mult la el.

Într-o dimineaţă, nagualul Julian a trimis toţi ucenicii cu treburi la oraş. Singura persoană rămasă acasă, pe lîngă locatarii mai vîrstnici, a fost don Juan.

Pe la prînz, nagualul Julian s-a dus în biroul său ca să-şi rezolve contabilitatea zilnică. Intrînd în birou, l-a rugat, ca din întîmplare, pe don Juan să-l ajute la socoteli.

Don Juan a început să se uite la chitanţe şi curînd şi-a dat seama că, pentru a continua, avea nevoie de anumite informaţii pe care Tulio, supraveghetorul proprietăţii, le deţinea, însă uitase să le consemneze.

Nagualul Julian s-a supărat la culme pe neglijenţa lui Tulio, fapt care l-a umplut de satisfacţie de don Juan. Nagualul i-a poruncit nerăbdător lui don Juan să-l găsească pe Tulio, care era plecat la cîmp să supravegheze lucrătorii, şi să-l cheme la birou.

Încîntat la gîndul că-i va da o veste proastă lui Tulio, don Juan a alergat aproape un kilometru pînă pe cîmp, însoţit de un om care să-l apere de monstru. L-a găsit pe Tulio păzind lucrătorii de la distanţă, ca de obicei. Don Juan observase că Tulio nu suporta să vină în contact direct cu oamenii şi întotdeauna îi supraveghea de departe.

Cu severitate şi cu un aer exagerat de poruncitor, don Juan i-a cerut lui Tulio să-l însoţească acasă, întrucît nagualul avea nevoie de el. Cu glas abia auzit, Tulio a răspuns că era prea ocupat în clipa aceea, dar că, într-o oră, va putea veni.

Don Juan a insistat, ştiind că Tulio nu se va obosi să se certe cu el şi că-l va ignora, pur şi simplu, întorcînd capul. A fost şocat cînd Tulio a început să-i strige tot felul de obscenităţi. Scena era atît de neobişnuită pentru Tulio, încît pînă şi lucrătorii au încetat să mai muncească şi s-au uitat unii la alţii nedumeriţi. Don Juan era convins că niciodată nu-l auziseră pe Tulio ridicînd glasul, cu atît mai puţin spunînd necuviinţe. Surpriza lui a fost atît de mare, încît a rîs crispat, ceea ce l-a scos din sărite şi mai mult pe Tulio. Acesta a aruncat cu o piatră în don Juan care a fugit înspăimîntat.

Don Juan şi paznicul lui au alergat imediat înapoi acasă. La uşa din faţă l-au găsit pe Tulio care rîdea şi vorbea liniştit cu cîteva femei. După cum îi era obiceiul, a întors capul, ignorîndu-l pe don Juan. Supărat, don Juan a început să-l certe că stătea la taclale cînd nagualul avea nevoie de el la birou. Tulio şi femeile s-au uitat la don Juan ca la un nebun.

Dar Tulio nu era cel de fiecare zi. Din senin, a început să strige la don Juan să-şi ţină gura blestemată şi să-şi vadă de treburile lui. L-a acuzat fără înconjur pe don Juan că încerca să-l pună într-o lumină proastă faţă de nagual.

Femeile şi-au arătat dezaprobarea scoţînd o exclamaţie de surpriză şi uitîndu-se dezaprobator la don Juan. Au încercat să-l liniştească pe Tulio. Don Juan i-a poruncit lui Tulio să meargă în biroul nagualului şi să pună ordine în socoteli. Tulio i-a spus să se ducă dracului.

Don Juan tremura de furie. Simpla sarcină de a cere socotelile exacte se transformase într-un coşmar. Şi-a controlat mînia. Femeile îl priveau cu atenţie, ceea ce l-a enervat din nou. A tăcut, mînios, şi a dat fuga în biroul nagualului. Tulio şi femeile şi-au reluat conversaţia, rîzînd de parcă ar fi făcut haz de ceva numai de ei ştiut.

Surpriza lui don Juan a fost totală în momentul în care a intrat în birou şi l-a găsit acolo pe Tulio, cufundat în registrele de contabilitate. Don Juan a făcut un suprem efort de a-şi controla mînia. I-a zîmbit lui Tulio. Nu mai avea nevoie să-l înfrunte. Brusc, înţelesese că nagualul îl folosise pe Tulio ca să-l pună pe el la încercare şi să vadă dacă îşi va ieşi din fire. Don Juan nu intenţiona să-i dea această satisfacţie.

Fără să ridice privirea din registrul cu socoteli, Tulio i-a spus lui don Juan că, dacă îl căuta pe nagual, îl va găsi, probabil, în celălalt capăt al casei.

Don Juan a alergat în celălalt capăt al casei, unde l-a găsit pe nagualul Julian plimbîndu-se agale prin curtea interioară în compania lui Tulio. Nagualul părea absorbit de conversaţia cu Tulio. Tulio l-a tras încet de mînecă şi i-a spus cu glas coborît că venise asistentul lui.

Pe un ton neutru, nagualul i-a dat lui don Juan explicaţii despre contul la care lucraseră. A fost o explicaţie lungă, amănunţită şi completă. Apoi i-a spus lui don Juan că tot ce avea de făcut era să aducă registrul de contabilitate din birou, ca el să introducă o nouă rubrică şi să-l pună pe Tulio să semneze. Don Juan nu înţelegea ce se petrece. Explicaţia detaliată şi tonul indiferent al nagualului făcea ca întîmplarea să pară de domeniul treburilor zilnice. Tulio i-a poruncit nerăbdător lui don Juan să se grăbească şi să aducă registrul, fiindcă el avea mult de lucru. Era nevoie de el în altă parte.

Între timp, don Juan s-a resemnat cu gîndul că era batjocorit. Ştia că nagualul îi pregătea ceva; ochii lui aveau acea strălucire

ciudată pe care don Juan o asocia întotdeauna cu glumele cele mai crude. În plus, în ziua aceea Tulio vorbise mai mult decît în cei doi ani de cînd don Juan locuia în casă.

Fără un cuvînt, don Juan s-a înapoiat în birou. După cum se aştepta, Tulio ajunsese acolo primul. Şedea într-un colţ al biroului, aşteptîndu-l pe don Juan şi bătînd nerăbdător în podea cu tocul cizmei. I-a întins lui don Juan registrul cu pricina şi i-a spus să-l ducă de îndată nagualului.

Deşi se aştepta să-l găsească acolo, don Juan a rămas uimit. S-a uitat fix la Tulio care s-a înfuriat din nou şi a început să-l insulte. Don Juan a fost nevoit să facă mari eforturi ca să nu-şi dea frîu liber mîniei. A continuat să-şi repete că tot ce se întîmpla era menit să-i verifice atitudinea. Se temea că va fi dat afară din casă dacă nu trecea cu bine încercarea.

În agitaţia lui, a putut totuşi să-şi dea seama de iuţeala cu care Tulio reuşea întotdeauna să fie cu un pas înaintea lui.

Fireşte, a anticipat că Tulio îl aştepta împreună cu nagualul. Totuşi, cînd l-a văzut acolo, deşi n-a mai fost surprins, s-a arătat neîncrezător. Alergase prin toată casa, luînd-o pe drumul cel mai scurt. Era cu neputinţă ca Tulio să fi alergat mai repede decît el. Mai mult decît atît, dacă Tulio ar fi alergat, ar fi trebuit să treacă pe lîngă don Juan.

Nagualul Julian a luat registrul din mîna lui don Juan, cu un aer indiferent. A scris rubrica; Tulio a semnat. Apoi au continuat să discute despre contabilitate, fără a-i mai acorda nici o atenţie lui don Juan care nu-l slăbea din ochi pe Tulio. Se străduia să-şi dea seama la ce fel de încercare îl supuneau cei doi. Şi-a închipuit că-i verificau atitudinea. La urma urmei, în casa aceea problema lui fusese întotdeauna atitudinea.

Nagualul i-a spus lui don Juan că putea să plece şi că voia să rămînă între patru ochi cu Tulio, ca să discute afaceri. Don Juan a plecat imediat în căutarea femeilor, să afle ce părere aveau ele despre această stranie situaţie. N-a făcut trei metri că s-a întîlnit cu două dintre femei şi cu Tulio. Toţi trei conversau cu mare înflăcărare. A apucat să-i vadă înainte ca ei să-i remarce prezenţa, aşa că a alergat înapoi la nagual. Tulio era acolo, discutînd cu nagualul.

O incredibilă bănuială a prins rădăcini în mintea lui don Juan. A alergat în birou: Tulio era cufundat în socoteli şi nici nu l-a luat în seamă. Don Juan l-a întrebat ce se petrecea. De astă dată, Tulio a fost cel de toate zilele; nu i-a răspuns şi nici n-a ridicat privirea către don Juan.

În acel moment, pe don Juan l-a săgetat un alt gînd imposibil. A alergat la grajd, a înşeuat doi cai şi l-a rugat pe paznicul de dimineaţă să-l însoţească din nou. Au pornit în galop spre locul în care îl văzuseră pe Tulio mai devreme. Acesta se găsea exact acolo unde îl lăsaseră. Nu i-a adresat nici un cuvînt lui don Juan. Cînd acesta i-a pus o întrebare, a ridicat din umeri şi a întors capul.

Don Juan şi însoţitorul lui s-au înapoiat acasă în galop. Don Juan l-a lăsat pe celălalt om să aibă grijă de cai şi a alergat în casă. Tulio lua masa cu femeile. Acelaşi Tulio stătea de vorbă cu nagualul. Tot Tulio lucra la registrele de contabilitate.

Don Juan s-a aşezat, scăldat în sudorile reci ale spaimei. Ştia că nagualul Julian îl punea la încercare cu o farsă oribilă de-a lui. Ajunsese la concluzia că avea trei posibilităţi de acţiune. Se putea purta ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic neobişnuit; se putea pune singur la încercare; sau, întrucît nagualul îi inculcase ideea că se găsea acolo tocmai ca să-i explice lui don Juan tot ce dorea acesta, îl putea înfrunta pe nagual şi-i putea cere lămuriri.

A hotărît să întrebe. S-a dus la nagual şi i-a cerut să-i explice la ce încercări era supus. Nagualul se găsea singur, lucrînd în continuare la registrele de contabilitate. A pus deoparte registrul şi i-a zîmbit lui don Juan. A spus că cele douăzeci şi una de non-acţiuni pe care don Juan fusese învăţat să le realizeze erau instrumentele capabile să reteze cele trei mii de capete ale importanţei de sine, însă în cazul lui don Juan nu se dovediseră deloc eficiente. Astfel, nagualul încerca să aplice a doua metodă de distrugere a importanţei de sine care consta în a-l aduce pe don Juan în starea numită locul lipsei de compasiune.

Don Juan era convins că nagualul Julian era nebun de-a binelea. Auzindu-l cum vorbea despre non-acţiuni, despre monştri cu trei mii de capete sau despre locuri ale lipsei de compasiune, lui don Juan aproape i s-a făcut milă de el.

Foarte calm, nagualul Julian l-a rugat pe don Juan să meargă în magazia din spatele casei şi să-l roage pe Tulio să vină afară.

Don Juan a oftat şi şi-a stăpînit rîsul. Metodele nagualului erau cît se poate de evidente. Don Juan ştia că nagualul voia să-l pună în continuare la încercare, folosindu-se de Tulio.

Don Juan şi-a întrerupt povestirea şi m-a întrebat ce părere aveam despre comportarea lui Tulio. Am răspuns că, bazîndu-mă pe ceea ce cunoşteam despre lumea vrăjitorilor, aş fi fost tentat să spun că Tulio era vrăjitor şi, probabil, îşi mişca punctul de asamblare într-un mod foarte complicat, ca să-i dea lui don Juan impresia că se găsea simultan în patru locuri.

– Ei bine, ce crezi că am găsit în hambar? m-a întrebat don Juan, zîmbind cu gura pînă la urechi.

– Aş zice că l-ai găsit pe Tulio sau n-ai găsit pe nimeni, am răspuns.

– Şi într-un caz şi în celălalt, continuitatea mea n-ar fi suferit un şoc, a replicat don Juan.

Am încercat să-mi imaginez lucruri dintre cele mai bizare şi am opinat că poate găsise *corpul din vis* al lui Tulio. I-am reamintit lui don Juan că el însuşi făcuse cu mine un lucru asemănător, ajutat de un alt vrăjitor.

– Nu, a replicat don Juan. Ceea ce am descoperit a fost o glumă fără pereche, în realitate. Şi totuşi, nu era bizară; nu era ceva din afara lumii noastre. Ce crezi tu că era?

I-am spus lui don Juan că detestam ghicitorile. Am adăugat că, după toate ciudăţeniile prin care mă făcuse să trec, nu mă puteam gîndi decît la ciudăţenii şi mai mari, şi cum ciudăţeniile ieşeau din discuţie, mă dădeam bătut.

– Cînd am intrat în hambar, mă aşteptam să-l găsesc pe Tulio ascunzîndu-se acolo, a spus don Juan. Eram convins că următoarea etapă a testului avea să fie un joc agasant de-a v-aţi ascunselea. Tulio ar fi trebuit să mă facă să-mi ies din fire acolo, în hambar.

Dar nu s-a întîmplat nimic din ce mă aşteptam. Am intrat în hambar, unde am dat cu ochii de patru Tulio.

– Ce vrei să spui prin patru Tulio? am întrebat.

– În hambar erau patru bărbaţi, a răspuns don Juan. Şi toţi patru erau Tulio. Îţi poţi imagina surpriza mea? Toţi şedeau în

aceeaşi poziţie, cu picioarele încrucişate, foarte aproape unul de altul. Mă aşteptau pe mine. M-am uitat la ei şi am ieşit în fugă, ţipînd cît mă ţinea gura.

Binefăcătorul meu m-a trîntit la pămînt, chiar afară, lîngă uşă. Apoi, înspăimîntat, am văzut cum cei patru Tulio au ieşit din hambar şi au venit spre mine. Am ţipat iar şi iar, timp în care cei patru Tulio m-au înţepat cu degetele lor aspre, ca nişte păsări uriaşe atacînd cu ciocul. Am ţipat pînă cînd ceva în mine a cedat şi am intrat într-o stare de superbă nepăsare. În viaţa mea n-am simţit ceva atît de extraordinar. I-am dat pe cei patru Tulio la o parte din calea mea şi m-am ridicat în picioare. Nu făcuseră decît să mă gîdile. M-am dus direct la nagual şi i-am cerut să-mi explice ce era cu cei patru bărbaţi.

Nagualul Julian i-a explicat lui don Juan că cei patru bărbaţi erau experţi în *stalking*. Numele lor fuseseră născocite de mentorul lor, nagualul Elías, care, ca exerciţiu de nebunie controlată, luase numeralele spaniole *uno, dos, tres, cuatro*, le adăugase la numele de Tulio şi astfel obţinuse Tuliúno, Tuliódo, Tulítre şi Tulícuatro.

Nagualul Julian i-a prezentat lui don Juan pe fiecare în parte. Cei patru bărbaţi stăteau în rînd. Don Juan s-a oprit în faţa fiecăruia, înclinînd din cap, şi fiecare a înclinat din cap la rîndul său. Nagualul a spus că, după cum constatase şi don Juan, cei patru erau *stalkeri* atît de talentaţi, încît laudele erau de prisos. Cei patru Tulio reprezentau triumful nagualului Elías; ei erau esenţa discreţiei. Erau *stalkeri* atît de extraordinari, încît, pentru orice scopuri practice, exista doar unul dintre ei. Deşi oamenii îi vedeau şi aveau de a face zilnic cu ei, nimeni în afară de locatarii casei nu ştia că existau patru Tulio.

Don Juan înţelegea perfect tot ce-i spunea nagualul Julian despre cei patru. Datorită acestei limpezimi neobişnuite, a înţeles că ajunsese în locul lipsei de compasiune. A mai înţeles, de unul singur, că locul lipsei de compasiune era o poziţie a punctului de asamblare, poziţie care făcea inoperantă autocompasiunea. Dar don Juan ştia în egală măsură că înţelepciunea şi puterea lui de pătrundere erau extrem de efemere. Punctul lui de asamblare avea să revină în mod inevitabil la locul iniţial.

Cînd nagualul l-a întrebat pe don Juan dacă avea de pus vreo întrebare, acesta şi-a dat seama că era mai bine să acorde mare atenţie explicaţiei nagualului decît să speculeze pe seama propriului său vizionarism.

Don Juan a vrut să ştie cum reuşeau cei patru Tulio să lase impresia că ar fi una şi aceeaşi persoană. Era extrem de curios, fiindcă, văzîndu-i laolaltă, remarcase că nu semănau chiar atît de mult. Erau îmbrăcaţi la fel. Aveau cam aceeaşi vîrstă, înălţime şi alură. Dar asemănarea lor se oprea aici. Şi totuşi, la o simplă privire ar fi jurat că exista un singur Tulio.

Nagualul Julian i-a explicat că ochiul omenesc era obişnuit să se concentreze doar asupra trăsăturilor esenţiale şi că aceste trăsături esenţiale sînt cunoscute dinainte. Astfel, arta *stalkerilor* constă din crearea unei anumite impresii, prin prezentarea unor anumite trăsături, pe care *stalkerii* ştiu că ochii privitorilor nu au cum să nu le remarce.

Nagualul Julian a spus că, în momentul în care don Juan pusese pentru prima oară piciorul în casă, îmbrăcat în straie femeieşti, femeile fuseseră încîntate şi rîseseră fără fereală. Dar bărbatul care se găsea împreună cu ele şi care se întîmplase să fie Tulítre, îi oferise imediat lui don Juan prima impresie despre personajul Tulio. Îşi întorsese pe jumătate capul, ca să-şi ascundă faţa, ridicase dispreţuitor din umeri, ca şi cum scena l-ar fi plictisit peste măsură şi plecase să facă mare haz în altă parte; în acest timp, femeile îl ajutaseră pe don Juan să-şi confirme prima impresie, prefăcîndu-se temătoare, ba chiar supărate din pricina lipsei de sociabilitate a acelui om.

Din acel moment, oricare dintre cei patru Tulio se întîmpla să fie în preajma lui don Juan îi întărise prima impresie, consolidînd-o din ce în ce mai mult, pînă cînd ochiul lui nu mai fusese în stare să surprindă nimic în afară de ceea ce i se oferea. Apoi a vorbit Tuliúno, care a spus că le luase aproape trei luni de strădanii atente şi susţinute ca să-l facă pe don Juan orb la toate, în afară de ceea ce era determinat să accepte. După trei luni, orbirea lui era atît de totală, încît cei patru Tulio renunţaseră la prudenţă. Începuseră să se comporte absolut normal. Încetaseră şi să mai poarte haine identice, iar don Juan tot nu sesizase deosebirea.

Cu toate acestea, la venirea altor ucenici în casă, cei patru Tulio luaseră totul de la început. De astă dată, aveau o sarcină dificilă, fiindcă ucenicii erau mulți la număr și ascuțiți la minte.

Don Juan l-a întrebat pe Tuliúno despre aparențele lui Tulio. Tuliúno i-a răspuns că nagualul Elías susținea că aparența era esența nebuniei controlate, iar *stalkerii* creau aparența *intenționînd*-o mai curînd decît realizînd-o cu ajutorul recuzitei. Recuzita crea înfățișări artificiale, pe care ochiul le percepea drept false. Din acest punct de vedere, aparența era exclusiv o practică a *stalkerilor*.

Apoi a vorbit Tulítre. El a spus că aparențele erau solicitate spiritului. Aparențele erau cerute, chemate insistent; nu erau niciodată inventate rațional. Iar pentru a înlesni acest lucru, nagualul Elías îi pusese pe toți patru la un loc într-o cămăruță foarte mică și ferită, în care spiritul li se adresase. Spiritul le spusese mai întîi că era necesar ca ei să *se intenționeze* identici. După patru săptămîni de izolare totală, realizaseră omogenizarea.

Nagualul Elías spusese că *intenția* le contopise trăsăturile și că cei patru căpătaseră certitudinea că individualitatea lor nu va fi descoperită. Acum trebuia să creeze aparența menită să fie percepută de către privitor. Se apucaseră de treabă, chemînd *intenția* pentru înfățișarea lui Tulio așa cum o văzuse don Juan. Munciseră din greu ca s-o aducă la perfecțiune. Sub îndrumarea mentorului lor, se concentraseră asupra tuturor detaliilor care s-o desăvîrșească.

Cei patru Tulio îi oferiseră lui don Juan o demonstrație a principalelor trăsături ale lui Tulio. Acestea erau: gesturi categorice de dispreț și indiferență; întoarceri bruște ale capului spre dreapta, în semn de mînie; răsuciri ale torsului, pentru a-și îngropa obrazul în umărul stîng; fluturări furioase ale mîinii prin dreptul ochilor, parcă pentru a-și da la o parte părul de pe frunte; mersul ager, dar nerăbdător, de persoană prea grăbită ca să se mai gîndească pe unde o va lua.

Don Juan a spus că aceste detalii comportamentale și multe altele făcuseră din Tulio un personaj de neuitat. De fapt, era atît de lesne de uitat, încît, pentru a-l proiecta pe Tulio în fața lui don Juan și a celorlalți ucenici ca pe un ecran, oricare dintre cei patru

bărbaţi avea nevoie să insinueze doar o singură trăsătură, iar don Juan şi ucenicii completau instantaneu portretul.

Don Juan a spus că, datorită acestei influenţe extraordinar de consecvente, Tulio ajunsese să reprezinte pentru el şi pentru ceilalţi ucenici tot ce putea fi mai dezgustător. Dar, în acelaşi timp, în adîncul sufletului erau siliţi să admită că Tulio era un personaj obsedant. Agil şi misterios, lăsa, cu sau fără voia lui, impresia că ar fi o umbră.

Don Juan l-a întrebat pe Tuliúno cum chemaseră *intenţia*. Tuliúno i-a explicat că *stalkerii* chemau *intenţia* cu glas tare. De regulă, *intenţia* era chemată dintr-o încăpere mică, întunecoasă şi izolată. Se aşeza o lumînare pe o masă neagră, cu flacăra la numai cîţiva centimetri de ochi; apoi cuvîntul *intenţie* era rostit rar, pronunţat clar şi deliberat de cîte ori era nevoie. Intonaţia urca sau cobora la întîmplare.

Tuliúno a subliniat că partea indispensabilă a actului de invocare a *intenţiei* era concentrarea absolută asupra a ceea ce era *intenţionat*. Ei patru se concentraseră asupra omogenităţii lor şi asupra înfăţişării lui Tulio. După fuzionarea lor de către *intenţie*, mai durase cîţiva ani pînă cînd căpătaseră certitudinea că omogenitatea lor şi înfăţişarea lui Tulio vor părea reale în ochii privitorilor.

L-am întrebat pe don Juan ce părere avea despre modul lor de a invoca *intenţia*. El mi-a răspuns că binefăcătorul lui, ca şi nagualul Elías, era ceva mai înclinat spre ritual decît el însuşi, prin urmare, amîndoi preferau să aibă recuzită, de pildă lumînări, camere întunecate şi mese negre.

Am remarcat în treacăt că şi eu mă simţeam teribil de atras de comportamentul ritual. Ritualul mi se părea esenţial pentru concentrarea atenţiei. Don Juan mi-a luat remarca în serios. Mi-a spus că *văzuse* cum corpul meu, în calitate de cîmp de energie, poseda o însuşire care, din cîte ştia el, existase la toţi vrăjitorii din vechime şi pe care o căutase cu aviditate în alte persoane: o zonă strălucitoare în partea din dreapta jos a coconului luminos. Acea strălucire era asociată cu inventivitatea şi cu o înclinaţie spre morbiditate. Vrăjitorii din vremurile apuse erau fericiţi cînd „capturau“ acea mult dorită însuşire şi o ataşau în partea întunecată a fiinţei umane.

– Omul are şi o latură rea, am spus eu, jubilînd. Dumneata o negi de fiecare dată. Întotdeauna afirmi că răul nu există, că există doar puterea.

M-a surprins propria-mi izbucnire. Într-o clipă, am simţit puternicul efect al întregii educaţii catolice pe care o primisem şi Prinţul Întunericului mi-a apărut mai ameninţător decît oricînd.

Don Juan a rîs pînă cînd l-a apucat tusea.

– Bineînţeles că în noi există şi o latură întunecată, a spus el. Doar ne e simplu să ucidem, nu-i aşa? Ardem oameni în numele Domnului. Ne distrugem pe noi înşine; distrugem viaţa de pe suprafaţă pămîntului; distrugem planeta. Apoi ne îmbrăcăm în anterie şi Domnul ni se adresează direct. Şi ce ne spune Dumnezeu? Ne spune că trebuie să fim băieţi cumsecade, altfel ne va pedepsi. Dumnezeu ne ameninţă de secole şi tot degeaba. Nu fiindcă am fi răi, ci fiindcă sîntem proşti. Da, omul are o latură întunecată şi ea se numeşte prostie.

N-am mai adăugat nimic, dar în sinea mea l-am aprobat şi m-am gîndit cu plăcere că don Juan era un desăvîrşit maestru al argumentelor. Şi de astă dată întorsese propriile-mi cuvinte împotriva mea.

După o clipă de tăcere, don Juan a explicat că acelaşi ritual care obligă omul de rînd să construiască biserici uriaşe, de fapt monumente ale importanţei de sine, îi determină şi pe vrăjitori să construiască edificii ale morbidităţii şi obsesiei. Ca urmare, este de datoria fiecărui nagual să îndrume conştiinţa, astfel încît ea să se avînte spre abstract, liberă de orice legături şi obligaţii.

– Ce vrei să spui cu „legături şi obligaţii", don Juan? am întrebat.

– Ritualul îţi poate capta atenţia mai bine decît orice ţi-aş spune eu, mi-a răspuns. Dar, în acelaşi timp, ritualul cere un preţ scump. Acest preţ este morbiditatea; iar morbiditatea poate supune conştiinţa noastră la cele mai oneroase legături şi obligaţii.

Don Juan a comparat conştiinţa umană cu o casă mare şi bîntuită. Conştiinţa vieţii cotidiene înseamnă să te ştii ferecat pe viaţă într-o singură cameră a acelei imense case. Omul intră în

cameră printr-o deschizătură magică: naşterea. Şi iese prin altă deschizătură magică: moartea.

Totuşi, vrăjitorii sînt capabili să găsească o a treia deschizătură, aşa că pot părăsi acea încăpere şi în timpul vieţii. O realizare extraordinară. Dar cea mai uluitoare reuşită este că, în momentul în care scapă din încăperea încuiată, ei aleg libertatea. Se decid să părăsească definitiv casa imensă şi bîntuită, în loc să rătăcească prin alte unghere ale ei.

Morbiditatea este antiteza valului de conştientizare a energiei necesare pentru a obţine libertatea. Morbiditatea îi face pe vrăjitori să se rătăcească şi să cadă în capcana căilor întunecate şi întortocheate ale necunoscutului.

L-am întrebat pe don Juan dacă în cei patru Tulio exista morbiditate.

– Bizareria nu înseamnă morbiditate, mi-a răspuns el. Cei patruTulio erau actori iniţiaţi de însuşi spiritul.

– Ce motiv a avut nagualul Elías ca să-i iniţieze pe cei patru Tulio aşa cum a făcut-o? am întrebat.

Don Juan m-a privit cu atenţie şi a rîs zgomotos. În acelaşi moment, s-au aprins luminile din piaţa oraşului. Don Juan s-a ridicat de pe banca lui preferată şi a mîngîiat-o cu palma, ca pe un animal iubit.

– Libertatea, mi-a răspuns. A vrut eliberarea lor de convenţiile percepţiei. Şi i-a învăţat să fie artişti. *Stalkingul* este o artă. Pentru vrăjitor, care nu-i nici patron, nici negustor de artă, tot ce contează la o operă de artă este ca ea să poată fi realizată.

Ne-am oprit lîngă bancă, privind la oamenii care-şi făceau plimbarea de seară. Povestea celor patru Tulio îmi lăsase o senzaţie de rău augur. Don Juan mi-a sugerat să mă întorc acasă: lunga călatorie cu maşina pînă la Los Angeles, a spus el, avea să lase punctului meu de asamblare un răgaz de odihnă, după toată mişcarea pe care o făcuse în ultimele zile.

– Compania nagualului este foarte epuizantă, a continuat el. Produce o stranie oboseală; ţi-ar putea chiar dăuna.

L-am asigurat că nu mă simţeam deloc obosit şi că tovărăşia lui nu-mi dăuna cîtuşi de puţin. De fapt, prezenţa lui mă influenţa ca un narcotic – nu mă puteam lipsi de ea. Suna a măgulire, dar era purul adevăr.

Am ocolit piaţa de trei-patru ori, în deplină tăcere.

– Du-te acasă şi gîndeşte-te la miezul de bază al poveştilor despre vrăjitorie, m-a îndemnat don Juan cu o undă de hotărîre în glas. Sau, mai curînd, nu te gîndi la el, ci fă-ţi punctul de asamblare să se mişte spre locul cunoaşterii fără cuvinte. Mişcarea punctului de asamblare înseamnă totul, dar, în acelaşi timp, este egală cu zero dacă nu-i o mişcare cumpătată şi controlată. Aşadar, închide uşa reflectării de sine. Caută impecabilitatea şi vei avea energia necesară pentru a ajunge în locul cunoaşterii fără cuvinte.